VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO V ŠOLSKI KNJIŽNICI SREDNJE ŠOLE



ŠK

53389

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO V ŠOLSKI KNJIŽNICI SREDNJE ŠOLE

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Ljubljana 1995

b 533894

533894

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO V ŠOLSKI KNJIŽNICI SREDNJE ŠOLE

Avtorji:

Stanislav Bahor, Milena Bon, Vera Gorički, Miha Mohor, Majda Steinbuch, mag. Ema Stružnik, Martina Šircelj

Strokovna redakcija:

mag. Ema Stružnik

Konzulentka:

dr. Boža Krakar - Vogel

Recenzent:

dr. Branko Berčič

Lektorica:

Marjeta Glavan

06 FEB 2001

ISBN 86-7759-185-0 (prva izdaja, 1993)

ISBN 86-7759-325-x (druga izdaja, 1995)

D 20010218678

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

027.8(082)
371.64(082)

VZGOJNO-izobraževalno delo v šolski knjižnici srednje šole / [avtorji Stanislav bahor ... et al.]. - 2. popravljena izd., 1. natis. - Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1995

ISBN 86-7759-325-X

1. Bahor, Stanislav
53788672

VSEBINA

STRAN

UVOD 5

NAMEN IN MESTO SREDNJEŠOLSKE KNJIŽNICE V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM PROCESU

Martina Šircelj: Knjižnica srednje šole - multimedijski in informacijski center 6

STANDARDI IN NORMATIVI ZA ŠOLSKE KNJIŽNICE 14

Uvod 14

Sklep Strokovnega sveta RS za vzgojo in izobraževanje 17

Mag. Ema Stružnik: Elementi koncepcije dela šolskega knjižničarja 18

Mag. Ema Stružnik: Primer letnega delovnega načrta šolskega knjižničarja 20

Mag. Ema Stružnik: Vsebine za letno pripravo na bibliopedagoško delo v šolski knjižnici (knjižna in knjižnična vzgoja) 21

Priporočena literatura za šolske knjižničarje 22

BIBLIOPEDAGOŠKO DELO

Vera Gorički: Učne priprave knjižnične vzgoje 25

Milena Bon: Pedagoška dejavnost šolske knjižnice 33

Majda Steinbuch: Pedagoška dejavnost šolske knjižnice 120

Miha Mohor: Razstavna dejavnost v šolski knjižnici 197

INFORMACIJSKA DEJAVNOST V SREDNJEŠOLSKI KNJIŽNICI

Stanislav Bahor: Knjižnica kot informacijski sistem 204

PRILOGA

Izvleček iz tablic univerzalne decimalne klasifikacije 210

UVOD

Publikacijo Priročnik za knjižnično dejavnost v srednji šoli je pripravila skupina avtorjev - strokovnjakov z bibliotekarskega in pedagoškega področja ter knjižničarjev praktikov, kot poizkus pomoči učencem, učiteljem, predvsem pa šolskim knjižničarjem pri izvajanju oziroma uresničevanju strokovnega bibliotekarskega (tudi in predvsem s pomočjo računalnika) in bibliopedagoškega dela v šolski knjižnici srednje šole.

V prvem delu je prikazan osnovni namen, cilji in mesto šolske knjižnice v vzgojno-izobraževalnem procesu, lik šolskega knjižničarja in vključevanje knjižnične dejavnosti in njenega dela v vsa področja vzgojno-izobraževalnega dela na šoli (knjižnica kot multimedijski center na šoli) kot tudi povezovanje knjižnice navzven.

V gradivu so nadalje prikazana zakonska določila, standardi in normativi za šolske knjižnice, sklep Strokovnega sveta Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje, da se le-ta strinja z elementi koncepcije dela šolskega knjižničarja, ter **da je šolski knjižničar pedagoški delavec** in s tem seveda enakopraven član učiteljskega zbora na šoli.

Vsebina bibliopedagoškega dela je prikazana in razvrščena po postopnosti in kontinuirano od začetka srednjega izobraževanja do zaključnih bibliopedagoških ur v različnih smereh in dejavnostih v šoli in v sodelovanju z drugimi knjižnicami kot tudi kulturnimi institucijami pri nas.

Prikazane so različne metode in oblike načrtovanja kot izvajanja knjižne in knjižnične vzgoje v klasični in multimedijsko usmerjeni šolski knjižnici srednje šole.

Ob konkretnih primerih učne ure knjižne in knjižnične vzgoje bo šolski knjižničar lahko izbral sebi primerno vsebino in individualen pristop k načrtovanju in vključevanju knjižnične dejavnosti v vsa predmetna področja in starostne stopnje na šoli.

Ob vstopanju v informacijsko dobo in družbo kot tudi ob povezovanju v knjižničnoinformacijski sistem, šolska knjižnica ne more in ne sme ostati izven tega dogajanja.

Zato smo pozornost posvetili tudi informacijski dejavnosti in vključevanju ter povezovanju šolskih knjižnic v knjižničnoinformacijski sistem oziroma v vzajemno katalogizacijo v Republiki Sloveniji, da bo šolska knjižnica srednje šole čimprej prerasla v multimedijski center šole.

Mag. Ema Stružnik

NAMEN IN MESTO SREDNJEŠOLSKE KNJIŽNICE V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM PROCESU

Martina Šircelj

Knjižnica srednje šole - multimedijski informacijski center

Razmišljanja o delovanju in organizaciji šolskih knjižnic na našem območju se niso začela šele včeraj; segajo v davno leto 1849, ko je bilo v avstroogrski monarhiji s posebno ministrsko organizacijsko uredbo uvedeno delovanje učiteljske (profesorske) in šolarske (dijaške) knjižnice. 1865. je že izšel priročnik (E. Forstermann), ki na osnovi te uredbe uvaja v šolske knjižnice bibliotekarsko strokovno poslovanje. Tej uredbi so kmalu zatem sledile še druge; 1869, 1870, 1871, 1874, 1875, ki pomenijo hkrati tudi "prve temelje za organiziranje znanstvenih in vseh vrst šolskih knjižnic" (dr. B. Berčič). Po tem začetnem, na vladni ravni in za tisti čas dokaj izdatnem, ukvarjanju s šolskimi knjižnicami se le-te zopet pojavijo leta 1929 v takratnih zakonih o ljudskih (osnovnih), srednjih in učiteljskih šolah, predvsem pa postanejo tudi del bibliotekarske stroke (A. Pirjevec) in del nastajajočega knjižničnega informacijskega sistema, ki ga leta 1971 obravnava slovenska skupščina. 1972. stroka izdela standarde za delovanje šolskih knjižnic. Zakon o knjižničarstvu iz leta 1982 pa šolske knjižnice kot posebno vrsto knjižnic vključi v knjižnični in informacijski sistem Slovenije.

Dejstvo, da se je s funkcijo, vsebino, organizacijo in delovanjem šolske knjižnice v zadnjih 40. letih ukvarjala predvsem bibliotekarska stroka in mnogo manj izobraževalna dejavnost, ki v svoji zakonodaji in izobraževalnih programih potiska dejavnost šolskih knjižnic v obrobno, neobvezujočo sfero izobraževalnega sistema, prav gotovo ni prispevalo h kvaliteti izobraževalnega dela. Delovna področja izobraževalnih programov so se za učitelja in učence zoževala na predpisane učbenike in na nekaj predpisanih naslovov obveznega branja, pa še tu so se mnogokrat, ker ni bilo na voljo knjig, zadovoljili s predpisanimi povzetki vsebin.

Predpisovalci izobraževalnih programov za slovenske osnovne in srednje šole kar nekaj časa niso opazili, da produkcija knjižničnega geradiva (sem sodijo tiski v različnih razmnoževalnih tehnikah, zvočni, video in računalniški zapisi, drobno knjižnično gradivo ipd.) narašča, da se spreminja in bogati po svoji vsebinski in informacijski vrednosti, da to gradivo postaja multimedijsko in da lahko daje učitelju in učencu pri delu v sklopu izobraževalnega procesa mnogo več kot učbenik, ki mnogokrat zastari, še preden izide.

V knjižničnih gradivih, ki jih predpisovalci izobraževalnih programov tako dolgo niso opazili, pa sta nakopičena znanje in informacija o tem znanju. Oboje učitelj in učenec potrebujeta. Zato je sodobna šolska knjižnica kot multimedijski informacijski center najpripravnejše sodobno orodje in pripomoček učitelju in učencu za posredovanje informacij in gradiv, v katerih je znanje zabeleženo.

Knjižničarska stroka je v 80. letih ponudila srednjemu šolstvu sodobno obliko in vsebino šolske knjižnice - knjižnični in informacijski multimedijski center. Naraščanje vseh vrst zapisov znanja, krepitev pomena in vrednosti znanja so opozorila, da je potrebno naučiti se med mnogimi zapisi vseh vrst najti najprimernejše za učitelja in za učenca.

Sodobna pedagoška misel opozarja, da ob sedanjem naraščanju zapisov znanja učitelj ne more biti vir vseh informacij in znanj, ampak mora biti usposobljen predvsem za organizatorja in mentorja izobraževalnega dela na določenem, v izobraževalni proces vključenem strokovnem področju. Pri tem so mu gradiva in informacijska pomagala šolske knjižnice nenadomestljiva in zanesljiva pomoč.

Šolska knjižnica s svojim gradivom in informacijskimi pomagali (klasičnimi ali računalniško podprtimi) zagotavlja strokovno bolj zanesljivo in metodično ter dejavnostno bogatejše izobraževanje, ki učencu omogoča aktivno, programsko usmerjeno usvajanje učne snovi. Pri tem šolska knjižnica:

- daje učencu možnost vodenega, a samostojnega dela, ki temelji na uporabi informacij o gradivih in iz gradiv in ga najbolj neposredno navaja oz. motivira, da kasneje nadaljuje z izobraževanjem ali s permanentnim samoizobraževanjem,
- odpira učencu s svojim gradivom in specifičnimi oblikami dela poti k aktiviranju njegovih umskih sposobnosti in ga utrjuje v osebni samozavesti, motivirani z uspešno opravljenim in samostojnim delom; v takem delu so integrirani že pridobljeno znanje in izkušnje ter razsežnosti na novo odkritih možnosti,
- razvija svoje specifične oblike in metode dela, ki omogočajo, da učenec uveljavi svoj individualni način mišljenja in spoznavanja ter s pomočjo mentorjev, kot sta učitelj in knjižničar, razvije svojo lastno strategijo učenja, ko novo pri usvajanju znanja povezuje z že spoznanim in pridobljenim; z različnimi večstopenjskimi oblikami dela ga šolska knjižnica nauči učiti se,
- razvija odgovornost in ustvarjalen odnos do dela, krepi delovne navade, kritičnost in iniciativnost ter usposablja za racionalno in učinkovito učenje,
- omogoča povezovanje in preverjanje teorije s prakso, navaja na uporabo usvojenega znanja pri delu in uvaja še zlasti na srednji stopnji izobraževanja v razumevanje znanstvenih spoznanj in v raziskovalno delo ter učencem razvija sposobnosti za pridobivanje novega znanja s spremljanjem in preučevanjem prakse,
- razvija bralno kulturo in preko nje usposablja učence za dojemanje besedne umetnosti ali leposlovja in njene specifike v razmerju do drugih zvrsti umetnosti.

Naloga šolske knjižnice oz. šolskega knjižničarja je na tem področju pomembna (seveda ob sodelovanju z učitelji v osnovni šoli oziroma profesorji v srednji šoli): pomaga učenca voditi, predvsem pa stimulirati za branje leposlovja; njegova skrb je, da dobi učenec v posameznih spoznavnih obdobjih dovoljšen izbor tistih umetniških besedil, ki jih je sposoben doživljati, sprejemati, kajti ravno intenzivno doživljanje umetniškega dela je najboljša stimulacija za nadaljnje branje.

Neposredno literarno doživetje je pot, po kateri bo učenec oblikoval svoj odnos do besedne umetnosti in sam našel merila, s katerimi se bo na tem področju opredeljeval za kvaliteto. Če je vzgoja za doživljanje besedne umetnosti do 14. leta potrebna zato, da dobi otrok primeren izbor besedil (knjig) in ga z izborom dobrih besedil vodimo, potem je po 14. letu in pozneje potrebna zato, da učencu usmerimo njegove želje po doživljanju fabule k želji, da prek fabule prodira v druge plasti besedne umetnosti - književnega dela - in začne dojemati, kako in kaj je ustvarjalec želel izpovedati skozi določeno zgodbo.

Za tako vodenje na področju besedne umetnosti se morajo knjižničar, učitelj in učenec odpovedati pomagalom, ki besedno umetnost interpretirajo zgolj preko fabul ali celo samo s povzetkom fabul.

- In ne nazadnje: šolska knjižnica ima velik pomen za učenčevo socializacijo; odprta je za vse - učence in učitelje. Drug ob drugem delajo in se srečujejo; učenec in učitelj imata v šolski knjižnici enakopraven dostop do istih virov informacij in gradiv, kar nedvom-no prispeva k demokratizaciji njunih medsebojnih odnosov, izboljšuje njuno medsebojno komunikacijo, kar vpliva na kvaliteto in uspešnost teko učenčevega kot učiteljevega dela.

Tako pojmovana šolska knjižnica je informacijski center, ki nabavlja potrebno knjižnično gradivo, ga po potrebi strokovno obdeluje skladno z vsebino izobraževalnega programa in ga z metodično domišljenimi multimedijskimi pedagoškimi oblikami dela vključuje v aktivno usvajanje učne snovi. Hkrati s tem se tudi knjižničarjevo delo v šolski knjižnici usmerja od obdelave knjižničnih gradiv v metodično domišljeno asistentsko službo učitelju in učencu.

Tako pojmovana šolska knjižnica je sestavni del izobraževalnega procesa v njegovem materialne.., vsebinskem in organizacijskem uveljavljanju in se s sinhroniziranim lastnim programom vanj neposredno vključuje.

Šolska knjižnica ponuja veliko več gradiva, kot ga zmore vključiti v pouk učitelj, obenem pa lahko različno gradivo več skupin istočasno uporablja (npr.: ena skupina obravnava določeno temo na osnovi informacij iz leksikonov, druga iz prispevkov v periodičnem tisku, tretja s pomočjo strokovnih del, četrta s pomočjo netiskanega gradiva - zvočnih in video zapisov itd.).

Da šolska knjižnica vse to lahko dosega, so potrebni:

- zadostna količina vsebinsko ustreznega, izbranega tiskanega in netiskanega aktualnega gradiva, ki ga je možno vključevati v izobraževalno delo,
- delovni prostori za knjižničarja, gradiva in uporabnike z zadostnim številom delovnih območij za individualno delo in za večje ali manjše skupine,
- da so učenci in učitelji temeljito seznanjeni z vsemi možnostmi, ki jih nudi knjižnica za uspešno opravljanje njihovega dela,
- strokovno knjižničarsko in pedagoško usposobljeni knjižničarji.

Knjižnično gradivo šolske knjižnice obsega primarno gradivo z ustrezno tehniko:

- tiske v vseh razmnoževalnih tehnikah (knjige, serijske publikacije, siva literatura, brošure, separati, muzikalije - notno gradivo, kartografsko in slikovno gradivo, nrp. plakati, razglednice, koledarji, umetniške reprodukcije itd.,
- zvočne zapise (plošče, kasete, trakove, zgoščenke itd.)
- videozapise (diapozitive, diafilme, videokasete, laserske zapise, zgoščenke itd.)
- drobno knjižnično gradivo v neknjižni obliki s kateregakoli strokovnega področja v vseh vrstah zapisov.

Knjižnično gradivo mora biti **izbrano na osnovi kriterijev kvalitete in potreb izobraževalnega programa posamezne šole** oz. programskih usmeritev šole.

Knjižnično gradivo šolske knjižnice se v izobraževalno delo vključuje:

- spontano, glede na potrebe posameznika ali skupine,
- z vnaprejšnjo pripravo gradiva, potrebnega na določeni stopnji izobraževalnega procesa (o obsegu in vsebini gradiva se učitelj in knjižničar dogovorita vnaprej, gradivo pa razporedi knjižničar).
- z multimedijskimi pedagoškimi urami, ki metodično domišljeno seznanjajo učence z možnostmi uporabe informacij, posredovanih v gradivih šolske knjižnice,
- s pripravo gradiva, ki je namenjeno utrjevanju ali poglabljanju že usvojenega znanja, pa naj gre za skupine ali posameznike.

Sekundarno gradivo: knjižnična informacijska pomagala so katalogi in (ali) računalniško podprte podatkovne zbirke.

Katalogi so abecedni imenski, naslovni, sistemski in stvarni. Pomembno je, da je v stvarnem katalogu zajeto vse gradivo, tiskano in netiskano. Šolska knjižnica glede na potrebe izobraževalnega programa izdeluje še druge vrste katalogov ali podatkovnih zbirk, zlasti tiste, ki zajemajo dokumentacijo za izobraževalni program ali strokovno področje. Pomoč pri izdelavi katalogov nudijo: CIP za monografske publikacije (kataložni zapis o publikaciji), slovenska nacionalna bibliografija (knjige in članki), centralna katalogizacija slovenskega tiska in računalniško podprt vzajemni katalog v sistemu COBISS/OPAC.

V srednješolski knjižnici je združeno gradivo, ki ga za izobraževalno delo potrebujeta tako učenec kot učitelj, kar pomeni da gradivo učiteljske knjižnice ni ločeno od gradiva, ki je na voljo učencem; oba imata dostop do istih virov informacij in gradiva. Šolska knjižnica učenca uvaja v uporabo informacijskih virov in gradiva pri aktivnem pridobivanju, utrjevanju in poglabljanju znanja v procesu izobraževanja, učitelju pa pomaga z domišljenimi metodami vključevati aktualno informacijo in gradivo šolske knjižnice v izvajanje izobraževalnega programa.

Vsebinska usmeritev izobraževalnega programa se odraža v vsebinskem profilu gradiva šolske knjižnice; knjižnično gradivo zajema **vsa** strokovna področja izobraževalnega programa v enakem sorazmerju, kot so le-ta razvidna in zastopana v njem.

Razporeditev knjižničnega gradiva je lahko:

- decentralizirana (po kabinetih in učilnicah); s tako razporeditvijo je decentralizirana tudi šolska knjižnica (neracionalna varianta),
- gradivo in dejavnost sta centralizirana na enem, po možnosti središčnem območju šolske stavbe (racionalna varianta),
- gradivo in dejavnost sta centralizirana, a organizacijsko tako fleksibilna, da po potrebi omogočata decentralizacijo, kar pomeni, da lahko del gradiva in dejavnosti občasno, za določen čas, prenesemo v kabinete in učilnico.

Najprikladnejša je tretja inačica. Če je program izobraževalnega dela naravnan tako, da potrebuje gradiva in informacijske vire ter pomagala hkrati in na enem mestu, se odločamo za centralizirano dejavnost šolske knjižnice, če pa je program usmerjen v kabinete, delovne laboratorije ali specializirane učilnice, so gradiva in informacijski viri ter pomagala v centralizirano urejeni šolski knjižnici, iz nje pa jih je možno za **določen čas** prenesti v kabinete, laboratorije ali specializirane učilnice za učitelje in učence. Fleksibilno organizirana dejavnost šolske knjižnice je primerna zlasti za tiste vrste šole, kjer so tudi programske usmeritve lokacijsko (v različnih stavbah) razpršene.

Tiskano gradivo je v šolski knjižnici postavljeno v prostem pristopu po sistematiki univerzalne decimalne klasifikacije; v vsebinski strukturi in v tlorisu te postavitve se mora odražati vsebina izobraževalnega programa šole. Postavitev netiskanega gradiva upošteva format oz. vrsto gradiva s spremljajočo tehniko in opremljenimi delovnimi območji, ki omogočajo uporabo tega gradiva.

Sistematika postavitve gradiva

Katalogi oz. računalniško podprte podatkovne zbirke predstavljajo v šolski knjižnici najosnov-nejši informacijski vir. Za izvajanje izobraževalnega programa so pomembne elastičnost, fleksibilnost sistematike univerzalne decimalne klasifikacije in hitra preglednost sistema.

Za orientacijo pri nabavi tiskanega gradiva šolska knjižnica uporablja set centralne katalo-gizacije slovenskega tiska z bibliografskim opisom publikacije in decimalnimi vrsticami (izdaja ga Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani), CIP-kataložni zapis v publikaciji, objavljen tudi v dnevnem časopisju (Knjige v tisku); za orientacijo pri nabavi neknjižnega gradiva, posebej zvočnih in video zapisov, pa služijo priporočila strokovnih služb Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in šport in informacije iz vzajemnega kataloga v sistemu COBISS.

Normativi za obseg knjižnega gradiva šolske knjižnice na srednji šoli izhajajo iz smernic, ki sta jih v svojih strokovnih komisijah izdelala UNESCO in IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions). Knjižno gradivo mora biti številčno zadostno glede na število učencev in učiteljev; 10 do 15 knjig na učenca in 40 knjig na učitelja; 10 knjig na učenca velja za tiste programske usmeritve, ki po svoji naravi nimajo veliko monografskih publikacij, zato pa več neknjižnega gradiva (tiskanega in v drugih vrstah zapisov); 15 knjig na učenca velja za tiste programske usmeritve pri katerih je težišče informacij na monografskih publikacijah.

Te normative dosega šolska knjižnica postopno, najdlje v obdobju 5 oziroma 6 let; do tedaj pa se povezuje in dogovarja z najbližjo splošno knjižnico, ki šolski knjižnici posreduje najnujnejše gradivo, da izobraževalno delo ni osiromašeno, ki ga učenci in učitelji potrebujejo pri svojem delu. Ko je normativ dosežen, nabavlja šolska knjižnica za obnovo in aktualizacijo gradiva 1 - 1,5 knjige na učenca letno!

Razmerje med tiskanim in netiskanim knjižničnim gradivom se ravna, kot je bilo že opozorjeno, po programski usmeritvi, pri čemer je pomembno, da nobena ni osiromašena niti za tiskano niti za netiskano gradivo.

Zato, da je gradivo šolske knjižnice ob vsakem času dostopno vsem udeležencem izobraževalnega procesa, se, z izjemo nekaterih zbirk, ki so upravičeno prisotne v večjem številu izvodov (učbeniki, domače branje ipd.), praviloma ne izposoja na dom. Pri izposoji na dom se šolska knjižnica ravna po okoliščinah, v katerih deluje. Za gradiva, ki jih potrebuje za določen čas v večjem številu izvodov, se lahko za izposojo na dom dogovarja z bližnjo splošno knjižnico v občini ali v regijskem središču.

Strokovni delavci v šolski knjižnici

Raziskave, ki analizirajo rast informacijske industrije, ugotavljajo kar dramatično rast zapisov informacij vseh vrst in napovedujejo spremembe v vsebinski strukturi zaposlenih, še posebej z uvajanjem računalništva na področju informatike, kamor sodijo tudi in predvsem knjižničarji. Z usmeritvijo knjižničarstva k uporabnikom so v ospredju še posebej tisti profili knjižničarjev, specialistov za posredovanje gradiv in informacij, ki znajo v vsakem okolju poskrbeti za to, da prideta gradivo in informacija ob pravem času na pravo mesto - do uporabnika.

Knjižničarjem napovedujejo pomembno vlogo in zahtevno delo; nekateri celo trdijo, da je poklic bodočnosti. Dolga leta anonimnega dela za zaprtimi vrati so mimo! Knjižničarji so svetovalci in posredovalci informacij in gradiv, nepogrešljivi sodelavci raziskovalnih skupin in pedagogov ter upravljalci knjižničnih gradiv in oblikovalci podatkovnih zbirk.

Knjižničar opravlja osebno storitev za individualnega uporabnika, predstavlja nekakšno profesionalno navezo z uporabnikom in mu odkriva možnosti in načine, kako za osvajanje znanja uporabljati informacijska gradiva, vire in informacijsko tehnologijo. Vloga knjižničarjev kot posrednikov vseh

možnih načinov, ki znanje približajo uporabniku, je velika in pomembna. Pomembna spričo sredstev in metod, ki jih knjižničar obvladuje v interdisciplinarnem smislu posredovanja informacij.

H knjižničarskim strokovnim delavcem v knjižnici srednje šole sodijo: bibliotekar (visoka izobrazba), višji knjižničar (višja izobrazba), knjižničar (srednja izobrazba), vsi s strokovnim izpitom iz knjižničarske stroke.

Za šolo s 500-600 učenci je potreben 1 bibliotekar ali višji knjižničar, za šolo z 800-1000 učenci 1 bibliotekar ali višji knjižničar in 1 knjižničar; za šolo z nad 1200 učenci velja razmerje 2:1 - 2 bibliotekarja ali višja knjižničarja in 1 knjižničar.

Delovni čas traja 42 ur tedensko.

Pri bibliotekarju ali višjem knjižničarju odpade 50 % ur na pedagoško delo s skupinami (vključujoč pripravo), od preostalih 50 % ur pa porabi bibliotekar ali višji knjižničar 50 % za pripravo na pridobivanje in strokovno obdelavo knjižničnih gradiv in 50 % za svetovalno delo z učenci in učitelji.

Ta okvirna razporeditev delovnega časa omogoča bibliotekarju oz. višjemu knjižničarju 1-2X mesečno z učenci vsakega oddelka izvesti multimedijsko ali bibliopedagoško uro (pač glede na temo, snov, zahteve programa in učitelja). Če so zahteve po takih pedagoških urah večje - na šolah z večjim številom učencev in oddelkov - se bibliotekarjev delovni čas oz. delovni čas višjega knjižničarja, namenjen strokovnemu delu (obdelavi gradiva itd.) zmanjšuje v korist multimedijskega pedagoškega dela in v breme knjižničarjevih (srednja izobrazba) obveznosti.

Šolska knjižnica na srednji šoli mora biti učiteljem in učencem dostopna ves čas trajanja pouka in najmanj teden dni pred začetkom ter najmanj teden dni po zaključku šolskega leta.

Okvirni opis del in nalog knjižničarja ali višjega knjižničarja v šolski knjižnici srednje šole

1. **Osnovni pogoji:**
   - sposobnost sodelovanja s sodelavci, uporabniki knjižnice in z zunanjimi dejavniki, ki so povezani z dejavnostjo izobraževalnega zavoda,
   - delovne izkušnje iz knjižničarskega in pedagoškega dela,
   - pripravljenost in sposobnost prilagajanja specifiki različnih strokovnih področij.
2. **Strokovna usposobljenost:**
   - visoka izobrazba in strokovni izpit iz knjižničarske stroke ali višja izobrazba, smer knjižničarstvo in strokovni izpit iz pedagoške in knjižničarske stroke,
   - osnove psihologije, pedagogike z andragogiko, metodike in didaktike, sociologije medijev in komunikologije,
   - poznavanje strukture predmetnih in strokovnih področij izobraževalnih programov za srednjo stopnjo izobraževanja.
3. **Dela in naloge:**

   Knjižničar opravlja naslednja organizacijska dela in naloge:
   - skrbi in odgovarja za vsebinski profil knjižničnega gradiva in informacijskih virov ter informacijskih pomagal tako, da šolska knjižnica odraža strokovno usmerjenost izobraževalnega zavoda in je urejena na način, ki omogoča optimalno uporabo gradiva in njegovo vključevanje v izobraževalni proces,

- v sodelovanju z učitelji - pedagoškimi delavci - vodi in izvaja nabavo knjižničnega gradiva ter skrbi, da je v knjižnici, tudi kadar gre za koordinirano izposojo iz drugih vrst knjižnic - sodelovanje z vsemi vrstami knjižnic v knjižničnem in informacijskem sistemu Slovenije,
- posreduje knjižnično gradivo in informira o njem v učilnicah, kabinetih ali delavnicah, če tako narekuje izvajanje izobraževalnega programa,
- načrtuje in koordinira delo knjižnice v okviru letnih programov izobraževalnega zavoda.

4. Strokovno knjižničarsko delo in naloge:

- strokovno obdeluje knjižnično gradivo,
- s pomočjo centralne katalogizacije slovenskega tiska ali vzajemnega kataloga v sistemu COBISS izdeluje abecedni imenski katalog ter naslovni, sistematski in stvarni katalog **vseg-** knjižničnega gradiva oz. podatkovne zbirke,
- izdeluje evidenco pridobljenega gradiva ter glede na potrebe izobraževalnega programa tudi dokumentacijo člankov ipd.,
- opravlja drugo knjižničarsko strokovno delo, ki omogoča optimalno razgrnitev knjižničnega gradiva,
- v sodelovanju z učitelji izbira in pripravlja knjižnično gradivo za neposredno vključevanje v izobraževalni proces,
- analizira evidenco uporabnikov in uporabljenega knjižničnega gradiva z vidika uspešnosti učiteljevega in učenčevega dela in z vidika namembnosti dejavnosti šolske knjižnice v sklopu izobraževalnega programa ter v skladu z rezultati teh analiz uravnava delovanje šolske knjižnice in njeno organizacijsko shemo,
- pripravlja vsebinsko zaokrožene predstavitve knjižničnega gradiva in druge animacijsko-informativne oblike prezentacije dela šolske knjižnice.

5. Multimedijsko pedagoško delo:

- sodeluje pri podrobnem načrtovanju izobraževalnega dela v sklopu predpisanega izobraževalnega programa,
- kot strokovnjak za knjižnično gradivo (multimedijsko) svetuje učiteljem in učencem pri izboru knjižničnega gradiva glede na vsebino izobraževalne enote in oblike posredovanja, usvajanja in potrjevanja znanja,
- z individualno konzultacijo ali v okviru skupinskih oblik dela pomaga učitelju in učencu pri čim bolj učinkoviti izrabi knjižničnega gradiva v korelaciji z izobraževalnim programom,
- izvaja knjižno in knjižnično vzgojo v okviru multimedijskih pedagoških izobraževalnih enot in ob individualnem delu z učenci,
- na osnovi poznavanja izobraževalnega programa in dela svetuje učiteljem pri vrednotenju, uporabi in vključevanju knjižničnega gradiva v izobraževalni proces in jih oskrbuje z informacijami in informacijskimi viri, ki so potrebni posameznim učiteljem različnih strokovnih področij,
- glede na določene teme, ki jih učitelj vključuje v izobraževalno delo, sestavlja metodično domišljeno ustrezno zbirko knjižničnega gradiva in ga ob asistenci učitelja vklaplja v izobraževalno enoto ali v individualno delo z učenci,
- pomaga učencem, da ob uporabljanju knjižničnega gradiva razvijejo svoje bralne, opazovalne in receptivne sposobnosti, delovne navade, samostojnost pri učenju in aktivni pristop k učni snovi ter znajo kritično vrednotiti,
- z ustreznimi oblikami dela sodeluje pri individualizaciji in diferenciaciji izobraževalnega dela v skladu z rezultati, sposobnostmi, interesi in nagnjenji posameznih učencev,

- posreduje učiteljem svoje mnenje in opažanja o učenčevem napredku, njegovih dosežkih in sposobnostih, kot so se le-ti pokazali v okviru učenčevega dela v šolski knjižnici ob uporabi knjižničnega gradiva,
- tvorno sodeluje pri interesnih prostovoljnih dejavnostih učencev na šoli.

Okvirni opis del in nalog knjižničarja v šolski knjižnici srednje šole

1. **Osnovni pogoji:**
   - sposobnost sodelovanja s sodelavci in uporabniki knjižnice,
   - sposobnost prilagajanja različnim uporabnikom knjižnice in različnim nalogam ter vrstam dela.
2. **Strokovna usposobljenost:**
   - srednja šola in knjižničarski strokovni izpit,
   - temeljita splošna izobrazba,
   - osnove psihologije in sociologije,
   - osnove tehnične vzgoje z usposobljenostjo za ravnanje z multimedijsko tehniko,
   - osnove administrativnega poslovanja.
3. **Dela in naloge:**

   Organizacijska dela in naloge:
   - samostojno opravlja vsa tehnična, administrativna in manipulativna dela pri nabavi in medbibliotečni izposoji knjižničnega gradiva,
   - opravlja manipulativna dela pri izposoji in skrbi za pravočasno vračanje izposojenega knjižničnega gradiva,
   - ureja knjižnično gradivo tako, da uvršča novo in vrnjeno,
   - kontrolira in vzdržuje knjižnično gradivo v prostem pristopu, izloča poškodovano, ga pripravlja za popravila in sam opravlja preprostejša opravila,
   - po navodilih bibliotekarja ali višjega knjižničarja posreduje knjižnično gradivo učilnicam, kabinetom in delavnicam,
   - skrbi za tehnična pomagala, potrebna za delo v knjižnici, in za pravilno uporabo knjižničnega gradiva.
4. **Strokovna dela in naloge:**
   - tehnično opremlja in postavlja knjižnično gradivo, pod strokovnim vodstvom bibliotekarja skrbi za kataloge knjižničnih gradiv oz. podatkovnih zbirk,
   - pod strokovnim vodstvom bibliotekarja ali višjega knjižničarja sodeluje pri evidencah, ki jih vodi knjižnica,
   - pomaga pri izposoji knjižničnega gradiva.
5. **Multimedijsko pedagoško delo in naloge:**
   - po strokovnih navodilih bibliotekarja ali višjega knjižničarja asistira po potrebi pri različnih oblikah multimedijskega pedagoškega dela s tehnično-munipulativnimi deli.

Vsi knjižničarski strokovni delavci šolske knjižnice se ravnajo po v knjižničarski stroki sprejetem etičnem kodeksu in se povezujejo z njo preko profesionalnega knjižničarskega združenja.

STANDARDI IN NORMATIVI ZA ŠOLSKE KNJIŽNICE

Uvod

Standarde in normative za šolsko knjižnico je sprejel Strokovni svet RS za knjižničarstvo decembra 1989.

Delo v šolski knjižnici je dejavnost, s katero pomaga osnovna in srednja šola uresničevati vzgojno-izobraževalno funkcijo. Gradivo, ki ga šolska knjižnica ima, posreduje učiteljem in učencem. Učiteljem nudi sodobno gradivo za kakovosten potek vzgojno-izobraževalnega procesa.

Učence nauči uporabljati knjižnično gradivo in jih s posebnimi oblikami in metodami dela usmerja ter uvaja v znanstveni način razmišljanja in dela. Sproži, razvija in dopolnjuje delo, ki teče na podlagi obveznega učnega programa v razredu in kabinetih pri vseh predmetih.

Sodobno urejena šolska knjižnica predstavlja z ustreznim gradivom, didaktičnimi oblikami in metodami dela enakovreden del vzgojno-izobraževalnega procesa na osnovni ali srednji šoli.

Ob reformi osnovne šole sta republiška matična služba in strokovno društvo pripravila standarde, ki uravnavajo dejavnost knjižnic na osnovni šoli. Zavod SRS za šolstvo je del teh standardov vključil leta 1972 v novi učni načrt za osnovno šolo. Šolska knjižnica je bila opredeljena še v Zakonu o osnovni šoli 1980. leta in v Smernicah za delo osnovnih šol, 1983 pa je knjižnica izpadla iz Predmetnika in učnega načrta osnovne šole.

Ob reformi srednje šole so vzporedno potekala strokovna prizadevanja za izoblikovanje standardov za delovanje knjižnice - mediateke v srednji šoli, ki pa jih ni potrdilo nobeno družbenopolitično telo. Tako so standardi za osnovne šole in srednje šole ostali neobvezne strokovne smernice, po katerih se ravnajo šolske knjižnice, uradno pa veljajo minimalni standardi, ki jih določajo izobraževalne skupnosti v skladu s potrebami in razpoložljivimi sredstvi.

Zakon o knjižničarstvu iz leta 1982 vključuje tudi šolske knjižnice v knjižnično-informacijski sistem, ki predpostavlja izhodišča pri vseh oblikah strokovnega dela, medsebojno povezovanje in sodelovanje.

Strokovni svet za knjižničarstvo Republike Slovenije je zaradi neurejenega stanja zadolžil sekcijo za šolske knjižnice Zveze društev bibliotekarjev Slovenije in delovno skupino v sestavi Nataša Pahor - predsednica sekcije šolske knjižnice, Martina Šircelj - bibliotekarska svetovalka in pomočnica ravnatelja NUK, Ivo Zrimšek, svetovalec Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, Kranj, da pripravi nov osnutek standardov za delovanje knjižnic osnovnih in srednjih šol.

Ti standardi določajo šolskim knjižnicam na obeh stopnjah poenoteno strokovno delo, potrebno strokovno usposobljenost knjižničnih delavcev in prostorsko urejenost.

1. CILJI

1. 1. Šolska knjižnica je sestavni del celotnega vzgojno-izobraževalnega dela v osnovni oziroma srednji šoli. Namenjena je vzgojno-izobraževalnemu procesu, potrebam učencev in delavcem šole. S svojim gradivom in programom dela se enakovredno vključuje v učno-vzgojni proces zagotovljenega programa.

1. 2. Povezuje se v knjižnično-informacijski sistem z enotno strokovno obdelavo knjižničnega gradiva; enotnim vodenjem katalogov, razvijanjem medknjižnične izposoje in pretokom informacij.

2. NALOGE

Šolska knjižnica pripravi program dejavnosti z letnim delovnim načrtom, ki je sestavni del letnega delovnega načrta šole. Naloge šolske knjižnice so predvsem:

- oskrbovati učence in učitelje s knjižničnim gradivom (pisni dokumenti, gradivo. . .), ki je potrebno za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov in drugih dejavnosti šole;
- vzgajati in oblikovati učenca v bralca na vseh stopnjah njegovega razvoja;
- vzgajati učenca v uporabnika knjižničnega gradiva, informacijskih virov in knjižničnih pomagal;
- v povezavi z učitelji in strokovnimi delavci spremljati in vrednotiti učenca v fazah njegovega vzgojno-izobraževalnega dela.

3. KNJIŽNIČNO GRADIVO

Za uresničevanje nalog šolske knjižnice je potrebno:

- knjižnično gradivo (knjige, brošure, časniki, časopisi, pisni dokumenti, gradivo in drugo neknjižnično gradivo), s katerim so vsebinsko zastopana predmetna področja, ki so zajeta v zagotovljenem programu, in druga področja vzgojno-izobraževalnega dela;
- temeljna knjižna zaloga vsake knjižnice na osnovni šoli, vključno s podružničnimi šolami, in srednji šoli šteje najmanj 3000 enot za učence in vsaj 1000 enot aktualne pedagoške strokovne literature, ki jo dopoljnjuje ustrezen fond periodike in neknjižničnega gradiva;
- osnovna šola z več kot 500 učenci ima v svojem temeljnem knjižnem fondu 8 . . 10 knjig na učenca in 40 knjig na učitelja, vključno s podružničnimi šolami; srednja šola oziroma srednješolski center ima 10-15 knjig na učenca in 40 knjig na učitelja.

Ko doseže šolska knjižnica potreben obseg, obnavlja knjižni fond z letnim prirastom, ki šteje v osnovni šoli najmanj 1 knjigo na učenca, v srednji šoli oziroma srednješolskem centru 1,5 knjige na učenca ter ustrezen prirast periodike in neknjižničnega gradiva v obeh vrstah šole.

4. STROKOVNA UREDITEV

4. 1. V knjižnici na osnovni šoli je knjižnično gradivo za učence praviloma ločeno od knjižničnega gradiva za učitelje. Postavljeno je v prosti pristop; leposlovje je razvrščeno po starostnih stopnjah, strokovna in poučna literatura po sistemu UDK z izjemo AV gradiva, ki je razvrščeno po vrstah gradiva z vso razpoložljivo tehnično opremo in je vključeno v vse kataloge.

V knjižnici na srednji šoli je knjižnično gradivo postavljeno skupaj za učitelje in učence v prosti pristop in je razvrščeno po sistemu UDK.

4. 2. Š olska knjižnica na osnovni in srednji šoli mora voditi:

- inventarno knjigo,
- abecedbni imenski katalog,
- stvarni katalog (UDK ali geselski),
- za izboljšanje referenčnega in informacijskega dela knjižničar oblikuje še dodatne kataloge: naslovni, tematski za programske naloge. Pri tem uporablja kataložne lističe centralne katalogizacije slovenskega tiska.

5. KNJIŽNIČNI DELAVCI

V šolski knjižnici opravlja dela in naloge knjižničar z zahtevano višjo oziroma visoko izobrazbo in s strokovnim izpitom.

Pri neurejenem knjižničnem gradivu nameni knjižničar 1/3 delovnega časa individualnim obiskovalcem, ostali čas pa strokovnemu urejanju knjižnice.

V osnovni ali srednjii šoli z do 20 oddelki je potreben 1 knjižničar.

V osnovni in srednji šoli porabi šolski knjižničar v skladu s programom dela 25 % ur tedensko za interno strokovno delo; 75 % ur tedensko za bibliopedagoško delo s skupinami in za pripravo gradiva učencem in učiteljem ter za individualno bibliopedagoško delo ob izposoji.

V osnovni ali srednji šoli z nad 20 oddelki opravljata delo 2 knjižničarja; ta standard velja tudi za šole s podružnicami in za srednje šole z različnimi programi.

Za opravljanje tehničnih, administrativnih in manipulativnih del lahko šola z nad 24 oddelki zaposli knjižničnega manipulanta.

Šolska knjižnica deluje vse leto v skladu s šolskim koledarjem in z letnim delovnim načrtom knjižnice.

6. PROSTOR IN OPREMA

6. 1. Prostori šolske knjižnice so praviloma locirani v središčnem delu šolske stavbe. Ustrezati morajo zahtevam individualnega in skupinskega dela.

Šolska knjižnica potrebuje:

- prostor za delo v skupinah oziroma čitalnico za vsaj 5% učencev istočasno, na delovni prostor: 2 m^2;
- prostor za kataloge in za stojala s knjigami, in sicer za 1000 knjig 5,5 m^2 (stojala in notranji dostop), računamo 10 knjig na učenca;
- delovni prostor za knjižničarja 15 m^2;
- prostor za opremo in tehnične pripomočke za rabo AV gradiv;
- prostor za strokovno priročno pedagoško knjižnico v osnovni in srednji šoli 30 m^2.

6. 2. Oprema naj bo funkcionalna, udobna, fleksibilna in prilagojena starosti učencev.

LITERATURA

M. Cankar: Gradnja in oprema šolske knjižnice - prikaz normativov, smernic in navodil. Knjižnica 1985, št. 4.

Ignac Kamenik, Martina Šircelj: Šolska knjižnica - medioteka o srednjem usmerjenem izobraževanju, NUK, Ljubljana 1980.

Milivoj Lapuh, Marjanka Lapuh, M. Cankar: Normativi za graditev in opremo osnovnih šol v SR Sloveniji. Rep. sekretariat za prosveto in kulturo, Ljubljana 1968.

Milivoj Lapuh, Marjanka Lapuh, M. Cankar: Normativi za presojo smotrnosti naložb v graditev in opremljanje objektov za srednje usmerjeno izobraževanje. Izobraževalna skupnost Slovenije, Ljubljana 1983.

Poročevalec Izobraževalne skupnosti Slovenije, Ljubljana 1986, št. 4.

Pripombe šolskih knjižničarjev na "Enotne osnove standardov in normativov za izvajanje zagotovljenega programa osnovnega izobraževanja; z motnjami v telesnem in duševnem razvoju; SUI". Arhiv dopisov sekcije za šolske knjižnice ZBDS, Ljubljana 1985

Smernice za delo osnovnih šol. Zavod SR Slovenije za šolstvo, Ljubljana 1982.

Martina Šircelj: Mesto šolskih knjižnic v sodobnem knjižnično-informacijskem sistemu. Knjižnica 1984, št. 3-4.

Martina Šircelj: Osnutek standardov šolskih knjižnic. Knjižnica 1971, št. 1-2.

Boško Vlahović: Školska medijateka, Nova prosveta, Beograd 1987.

Zakon o knjižničarstvu. Ljubljana, Uradni list SRS št. 27/82, 42/86.

Osnovno šolstvo. Družbeno varstvo. Ljubljana, Uradni list SRS 1980.

Usmerjeno izobraževanje. Ljubljana, Uradni list SRS 1983.

Sklep Strokovnega sveta RS za vzgojo in izobraževanje

STROKOVNI SVET REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE
Ljubljana, Poljanska c.28

Datum: 8.5.1992

SKLEP STROKOVNEGA SVETA

V 6. točki dnevnega reda na 21. seji Strokovnega sveta je bila obravnavana problematika šolskega knjižničarja. Po razpravi je Strokovni svet sprejel

SKLEP:

Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje soglaša s pobudo knjižničarjev. da se šolski knjižničarji uvrste med pedagoške delavce, in se strinja z elementi koncepcije dela šolskega knjižničarja.

Tajnik strokovnega sveta
Božo Vračko

Mag. Ema Stružnik

ELEMENTI KONCEPTA DELA ŠOLSKEGA KNJIŽNIČARJA

Letni delovni načrt šolskega knjižničarja mora vsebovati naslednje postavke (Objavljene: v VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO V ŠOLSKI KNJIŽNICI - MEDIATEKI. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Ljubljana 1990, str..32 - 35:

I. Interno strokovno bibliotekarsko delo

- po standardih in normativih je to 25% delovnega časa v tednu (faktor je 1)

II. Bibliopedagoško delo

- po standardih in normativih je to 75% delovnega časa v tednu

a) Individualno bibliopedagoško delo ob izposoji

- 20 ur v tednu oziroma 4 ure dnevno; ura traja 45 minut štejemo jo za 1 uro (faktor je 1,2).

Utemeljitev

Šolski knjižničar ob individualnem delu pri izposoji učenca motivira, mu svetuje, ga usmerja, vzgaja, preverja pri bibliopedagoških urah pridobljeno znanje v praksi. Učencu pomaga pri iskanju informacije in gradiva za seminarsko in raziskovalno delo; za pouk, za branje doma, za bralno značko, za branje v podaljšanem bivanju in za prosti čas.

b) Bibliopedagoško delo z oddelki in skupinami

- po standardih in normativih se načrtuje in izvede po 4 PU (najmanj po 2 PU) knjižne in knjižnične vzgoje letno na oddelek, lahko pa tudi več (faktor je 1,5 na uro).

Interesne dejavnosti, kot so knjižničarski krožek, delo z mladimi bralci, knjižne razstave, okrogle mize o branju in srečanja z ustvarjalci, so pedagoške dejavnosti z letno pripravo nanje (faktor je 1,5)

Posamezne dejavnosti se načrtujejo in izvajajo dnevno, tako da knjižničar opravi vsak dan po 1 PU iz skupine b), kar sodi v predmetnik in učni načrt za bibliopedagoško delo v šolski knjižnici.

Tedenski odstotkovni delež internega bibliotekarskega strokovnega dela (25%) in bibliopedagoškega dela (75%), preračuna knjižničar na osnovi 40 urnega delovnega tedna, pri tem naj upošteva faktorje.

III. Strokovno sodelovanje z delavci šole

- sodelovanje ob načrtovanju bibliopedagoških ur v šolski knjižnici, kulturnih dni, naravoslovnih dni na šoli ipd.,
- delovne, pedagoške in druge konference,
- roditeljski sestanki, klubi staršev in podobno.

IV. Strokovno spopolnjevanje in izobraževanje v šoli in drugih institucijah

- izpopolnjevanje v bibliotekarski stroki v okkviru Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, Univerzitene knjižnice v Mariboru, Zveze bibliotekarkih društev Slovenije in Filozofske fakultete,
- seminarji, aktivi in študijske skupne v organizaciji Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, ter sodelovanje z drugimi institicijami.

V. Druge naloge

- sodelvanje na kulturnih, naravoslovnih, športnih dnevih,
- priprava in izvedba predavanj za učitelje, starše,
- priprava srečanj z umetniki in književniki (npr. pričetek in zaključek branja za bralno značko,
- izdelava letnega delovnega načrta šolske knjižnice, letne priprave na pouk v šolski knjižnici in letnega delovnega načrta interesne dejavnosti.

Opomba

V letni delovni načrt oziroma k fondu delovnih ur prištejemo tudi redni letni dopust, državne in druge praznike.

Šolsko leto traja od 1. septembra tekočega leta do 31. avgusta v naslednjem koledarskem letu.

Šolski knjižničar je pedagoški delavec, član učiteljskega zbora. Zanj veljajo vsi šolski predpisi in zakonodaja, enako kot za učitelja.

Osnovne delovne naloge opravi s prisotnostjo 7 delovnih ur na delovnem mestu. Kot redno delo se šteje čas prisotnosti od 7. do 14. ure vsak dan. Ta čas zajema interno strokovno bibliotekarsko delo, bibliopedagoško delo (točka a in b brez faktorja, faktor se prišteje) in strokovno sodelovanje z delavci na šoli.

Po realizaciji se prištejejo še druge opravljene ure kot so: strokovno spopolnjevanje, permanentno izobraževanje v šoli, priložnostna nadomeščanja, sodelovanje na kulturnih, naravoslovnih in športnih dnevih, spremstvo učencev ipd.

Ob začetku šolskega leta knjižničar v sodelovanju z učitelji načrtuje in izdela letno pripravo na pouk v knjižnici (ure knjižne in knjižnične vzgoje) na osnovi števila oddelkov na šoli.

Organizira, vodi in spremlja branje za bralno značko ter pripravi zaključek. Razgovore o prebranem praviloma vodijo v osnovni šoli, na razredni stopnji razredni učitelji, na predmetni stopnji in v srednji šoli pa profesorji slovenskega jezika.

Mag. Ema Stružnik

PRIMER LETNEGA DELOVNEGA NAČRTA ZA ŠOLSKEGA KNJIŽNIČARJA

I. Interno strokovno bibliotekarsko delo

- nabava knjižniučnega gradiva,
- strokovna bibliotekarska obdelava knjižničnega gradiva,
- oprema, ureditev in strokovna postavitev knjižničnega gradiva,
- vodenje vsakodnevne statistike in druge dokumentacije o uporabi in izposoji gradiva,
- oblikovanje letnega delovnega načrta,
- oblikovanje letne priprave na pouk.

II. Pedagoško delo

- individualno bibliopedagoško delo ob izposoji;
- bibliopedagoško delo z oddelki in razredi;
  - pedagoške ure z oddelki in priprava na ure knjižne in knjižnične vzgoje,
  - vodenje knjižničarskega krožka in priprava nanj,
  - ura pravljic in priprava nanjo,
  - delo z mladimi bralci in priprava,
  - organiziranje in priprava knjižne razstave,
  - organiziranje in vodenje srečanja z ustvarjalci knjige,
  - priložnostna nadomeščanja in priprava nanje.

III. Sodelovanje s pedagoškimi in drugimi delavci šole

- posvet o nakupu novosti za knjižnico,
- sodelovanje pri organizaciji izobraževanja pedagoških delavcev,
- organiziranje branja za bralno značko in druga branja v šolski knjižnici,
- sodelovanje na pedagoških in drugih konferencah,
- seznanjanje sodelavcev z novostmi v šolski knjižnici,
- letna priprava na knjižno in knjižnično vzgojo.

IV. Strokovno izpopolnjevanje

- v okviru šole, strokovnih aktivov, študijskih skupin, seminarjev ipd.
- v okviru Zavoda RS za šolstvo in šport, Narodne univerzitetne knjižnice, Pionirske knjižnice v Ljubljani, Univerzitetne knjižnice v Mariboru, Zveze bibliotekarskih društev Slovenije in drugih.

V. Druge naloge

- sodelovanje pri organozaciji naravoslovnih, kulturnih in športnih dni,
- sodelovanje na roditeljskih sestankih (izobraževanje staršev.

Mag. Ema Stružnik

VSEBINE ZA LETNO PRIPRAVO NA BIBLIOPEDAGOŠKO DELO V ŠOLSKI KNJIŽNICI

(knjižna in knjižnična vzgoja)

- pravila obiskovanja šolske knjižnice, urnik izposoje, postopek izposoje (klasični in s pomočjo računalnika),
- knjižnični red,
- knjižnično gradivo glede na vrste publikacij in priročnikov,
- primarno in sekundarno gradivo,
- povezava z drugimi knjižnicami in iskanje podatkov in informa cij s pomočjo računalnika,
- sistem COBBIS/OPAC,
- strokovna ureditev knjižničnega gradiva,
- novosti v šolski knjižnici,
- utrditev katalogov, vaja v iskanju gradiva s pomočjo katalogov,
- seznanitev učencev s strokovno literaturo glede na usmeritev šole,
- uporaba vseh knjižničnih pomagal,
- vrednost informacije v šolski knjižnici in v šoli,
- praktična uporaba leksikonov, priročnikov, atlasa, slovarjev...
- periodični tisk glede na strokovno usmerjenost šole,
- navajanje na citiranje in navedbo virov in uporaba literature pri izdelavi raziskovalnih, seminarskih in drugih nalogah,
- obisk specialne in druge knjižnice v kraju,
- samostojno iskanje informacij z različnimi knjižničnimi pomagali in v vzajemnem katalogu.

ELEMENTI LETNE PRIPRAVE NA POUK V KNJIŽNICI

RAZRED VSEBINA	SMOTRI, CILJI, NALOGE	OBLIKE IN METODE	VIRI IN SREDSTVA	USMERITVE ZA DELO	ČAS ZA REALIZACIJO

VIRI

1. Standardi in normativi za šolske knjižnice, Ljubljana, 1989.
2. Vzgojnoizobraževalno delo v šolski knjižnici - mediateki, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana 1990.
3. Obvestila republiške matične službe NUK, Ljubljana,junij 1990.

PRIPOROČENA LITERATURA ZA ŠOLSKE KNJIŽNIČARJE

COBISS. COMARC Format. Maribor: IZUM, 1991

COBISS/OPAC: priročnik za uporabnike. Maribor: IZUM, 1992

COBISS. Katalogizacija: priročnik za uporabnike, Maribor: IZUM, 1992

COBISS. ATLASS: priročnik za uporabnike. Maribor: IZUM, 1993

COBISS. Izposoja: priročnik za uporabnike. Maribor: IZUM, 1993

COBISS. OPAC: user's manual. Maribor: IZUM, 1993

COBISS. Črtne kode: pregled možnosti črtne kode. Maribor: IZUM, 1993

COBISS. Koncepcija, organizacija in pogoji sodelovanja. Maribor: IZUM, 1993

ISBD(NBM): international standard bibliographic description for non - book materials. London: IFLA UBCIM Programme, 1987

ISBD(PM): international standard bibliographic description for printed music. Munchen: Saur, 1991

ISBD(CF): international standard bibliographic description for computer filess. London: IFLA UBCIM Programme, 1990

ISBD(A): international standard bibliographic description for older monographic publications (Antiquarian). - 2nd revised ed. Munchen: Sauer, 1991

ISBD(NBM): mednarodni standardni bibliografski opis neknjižnega gradiva. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1983

ISBD(CM): mednarodni standardni bibliografski opis kartografskega gradiva. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1982

ISBD(PM): mednarodni standardni bibliografski opis glasbenih tiskov. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1984

ISBD(A): mednarodni standardni opis starejših (antikvanih) zaključenih publikacij. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1984

ISBD(M): mednarodni standardni bibliografski opis zaključenih publikacij. Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica, 1981

ISBD(S): mednarodni standardni bibliografski opis tekočih publikacij. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1983

Knjižnica. Ljubljana, 1957. Letnik 1 -

Knjižničarske novice. Ljubljana, 1990 -

Kobe, Marjana: Pogledi na mladinsko književnost. Ljubljana, 1988

Lekić, Đorđe: Školska medijateka i sistem specijalizovanih učionica. Gornji Milanovac, 1987

Novak, Helena: Projektno učno delo. Ljubljana, 1989

Obvestilo republiške matične službe NUK. Ljubljana, 1981/82

Osnove knjižničarstva. Ljubljana, 1987

Priročnik za Unimarc. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1992

Project "Guide to Alpe - Adria scientific libraries". Maribor: IZUM, 1990

Radović, Slobodan: Školska biblioteka u nastavi. Gornji Milanovac, 1992

Slovenska bibliografija. A, Serijske publikacije. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1985

Slovenska bibliografija. B, Knjige. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1986

Slovenska bibliografija. C, Članki in leposlovni prispevki v serijskih publikacijah in zbornikih. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1989 -

Šircelj, Martina: O knjigah in knjižnicah za mladino. Ljubljana, 1977

Šolska knjižnica. Revija. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1990

Todorović, Milan: Pedagoška funkcija biblioteka, muzeja i arhiva i oblici saradnje sa školama. Sremski Karlovci, 1977

Univerzalna decimalna klasifikacija. Slovenska izdaja, Ljubljana. CTK, 1991

Vlahović, Boško: Školska medijateka. Beograd, 1987

Vzgoja in izobraževanje. Ljubljana, 1983/3

Vzgoja in izobraževanje. Ljubljana, 1988. Priloga 1/1988

Vzgojno-izobraževalno delo v šolski knjižnici - mediateki. Ljubljana, ZRSŠ, 1990

Vzgojno-izobraževalno delo v šolski knjižnici srednje šole. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1993

BIBLIOPEDAGOŠKO DELO

Vera Gorički

UČNE PRIPRAVE KNJIŽNIČNE VZGOJE

Učenci, ki so v osnovni šoli obiskovali urejeno šolsko ali pionirsko knjižnico, se znajo ob vstopu v srednjo šolo v šolski knjižnici hitro in precej dobro znajti.

Ker pa v vaških šolah knjižnice še niso ustrezno urejene in učenci, ki prihajajo iz teh šol, niso vpeljani v osnovno poznavanje katalogov, je umestno v srednji šoli na začetku prvega letnika izvesti nekaj bibliopedagoških ur, ki so bolj knjižničarskega značaja. Tudi zato, da se bodo učenci znašli tudi v tistih splošnoizobraževalnih knjižnicah, ki so še urejene po pultnem sistemu. Vendar za te ure učitelji posameznih predmetov nič radi ne odstopajo časa in tudi v urnik jih je težko vnesti. Zato jih knjižničar najlažje opravi v času suplenc ali razrednih ur.

Vzorci priprav za prve tri ure bibliopedagoške vzgoje, ki so predstavljeni, upoštevajo klasično ureditev knjižničnega fonda z listovnimi katalogi: abecedni-imenski (AIK), sistematski UDK in naslovni katalog. Ure se izvedejo s celim oddelkom naenkrat v šolski knjižnici (v nadaljnjem besedilu: knjižnica). Tretjo uro, ki se vsebinsko nanaša na predmet zgodovina, lahko knjižničar opravi skupaj s profesorjem zgodovine v knjižnici. Pri računalniško podprti knjižnici se prvi dve uri opravita v predavalnici za računalništvo, tretja pa v knjižnici z manjšimi skupinami.

1. URA

Predmet: knjižnična vzgoja
Učna tema: šolska knjižnica
Učna enota: vsebinski prijaz šolske knjižnice in AIK
Učna oblika: frontalna
Učila in učni pripomočki: primarno knjižnično gradivo in katalogni predalnik za AIK
Vzgojno-izobraževalni cilji:

1. Učenci spoznajo knjižnico, seznanijo se s knjižničnim gradivom:
   a) primarni in sekundarni viri
   b) abecedni imenski katalog
2. Spoznajo pravila za obiskovanje knjižnice.

Organizacija učne ure

I. UVAJANJE

Pogovor z učenci o knjižnicah. Iz njega izvemo:
a) koliko poznajo knjižnico in
b) kakšne vrste knjižnic poznajo.

Na kratko dopolnimo njihovo vedenje o vrstah knjižnic in jih seznanimo s funkcijo oziroma nalogami posameznih vrst knjižnic: šolskih, visokošolskih, splošnoizobraževalnih, specialnih in nacionalnih.

Napoved vzgojno-izobraževalnega cilja: Danes bomo podrobneje spoznali ureditev naše šolske knjižnice.

II. PRIDOBIVANJE

1. Kaj je šolska knjižnica?
2. Pojasnimo jim izvor besede in njeno vsebino:
   a) v grščini biblion+theke, biblioteka, knjižnica,
   b) knjižni in knjižnični fond oziroma gradivo, informacijski vir.
3. Gradivo knjižnice:
   a) primarno:
      1. vizualno: knjige, periodika, diapozitivi, mikrokartice, igrače, zemljevidi itd.
      2. avditivno: gramofonske plošče, zvočne kasete
      3. avdiovizualno: zvočni filmi, videokasete
   b) sekundarno: razne vrste katalogov, ki jih imajo knjižnice s poudarkom na katalogih v naši knjižnici - predvsem abecedni imenski in sistematski UDK
4. Strokovna ureditev knjižničnega gradiva. Prost pristop, gradivo, urejeno po strokah. Opozorimo jih na pultni sistem v najbližji splošnoizobraževalni knjižnici.
5. Podrobnejša obravnava AIK: Na kaj nam AIK odgovori - avtor, delo, izdaja, anonimno delo?
   a) Individualni avtor: eden, dva ali trije avtorji.

      Priimek kot značnica. Prepoznavanje priimkov, npr. Marija Horvat, Mor Jokai, Lin Pin, Mao Ce Tung.

   Upoštevanje ali ne:
   - členov:

     LA FONTAINE, Jean de
   - spolnikov:

     KINDEREN, Floris der
   - predlogov:

     BALZAC, Honore de

     VAN TIEGHEM, Paul

     HUBER, Josef von
   - predpon:

     (Irci) McCullers = MACCULLERS

     O'Flaherty = OÆFLAHERTY
   - starogrških imen:

     Sofokles = SOPHOCLES

- starorimskih imen:
  Ciceron = CICERO
- ruskih priimkov:
  Dostojevski = DOSTOEVSKIJ
  Gorki = GOR'KIJ
  Gogolj = GOGOL'
- fonetičnih zapisov priimkov:
  Šekspir = SHAKESPEARE
- psevdonimov:
  SEDMAK, France
  BEVK, France

b) Korporativni avtor. Pojasnimo besedo korporacija.
Primer:
PLANINSKA zveza Slovenije
Statut Planinske zveze Slovenije
POKRAJINSKI muzej, Murska Sobota
Vodič po muzeju
SLOVENIJA. Ustava 1991
Ustava Republike Slovenije

c) Anonimno delo: ljudsko slovstvo, antologija, zborniki, delo štirih ali več avtorjev itd.

d) Ureditev AIK oz. iskanje v AIK: avtor, stvarni naslov, dodatni vpis, kazalka, vodilka

III. POVZETEK

1. Kratka ponovitev obravnavane snovi.
2. Vrednotenje knjige: knjiga kot kulturna in materialna vrednota.

2. URA

Predmet: knjižnična vzgoja

Učna tema:šolska knjižnica

Učna enota: sistemski katalog UDK, postavitev knjig na policah

Učna oblika: frontalna

Učila in učni pripomočki: tabela UDK, tablice UDK, abecedni register, katalogni predalnik za sistemski katalog UDK, tabla

Vzgojno-izobraževalni cilji: Sistemska ureditev knjižničnega gradiva: učenci se seznanijo s postavitvijo knjig na policah po UDK. Povezava: sistemski katalog UDK - knjižne police; skrajšani bibliografski opis.

Organizacija učne ure

I. Uvajanje:

1. Razlaga UDK

a) pojasnilo kratice,

b) osnovna načela klasifikacije:

- UKD razdeli vso znanost na 10 skupin,
- z vrstilcem UDK (klasifikacija) je izražena vsebina in oblika informacijskega vira.

Primer:

Aleksandra Kornhauser: Organska kemija -
vrstilec UDK je 547.
Pojasnimo sestavo vrstilca: 5 prirodoslovne vede
54 kemija
547 organska kemija

- z vrstilcem UDK lahko izrazimo vsebino in obliko informacijskega vira zelo podrobno: stroko, obliko, čas, kraj, jezik itd.

Primer:

Rafka Kirn, Marija Kolar: Slovenski jezik II. Delovni zvezek -
vrstilec UDK je 808.63-07(075.3)(076.1).
Pojasnilo vrstilca: 808.63 slovenski jezik
07 praktično znanje jezika
(075.3) učbenik za srednje šole
(076.1) knjiga z nalogami in vprašanji

Primer:

Wolfgang Amadeus Mozart: Mala nočna glasba - vrstilec UDK je 785(086.72).
Pojasnilo vrstilca: 78 glasba
785 instrumentalna glasba
(086.72) gramofonska plošča.

V sistematskem katalogu UDK iščemo informacijski vir takrat, kadar ne poznamo avtorja in naslova vira, ki ga potrebujemo za reševanje naloge.

Primer:

Za nalogo z naslovom Zgodovina filma na Slovenskem bomo vire iskali pri kinematografiji -
778.5(497.12)(091).
Pojasnilo vrstilca: 778.5 kinematografija
(497.12) Slovenija
(091) zgodovinski vidik

Informacijski vir za določeno nalogo lahko najdemo na več mestih decimalne klasifikacije - odvisno od tega, s katerega vidika želimo nalogo obdelati:

Primer:

PREHRANA: higiena prehrane 613.2

z vidika zdravstvenega nadzora 614.3

z vidika gospodinjstva 641

z vidika izdelave in konzerviranja 664

FIŽOL: kmetijstvo - pridelava, zaščita itd. 63

gospodinjstvo - recepti za kuhanje 64

botanika - stročnice 58

STANOVANJE: arhitektura 72

higiena stanovanja 61

gospodarjenje s stanovanjem 33

stanovanjska sociologija 316

oprema stanovanja 64

2. Signatura. Pojasnimo, kaj je signatura. Razlika med signaturo pri prostem pristopu in pultnem sistemu. Ker ima lahko informacijski vir več vrstilcev UDK, je signatura na katalognem listu podčrtana.
3. Obnovitev postavitve knjig na policah.
4. Skrajšani bibliografski opis. Učencem razložimo, katere podatke morajo s katalognega lista prepisati, da lahko informacijski vir sami poiščejo ali ga zahtevajo.

II. Povzetek

V zaključku ure strnemo najvažnejše in poudarimo: Če na knjižnih policah ali v katalogih želenega informacijskega vira ne najdete, ne pomeni, da ga knjižnica nima. Morebiti je izposojen ali pa ga niste znali najti. Knjižničar je tudi zato v knjižnici, da vam ga pomaga poiskati.

3. URA

Predmet: knjižnična vzgoja

Učna tema:zgodovina

Učna enota: antični Rim

Učna oblika: delo v dvojicah v knjižnici

Učila in učni pripomočki: učni lističi, katalog AIK, sistemski katalog UDK, priročniki, enciklopedije, tabela UDK.

Vzgojno-izobraževalni cilji: Z vajami utrdimo pridobljeno znanje o knjižnici, učenci spoznajo priročno knjižnico: enciklopedije, leksikone itd. Spoznajo, koliko informacijskih virov lahko uporabijo za poglobitev svojega znanja o antičnem Rimu.

Organizacija učne ure

I. Uvajanje

1. Kratka obnovitev znanja o knjižnici: AIK; UDK, postavitev fonda.
2. Napoved vzgojno-izobraževalnega cilja: Danes boste samostojno iskali informacijske vire, ki jih lahko uporabite pri pouku zgodovine o starem Rimu. Delali boste v dvojicah. Na učnih lističih imate naloge. Pazljivo jih preberite in jih poskusite rešiti. Iz enciklopedij ne prepisujte informacij, ampak navedite, katere enciklopedije ste uporabili, kateri zvezek in stran. Če česa ne boste znali, vprašajte.

II. Pridobivanje

1. Predstavimo priročno knjižnico. Na kratko razložimo, kaj so enciklopedije, leksikoni; kakšne vrste so enciklopedije (splošne, strokovne, nacionalne), kaj je geslo v enciklopediji.
2. Razdelimo učne liste:

List 1:

a) Koliko časa je trajal rimski imperij? Pomagaj si z enciklopedijo.

b) Pisatelj William Shakespeare je napisal dramo o rimskem cesarju Cezarju z naslovom Julij Cezar. V katerem katalogu najdeš podatke, da lahko knjigo poiščeš na polici? Podatke prepiši.

List 2:

a) Kdaj je obstajala in katero ozemlje je zajemala rimska provinca Norik? Pomagaj si z zgodovinskim atlasom in leksikonom Historija.

List 3:

a) Kdaj je bil največji upor sužnjev vstarem Rimu? Katero enciklopedijo boš uporabil?

b) Poišči knjigo, ki govori o Špartakovem življenju. V katerem katalogu boš iskal podatke o knjigi, če ne poznaš avtorja in naslova?

List 4:

a) Decimalni vrstilec za zgodovino starega Rima je 937. V katalogu preveri, ali ima knjižnica kaj knjig na to temo? Če jih ima, prepiši podatke za iskanje.

b) Kdaj je živel rimski vladar Julij Cezar? Pomagaj si z ustrezno enciklopedijo.

List 5:

a) Naša ustava nam zagotavlja osebno svobodo, ki je sužnji v rimski državi niso imeli. Poišči knjigo Ustava Republike Slovenije.

b) Kdaj so Rimljani osvajali Egipt? Pomagaj si z Enciklopedijo Leksikografskog zavoda.

List 6:

a) Kdaj je bila Ljubljana pod rimsko oblastjo in kako so jo Rimljani poimenovali? Pomagaj si z ustrezno enciklopedijo.

b) Iva Curk je napisala knjigo Rimljani na Slovenskem. Knjigo poišči.

List 7:

a) Zgodovinar Plutarh je napisal knjigo z naslovom Življenje velikih Rimljanov. Knjigo poišči.

b) V katerem stoletju je Plutarh živel? Pomagaj si z ustrezno enciklopedijo.

List 8:

a) Rad bi dobil najosnovnejše podatke o Diokletianu in njegovi znameniti palači v Splitu. Poišči jih.

b) Želiš prebrati knjigo F. S. Finžgarja Pod svobodnim soncem. S katerim katalogom si boš pomagal, da jo boš našel? Podatke prepiši.

List 9:

a) Eden od lepo ohranjenih spomenikov antične arhitekture je arena v Puli. Napiši, kdaj so jo gradili. Pomagaj si z Enciklopedijo Jugoslavije.

b) V katalogu poišči, katere informacijske vire ima knjižnica o antični umetnosti.

List 10:

a) Rimski literat Vergil je napisal zelo znani ep Eneida. Knjigo poišči.

b) Kdaj je Vergil živel in kdaj je nastalo njegovo delo Eneida? Pomagaj si z literarnim leksikonom Povijest svijetske književnosti.

List 11:

a) Med najbolj dramatična poglavja antične zgodovine sodi popolno uničenje Kartagine. Pisatelj Gerard Walter je napisal knjigo Kartagina in njen konec. Knjigo poišči.

b) Kdaj je Kartagina postala rimska provinca? Pomagaj si z leksikonom Historija.

List 12:

a) Agrarne reforme so izvajali od rimskih časov naprej. Napiši, kaj je agrarna reforma in v katerem stoletju je bila prvič uzakonjena. Pomagaj si s Poljoprivredno enciklopedijo.

b) V ustreznem katalogu preveri, če ima knjižnica kaj knjig, ki obravnavajo agrarne reforme.

List 13:

a) Diokletijan je izvedel preureditev rimske države in s tem preložil njen propad za 150 let. Kakšne so bile te reforme? Pomagaj si z ustrezno enciklopedijo.

b) V sistemskem katalogu, podskupina arhitektura, preveri, če ima knjižnica kakšno knjigo o Diokletianovi palači.

List 14:

a) Na katere province so Rimljani razdelili ozemlje bivše Jugoslavije. Pomagaj si z Enciklopedijo Jugoslavije.

b) Ali ima knjižnica kakšne knjige, ki predstavljajo arheološke najdbe o Rimljanih pri nas? Napiši signature in avtorje.

List 15:

a) Rimski imperij je propadel zaradi različnih vzrokov; v prvi vrsti zaradi vstaj sužnjev in zaradi zunanjih sovražnikov. Kateri narodi so osvojili in zasedli rimske province v Galiji, Španiji, Britaniji in severni Afriki? Pomagaj si z ustrezno enciklopedijo.

b) Poišči roman o življenju hunskega vodje Atile.

Milena Bon

PEDAGOŠKA DEJAVNOST ŠOLSKE KNJIŽNICE

Namen bibliopedagoških ur v srednješolski knjižnici:

1. učenci se seznanijo z gradivom knjižnice in možnostjo uporabe tega gradiva; spoznajo pomen kratkih, jedrnatih informacij in lepega poročanja (nastopanja v javnosti), ustvarijo si odnos do poročevalca;

2. postanejo aktivni uporabniki ŠK in drugih knjižnic;

3. naučijo se samostojnega iskanja gradiva in uporabe priročne knjižnice;

4. seznanijo se z drugimi vrstami knjižnic;

5. seznanijo se z razvojem na področju knjižničarstva, predvsem informatike;

6. pridobe motivacijo za kreativno delo;

7. po končanem šolanju naj bi bili usposobljeni uporabniki vseh vrst knjižnic in knjižničnih pomagal (klasičnih in računalniških knjižničnih katalogov), s širokih obzorjem, in pripravljeni na stalno samoizobraževanje.

Knjižnica Gimnazije Poljane je strokovno urejena po sistemu UDK. S svojim gradivom je vključena v vzgojnoizobraževalni proces pri različnih predmetih.

Knjižnično gradivo računalniško obdelujemo s programom ŠOLSKA KNJIŽNICA podjetja SAOP iz Nove Gorice ver. 4.10 (možnost prepisa v bazo iz vzajemnega kataloga - pogoj je podpisana pogodba z IZUM-om iz Maribora in status PRIDRUŽENEGA ČLANA). Izposoja poteka s pomočjo črtne kode in čitalnika te podjetja LEOSS iz Ljubljane.

KNJIŽNIČNA VZGOJA

UVOD V POZNAVANJE IN UPORABO ŠOLSKE KNJIŽNICE

1. letnik

SMOTRI: učenci spoznajo ŠK in njen razvoj, pravila poslovanja, prost pristop, računalniško izposojo, medknjižnično izposojo, sistem UDK in postavitev ter vrste gradiva, vrste katalogov in načine iskanja v njih, KIS naše knjižnice.
OBLIKA POUKA: frontalna
IZVEDBA: v knjižnici pri kateremkoli predmetu v septembru
TRAJANJE: 1 šolska ura
UČILA IN PRIPOMOČKI: prosojnice, grafoskop, računalniški katalog, gradivo šolske knjižnice
IZVAJALEC: knjižničarka

UVOD IN POZNAVANJE IN UPORABO ŠOLSKE KNJIŽNICE

Kemiki, biologi = laboratorij, terensko delo
=
Humanisti = knjižnica

KNJIŽNICA ali BIBLIOTEKA

(gr. biblos = knjiga
theke = škatla, shramba, predalček)
je urejena zbirka knjig, namenjena takojšnji uporabi.
KATALOGI = so urejen popis zaloge določene knjižnice.

Vrste:
- listkovni
- knjižnični
- računalniški

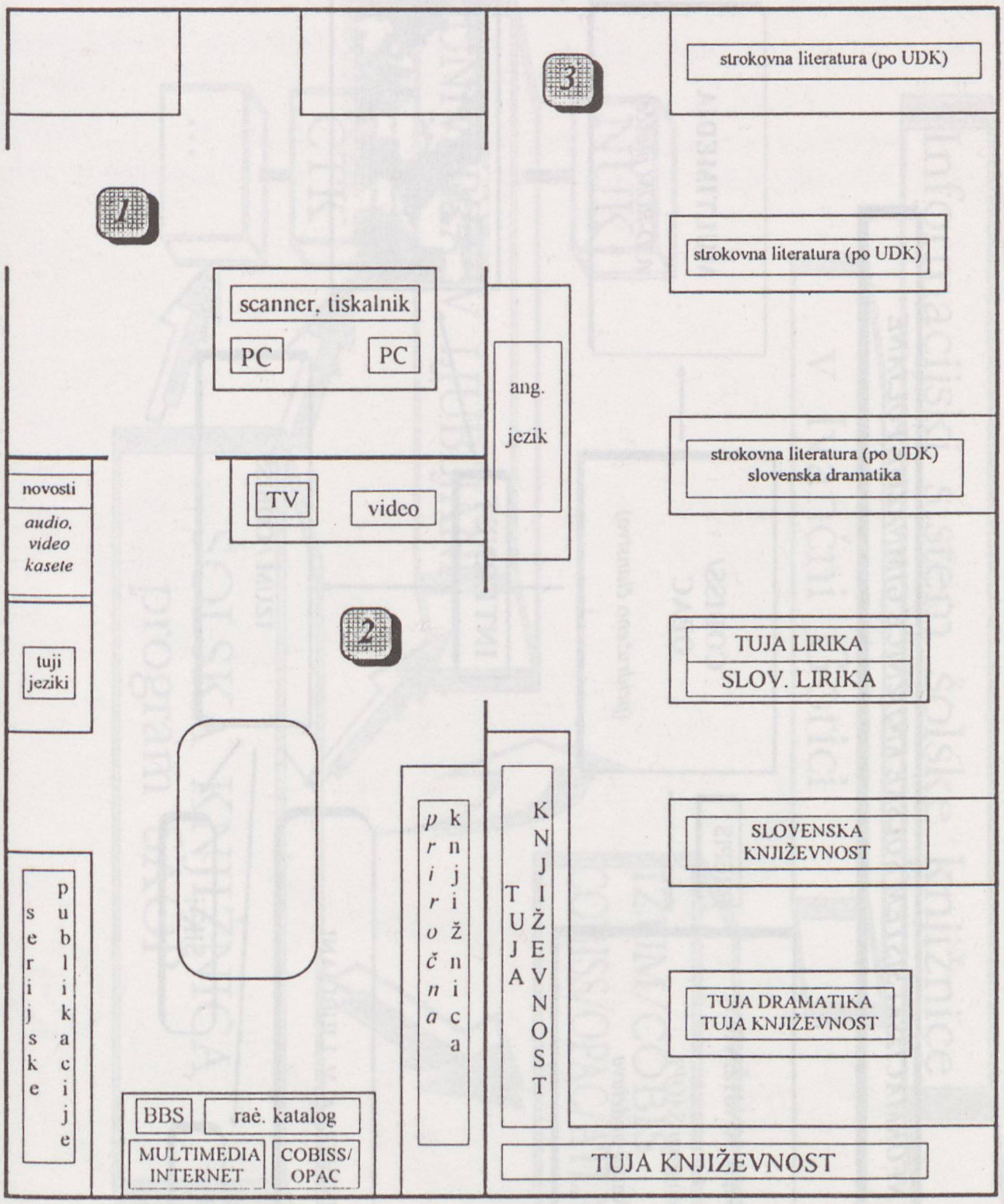
Razporeditev: KLASIČNI KATALOGI:
1. AIK - ABECEDNI IMENSKI > formalni; po abecedi,
2. NASLOVNI
3. ABECEDNI STVARNI - ASK > stvarni; po vsebini,
4. SISTEMATSKI (UDK),
5. TEMATSKI

UDK - UNIVERZALNA DECIMALNA KLASIFIKACIJA
znanosti od 0 do 9 (prosojnica).
Vsaka naslednja številka številčne oznake pomeni večjo specializacijo, npr.: 82 Književnost.

UPORABLJENA LITERATURA:

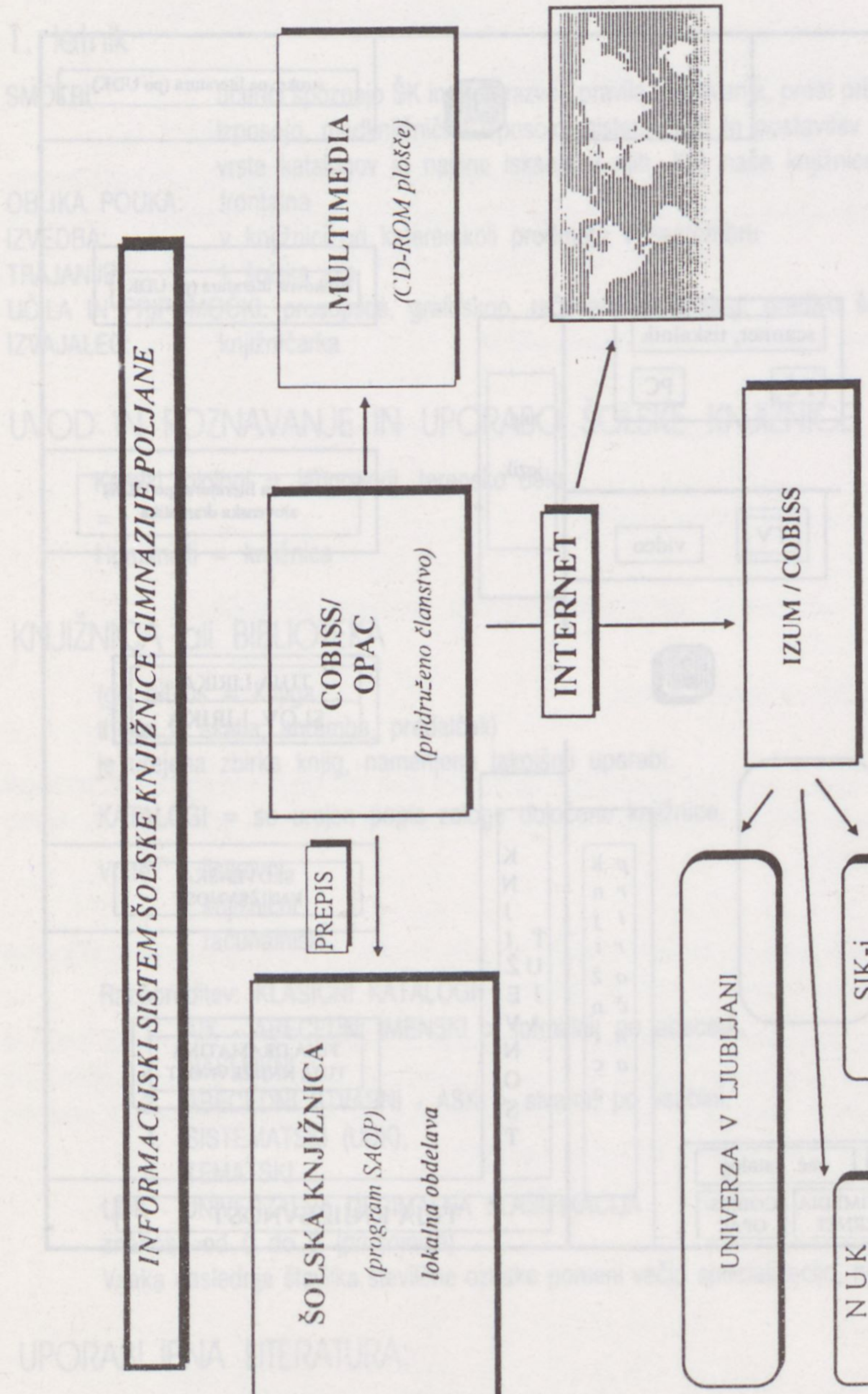
HLADNIK, M.: Praktični spisovnik ali šola strokovnega ubesedovanja 3. izd. Lj, samozal., 1991
JUŽNIČ, S.: Diplomska naloga: napotki za izdelavo. Lj. P. Amalietti, 1992
UDK tablice

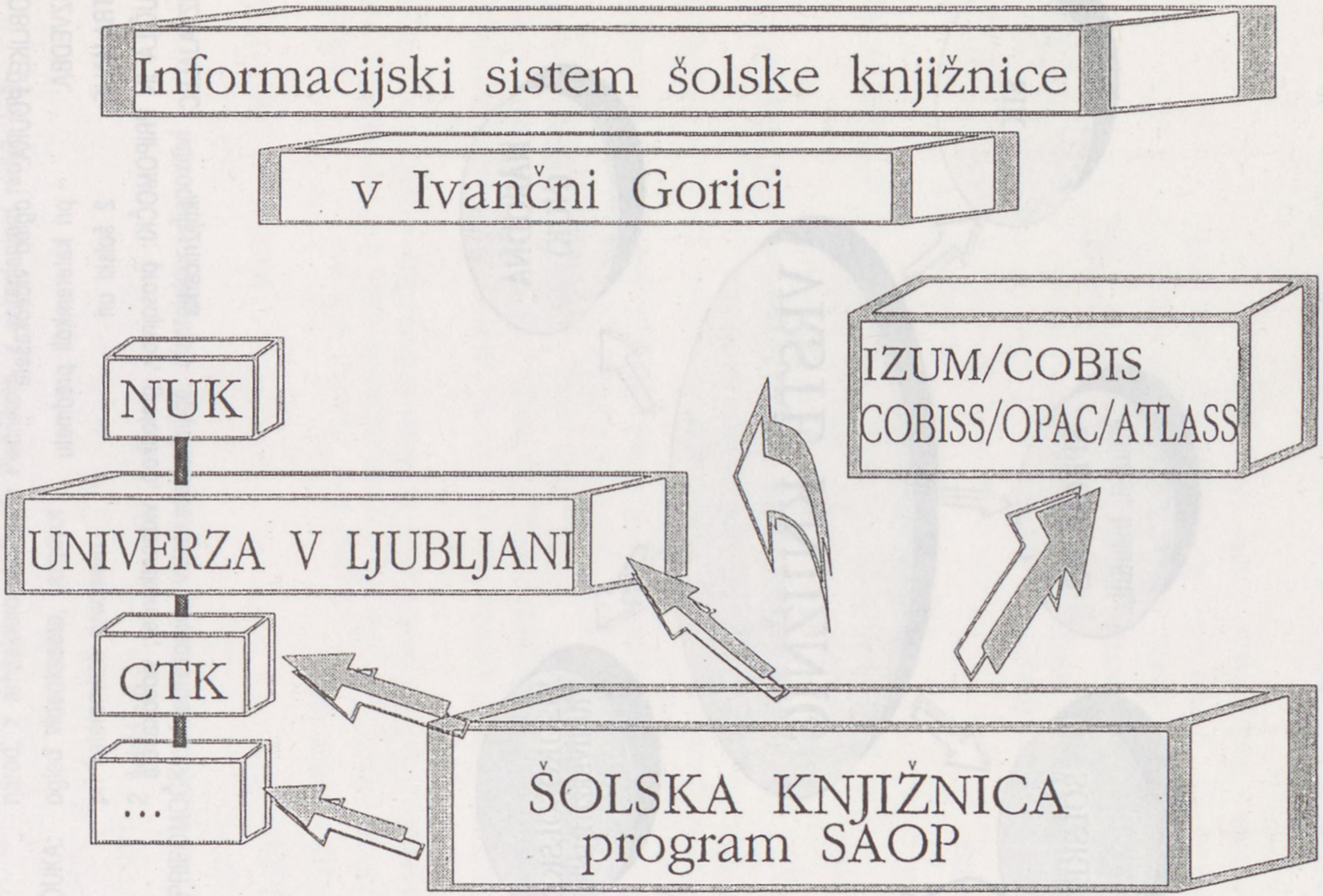
ŠOLSKA KNJIŽNICA GIMNAZIJE POLJANE
(shema prostorov)



1 - izposojevališče, obdelava gradiva
2 - čitalnica
3 - knjižnica

INFORMACIJSKI SISTEM ŠOLSKE KNJIŽNICE GIMNAZIJE POLJANE




Informacijski sistem šolske knjižnice
v Ivančni Gorici
NUK
UNIVERZA V LJUBLJANI
CTK
...
IZUM/COBIS
COBISS/OPAC/ATLASS
ŠOLSKA KNJIŽNICA
program SAOP

2. letnik
KNJIŽNICE NA SLOVENSKEM

SMOTRI: učenci spoznajo vrste knjižnic na Slovenskem in njihovo vlogo ter pomen
OBLIKE POUKA: ogled videokasete
IZVEDBA: pri kateremkoli predmetu
TRAJANJE: 2 šolski uri
UČILA IN PRIPOMOČKI: prosojnice, grafoskop, videorekorder, videokaseta
IZVAJALEC: knjižničarka



3. letnik
ZAKLADI NARODNE IN UNIVERZITETNE KNJIŽNICE

SMOTRI: učenci se seznanijo s pomenom Narodne in univerzitetne knjižnice za slovenski narod, z arhitekturo stavbe in Plečnikom, z ohranjanjem redkih knjig

OBLIKA POUKA: ogled videokasete, razgovor

IZVEDBA: pri kateremkoli predmetu

TRAJANJE: 2 šolski uri

UČILA IN PRIPOMOČKI: videorekorder, videokaseta, knjige, diaprojektor, diapozitivi

Gimnazija Poljane

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO
BIBLIOPEDAGOŠKA URA

KNJIŽNIČNA VZGOJA

Učna tema: 1. NAVAJANJE LITERATURE IN VIROV
2. IZDELAVA SEMINARSKE, RAZISKOVALNE NALOGE

Trajanje: 2 šolski uri, v nadaljevanju individualno delo s posamezniki

4. LETNIK: I. polletje

VSEBINA:
- vrste virov (primarni, sekundarni),
- navajanje literature in virov,
- nekaj osnovnih navodil za sestavo seminarske ali raziskovalne naloge.

SMOTRI, CILJI IN NALOGE:

- učenci se seznanijo s pojmi: PRIMARNI IN SEKUNDARNI VIRI,
- naučijo se navajati literaturo,
- spoznajo pomembnost pravilnega navajanja literature in knjižnega gradiva,
- dobijo osnovna navodila za sestavo seminarske, raziskovalne naloge.

TRAJANJE: 2 šolski uri pri kateremkoli predmetu, v nadaljevanju individualno s posamezniki

OBLIKE IN METODE:
1. frontalna,
2. praktično delo,
3. metoda razgovora.

VIRI IN SREDSTVA:
- grafoskop,
- revije, časopisi, knjige,
- dataskop,
- računalniki,
- CD ROM-i.

USMERITVE ZA DELO: napotki za izdelavo referatov, seminarskih, raziskovalnih nalog

IZVAJALEC: knjižničarka

VRSTE VIROV

I. PRIMARNI VIRI:

1. **MONOGRAFSKE PUBLIKACIJE:** ali **zaključene** publikacije - nekoč bodo prenehale izhajati; imajo določen zaključek; lahko izidejo tudi v več zvezkih (ES), v več letih.

   KOLOFON: dodatek na koncu knjige z vsemi podatki o knjigi

   CIP: dodatek na začetku ali koncu knjige (katalogni opis knjige)

2. **SERIJSKE PUBLIKACIJE:** članki ali tekoče publikacije; konec ni predviden:

   a) **ČASNIKI,**

   b) **ČASOPISI,**

   c) **VRSTNE PUBLIKACIJE**

   a) **ČASNIKI:** informativni značaj - vse tiste publikacije, ki izhajajo v kratkih presledkih (dnevno, tedensko). Velik format, pisani v stolpcih; niso opredeljeni niti po vsebini niti po občinstvu; značilne so priloge.

   b) **ČASOPISI - REVIJE:** trajnejša vrednost - v daljših presledkih (mesečno ali dlje). Vsebina se omejuje na določeno stroko, namenjeni določenim plastem bralcev; prisevki niso vedno aktualni, so pa temeljitejši, tehtnejši, trajne veljave (za določene poklice...); mladinski, študentovski, dijaški listi; lahko so literarnoumetnostni časopisi, poučno-zabavni listi.

   c) **VRSTNE PUBLIKACIJE:** redko izhajanje (enkrat letno). Vsak zvezek je vsebinsko zaključen; skupen naslov (almanahi, koledarji...).

3. **STANDARDI**

4. **ZAKONI**

5. **PATENTI**

6. **ŠTUDIJE**

7. **REFERATI**

8. **POSEBNO KNJIŽNO GRADIVO**

   - **ROKOPISNE KNJIGE** - pred iznajdbo tiska,
   - **PRVOTISKI - INKUNABULE** - od iznajdbe tiska 1455 do l. 1500,
   - **MUZIKALIJE** - na papirju. Besedilo ni nujno (glasbeni odd.),
   - **ZEMLJEVIDI** - gradivo, podrejeno kartografiji (kartografski odd.),
   - **GRAFIKA** - likovne podobe izdelkov (plakati, lepaki),
   - **DIZERTACIJE,**
   - **DROBNI TISK** - publikacija enodnevnega značaja (programi, prireditev, vabila, letaki, prospekti),
   - **SEPARATI** - posebni odtisi znanstvenih in strokovnih člankov.

9. **NEKNJIŽNO GRADIVO**

Ni več na papirju: **PLOŠČE, TRAKOVI, ZVOČNI in VIDEO POSNETKI, RAČUNALNIŠKI TRAKOVI, DIAPOZITIVI, FILMI, MIKROFILMI, GLOBUSI, PLANETARJI, DISKETE, PLOŠČE CD ROM.**

II. SEKUNDARNI VIRI:

Uporabnika napotijo k primarnim dokumentom. Povedo mu osnovne podatke o vsebini določenega primarnega dokumenta in so rezultat analitične obdelave vsebine primarnega dokumenta.

VRSTE:

1. **KNJIŽNIČNI KATALOGI,**
2. **BIBLIOGRAFIJE,**
3. **REFERENČNA LITERATURA.**

NAVAJANJE LITERATURE

Literatura mora biti navedena s tistimi bibliografskimi podatki, ki omogočajo prepoznavanje navedenega dela.

KNJIGA:

Priimek, I.:Naslov. Kraj, založba, letnica izd. (Zbirka; št.). Str.

Russell, B.: Modrost zahoda: zgodovinski pregled zahodne filozofije v njenem družbenem in političnem okviru. Ljubljana, MK, 1972

ČLANEK V REVIJI:

Priimek, I.: Naslov članka. Revija, letnik (letnica) št. Str.

Selič, P.: Študij in stres. Anthropos, 25 (1993) 5-6. Str. 178-199

ZAKON:

Zakon, letnik (letnica) št., datum. Str.

Uradni list RS, 49 (1992) 8, 7. VII. Str. 13

PODATEK:

Statistični letopis SR Slovenije, 14 (1975). Str. 59

Enciklopedija Slovenije 1 : A - Ca. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1987. Str. 83

CITIRANJE

Citiranje v tekstu označimo z navednicami, na koncu navedemo podatke v oklepaju: **priimek avtorja, letnico izd., stran.**

Primer: **(Haralambos, 1993, str. 14)**

"Vsako pisanje je sestavljeno pravzaprav iz dveh vrst besedila: eno je izključno avtorjev izvirni prispevek, drugo pa so navedki ali citati iz del drugih avtorjev." (Bajt, 1993, str. 48)

Navedemo lahko tudi vse bibliografske podatke pod črto, označeno s številkami, ki tečejo naprej.

Bolje pa je, da navedemo vso navajano literaturo na koncu, ker je pod črto smiselno pripisati svoje opombe. Te označimo ali s številkami, ki tečejo naprej ali pa z zvezdicami.

BIBLIOGRAFSKI podatki, ki jih navedemo na koncu pod oznako **UPORABLJENA LITERATURA,** so lahko uporabljeni:

- **po ZAPOREDJU** (kadar so uporabljeni),
- **KRONOLOŠKO** (glede na izid citiranih dokumentov),
- **po ABECEDI AVTORJEV.**

Poleg uporabljene literature lahko avtorji sestavijo tudi SEZNAM PRIPOROČENE LITERATURE.

NEKAJ OSNOVNIH NAVODIL ZA SESTAVO SEMINARSKE NALOGE

TEHNIČNA OZIROMA OBLIKOVNA STRAN NALOGE

Prva stran nalog naj obvezno vsebuje naslednje podatke:

1. šola (znak, uradni naziv in kraj),
2. naslov naloge,
3. ime in priimek mentorja,
4. ime in priimek avtorja ali avtorjev ter razred,
5. kraj in datum zagovora naloge.

znak zavoda
naziv zavoda
točen naslov

vrsta naloge
naslov naloge
podnaslov

Avtor:
Ime in priimek

Mentor-ji:
Ime in priimek

Kraj, mesec, leto

Na **drugi strani** naloge naj bodo podatki, kaj naloga obsega:

1. kazalo - obseg teksta (število strani),
2. kazalo števila in vrste prilog, npr. 20 anket, 17 fotografij,
3. posebej naj bo označeno, če je naloga v več mapah oziroma če so npr. nalogi priložene karte v rolah ipd.

Na **tretji strani** naj bo kazalo vsebine z označenimi stranmi.

Naloga mora imeti strani oštevilčene. Če so risbe in druge ilustracije med tekstom, naj bodo tudi te oštevilčene enako kot tekst, torej ne z lastnim oštevilčenjem ali celo z rimskimi številkami oziroma črkami.

Če pa so risbe in druge ilustracije same zase, torej kot priloge, naj imajo lastno paginacijo s seznamom na prvi strani.

VSEBINSKA STRAN NALOGE

OBLIKA ZAPISA NALOGE

1. Kazalo
   - 1.1. Kazalo vsebine
   - 1.2. Kazalo prilog
2. Povzetek
3. Uvod
   - 3.1. Namen naloge
   - 3.2. Opredelitev problema
   - 3.3. Teoretične osnove naloge
4. Poročilo
5. Rezultati in razprave
6. Zaključek
7. Zahvala
8. Priloge
9. Literatura

1. V prvem poglavju naj bo prikazan namen oziroma cilj, ki si ga je raziskava zastavila (zadošča odstavek ali polovica strani).
2. V drugem poglavju naj bodo prikazani načini, s katerim se skuša cilj naloge doseči. Gre za krajši prikaz metod (npr. na osnovi literature, statističnega gradiva, anketiranja, terenskega dela sploh, na osnovi že sestavljenih navodil, z metodo primerjave itd.).
3. Naloga naj ima zaključek oziroma povzetek glavnih rezultatov, ki jih je dosegla. Najboljši je strnjeni prikaz po točkah. V zaključku naj bo povedano, katera vprašanja so ostala še odprta.
4. Naloga naj bo jezikovno neoporečna.
5. Naloga mora dokazati obvladanje osnovne tehnike raziskovalnega dela - to je ustrezno citiranje virov, kritično obravnavo podatkov, opredelitev odprtih vprašanj, izvajanja brez

protislovij ipd. V nalogi mora biti predvsem jasno, kaj je povzeto od drugod in kaj je lastni prispevek avtorjev. V tem so še vedno metodološke pomanjkljivosti marsikatere naloge.

6. Na koncu teksta je obvezen seznam virov, in sicer posebej:
   a) objavljenih (tiskanih),
   b) neobjavljenih (različnih elaboratov),
   c) podatkov ustanov, posameznikov itd.,
   d) med vire spada seveda tudi kartografsko in drugo gradivo.

   Seznam literature mora obsegati ime in priimek avtorja, naslov dela, naslov knjige ali revije, kjer je delo objavljeno, številko in letnico izdaje in po možnosti tudi strani, od koder so neposredno povzeti podatki.
7. V nalogi naj bo **ustrezno razmerje** med:
   a) **tekstom** (to je prikazom in obravnavo podatkov),
   b) **gradivom** (statistični, anketni in drugi podatki) ter
   c) **kartografskimi in drugimi prilogami.**
8. ZAHVALA - če je smiselna (mentorju, zunanjemu sodelavcu)
9. POVZETEK (kratek povzetek vsebine, tudi v tujem jeziku)

UPORABLJENA LITERATURA

1. Hladnik, M.: Praktični spisovnik ali šola strokovnega ubesedovanja. 3. izd. Ljubljana, samozaložba, 1991
2. Južnič, S.: Diplomska naloga: napotki za izdelavo. Ljubljana. Amalietti, 1992. (Alma mater)
3. Geografski obzornik, 36 (1989), 3/4
4. Bajt, D.: Pišem, torej sem: priročnik za pisanje. 1. nat. Mb, Obzorja, 1993. Str. 48-53

PRIPOROČLJIVA LITERATURA

1. Reščič Rihar, T.: Priporočila za oblikovanje seminarskih in raziskovalnih nalog. Lj, Srednja šola za farmacijo in zdravstvo, Šaranovičeva 5, 1994
2. Cenčič, M.: Priporočila za oblikovanje seminarskih in diplomskih nalog ter diplomskih del. Lj, Pedagoška fakulteta, 1994

2. letnik - GIMNAZIJA

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST
Učna tema: JEZIKOVNI PRIROČNIKI
Učna enota: UPORABA SLOVARJA SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA (SSKJ)
Trajanje: 1 šolska ura
SMOTRI: Učenci se seznanijo s priročnim knjižnim gradivom na naši šoli. Pri praktičnem delu ure samo spoznavajo pomen danih besed, spoznajo frazeološka in terminološka gnezda ter sami z znanimi besedami oblikujejo pomensko razlago besed in smiselno uporabijo besede v povedih.
TIP UČNE URE: ura urjenja in uporabe v praksi
OBLIKA POUKA: delo v skupinah
UČNE METODE:
1. verbalne: učiteljeva razlaga, dialog, učenčevo poročilo,
2. delo s tekstom: slovarji,
3. izdelava poročila.

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: Slovar slovenskega knjižnega jezika
STRUKTURA UČNE URE:

Uvodni del: razlaga (glej prilogo!)
Glavni del: Iskanje in izdelava poročila
Zaključni del: poročanje

KORELACIJA: vse strokovne panoge
IZVAJALCA: prof. slovenskega jezika in knjižničarka.

JEZIKOVNI PRIROČNIKI

- Slovar slovenskega knjižnega jezika I. - V Lj, DZS, 1985 - 1991
- Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962
- Slovenska slovnica. Maribor, Obzorja, 1976
- Slovenski pravopis 1. Pravila. Lj, DZS, 1991
- Enciklopedija slovenskega jezika. Lj, CZ, 1992

UPORABA SLOVARJA SKJ

- besede so razvrščene po abecedi;
- vsaka beseda ima SLOVARSKI ČLANEK, v katerem je obdelana z vidika rabe v slovenskem jeziku;
- GESLO: naslovna beseda;
- GLAVA GESELSKEGA ČLANKA: začetni del geselskega članka do vključno poimenovanja besedne vrste ali pri sam.: Ž;S;M;
  pri glagolu DOVRŠNI ali NEDOVRŠNI;

- ZAGLAVJE GESELSKEGA ČLANKA: del gesla, ki sega od poimenovanja do vključno intonacije;
- POMENSKI DEL GESELSKEGA ČLANKA: razlaga pomen, rabo, zvrstne in slogovne značilnosti besede iz gesla;
- če je geslo večpomensko, je geselski članek razdeljen na POMENSKE ODDELKE, ki so označeni z arabskimi številkami.

PRIMER:

Resničen -čna, -o, prid. (i)

POMENSKI DEL:

1. ki je, se godi, ni rezultat domišljije: **roman je napisan po resničnem dogodku**
2. ki je v skladu z določenimi dejstvi: **resnična izjava**
3. ki ima bistvene lastnosti: **resnično znanje**
   ekspr. **žalostno, a resnično -**
   obžalovanje ob kakem neprijetnem dejstvu

FRAZEOLOŠKO GNEZDO

Stalne besedne zveze (rekla in pregovori).

Uvaja ga znak ●.

TERMINOLOŠKO GNEZDO

Raba strokovnih izrazov.

Uvaja ga znak ♦.

KVALIFIKATORJI

1. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **NAŠ?**
2. Poiščite v SSKJ geslo NAŠ.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite del geselskega članka pod številko 1 in 2 in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

2. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **KAMNIT?**
2. Poiščite v SSKJ geslo KAMNIT.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

3. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **DEŽEVATI?**
2. Poiščite v SSKJ geslo DEŽEVATI.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek pod številko 1 in 2 in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

4. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **GLAVA.**
2. Poiščite v SSKJ geslo GLAVA.
3. Izpiščite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite del geselskega članka pod številko 1 (do a) in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

5. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **OSEM?**
2. Poiščite v SSKJ besedo OSEM.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi besedi.

6. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **VSOTA?**
2. Poiščite v SSKJ geslo VSOTA.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek pod številko 1 in 2 in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite oba pomena.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

2. letnik - EKONOMSKI TEHNIK

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST
Učna enota: JEZIKOVNI PRIROČNIKI
Učna tema: UPORABA SLOVARJA SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA (SSKJ)
Trajanje: 1 šolska ura
SMOTRI: Učenci se seznanijo s priročnim knjižnim gradivom na naši šoli. Pri praktičnem delu ure sami spoznavajo pomen danih besed, spoznajo frazeološka in terminološka gnezda ter sami z znanimi besedami oblikujejo pomensko razlago besed in smiselno uporabijo besede v povedih.
TIP UČNE URE: ura urjenja in uporabe v praksi
OBLIKA POUKA: delo v skupinah
UČNE METODE:

1. verbalne: učiteljeva razlaga, dialog, učenčevo poročilo,
2. delo s tekstom: slovarji
3. izdelava poročila.

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: Slovar slovenskega knjižnega jezika
STRUKTURA UČNE URE:
Uvodni del: razlaga (glej prilogo!)
Glavni del: iskanje in izdelava poročila
Zaključni del: poročanje
KORELACIJA: vse strokovne panoge
IZVAJALCA: prof. slovenskega jezika in knjižničarka

JEZIKOVNI PRIROČNIKI

- Slovar slovenskega knjižnega jezika I. - V Lj, DZS, 1985 - 1991
- Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962
- Slovenska slovnica. Maribor, Obzorja, 1976
- Slovenski pravopis 1. Pravila. Lj, DZS, 1991
- Enciklopedija slovenskega jezika. Lj, CZ, 1992

UPORABA SLOVARJA SSKJ

- besede so razvrščene po abecedi;
- vsaka beseda ima SLOVARSKI ČLANEK, v katerem je obdelana z vidika rabe v slovenskem jeziku;
- GESLO: naslovna beseda;

- GLAVA GESELSKEGA ČLANKA: začetni del geselskega članka do vključno poimenovanja besedne vrste ali pri sam.: Ž;S;M; pri glagolu DOVRŠNI IN NEDOVRŠNI;
- ZAGLAVJE GESELSKEGA ČLANKA: del gesla, ki sega od poimenovanja do vključno intonacije;
- POMENSKI DEL GESELSKEGA ČLANKA: razlaga pomen, rabo, zvrstne in slogovne značilnosti besede iz gesla;
- če je geslo večpomensko, je geselski članek razdeljen na POMENSKE ODDELKE, ki so označeni z arabskimi številkami.

PRIMER:

Resničen -čna, -o, prid. (i)

POMENSKI DEL:

1. ki je, se godi, ni rezultat domišljije: **roman je napisan po resničnem dogodku**
2. ki je v skladu z določenimi dejstvi: **resnična izjava**
3. ki ima bistvene lastnosti: **resnično znanje**
   ekspr. **žalostno, a resnično** obžalovanje ob kakem neprijetnem dejstvu

FRAZEOLOŠKO GNEZDO

Stalne besedne zveze (rekla in pregovori).

Uvaja ga znak ●.

TERMINOLOŠKO GNEZDO

Raba strokovnih izrazov.

Uvaja ga znak ♦

KVALIFIKATORJI

1. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **EKONOMIČEN?**
2. Poiščite v SSKJ geslo EKONOMIČEN.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

2. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **ZAKUP?**
2. Poiščite v SSKJ geslo ZAKUP.

3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

3. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **ANGAŽIRATI?**
2. Poiščite v SSKJ geslo ANGAŽIRATI.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek pod številko 1 in 2 in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

4. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **RENTABILEN?**
2. Poiščite v SSKJ geslo RENTABILEN.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

5. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **INFLACIJA?**
2. Poiščite v SSKJ geslo INFLACIJA.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite pomen gesla.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

6. SKUPINA

1. Kaj pomeni beseda **VSOTA?**
2. Poiščite v SSKJ geslo VSOTA.
3. Izpišite glavo tega gesla.
4. Izpišite zaglavje tega gesla.
5. Preberite geselski članek pod številko 1 in 2 in preverite svojo razlago besede.
6. Izpišite oba pomena.
7. Uporabite geslo v novi povedi.

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

2. letnik - GIMNAZIJA

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Učna tema: JEZIKOVNI IN DRUGI PRIROČNIKI

Učna enota: UPORABA JEZIKOVNIH IN DRUGIH PRIROČNIKOV

Trajanje: 2 šolski uri

SMOTRI: Učenci se seznanijo s priročnim gradivom na naši šoli. Ponovijo UDK vrstilce za posamezna strokovna področja, kar so spoznali že v prvem letniku. Naučijo se ločevati leksikone, enciklopedije in slovarje. Pri praktičnem delu ure pa sami spoznavajo pomen danih gesel in razliko med opisom v slovarju in leksikonu ter enciklopediji. Po opravljenem delu poročajo o svojih ugotovitvah.

TIP UČNE URE: ura urjenja in uporabe v praksi

OBLIKA POUKA: delo v dvojicah

UČNE METODE:

1. verbalne: učiteljeva razlaga, dialog, učenčevo poročilo,
2. delo s tekstom: slovarji, leksikoni, enciklopedije,
3. izdelava poročila.

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: knjige, leksikoni, slovarji, enciklopedije

STRUKTURA UČNE URE:

Uvodni del:

- ponovitev vrstilcev UDK,
- razlaga pojmov: leksikon, slovar, enciklopedija,
- navodilo za delo v dvojicah.

Glavni del:

- iskanje literature, uporaba in citiranje uporabljene literature,
- izdelava poročila.

Zaključni del:

- poročanje

KORELACIJA: vse strokovne panoge

IZVAJALCI: prof. slovenskega jezika in knjižničarka

I. KOSATI SE

Razložite pomen gesla s pomočjo Etimološkega slovarja.

LITRERATURA:

SSKJ II : I-Na. Lj, DZS, 1985

Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962

Bezlaj, F.: Etimološki slovar slovenskega jezika. Lj, MK, 1977

Verbinc, F.: Slovar tujk. Lj, CZ, 1982

LICEJ

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

II. ŠTEVKA

Razložite pomen gesla s pomočjo Eimološkega slovarja.

LITERATURA:

SSKJ IV : Preo-Š. Lj, DZS, 1985

Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962

Vsevednik. Lj, TZS, 1991

ETIKA

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

III. CAKER (reklo: v caker hoditi)

Razložite pomen gesla s pomočjo Etimološkega slovarja.

LITERATURA:

SSKJ I : A-H. LJ, DZS, 1987

Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962

Bezlaj, F.: Etimološki slovar slovenskega jezika. Lj, MK, 1977

KREDITOR

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

IV. MAVRICA

Razložite pomen gesla s pomočjo Etimološkega slovarja.

LITERATURA:

Mala splošna enciklopedija II : H-O. Lj, DZS, 1975
SSKJ II : I-Na. Lj, DZS, 1985
Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962
Bezlaj, F.: Etimološki slovar slovenskega jezika. Lj, MK, 1977

TEIN

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

V. LITERARNE ZVRSTI IN VRSTE

Navedite literarne zvrsti in vrste s pomočjo ustreznega priročnika.

LITERATURA:

Kmecl, M.: Mala literarna teorija. Lj, Borec, 1983
Trdina, S.: Besedna umetnost. Lj, DZS, 1971
Vsevednik. Lj, DZS, 1990

STOIK

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

VI. HERMETIZEM

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

LITERATURA:

Vrbinc, F.: Slovar tujk. Lj, CZ, 1989
Kmecl, M.: Mala literarna teorija. Lj, Borec, 1983
Trdina, S.: Besedna umetnost. Lj, DZS, 1971
Bajt, D.: Vsevednik. Lj, TZS, 1990
Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988

PARAPSIHOLOGIJA

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

VII. LOČILA - VRSTA IN RABA

Določite vrsto in rabo ločil s pomočjo ustreznih priročnikov.

LITERATURA:

Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962
Toporišič, J.: Slovnica slovenskega jezika. Maribor, Obzorja, 1984
Vsevednik. Lj, TZS, 1990

ZOOLOGIJA

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

VIII. Miha KASTELIC

Na kratko opišite življenje in delo Miha Kastelica.

LITERATURA:

Slovenski bibliografski leksikon. Lj, SAZU, 1925 - 1991
Slovenska književnost. Leksikon CZ. Lj, CZ, 1988
Pregled slovenskega slovstva. Lj, DZS, 1992
Glavan, M.: Miha Kastelic: 1796 - 1868
Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988
Enciklopedija Slovenije 5 : Kari-Krei. Lj, MK, 1991

BIBLIOTEKARSTVO

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

IX. FABULA

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

LITERATURA:

Slovar tujk. Lj, CZ, 1989
Kmecl, M.: Mala literarna teorija. Lj, Borec, 1983
Trdina, S.: Besedna umetnost. Lj, MK, 1972
Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988

BORZA

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

X. Jaro DOLAR

Na kratko opišite življenje in delo Jara Dolarja.

LITERATURA:

Slovenska književnost. Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988

Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988
Slovenska enciklopedija 1 : A-Ca. Lj, MK, 1987

MANAGEMENT

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

XI.

v/na **Ptuj** **s/z**

Grosuplje

Jesenice

Mirna

Uporabite ustrezen predlog s pomočjo ustreznega priročnika.

LITERATURA:

Slovenski pravopis. Maribor, Obzorja, 1962
Toporišič, J.: Slovenska slovnica. Lj, DZS, 1984
Slovenska krajevna imena: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1985

FUTURIZEM

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.
Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988

XII. LEKSIKON

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

LITERATURA:

Verbinc, F.: Slovar tujk. Lj, CZ, 1989
SSKJ II : I-Na. Lj, DZS, 1972
Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962
Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988

DADAIZEM

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

LITERATURA:

Menaše, L.: Evropski umetnostno zgodovinski leksikon. Lj, MK, 1971
Literatura : Leksikon CZ. Lj, CZ,1987

XIII. SLOVAR

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

LITERATURA:

Slovar tujk. Lj, CZ, 1989

SSKJ IV : Preo-Š. Lj, DZS, 1985

Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962

Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988

KUBIZEM

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

XIV. ENCIKLOPEDIJA

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

LITERATURA:

Slovar tujk. Lj, CZ, 1989

SSKJ I : A-H. Lj, DZS, 1970

Slovenski pravopis. Lj, DZS, 1962

Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988

FALKLANDSKA KRIZA

Razložite pomen gesla s pomočjo ustreznega priročnika.

LITERATURA:

Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988

Atlas svetovne zgodovine. Lj, CZ; DZS, 1988

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

1. letnik - EKONOMSKI TEHNIK

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Učna tema: PREDROMANTIKA IN ROMANTIKA

Učna enota: **PREDROMANTIKA IN ROMANTIKA NA SLOVENSKEM**

Trajanje: 3 ure

SMOTRI: Učenci spoznajo družbeno dogajanje na Slovenskem med leti 1880 in 1840, zvedo za obdobja in smeri v literaturi; prepoznajo kriterije za delitev na predromantično in romantično generacijo; spoznajo življenje in delo Jerneja Kopitarja in ocenijo njegov pomen za razvoj slovenskega jezikoslovja; zavedo se pomena Matije Čopa in Kranjske čbelice; spoznajo pomen rojaka Mihe Kastelica in s pomočjo računalnika poiščejo vso literaturo o Prešernu, ki jo hranimo v šolski knjižnici. Pripravijo razstavo in predstavijo umetniško interpretacijo Prešernovih pesmi.

Učenci se navajajo na samostojno iskanje literature; izdelajo lastna poročila v obliki miselnih vzorcev in o njih poročajo.

TIP UČNE URE: ura nove snovi, ura urjenja in uporabe v praksi

OBLIKA POUKA: skupinski pouk, frontalni pouk

UČNE METODE:

1. verbalne: učiteljeva razlaga, dialog, učenčevo poročilo, metode razgovora ali diskusije,
2. delo s tekstom: učbenik, pomožna literatura,
3. operacijske: metoda grafičnih izdelkov; pisni izdelki.

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: knjige v knjižnici, računalnik

STRUKTURA UČNE URE:

Uvodni del:

1. razdelitev v skupine
2. navodila za delo v skupinah

Glavni del: iskanje literature, izdelava poročil

Zaključni del: poročanje z razgovorom in dodatno učiteljevo razlago

KORELACIJA: zgodovina, računalništvo

IZVAJALCI: prof. SJK in knjižničarka

1. SKUPINA

Slovenci med leti 1800 in 1848
Na kratko predstavite družbene razmere v Evropi in na Slovenskem.

LITERATURA:

Mikeln, M.: Malo zgodovinsko berilo. Lj, SK, 1991
Zgodovina slovenskega slovstva 2. Lj, SM, 1959
Zgodovina slovenskega slovstva od začetkov do leta 1848. Lj, MK, 1963
Grobelnik, I.: Zgodovina 3 : učbenik, Lj, DZS, 1983

2. SKUPINA

Predromantika in romantika. Obdobja in smeri na Slovenskem.
Pojasnite pojma predromantika in romantika ter imenujte obdobja in smeri.

LITERATURA:

Kos, J.: Pregled slovenskega slovstva. Lj, DZS, 1983
Literatura : Leksikon CZ. Lj, CZ, 1977

3. SKUPINA

Zvrsti in oblike v romantiki. Starejša in mlajša romantična generacija.
(Označite pesniške oblike; ugotovite razlike med literarnimi nazori starejše in mlajše romantične generacije - predromantiki in romantiki.)

LITERATURA:

Kos, J.: Pregled slovenskega slovstva. Lj, DZS, 1983
Kos, J.: Književnost. Maribor, Obzorja, 1989
Bohanec, F.: Slovenska besedna umetnost. Lj, PD, 1967
Kmecl, M.: Mala literarna teorija. Lj, ZB, 1976
Prešeren, F.: Pesnitve in pisma. V Lj, MK, 1977

4. SKUPINA

JERNEJ KOPITAR

Predstavite življenje in delo J. Kopitarja. Kaj pomeni njegovo delo za razvoj slovenskega jezikoslovja? Zakaj je prišlo do spora med njim in Prešernovo (romantično) generacijo?

LITERATURA:

Jernej Kopitar in naš čas. Lj, KD, 1990
Pogačnik, J.: Jernej Kopitar. Lj, PK, 1977
Zgodovina slovenskega slovstva od začetka do leta 1848. Lj, MK, 1963

5. SKUPINA

KRANJSKA ČBELICA IN SODELAVCI. MATIJA ČOP

Preglejte faksimile Kranjske čbelice in napišite glavne podatke o njej. Kratko predstavite življenje in delo Matije Čopa. Razložite izraz faksimile.

LITERATURA:

Enciklopedija Slovenije 2 : Ce-Ed. Lj, MK, 1988

Kos, J.: Matija Čop. Lj, PK, 1979

Enciklopedija slovenije 5. Lj, MK, 1991

Faksimile Kranjske čbelice.

6. SKUPINA

MIHA KASTELIC

Predstavite življenje in delo našega rojaka. Ocenite njegov pomen za razcvet slovenske književnosti v 1. polovici 19. stoletja. Predstavite Prešernov sonet Mihu Kastelicu, Puščico Čebelarju ter Prešernovo pismo M. Kastelicu.

LITERATURA:

Glavan, M.: Miha Kastelic: 1796 - 1868. IG, TD, 1990

Enciklopedija slovenije 5. Lj, MK, 1991

Prešeren. F.: Pesnitve in pisma. Lj, MK, 1987

7. SKUPINA

FRANCE PREŠEREN

(S pomočjo računalnika poiščite vse o Prešernu: vse izdaje Poezij, biografije, ... na geslo PREŠEREN.)

Na policah poiščite po en primerek gradiva in naredite razstavo po temah:

1. Različne izdaje Poezij.
2. Literarna zgodovina in kritika o Prešernu.
3. Biografije o Prešernu.

Ob poročanju predstavite sošolcem umetniška besedila s pomočjo avdio kasete (Slovo od mladosti, Življenja ječa, Čez tebe več ne bo, sovražna sreča, Pevcu, Zgubljena vera).

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

2. letnik - GIMNAZIJA

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Učna tema: DOMOZNANSTVENA LITERATURA: JOSIP JURČIČ IN NJEGOVA DELA

Trajanje: 1 šolska ura

SMOTRI: učenci spoznajo našega rojaka Josipa Jurčiča in njegova dela.

UČNE METODE: razgovor, pojasnjevanje, delo s teksti, poročanje

UČNA OBLIKA: učni lističi, skupinski pouk

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: knjige, prospekti

STRUKTURA UČNE URE:

Uvodni del: navodila za delo; razdelitev v skupine

Glavni del: iskanje literature, izdelava poročil

Zaključni del: poročanje z razgovorom in dodatno učiteljevo razlago

KORELACIJA: zgodovina

IZVAJALCI: učitelj SJK in knjižničarka

1. SKUPINA

REALIZEM V EVROPI
REALIZEM PRI SLOVENCIH

- Katere so značilnosti realizma?
- Kateri so najpomembnejši predstavniki?
- Poiščite nekaj primerkov knjig predstavnikov realizma na policah.

LITERATURA:

Kos, J.: Pregled slovenskega slovstva. Lj, DZS, 1992. Str. 138-143

2. SKUPINA

PREGLED JURČIČEVEGA ŽIVLJENJA IN DELA

- Poiščite nekaj informacij o življenju.
- Dela opredelite literarnozvrstno.
- Poiščite na policah primerke njegovih del in knjige v katerih je opisan Josip Jurčič.

LITERATURA:

Kos, J.: Pregled slovenskega slovstva : Josip Jurčič. Lj, DZS, 1992

Prospekti

3. SKUPINA

PISMO JOSIPU JURČIČU

Levstikova kritika Jurčičevega romana

- Kaj očita Levstik Jurčiču?
- V Zbranih delih poiščite knjigo, v kateri je objavljeno to pismo, in dopolnite informacijo o literaturi z letnico izdaje in s številko strani.

LITERATURA:

Slovensko berilo II. Maribor, Obzorja, 1988. Str. 191-194

Jurčič, J.: Zbrano delo. Lj, DZS

4. SKUPINA

- Kako Jurčič pojmuje srečo?
- Kako je poklic novinarja vplival na Jurčičev jezik (slog)?
- Poiščite knjigo, iz katere je vzet odlomek.

LITERATURA:

Književnost 4. Maribor, Obzorja, 1982. Str. 67, 6. poglavje

5. SKUPINA

ZNAČAJEVKA TELEČJA PEČENKA

- Navedite elemente realizma.
- Navedite elemente naturalizma.
- Opredelite "značajevko".

LITERATURA:

Jurčič, J.: Jurčičeva kratka proza. Lj, MK, 1978

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

2. letnik - OBLIKOVALEC KOVIN

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Učna tema: EVROPSKA IN SLOVENSKA NOVA ROMANTIKA

Učna enota: **UVOD V NOVO LITERARNO OBDOBJE PO REALIZMU IN PREGLED AVTORJEV**

SMOTRI: Učenci zvedo, do kakšnih sprememb je prišlo v drugi polovici 19. stoletja v Evropi in kako je to vplivalo na literaturo. Poleg tega spoznajo glavne avtorje evropske nove romantike in slovenske moderne. Ob delu spoznajo tudi nekatere literarne pripomočke in njihovo uporabnost.

OBLIKE POUKA:

- frontalni pouk (navodila, poročanje),
- skupinski pouk (delo v knjižnici).

UČNE METODE: verbalne: učiteljeva razlaga, dialog, učenčevo poročilo, pogovor

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: ura poteka v šolski knjižnici, tako da imajo učenci in učitelji na voljo vso literaturo

STRUKTURA UČNE URE

Uvodni del: navodila za delo v skupinah; razdelitev v skupine; knjižničarka razloži postavitev knjig.

Glavni del: učenci delajo po navodilih; podatki morajo biti do konca ure zbrani; urejanje podatkov.

Zaključni del: poročanje

KORELACIJA: glej navodila posameznim skupinam

IZVAJALCI: prof. SKJ in knjižničarka

1. SKUPINA

Opredeli in razloži pojme:

- moderna,
- nova romantika,
- simbolizem,
- dekadenca.

LITERATURA:

Kos, J.: Književnost (Slovarček književnih pojmov). Maribor, Obzorja, 1989. Str. 525 in 231
Literatura: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1987
Kmecl, M.: Mala literarna teorija. Lj, Borec, 1976
Kos, J.: Pregled svetovne književnosti. Lj, DZS, 1982. Str. 214, 215

2. SKUPINA

Opiši zgodovinske okoliščine v letih 1850 - 1918 v Evropi in pri nas (vzpon velesil, imperializem, delavsko gibanje, industrializacija, znanstveni dosežki). Razloži pojem "fin-de-siecle".

LITERATURA:

Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988
Atlas svetovne zgodovine: Times. Lj, CZ; DZS, 1989. Str. 214-215
Zgodovina v slikah : Knj. 15. Lj, DZS, 1980 (okvirno preglej!)
Kos, J.: Pregled slovenskega slovstva. Lj, DZS, 1992. Str. 194
Kos, J.: Pregled slovenske književnosti. Lj, DZS, 1982. Str. 216
Verbinc, F.: Slovar tujk. Lj, CZ, 1989

3. SKUPINA

Slovenska moderna:
Naštej avtorje in njihova dela ter sopotnike.

LITERATURA:

Kos, J.: Književnost. Maribor, Obzorja, 1989. Str. 234-235
Berilo 2. Maribor, Obzorja, 1988
Kos, J.: Pregled slovenskega slovstva. Lj, DZS, 1992. Str. 196
Slovenska književnost : Leksikon CZ. Lj, CZ, 1982

4. SKUPINA

Predstavi glavna dela Charlesa Baudelaireja in Oscarja Wilda, dveh avtorjev evropske nove romantike, simbolizma in dekadence.

LITERATURA:

Kos, J.: Književnost. Maribor, Obzorja, 1989. Str. 344-348, pregled na str. 350

Berilo 2. Maribor, Obzorja, 1988

Svetovna književnost : Leksikon CZ. Lj, CZ, 1984

5. SKUPINA

Naštejte literarne zvrsti in oblike, ki se razvijajo v moderni in novi romantiki. Opišite te zvrsti. Primerjajte jih z realizmom.

LITERATURA:

Kos, J.: Književnost. Maribor, Obzorja, 1989. Str. 344: zvrstni fin-de-siecla; Str. 525: slovarček književnih pojmov

Kmecl, M.: Mala literarna teorija. Lj, Borec, 1976. Str. 339: pojmovno kazalo

Literatura: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1976

Kos, J.: Pregled slovenskega slovstva. Lj, DZS, 1992. Str. 196

Novak, Boris A.: Oblike sveta. Lj, Mladika, 1991. Str. 80

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

2. letnik - OBDELOVALEC KOVIN (2-letni program)

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Učna tema: MODERNA

Učna enota: **IVAN CANKAR, NJEGOVO ŽIVLJENJE IN DELO**

Trajanje: 2 šolski uri

SMOTRI: Dijaki utrdijo in dopolnijo poznavanje življenja in dela Ivana Cankarja, ponovijo nekatere literarno-zvrstne pojme in spoznajo nekaj literarnih priročnikov ter njihovo uporabnost.

UČNE URE: uvodna

OBLIKE POUKA: skupinsko delo

UČNE METODE: razlaga (navodila), samostojno delo, poročanje učencev

STRUKTURA UČNE URE

Uvodni del: Skupine dobijo navodila za svoje delo in učne lističe z nalogami.

Glavni del: Dijaki v knjižnici samostojno iščejo odgovore na vprašanja.

Zaključni del: Dijaki poročajo o svojem delu.

IZVAJALCA: prof. slovenskega jezika in knjižničarka

I. SKUPINA

ŽIVLJENJE IVANA CANKARJA

1. Opišite življenje Ivana Cankarja!
2. Kdo je bil Izidor Cankar in kaj je napisal?
3. S pomočjo računalnika (geslo: CANKAR) naredite izpis vseh Cankarjevih del in literarnih kritik o Cankarju.

LITERATURA:

Kocjan, G. & Šimenec, S.: Slovensko slovstvo skozi stoletja. Lj, MK, 1992. Str. 43

Leksikon CZ (Sova). Lj, CZ, 1988

II. SKUPINA

DELO IVANA CANKARJA - LIRIKA

1. Ali je Cankar napisal veliko del, ki jih uvrščamo v liriko/poezijo?
2. Kaj pa ostali trije predstavniki moderne? (Kdo sploh so?)
3. Kdaj je izšla Cankarjeva zbirka in s kakšnim naslovom?
4. Kaj se je zgodilo z njo in kdaj je drugič izšla?

LITERATURA:

Kos, J.: Književnost. Mb, Obzorja, 1989. Str.248

Slovenska književnost. Lj, CZ, 1982. (Leksikon CZ)

Spremna beseda zbirke Erotika

Cankar, I.: Erotika. Lj, CZ, 1977. (Reprint iz leta 1890.)

Cankar, I.: Erotika. Lj, CZ, 1951. (Izbrana dela I.)

III. SKUPINA

DELO IVANA CANKARJA - PRIPOVEDNIŠTVO

1. Katere prozne oblike je uporabljal Ivan Cankar?
2. Opišite zgoraj naštete oblike!
3. Naštejte nekaj črtic, ki jih morda poznate že iz OŠ, kakšno povest in roman.

LITERATURA:

Kos, J.: Književnost. Mb, Obzorja, 1989. Str. 260

Literatura : Leksikoni CZ. Lj, CZ, 1987

Slovenska književnost : Leksikoni CZ. Lj, CZ, 1982

IV. SKUPINA

DELO IVANA CANKARJA - DRAMATIKA

1. Koliko in katere drame je napisal Ivan Cankar?
2. Kaj je to: - drama,
   - komedija,
   - tragedija?
3. Ali imamo vse njegove drame v knjižnici?

LITERATURA:

Kos, J.: Književnost. Mb, Obzorja, 1989. Str. 274

Literatura : Leksikoni CZ. Lj, CZ, 1987

V. SKUPINA

IVAN CANKAR NA POLICAH ŠOLSKE KNJIŽNICE

1. Kaj so to zbrana dela (ZB), kaj izbrana dela (ID)?
2. Koliko knjig je v ZD? Koliko izdaj ZD Ivana Cankarja imamo?
3. Koliko prostora zavzema Cankar na policah (Upoštevaj poezijo, prozo in dramatiko!)?
4. Koliko prostora zavzemajo Kette, Murn, Župančič?

Navodilo:

- Posvetujte se s knjižničarko!
- Pomagajte si z računalnikom!

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

1. letnik: GIMNAZIJA - EKONOMSKI TEHNIK

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Učna tema: SVETOVNA KNJIŽEVNOST

Učna enota: ANTIKA (STARA GRČIJA IN RIM)

Trajanje: 3 - 4 šolske ure

SMOTRI: S pomočjo literature in šolske knjižnice učenci spoznavajo antično Grčijo in Rim iz različnih zornih kotov (zgodovina, geografija, filozofija, umetnost, literarna zgodovina).

TIP UČNE URE: uvodna ura

OBLIKA POUKA: delo v skupinah

UČNE METODE:

1. verbalne: učiteljeva razlaga, dialog, učenčevo poročilo
2. delo s tekstom: literatura iz šolske knjižnice
3. izdelava poročila, paketov in razstave

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: enciklopedije, strokovna literatura s področja zgodovine, geografije, umetnosti, literature, filozofije ...

STRUKTURA UČNE URE:

Uvodni del: Učitelj razloži namen ure in cilje (smotre).

1. ura: S pomočjo knjižničarke profesorica razdeli delo in usmerja učence pri iskanju literature.

2. ura: Učenci samostojno raziskujejo. Ugotovitve zapišejo v obliki miselnih vzorcev in pripravijo razstavo.

3. ura: Poročajo o opravljenem delu.

4. ura: Učitelj strne in sistematizira učno snov.

KORELACIJA: zgodovina, geografija, filozofija, umetnostna zgodovina, literarna zgodovina.

IZVAJALCI: prof. SKJ in knjižničarka

I. SKUPINA: ZGODOVINA

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. Antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar še nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Preglej predpisano literaturo in izdelaj poročilo v obliki miselnega vzorca, ki naj vsebuje naslednje podatke:

- obdobja v Grčiji (arhaično, klasično, helenistično),
- ureditev polisov,
- vojne, osvajanja v Grčiji (maratonsko polje),
- olimpijske igre,
- obdobja v Rimu,
- ureditev v Rimu,
- pomembnejši kralji ali cesarji,
- vojne, osvajanje v Rimu,
- rimske izkopanine pri nas,
- gladiatorske igre.

LITERATURA:

Zgodovina v slikah VI, VII. Ljubljana, DZS, 1976

Gombrich, Ernst Hans: Kratka svetovna zgodovina za mlade bralce. Ljubljana, DZS in Panatal, 1991

Rimljani. Lj, CZ. 1982. Str. 194-199

Huxley, George: Rađanje evropske civilizacije. Beograd, 1967. Str. 74-75 (zemljevid)

Leksikon CZ. Nova izdaja. Ljubljana, CZ, 1988. Str. 346 - grška zgodovina; str. 897, 898 - rimska zgodovina

Svetovna zgodovina. Ljubljana, CZ, 1981

Kremenšček, M.: Zgodovina I. Ljubljana, DZS, 1989. Str. 73, 99

Winer, B.: Življenje v starem svetu. Ljubljana, MK, 1968. Str. 147-149

Ruiz, Vincenzo Arangio: Antični Rim: Razgled po njegovi omiki s 333 ilustarcijami. Ljubljana, 1967

Klemenc, J.: Rimske izkopanine v Šempetru. Ljubljana, 1961

Ceserani, Gian Paolo: Kreta. Ljubljana, DOMUS, 1989

Ceserani, Gian Paolo: Troja. Ljubljana, DOMUS, 198

Plutarh: Življenje velikih Rimljanov. Ljubljana, 1950. (Kondor)

2. SKUPINA: GEOGRAFIJA

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar še nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Na fotokopiji zemljevida Sredozemlja označi ozemlje, ki je bilo pod vplivom antične Grčije in Rima. Vriši pomembnejša mesta. Pripravi razstavo o antični dobi.

LITERATURA:

Huxley, George: Rađanje evropske civilizacije. Beograd, 1967. Str. 74-75 (zemljevid)
The Times atlas svetovne zgodovine. Lj, CZ, 1989. Str. 74-75

3. SKUPINA: UMETNOSTNA ZGODOVINA

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar še nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Poglej predpisano literaturo in izdelaj poročilo v obliki miselnega vzorca, ki naj predstavi:

- sloge,
- pomembnejše umetnike,
- umetnostne spomenike v Grčiji,
- vpliv grške umetnosti na rimsko,
- umetnostne spomenike v Rimu.

LITERATURA:

Leksikon CZ. Nova izdaja. Ljubljana, CZ, 1988. Str. 346, 898
Winer, Bart: Življenje v starem svetu. Ljubljana, MK, 1968. Str. 126-170
Rimljani. Ljubljana, CZ, 1982. 2971 - 3000
Zgodovina v slikah VII. Ljubljana, DZS, 1976
Semenzato, Camillo: Svet umetnosti. Ljubljana, MK, 1979. Str. 72-85
Zgodovina 1. Ljubljana, MK, 1976. Str. 74-77, 104-107
Kremenšek, M.: Zgodovina 1 (učbenik). Lj, DZS, 1990. Str. 88-92

4. SKUPINA: MITOLOGIJA

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno do 1000 pred n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar še nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evrpsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom

Preglej predpisano literaturo in izdelaj poročilo v obliki miselnega vzorca, ki naj predstavi:

- nastanek sveta (kozmogonija) in bogov (teogonija),
- grška in rimska imena; omeni tudi Hermesa,
- grške mitske junake (Prometej, Oresteja, Medeja, Tezej, Merkur).

LITERATURA:

Leksikon CZ. Nova izd. Ljubljana, CZ, 1988. Str. 346, 897

Velika verstva sveta. Kp, Ognjišče, 1987. Str. 106-107

Mitologija: ilustrirana enciklopedija. Lj, MK, 1988. Str. 143

Schwab, Gustav: Najlepše antične pripovedke. Ljubljana, MK, 1987

Lah, Adrijan: Gradivo za pouk književnosti : (I. razred gimnazije) : (osnutek za skripta)

5. SKUPINA: LITERARNA OBDOBJA. LEPOSLOVJE O STARIH GRKIH IN RIMLJANIH

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred. n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar še nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Poročilo v obliki časovne premice naj predstavi literarna obdobja v Grčiji in Rimu.

Pripravi razstavo leposlovnih del o antiki.

LITERATURA:

Lah, Adrijan: Pregled književnosti I. Ljubljana, Rokus, 1992

Leksikon CZ. Nova izd. Ljubljana, CZ, 1988. Str. 345, 897

Kos, Janko: Pregled svetovne književnosti. Ljubljana, CZ, 1989

Schwab, Gustav: Najlepše antične pripovedke. Ljubljana, MK, 1987

6. SKUPINA: LIRIKA

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar še nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Preglej predpisano literaturo in izdelaj poročilo v obliki miselnega vzorca, ki naj predstavi:

- čas nastanka grške in rimske lirike,
- tipe grške in rimske lirike,
- avtorje in pesnitve,
- pomen grške in rimske lirike.

Poišči primere na knjižnih policah s pomočjo računalnika!

LITERATURA:

Leksikon CZ. Nova izdaja. Lj, CZ, 1988. Str. 345, 897

Lah, Adrijan: Gradivo za pouk književnosti : (I. razred gimnazije) : (osnutek za skripta)

Kos, Janko: Književnost: Učbenik literarne zgodovine in teorije. Mb, Obzorja, 1989. Str. 143

Pindar: Pindar. Ljubljana, MK, 1980

Propercij: Propercij. Ljubljana, MK, 1971

Sapfo: Sapfo. Ljubljana, MK, 1970

7. SKUPINA: EPIKA

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar še nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Preglej predpisano literaturo in izdelaj poročilo v obliki miselnega vzrca, ki naj predstavi:

- razvoj epike v Grčiji in Rimu,
- tipe epike v Grčiji in Rimu,
- dela in avtorje epike v Grčiji in Rimu.

Poišči primere na policah s pomočjo računalnika in jih razstavi.

LITERATURA:

Leksikon CZ. Nova izdaja. Lj, CZ, 1988. Str. 345, 897

Lah, Adrijan: Gradivo za pouk književnosti : (I. razred gimnazije) : (osnutek za skripta)

Kos, Janko: Književnost: Učbenik literarne zgodovine in teorije. Mb, Obzorja, 1989. Str. 135-142

8. SKUPINA: PROZA

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred. n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar pa nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Preglej predpisano literaturo in izdelaj poročilo v obliki miselnega vzorca, ki naj predstavi:

- razvoj proze v Grčiji in Rimu,
- tipe proze v Grčiji in Rimu,
- pisce proze v Grčiji in Rimu,
- pomen grške in rimske proze za razvoj evropske književnosti.

Poišči primere na knjižnih policah s pomočjo računalnika!

LITERATURA:

Leksikon CZ. Nova izdaja. Lj, CZ, 1988. Str. 345, 897

Lah, Adrijan: Gradivo za pouk književnosti : (I. razred gimnazije) : (osnutek za skripta)

Kos, Janko: Književnost: Učbenik literarne zgodovine in teorije. Mb, Obzorja. 1989. Str. 155-158

9. SKUPINA: DRAMATIKA

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred. n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar pa nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Nariši grško gledališče in razloži pojme:

- grško gledališče (gledališče, trojna enotnost, zbor, katarza),
- nastanek dramatike,
- tipe dramatike,
- pisce dram in njihova dela.

Poišči primere na knjižnih policah s pomočjo računalnika in jih razstavi!
Nariši in predstavi rimsko gledališče:
Pojasni:

- razvoj,
- tipe rimske dramatike,
- pisce in njihova dela.

Poišči podobnosti in razlike med obema gledališčema.

LITERATURA:

Leksikon CZ. Nova izdaja. Ljubljana, CZ, 1988. Str. 345, 897
Lah, Adrijan: Gradivo za pouk književnosti : (I. razred gimnazije) : (osnutek za skripta)
Literatura: Leksikon CZ. Ljubljana, CZ, 1987
Ahačič, Draga: Umetnostna vzgoja: Osnove gledališke umetnosti. Lj, MK, 1981
Rimljani. Lj, CZ, 1982. Str. 158 - 165
Trdina, Silva: Besedna umetnost: 2 del: literarna teorija. Lj, MK, 1958. Str. 249

10. SKUPINA: PISAVA

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred. n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar pa nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Predstavi v obliki plakata grško abecedo in rimske številke.

LITERATURA:

Leksikon CZ. Nova izdaja. Ljubljana, CZ, 1988. Str. 898, 899, 346

11. SKUPINA: FILOZOFIJA, ZNANOST, PRAVO

KAJ POMENI BESEDA ANTIKA

Antika (iz lat. antiquus, star, starodaven) pomeni v Evropi dobo pred srednjim vekom, to je staro dobo Grkov in Rimljanov, ki se razteza približno od 1000 pred. n.š. do 5. stoletja po našem štetju. Antična književnost obsega torej staro grško in rimsko književnost, ki sta prvi evropski književnosti. Vendar pa nista evropski v pravem pomenu, kajti razvijali se nista samo v južnoevropskih deželah od Grčije do Španije, ampak tudi v sredozemskih deželah severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Sta torej evropsko - sredozemski književnosti. V svojem razvoju sta bili tesno povezani z Orientom.

Preglej predpisano literaturo in izdelaj poročilo v obliki miselnega vzrca, ki naj predstavi slavne filozofe, njihov pomen za sedanji čas in filozofske šole v Grčiji in Rimu.

LITERATURA:

Leksikon CZ. Nova izdaja. Ljubljana, CZ, 1988. Str. 345, 43

Znanost: Velika ilustrirana enciklopedija. Lj, MK, 1983. Str. 20 - 21

Lah, Adrijan: Gradivo za pouk književnosti : (I. razred gimnazije). Str. 86-87, 70-72

ANKETA O BIBLIOPEDAGOŠKI URI

- tema: ANTIKA

BIBLIOPEDAGOŠKA URA - načrtujeta jo skupaj profesor posameznega predmeta in knjižničar. Izvaja se v knjižnici ali v razredu s pomočjo knjižničnega gradiva. Učenci delajo v skupinah po navodilih na delovnem lističu in o rezultatih poročajo.

1. Kako ti je všeč tak način podajanja snovi?
   a) zelo mi je všeč
   b) ni mi všeč
   c) nič posebnega
   d) kar v redu
2. Ali od take ure kaj odneseš?
   a) več kot pri navadni uri
   b) manj kot pri navadni uri
   c) nič
   d) samo tisto, kar delam sam
3. Si želiš še več takih ur?
   a) da
   b) ne
   c) vseeno mi je
4. Ali je zahtevnost nalog primerna?
   a) pretežka
   b) prelahka
   c) v redu
5. So navodila dovolj jasna?
   a) da
   b) ne
6. Se ti zdi izdelava miselnih vzorcev primerna oblika za poročanje?
   a) da
   b) ne
7. Predlogi za spremembe pri izvedbi bibliopedagoških ur:
   -
   -

Anketiranih je bilo 84 učencev iz treh prvih letnikov.

Rezultati:

1. Kako ti je všeč tak način podajanja snovi?
   a) zelo mi je všeč 42/84 = 50 %
   b) ni mi všeč 5/84 = 5,95 %
   c) nič posebnega 7/84 = 8,33 %
   d) kar v redu 30/84 = 35,72 %

2. Ali od take ure kaj odneseš?
   a) več kot pri navadni uri 40/84 = 47,92 %
   b) manj kot pri navadni uri 11/84 = 14,28 %
   c) nič 2/84 = 3,57 %
   d) samo tisto, kar delam sam 29/84 = 34,53 %

3. Si želiš še več takih ur?
   a) da 59/84 = 70,24 %
   b) ne 5/84 = 5,95 %
   c) vseeno mi je 20/84 = 23,81 %

4. Ali je zahtevnost nalog primerna?
   a) pretežka 7/84 = 8,33 %
   b) prelahka 0/84 = 0 %
   c) v redu 77/84 = 91,67 %

5. So navodila dovolj jasna?
   a) da 65/84 = 77,38 %
   b) ne 19/84 = 22,62 %

6. Se ti zdi izdelava miselnih vzorcev primerna oblika za poročanje?
   a) da 71/84 = 85,71 %
   b) ne 11/84 = 14,29%

7. Predlogi za spremembe pri izvedbi bibliopedagoških ur:
   - Več časa za izdelavo poročil.
   - Treba bi bilo narediti povzetke, ki bi si jih izpisali.
   - Ure bi morale biti manj zahtevne.
   - Tudi pri drugih predmetih bi moral biti tak način dela.
   - Tak način dela bi moral biti tudi pri umetnostni vzgoji.
   - Uporabiti bi morali dodatno gradivo, ki bi ga poiskali s pomočjo računalnika.
   - Take ure niso primerne, ker odneseš le tisto, kar narediš sam.
   - Rad bi še več takih ur.
   - Take ure bi morali ukiniti.
   - Skupino bi moralo sestavljati vsaj 5 dijakov.
   - Teme bi morale biti po lastni izbiri.
   - Navodila bi morala biti bolj razumljiva.
   - Teme bi morale biti bolj zanimive.
   - Moralo bi biti več tem, ne samo ena.
   - Na tak način bi morali delati po cel dan, ne samo eno ali dve uri.

OPOMBA:

Anketa je bila izvedena takoj po izvedenih urah, zato so tudi rezultati temu primerni. Ker je časa za izvedbo take ure premalo, bi bilo bolje snov obdelati v okviru izbirnih vsebin. Razmišljamo o tem, da bi tako obliko izvedli v 4. letniku, ko učenci že bolj kompleksno obvladajo snov; vedenje o antiki namreč pridobijo tudi pri drugih predmetih.

Izvajalci naj bodo profesorji različnih predmetnih področij (umetnost, zgodovina, filozofija, matematika, pravo).

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

1. letnik - GIMNAZIJA

Predmet: UMETNOSTNA VZGOJA
Učna enota: UMETNOST 20. STOLETJA
Trajanje: 1. šolska ura
SMOTRI:

- učenci spoznavajo povezanost družbenega razvoja in sprememb v družbi ter razvoja umetnosti;
- seznanijo se z značilnostmi ekspresionizma, fauvizma, kubizma, ...
- skušajo prepoznati posamezne smeri in poskušajo razložiti umetniška dela;
- iščejo povezave z ostalimi vejami umetnosti.

OBLIKE POUKA: skupinski pouk
UČNE METODE:

1. verbalne: učiteljeva razlaga, dialog, učenčevo poročilo, metoda razgovora ali diskusije
2. pisni izdelki

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: knjige v knjižnici, računalnik
STRUKTURA UČNE URE:

Uvodni del: - navodila za delo v skupinah
- razdelitev v skupine

Glavni del: - iskanje literature
- izdelava poročil

Zaključni del: - poročanje z razgovorom in dodatno učiteljevo razlago

KORELACIJA: zgodovina, slovenski jezik, filozofija, glasba, računalništvo
IZVAJALCI: učitelj umetnostne zgodovine, knjižničarka

1. SKUPINA

UMETNOST NA PREHODU V 20. STOLETJE

1. Razložite značilnosti.
2. Navedite predstavnike.
3. Vplivanje na smeri.

LITERATURA:

Umetnost v slikah: Naša doba. Lj, DZS, 1970
Zgodovina v slikah: 17. Lj, DZS, 1981
Zgodovina v slikah: 18. Lj, DZS, 1982

Svet umetnosti. Lj, MK, 1991
Likovna umetnost: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1985
Pishel, G.: Zgodovina umetnosti 2. Lj, MK, 1969

2. SKUPINA

EKSPRESIONIZEM

1. Razložite značilnosti.
2. Navedite predstavnike.
3. Vplivanje na smeri.

LITERATURA:

Umetnost v slikah: Naša doba. Lj, DZS, 1970
Zgodovina v slikah: 17. Lj, DZS, 1981
Zgodovina v slikah: 18. Lj, DZS, 1982
Svet umetnosti. Lj, MK, 1991
Likovna umetnost: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1985
Pishel, G.: Zgodovina umetnosti 2. Lj, MK, 1969

3. SKUPINA

FAUVIZEM

1. Razložite značilnosti.
2. Navedite predstavnike.
3. Ugotovite, kako je fauvizem vplival na ostale smeri.

LITERATURA:

Umetnost v slikah: Naša doba. Lj, DZS, 1970
Zgodovina v slikah: 17. Lj, DZS, 1981
Zgodovina v slikah: 18. Lj, DZS, 1982
Svet umetnosti. Lj, MK, 1991
Likovna umetnost: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1985
Pishel, G.: Zgodovina umetnosti 2. Lj, MK, 1969

4. SKUPINA

FUTURIZEM

1. Razložite značilnosti.
2. Navedite predstavnike.
3. Ugotovite, kako je futurizem vplival na ostale smeri.

LITERATURA:

Umetnost v slikah: Naša doba. Lj, DZS, 1970
Zgodovina v slikah: 17. Lj, DZS, 1981
Zgodovina v slikah: 18. Lj, DZS, 1982
Svet umetnosti. Lj, MK, 1991
Likovna umetnost: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1985
Pishel, G.: Zgodovina umetnosti 2. Lj, MK, 1969

5. SKUPINA

NADREALIZEM in DADAIZEM

1. Razložite značilnosti.
2. Navedite predstavnike.
3. Ugotovite, kako sta nadrealizem in dadaizem vpivala na ostale smeri.

LITERATURA:

Umetnost v slikah: Naša doba. Lj, DZS, 1970
Zgodovina v slikah: 17. Lj, DZS, 1981
Zgodovina v slikah: 18. Lj, DZS, 1982
Svet umetnosti. Lj, MK, 1991
Likovna umetnost: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1985
Pishel, G.: Zgodovina umetnosti 2. Lj, MK, 1969

6. SKUPINA

KUBIZEM

1. Razložite značilnosti.
2. Navedite predstavnike.
3. Ugotovite, kako je kubizem vplival na ostale smeri.

LITERATURA:

Umetnost v slikah: Naša doba. Lj, DZS, 1970
Zgodovina v slikah: 17. Lj, DZS, 1981
Zgodovina v slikah: 18. Lj, DZS, 1982
Svet umetnosti. Lj, MK, 1991
Likovna umetnost: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1985
Pishel, G.: Zgodovina umetnosti 2. Lj, MK, 1969

7. SKUPINA

ABSTRAKTNA UMETNOST

1. Razložite značilnosti.
2. Navedite predstavnike.
3. Ugotovite, kako je abstraktna umetnost vplivala na ostale smeri.

LITERATURA:

Umetnost v slikah: Naša doba. Lj, DZS, 1970

Zgodovina v slikah: 17. Lj, DZS, 1981

Zgodovina v slikah: 18. Lj, DZS, 1982

Svet umetnosti. Lj, MK, 1991

Likovna umetnost: Leksikon CZ. Lj, CZ, 1985

Pishel, G.: Zgodovina umetnosti 2. Lj, MK, 1969

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

3. letnik - GIMNAZIJA

Predmet: PSIHOLOGIJA

Učna tema: VSESTANSKI PRISTOP K OSEBNOSTI

Trajanje: 2. šolski uri

SMOTRI: Dijaki se seznanijo z literaturo s področja psihologije, ki je na voljo v šolski knjižnici. Učijo se (po literaturi) iskati odgovore na zastavljena vprašanja in rešitve problemov. Spoznavajo pomen osnovnih pojmov v bibliotekarstvu in v psihologiji, zlasti s področja spoznavnih procesov, osebnosti in komunikacijskih spretnosti. Urijo se v samostojnem pisnem oblikovanju lastnih zaključkov in v ustni predstavitvi le-teh.

OBLIKA POUKA: skupinsko delo

UČNE METODE:

1. verbalne: razlaga profesorjev, konzultacije, skupinska diskusija, poročanje o rezultatih skupinskega dela
2. delo s tekstom: knjige iz šolske knjižnice s področja psihologije
3. operacijske: izdelava pisnega poročila

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: knjige, slovarji

STRUKTURA UČNE URE:

1. uvodni del: razlaga osnovnih pojmov, navodila za delo po skupinah
2. glavni del: iskanje literature, uporaba ustrezne literature, izdelava poročila
3. zaključni del: poročanje

KORELACIJA: družboslovne vede

IZVAJALCI: prof. psihologije in knjižničarka

1. SKUPINA

PROBLEMI:

1. Poiščite mesto v knjižnici, kjer se nahajajo knjige s področja psihologije!
2. Definicija inteligentnosti.
3. Kakšno je splošno (javno) mnenje o inteligentnosti?
4. Kakšne so oblike nalog v testih inteligentnosti?
5. Navedi primer enigme!

LITERATURA:

1. Agostini, F. & Karlo, N. A. de: Igre-testovi inteligencije. Sarajevo, Svjetlost, 1990
2. Bono, E. de: Tečaj mišljenja. Ljubljana, DZS, 1992
3. Labinowicz, E.: Izvirni Piaget. Ljubljana, DZS, 1989
4. Lang, Ph.A.: Inteligenčni kvocient. Ljubljana, DZS, 1990
5. Tort, M.: Inteligenčni kvocient. Ljubljana, Delavska enotnost, 1986

2. SKUPINA

PROBLEMI:

1. V katero širšo skupino vej znanosti sodi psihologija?
2. Kaj je o psihologiji izjavil John Bowlby?
3. Kaj je o psihologiji izjavil Stanley Milgram?

LITERATURA:

1. Slovarji
2. Pečjak, V.: Znameniti psihologi o psihologiji. Lj, CZ, 1982

3. SKUPINA

PROBLEMI:

1. Navedi primer spreminjanja človekove pisave s starostjo!
2. Katere načine razlage človekove pisave poznaš?
3. Navedi nekatere lastnosti pisave!
4. V čem je samoniklost pisave?

LITERATURA:

1. Regvar, B.: Spoznajmo grafologijo. Ljubljana, samozaložba, 1988
2. Trstenjak, A.: Človek in njegova pisava. Centralni zav. za napr. gosp., 1986

4. SKUPINA

PROBLEMI:

1. Ali znate v skupini 159.9 - psihologija v računalniku poiskati novosti s pomočjo gesla in narediti izpis?
2. Jaz - komunikacija.
3. Aktivno poslušanje.
4. Katere metode reševanja konfliktov brez zmagovalca poznate?

LITERATURA:

Gordon, Th.: Trening večje učinkovitosti za učitelje. Ljubljana, Svetov. center, 1983

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

3. letnik - GIMNAZIJA

Predmet: SOCIOLOGIJA
Učna tema: NAROD IN NARODNOSTNO VPRAŠANJE
Učna enota: SLOVENSKI NACIONALNI ZNAČAJ SKOZI ETNOLOŠKO IZROČILO
Trajanje: 1. šolska ura
SMOTRI:

- učenci se seznanijo z znanstvenim področjem etnologije, ki sicer v učnem programu ni samostojno zastopano;
- spoznajo etnološko literaturo in pomembnejše etnologe, ki so raziskovali oz. raziskujejo slovensko etnološko izročilo;
- s pomočjo razstave etnoloških knjig se seznanijo z metodami proučevanja v etnologiji in z nastajanjem etnoloških knjig.

OBLIKE POUKA: delo v skupinah
UČNE METODE:

1. verbalne: učiteljeva razlaga, dialog, učenčevo poročilo
2. delo v skupini
3. operacijske: izdelava poročila

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI: knjige, leksikoni, slovarji, enciklopedije
STRUKTURA UČNE URE:

Uvodni del: - razlaga, navodilo za delo v skupinah,
Glavni del: - iskanje literature, uporaba in citiranje literature,
- izdelava poročila.
Zaključni del: - poročanje

KORELACIJA: vse strokovne panoge
IZVAJALCI: prof. sociologije in knjižničarka

1. SKUPINA

1. Razloži pomen besede ETNOLOGIJA in ETNOGRAFIJA.
2. V katero širšo skupino UDK - univerzalne decimalne klasifikacije - je uvrščena etnologija?
3. Kdo je Marija Makarovič (osebni podatki)?

LITERATURA:

Leksikon CZ (Sova). Ljubljana, CZ, 1988

UDK tablice

2. SKUPINA

1. Na policah poiščite dela Marije Makarovič in jih navedite.
2. Klasificirajte teme, ki jih v svojih knjigah obravnava Marija Makarovič.
3. Kako nastaja etnološka knjiga?

Viri: Vitrine, razstavljeno gradivo

3. SKUPINA

1. Kaj zajema knjiga Marije Makarovič o slovenski vasi?
2. Katere oblike naravnega zdravljenja navaja v svojih knjigah?

LITERATURA:

Makarovič, M.: Kmečko gospodarstvo na Slovenskem. Lj, DZS, 1978

4. SKUPINA

1. V knjigi Marije Makarovič Kmečko gospodarstvo na Slovenskem preberite poglavje o čebelarstvu. Navedite vrste panjev. Poiščite primer panjske končnice.
2. Katere poglavitne življenjske mejnike navaja v svojih delih Marija Makarovič?

LITERATURA:

Makarovič, M.: Kmečko gospodarstvo na Slovenskem. Lj, DZS, 1978

5. SKUPINA

1. V računalniku s pomočjo gesla ETNOLOGIJA poiščite vse knjige s tega poodročja.
2. Naredite izpis.
3. Poiščite te knjige v knjižnici.

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

4. letnik - EKONOMSKI TEHNIK

Predmet: GOSPODARSKO POSLOVANJE S KORESPONDENCO
Učna tema: PODJETNIŠTVO
Trajanje: 1 šolska ura
SMOTRI:

- Učenci se seznanijo s serijskimi in monografskimi publikacijami s področja ekonomije,
- spoznajo posamezne primere uspešnih podjetnikov,
- učijo se on-line iskanja v bazah podatkov.

OBLIKE IN METODE:

1. frontalna
2. individualno delo
3. metode razgovora
4. sporočanje

VIRI IN SREDSTVA: revije, časopisi, knjige, računalnik
USMERITVE ZA DELO: napotki za izdelavo poročila, poročanje
IZVAJALCA: prof. ekonom. in knjižničarka

1. SKUPINA

NAČELA VODENJA

Opišite cilje načel (poskušajte razumeti).
Naštejte in opišite načela vodenja.

LITERATURA:

Šinkovec, Janez: Temelji podjetništva. GV, Lj., 1992. Str. 35-37

OPOMBA: Izraze, ki jih ne razumete, razjasnite s pomočjo priročne literature in navedite uporabljeno literaturo.

2. SKUPINA

ORGANIZACIJA PODJETJA

- Analiza, sinteza (opišite povezanost pri organizaciji podjetij).

LITERATURA:

Šinkovec, Janez: Temelji podjetništva. Lj., GV, 1992. Str. 51-53

OPOMBA: Izraze, ki jih ne razumete, razjasnite s pomočjo priročne literature in navedite uporabljeno literaturo.

3. SKUPINA

TEORETIČNI PRIMERI FINANCIRANJA IN INVESTIRANJA V PODJETJA:

- Leasing
- Factoring

LITERATURA:

Šinkovec, Janez: Temelji podjetništva. Lj., GV, 1992. Str. 232, 237

OPOMBA: Izraze, ki jih ne razumete, razjasnite s pomočjo priročne literature in navedite uporabljeno literaturo.

4. SKUPINA

JOINT VENTURES (TVEGANI KAPITAL)

Izpostavite bistvene poudarke v članku.
Članek predstavite kot zaokroženo celoto:

- opredelitev tveganega kapitala,
- prednosti,
- slabosti,
- praksa,
- primerjava med deželami.

VIR:

Revija za razvoj let. 1/št. 6. Str. 21-25

OPOMBA: Izraze, ki jih ne razumete, razjasnite s pomočjo priročne literature in navedite uporabljeno literaturo.

5. SKUPINA

PRIMER "ŠENK"

Kako je uspel?
Kateri so bistveni vzroki za uspeh?
Ali lahko iz tega primera najdemo pozitivne osnove tudi za druga podjetja?

VIR:

Podjetnik, marec 1992. Str. 6-10

OPOMBA: Izraze, ki jih ne razumete, razjasnite s pomočjo priročne literature in navedite uporabljeno literaturo.

6. SKUPINA

PRIMER "CIPER"

Opisujte samo Ciper.

VIR:

Revija za razvoj, 1990/8. Str. 6-7

OPOMBA: Izraze, ki jih ne razumete, razjasnite s pomočjo priročne literature in navedite uporabljeno literaturo.

7. SKUPINA

"DAVID PARK"

- Opišite primer iz članka!

VIR:

Revija za razvoj, 1991/4. Str. 4-8

OPOMBA: Izraze, ki jih ne razumete, razjasnite s pomočjo priročne literature in navedite uporabljeno literaturo.

8. SKUPINA

S pomočjo tablic UDK ugotovite, kam sodi EKONOMIJA.

Poiščite v knjižnici knjižne police, kjer stojijo knjige s področja ekonomije.

S pomočjo računalnika poiščite literaturo s področja ekonomije. Naredite izpis zadetkov (geslo EKONOMIJA).

S pomočjo računalnika in modema se vključite on-line v bazo podatkov IZUM/COBISS Maribor (baza 5-EKOSIC). Poiščite literaturo z deskriptorjem PODJETNIŠTVO.

LITERATURA:

tablice UDK

BIBLIOPEDAGOŠKA URA

Razred: 2. letnik - GIMNAZIJA

Predmet: GEOGRAFIJA
Učna tema: JUŽNA AMERIKA
Učna enota: **PREBIVALSTVO IN GOSPODARSTVO BRAZILIJE**
Trajanje: 2 šolski uri
SMOTRI: Učenci spoznajo družbene značilnosti Brazilije. Vrednotijo različne demografske in gospodarske podatke iz literature.

S pomočjo računalnika poiščejo vso literaturo o Braziliji, Južni oz. Latinski Ameriki.

Učenci se navajajo na samostojno rabo literature; izdelajo poročila in na podlagi njih poročajo.

TIP UČNE URE: ura nove snovi
OBLIKA POUKA: frontalni in skupinski pouk
UČNE METODE:

1. verbalne: učiteljeva razlaga, dialog, učenčevo poročilo, metoda razgovora ali diskusije
2. delo s tekstom: učbenik, pomožna literatura
3. operacijske: metoda grafičnih izdelkov, pisni izdelki

UČILA IN UČNI PRIPOMOČKI:

- stenska karta Južne Amerike, stojalo
- video in TV, videokaseta s posnetki glavnega mesta Brazilije
- grafoskop, projekcijska tabla ali platno
- PC z računalniškim programom "PC Globe" ter tiskalnikom
- papir (računalniški ali A4)
- grafoskopske folije, flomastri, barvice

LITERATURA:

A - Države sveta 1993. Lj, DZS, 1993
B - Računalniški program "PC Globe"
C - Južna Amerika in Mali Antili, Lj, MK, 1992
D - Atlas sveta za osnovne in srednje šole. Lj. MK, 1979
E - Geografija: regionalna geografija sveta: učbenik za 2. letnik. Lj, MK, 1991
F - Geografija I.: učbenik za 1. letnik. Lj, MK, 1991
G - Medved, J. & B. Ingolič: Veliki atlas sveta. Lj, MK, 1972
H - Zemljepis za 7. razred osnovnih šol: učbenik. Lj, MK, 1986
I - Veliki družinski atlas sveta. Lj, DZS, 1992
J - Seymour, J. & H. Girardet: Načrt za zeleni planet: Kako pazimo na okolje in hkrati varčujemo. Lj, DZS, 1991
K - Gaia: modri planet: atlas za današnje upravljalce jutrišnjega sveta. Lj, MK, 1991

L - Zemljepis v slikah. Lj, MK, 1991
M - Zgodovina v letnicah. Lj, MK, 1991
N - Atlas človeštva. Lj, MK, 1991

POTREBŠČINE UČENCEV: barvice, pisala, zvezek

STRUKTURA URE:

1. Uvod in motivacija 10 min
2. Razdelitev na skupine, skupinsko delo 30 min
3. Poročanje 30 min (6*5 min)
4. Zaključek - sklep 20 min

skupaj: 90 min

KORELACIJA: zgodovina, računalništvo
IZVAJALCI: prof. geografije in knjižničarka

POTEK:

1. Uvod in motivacija (10 min)

Za uvod prikažem učencem izsek iz oddaje "Svet na zaslonu" - prispevek o glavnem mestu Brazilije Brasilii (4 min).

Alternativa: preberem del članka Kesam se zaradi Brasilie (Delo, četrtek, 25. februarja 1993, Rubrika Svet so ljudje):

Petinosemdesetletni brazilski arhitekt OSCAR NIEMEYER velja za enega največjih arhitektov na svetu, če ne kar za največjega. Po njegovi zamisli je nastalo veliko poslopij, ki so se zapisala v zgodovino, od sedeža OZN v New Yorku do univerz, gledališč, trgovskih centrov, restavracij, cerkva in mošej po vsem svetu. Njegovo najpomembnejše delo je nedvomno Brasilia, futuristična prestolnica, kakršno je hotel predsednik Juscelino Kubitschek kot simbol države, ki naj postane velesila. Niemeyer, ki se pri visoki starosti še zmeraj dobro počuti, ne dopušča dvomov o svojem delu. Zavrača očitke, da je Brasilia, kjer stojijo spektakularne stavbe iz cementa in kristala tik ob razdrapanih favelah, postala nevzdržna za življenje.

Problem Brasilie, ki ima skoraj dva milijona prebivalcev, stisnjenih na prostoru za pol milijona ljudi, zadeva vse metropole. "Mesto se je nenadzorovano razraslo, zdaj pa ljudje trpijo, dušijo se v prometu in skoraj nimajo stikov med seboj... Kadar s kakim objektom, na primer z viaduktom, rešujemo specifični problem, naredimo z njim nove rane... pospešimo novo eksplozijo agresivnosti in nasilja..."

Problem ni cement sam po sebi, pravi Niemeyer ... Na splošno ... bi bilo treba spremeniti gledanje na novogradnje, orjaške stanovanjske stavbe, ki še večajo gostoto prebivalstva v mestih in množijo probleme vseh vrst ... Mnogi sicer trdijo, da je narejena na kožo avtomobilistom, na način, ki otežuje medčloveške odnose, da je mesto oblasti, več kot tisoč kilometrov oddaljeno od velikih državnih središč in družbenih gibanj. Kubitschek je intuitivno hotel prenesti razvoj v notranjost države, in to se mu je z Brasilio posrečilo, pravi Niemeyer, ki ... se ... zaveda, da to ni mesto prihodnosti, kajti zgradil ga je kapitalistični režim, v katerem bogastvo peščice temelji na revščini večine. Pravo mesto prihodnosti bo temeljilo na drugačnih temeljih, bo bolj humano,..., socialnih razlik bo manj.'

O katerem mestu je govora v oddaji/članku?

Kje leži?

Učenec ga pokaže na stenskem zemljevidu!

Namen ure je spoznati prebivalstveno sliko in gospodarstvo ene največjih in najrevnejših držav na svetu, Brazilije.

Napišejo naslov v zvezke, jaz odkrijem naslov na prosojnici:

Prebivalstvo in gospodarstvo Brazilije

2. Razdelitev na skupine, skupinsko delo (30 min)

Učence razdelim na 6 skupin po najmanj 2 učenca in jim razdelim naloge. Ena skupina, zadnja, se ukvarja zgolj z računalniškim programom "PC Globe" in bazo podatkov o literaturi v knjižnici in poleg svoje naloge išče podatke, ki jih posreduje in natiska ostalim skupinam.

Skupine določijo svojega vodjo, izdelajo poročila in karte.

3. Poročanje (30 min = 6*5 min)

Vodje skupin poročajo, pri čemer uporabljajo svoja poročila in neme karte.

4. Zaključek - sklep (20 min)

Po vprašanjih izdelamo tabelsko sliko.

1. SKUPINA:

NASELITEV, ZGODOVINA, POLITIČNA UREDITEV

- Na osnovi nacionalne sestave prebivalstva ugotovi, katere države oz. območja so Braziliji dajala naseljence, z barvico jih označi na nemi karti sveta! (A, str. 54-55). Nemo karto boš dobil iz računalnika.
- Poišči pomen in izvor besede Brazilija! (C, str. 103)
- Kakšna je današnja upravna razdelitev države? (A, str. 54 ali C, str. 100)
- Kakšna je današnja rasna sestava prebivalstva - ugotovi tudi procentualna razmerja! (A, str. 54 ali C, str. 104)
- S pomočjo atlasa ugotovi, kje v Braziliji so glavna naselitvena območja:
  a) črncev in ibero-amerikancev (=belcev),
  b) indijancev (D, str. 136, II. karta).

Zakaj v Braziliji živijo črnci? Če imaš čas, označi območja, na katerih živijo, na nemi karti Brazilije. (D, str. 136, II. karta)

- Kakšen je odnos med rasnimi skupinami v primerjavi s tistimi v Severni Ameriki?
- Kateri je uradni jezik in zakaj? (A, str. 54)

Če imaš čas: v nekaj stavkih predstavi kratko zgodovino Brazilije. (A, str. 55)

VIRI:

A - Države sveta 1993. Lj, DZS, 1993
C - Dežele in ljudje: Južna Amerika in Mali Antili. Lj, MK, 1992
D - Atlas sveta za osnovne in srednje šole. Lj, MK, 1979

II. SKUPINA:

POSELITEV BRAZILIJE

- Ugotovi zgostitvena območja v Braziliji (I. str. 56 ali D, str. 163, I. karta) in jih skiciraj na nemo karto Brazilije, ki jo boš dobil iz računalnika s pomočjo tiskalnika. Razloži, zakaj so tam (upoštevaj naravne pogoje, razvitost, povezavo s svetom...).

  Katera območja so slabo poseljena? Skušaj ugotoviti, katera naravna bogastva bi lahko bila osnova, da bi ta območja močneje zaživela (D, str. 133, I. in II. karta; C, str. 105; L, str. 134-135) in kaj bi prebivalstvo usmerilo v notranjost (E, str. 99 - glej zemljevid).
- Na zgoraj omenjeno (ali posebno) nemo karto posebej označi še milijonska mesta. Zakaj ležijo tam, kjer ležijo? Skušaj ugotoviti, katero med njimi je največje. (B ali A, str. 56)
- Izlušči glavne probleme brazilskih velemest. Kaj so favele, zakaj so prestolnico prenesli v notranjost (C, str. 110; N, str. 189)? Katero je bilo glavno mesto predtem?

VIRI:

A - Države sveta 1993. Lj, DZS, 1993
C - Južna Amerika in Mali Antili. Lj, MK, 1992
D - Atlas sveta za osnovne in srednje šole. Lj, MK, 1979
E - Geografija: regionalna geografija sveta: učbenik za 2. letnik. Lj, MK, 1991

I - Veliki družinski atlas sveta. Lj, DZS, 1992
L - Zemljepis v slikah. Lj, MK, 1991
N - Atlas človeštva. Lj, MK, 1991

III. SKUPINA:

PREBIVALSTVO

- Poišči graf ali podatke o rasti prebivalstva v Braziliji in jih izpiši s tiskalnikom (B). Koliko znaša prirodni prirastek (B ali A, str. 55)?
- Posledice hitre rasti prebivalstva.
- S pomočjo računalniškega programa ugotovi starostno sestavo prebivalstva ter dolžino trajanja življenja. Katero prebivalstvo po starosti prevladuje? Primerjaj obliko starostne piramide s starostnimi piramidami v učbeniku za prvi letnik in skušaj izluščiti, za kateri demografski režim gre (B, F).
- Ugotovi delež mestnega prebivalstva in ga primerjaj s podatkom za Francijo in ZDA (A). Utemelji, v čem je primerjava sporna!

VIRI:

A - Države sveta 1993. Lj, DZS, 1993
B - Računalniški program "PC Globe"
F - Geografija I.: učbenik za 1. letnik. Lj, MK, 1991

IV. SKUPINA:

INDUSTRIJA, PROMET, IZVOZ - UVOZ

- Kolikšen je delež zaposlenih v industriji (A, str. 57)?
- Struktura brazilske industrije (A, str. 57)
- Tuja vlaganja in njihov učinek (C, str. 114-115).
- V katerih deželah države je največ industrije? Zakaj (E; D, str. 138)?
- Ugotovi, kje je prometna mreža najgostejša (E, str. 99 - zemljevid). Težave pri gradnji prometnic (G, str. 293), Posledice gradnje prometnic v Amazonskem nižavju (J, str. 73; K, str. 44 in 189).

VIRI

A - Države sveta 1993. Lj, DZS, 1993
C - Juža Amerika in Mali Antili. Lj, MK, 1992
D - Atlas sveta za osnovne in srednje šole. Lj, MK, 1979
E - Geografija: regionalna geografija sveta: učbenik za 2. letnik. Lj, MK, 1991
G. - Medved, J. & B. Ingolič: Veliki atlas sveta. Lj, MK, 1972
J - Seymour, J. & H. Girardet: Načrt za zeleni planet: Kako pazimo na okolje in hkrati varčujemo. Lj, DZS, 1991
K - Gaia: modri planet: atlas za današnje upravljalce jutrišnjega sveta. Lj, MK, 1991

V. SKUPINA:

KMETIJSTVO

- Delež zaposlenih v kmetijstvu Brazilije (A, str. 56 ali C, str. 101).
- Socialnoposestne razmere v Braziliji in njene posledice (C, str. 112-113 ali E, str. 104).
- Vzroki in posledice izsekavanja brazilskih pragozdov (E, str. 102-103; J, str. 73; K, str. 44).
- Razmisli, katere so slabosti in prednosti monokulturnega in samooskrbnega kmetijstva. Opredeli konflikt, ki izhaja iz interesov enega in drugega.
- Kateri kmet. produkti so glavno izvozno blago (C, 101)?
- Kakšno je podnebje na območjih pridelave hrane (I, str. 48 ali D, str. 133 I karta, 138, 152)? Če imaš čas, izdelaj karto, na kateri označi območja pridelave kave, sicer si jih samo (dobro) oglej.
- Kakšno je razmerje med poljedelstvom in živinorejo (C, str. 112)?
- Kje je največ poljedelskih površin (C, str. 113 - zemljevid)?

VIRI:

A - Države sveta 1993. Lj, DZS, 1993

C - Južna Amerika in Mali Antili. Lj, MK, 1992

E - Geografija: regionalna geografija sveta: učbenik za 2. letnik, Lj, MK, 1991

I - Veliki družinski atlas sveta. Lj, DZS, 1992

J - Seymour, J. & H. Girardet: Načrt za zeleni planet: Kako pazimo na okolje in hkrati varčujemo. Lj, DZS, 1991

K - Gaia: modri planet: atlas za današnje upravljalce jutrišnjega sveta. Lj, MK, 1991

VI. SKUPINA:

RUDARSTVO

- Kje so rudna bogastva Brazilije (D, str. 133, 138)? Vnesi ta območja na nemo karto Brazilije.
- Katerih rud nakopljejo največ (A str. 57)?
- S pomočjo predznanja razloži, zakaj toliko rudnih bogastev v Braziliji.
- Opredeli glavni izvoz in uvoz Brazilije (C; B).
- Ugotovi glavne trgovske partnerje (C, str. 101 in I, str. 58). Pobarvaj te države na nemi karti sveta, ki ti jo nudi računalnik (B). Barvanje izvedi ročno ali s pomočjo računalnika.

VIRI:

A - Države sveta 1993. Lj, DZS, 1993

B - Računalniški program "PC Globe"

C - Južna Amerika in Mali Antili. Lj, MK, 1992

D - Atlas sveta za osnovne in srednje šole. Lj, MK, 1979

I - Veliki družinski atlas sveta. Lj, DZS, 1992

VII. SKUPINA:

DELO Z RAČUNALNIKOM

- Na računalniku s pomočjo gesel Brazilija, Južna Amerika in Latinska Amerika poišči vse knjige s teh področij. Naredi izpis. Poišči te knjige v šolski knjižnici.
- S programom PC Globe poišči podatke oz. karte, ki jih potrebujejo za delo druge skupine in jim jih izpiši, če je to potrebno (najmanj: 2 karti sveta, 3 karte Brazilije z vrisanimi mesti in starostno piramido).

4. Zaključek - sklep (20 min)

Za zaključek in ob ponovitvi bistvenih vprašanj:

a) izdelamo tabelsko sliko

b) učenci dobijo domačo nalogo (DZ, str. 87: Izvozna usmerjenost latinskoameriških držav).

Tabelska slika (na naslednji strani):

Prebivalstvo in gospodarstvo Brazilije

- *Brazilija je zvezna država.*
- *Rasna sestava: belci, indijanci, črnci, mešanci*
- *Zelo neenakomerna poselitev, najbolj ob obalah na JV in J. Zakaj?*
- *Zelo velik delež mestnega prebivalstva (okrog 75 %) in velikih mest. Nezdrava urbanizacija ("revščina" se kopiči v favelah).*
- *Prebivalstvo zelo naglo narašča, veliko mladega prebivalstva (mlad demografski režim). Trenutno 5. na svetu po številu prebivalstva. Posledice!*
- *Slabo razvita industrija (najbolj: črna in barvna metalurgija, kemična, avtomobilska, ladjedelniška, ind. gradbenega materiala, papirna, predelovalna).*
- *Tuja in domača vlaganja nimajo pravih učinkov. Ostaja slabo razvita in močno zadolžena država.*
- *Prometna mreža v notranjosti, zlasti v Amazoniji, slabo razvita.*
- *Samooskrbno kmetijstvo (pomembno za domačine - male posestnike) in monokulturno (pomembno za veleposestnike in državo). Konflikt!*
- *Živinoreja zavzema večje površine kot poljedelstvo.*
- *Veliki ekološko škodljivi posegi v okolje, zlasti v Amazoniji (zaradi gradnje cest, kmetijstva, lesa).*
- *Veliko rud zaradi stare geol. zgradbe (primerjava z Afriko!).*
- *Glavni izvoz: kava, soja, sladkor, bombaž, tobak, meso, kakao, les, železo, jeklo.*
- *Glavni uvoz: nafta, stroji, kemični izdelki, kovine, pšenica.*

****

Domača naloga: vaja iz delovnega zvezka.

Razgovor ob pisanju tabelske slike

Kakšna je upravna razdelitev države?

- Brazilija je zvezna država.

Kakšna je rasna sestava prebivalstva Brazilije?

- Rasna sestava: belci, indijanci, črnci, mešanci.

Kakšen je odnos med rasnimi skupinami, če jih primerjamo s tistimi v JAR, ZDA ...?

Kakšna je poselitev Brazilije?

- Je zelo neenakomerno poseljena, najbolj ob obalah na JV in J.

  Zakaj?

Kolikšen je delež mestnega prebivalstva? Zakaj tako visok, odraz česa je?

- Zelo velik delež mestnega prebivalstva (okrog 75 %) in velikih mest.

  Nezdrava urbanizacija ("revščina" se kopiči v favelah).

Kakšna je rast prebivalstva? Njene posledice?

- Prebivalstvo zelo naglo narašča, veliko mladega prebivalstva (mlad demografski režim). trenutno 5. na svetu po številu prebivalstva. Posledice!

Katera industrija je najbolj razvita? Na katerih območjih je je največ?

- Slabo razvita industrija (najbolj: črna in barvna metalurgija, kemična, avtomobilska, ladjedelniška, ind. gradbenega materiala, papirna, predelovalna)

Od kod državi denar za vlaganja, čeprav je tako slabo razvita?

- Tuja in domača vlaganja nimajo pravih učinkov. Ostaja slabo razvita in močno zadolžena država.

Kje je prometno omrežje najbolj gosto? Zakaj?

- Prometna mreža v notranjosti, zlasti v Amazoniji slabo razvita.

Kakšni kontrasti so značilni za brazilsko kmetijstvo?

- Samooskrbno kmetijstvo (pomembno za domačine - male posestnike) in monokulturno (pomembno za veleposestnike in državo). Konflikt!

Katera kmet. panoga zajema največje površine?

- Živinoreja zavzema večje površine kot poljedeljstvo.

V katerem delu države se dogaja največja ekološka škoda?

- Veliki ekološko škodljivi posegi v okolje, zlasti v Amazoniji (zaradi gradnje cest, kmetijstva, lesa).

Kakšno je rudno bogastvo Brazilije?

- Veliko rud zaradi stare geol. zgradbe (primerjava z Afriko!).

Glavni izvoz države?

- Glavni izvoz: kava, soja, sladkor, bombaž, tobak, meso, kakav, les, železo, jeklo.

Glavni uvoz države?

- Glavni uvoz: nafta, stroji, kemični izdelki, kovine, pšenica ...

IZBIRNE VSEBINE

Ime programa: KNJIŽNIČNA VZGOJA - KNJIŽNICE KOT INFORMACIJSKI CENTRI

"KJE JE MODROST, KI JO JE ZAMENJALO ZNANJE,
KJE JE ZNANJE, KI GA JE ZAMENJALA INFORMACIJA?"

(T. S. ELIOT)

PRIMERNO za dijake 1. letnika - GIMNAZIJA

"Stil življenja sili knjižnice v prenovo. Knjižnice so skrivnostna in čarna skrivališča. Tu lahko poleg prahu najdemo vse bogastvo, kar nam ga nudi civilizacija - od prvih zapisov o zapisih do seznanjanja z novejšimi dosežki znanosti, umetnosti..."

NAMEN oz. CILJI:

- učenci spoznajo vrste knjižnic, najbližjo splošno knjižnico (Grosuplje) in razvoj knjige in knjižnic;
- naučijo se poiskati, uporabiti in predstaviti informacije (stikanje po knjižnici po interni rač. bazi, on-line iskanja v bazah podatkov s pomočjo programske opreme ATLASS);
- naučijo se navajati literaturo;
- seznanijo se z delom knjižničarja in mu pomagajo pri njegovem delu.

NAČIN IZVAJANJA:

- frontalno, s pomočjo avdiovizualnih sredstev;
- skupinsko in individualno delo.

POTEK, TRAJANJE in VSEBINA: 12 ur (6 + 4 + 2):

1 dan (6 ur):

- obisk SIK Grosuplje,
- vrste knjižnic,
- zgodovina knjige in knjižnic,
- iskanje literature, navajanje literature.

PRILOGA: delovni listi

2. dan (4 ure):

- viri informacij,
- iskanje informacij: na policah, interna rač. baza, on-line iskanje s programsko opremo ATLASS v informacijskem sistemu IZUM/COBISS MB,
- citiranje.

3. dan (2 uri):

- praktično delo (seznanitev z delom knjižničarja), pomoč pri njegovem delu.

PRIPOMOČKI: grafoskop, datoskop, diaprojektor, računalnik, modem in telefon.

REZULTATI:

- učenci se naučijo POISKATI, UPORABITI in PREDSTAVITI informacije;
- navajajo se na samoizobraževanje in nadaljni študij;
- širijo si svoje obzorje.

P.N.Š.



1. Sprva so ljudje pisali po vsem, kar jim je prišlo pod roko: kamnu, lesu, koži, tkanini, palmovih listih, ličju in lubju.

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.

Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

I. SKUPINA

a) Opredeli pojme:
- LEKSIKON
- ENCIKLOPEDIJA
- SLOVAR
- ALMANAH
- ZBORNIK

b) Navedi primere!

c) V katero UDK skupino sodijo ti priročniki?

d) Navedi serijsko publikacijo (časopis, revijo ...), ki sodi na področje UDK skupine 0 SPLOŠNO in jo ima knjižnica. Upoštevaj navodila za navajanje literature (priloga 1).



2. Najstarejše so knjige, ki so med Evfratom in Tigrisom nastale na posušeni glini. Znameniti so tudi egipčanski papirusni zvitki.

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

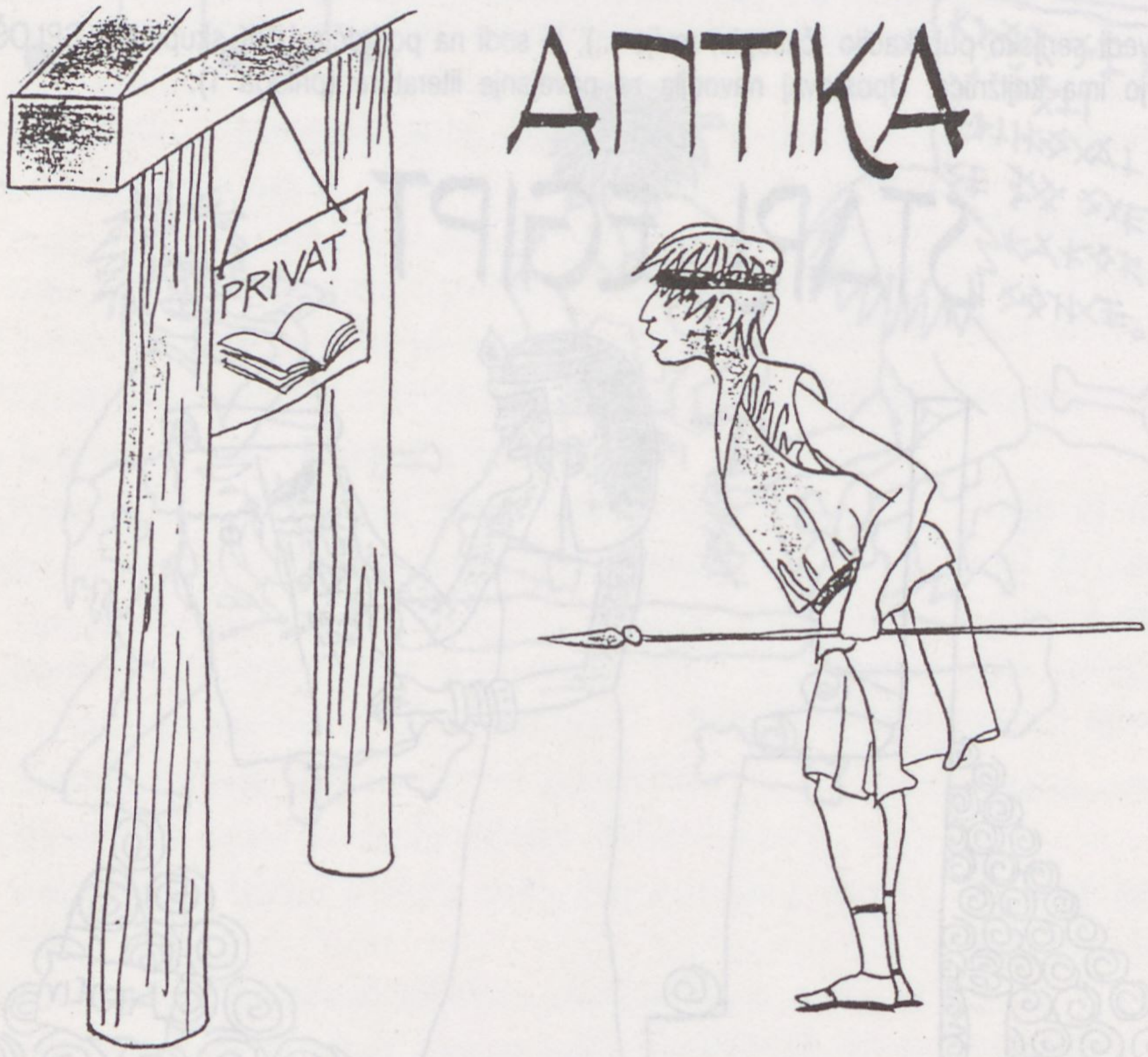
V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.

Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

II. SKUPINA

a) Poišči literaturo, ki obravnava OSEBNOST. Išči v UDK skupini 159.9 PSIHOLOGIJA.

b) Navedi serijsko publikacijo (časopis, revijo ...), ki sodi na področje UDK skupine 1 FILOZOFIJA. PSIHOLOGIJA in jo ima knjižnica. Upoštevaj navodila za navajanje literature (priloga 1).



3. 3000 let p.n.š. so bile že razvrščene po strokovnih skupinah, poznali so celo kataloge. Pri Grkih so bile v navadi zzasebne knjižnice.

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.

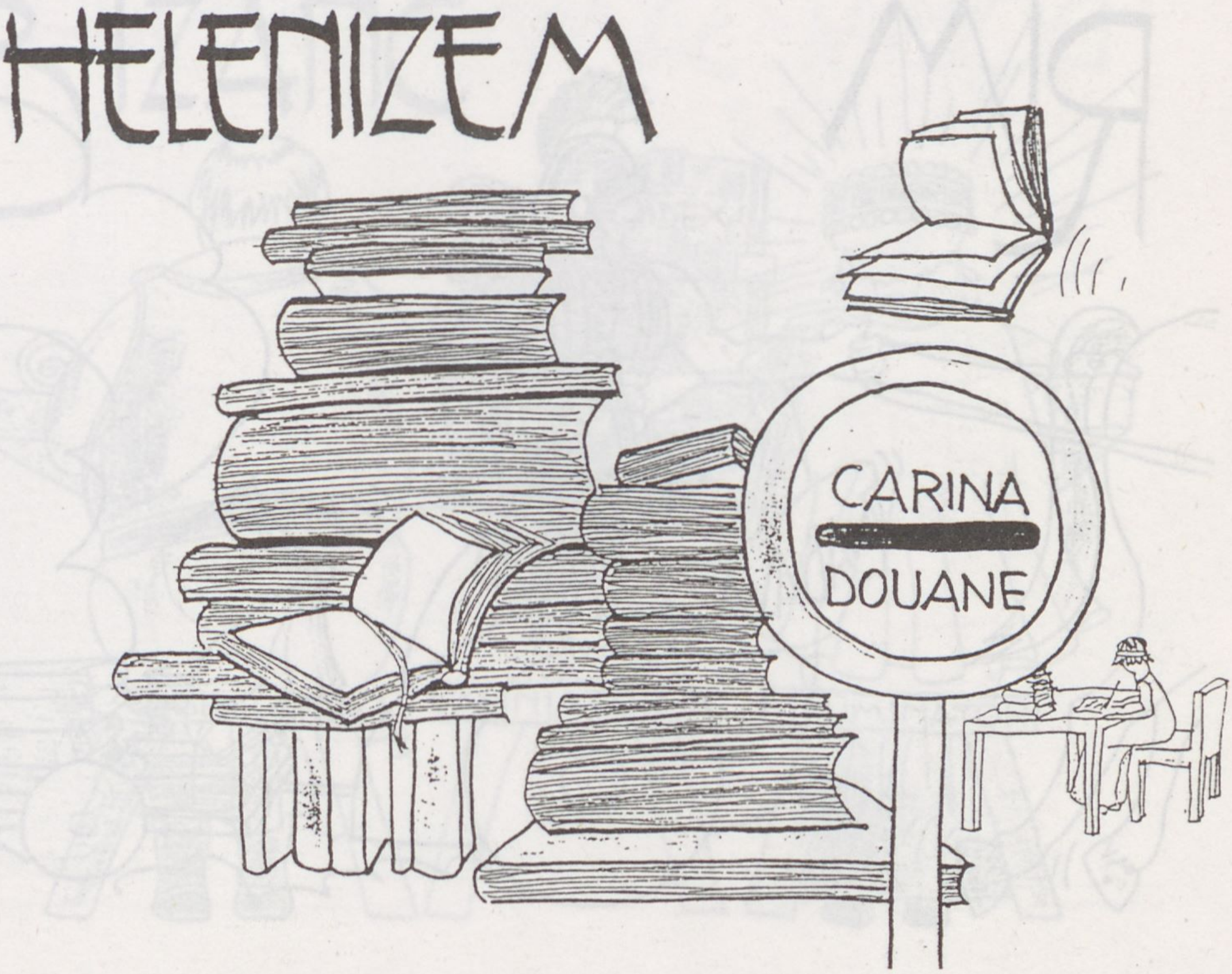
Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

III. SKUPINA

a) Poišči literaturo o MITIH starih Grkov in Rimljanov. Išči v UDK skupini 2 VERSTVO in skupini 875 GRŠKA KNJIŽEVNOST.

b) Navedi serijsko publikacijo (časopis, revijo ...), ki sodi na področje UDK skupine 2 VERSTVO in jo ima knjižnica.

Upoštevaj navodila za navajanje literature (priloga 1).



4. V helenizmu je bilo več bogatih državnih knjižnic. Uvedli so carino, temeljito pregledovali ladje in zaplenjali knjižno bogastvo.

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

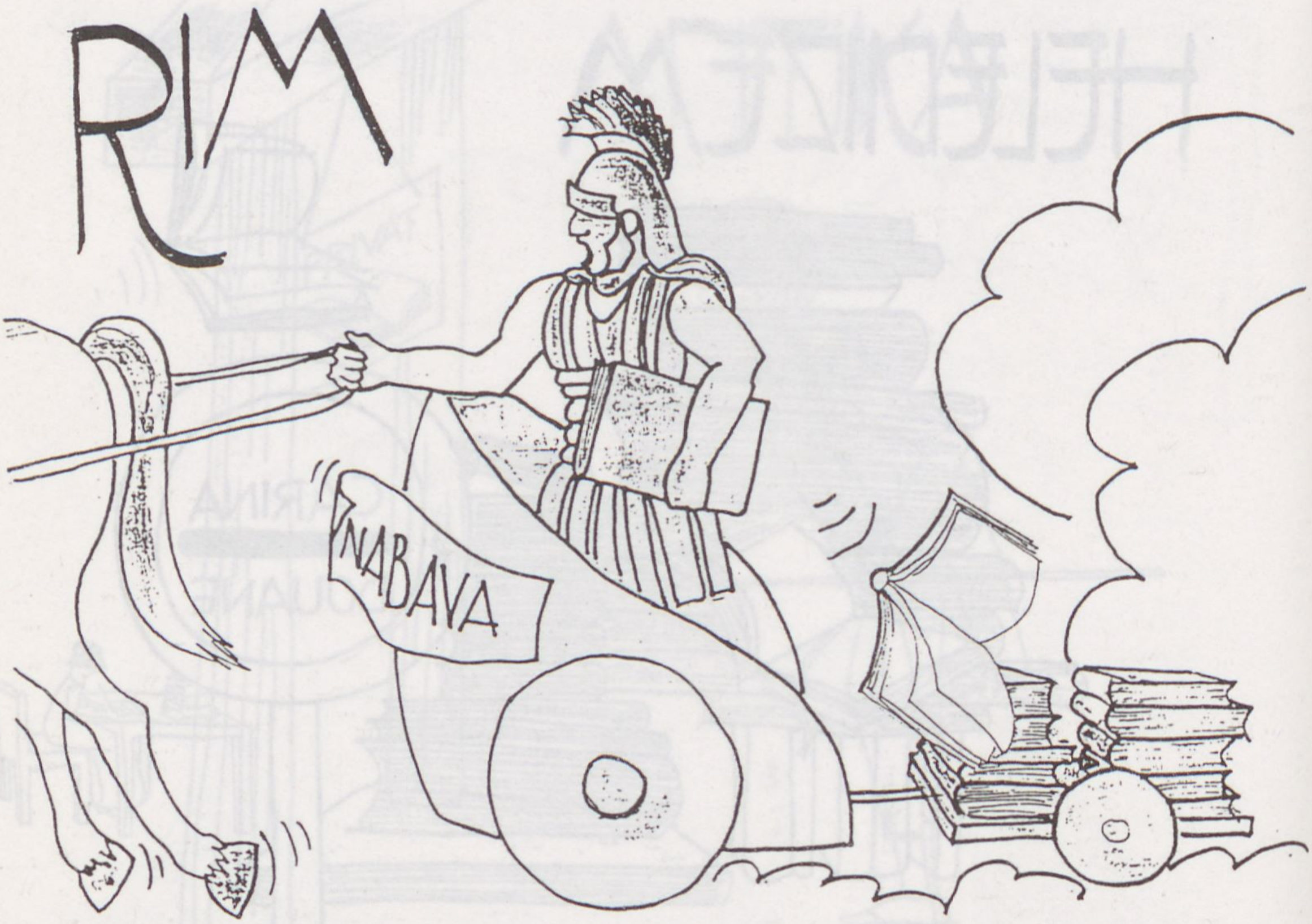
V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.

Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

IV. SKUPINA

a) Poišči literaturo o LJUDSKI OBRTI! Išči v UDK skupini 3 DRUŽBENE VEDE (ožje 39 ETNOLOGIJA).

b) Navedi serijsko publikacijo (časopis, revijo ...), ki sodi na področje UDK skupine 3 DRUŽBENE VEDE.



5. Rimljani so si prve knjižnice nagrabili med svojimi pohodi po grških deželah. Zvitke so kupovali pri založnikih, ki so imeli sužnje pisarje.

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.

Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

V. SKUPINA

a) Poišči literaturo o EKOLOGIJI. Išči v UDK skupini 5 MATEMATIKA. PRIRODOSLOVNE VEDE (ožje 504 EKOLOGIJA).

b) Navedi serijsko publikacijo (časopis, revijo ...), ki sodi na področje UDK skupine 5 MATEMATIKA, PRIRODOSLOVNE VEDE in jo ima knjižnica. Upoštevaj navodila za navajanje literature (priloga 1).



6. Ko se je središče sveta preselilo v Bizanc, je tam kodeks dobil svojo najpopolnejšo obliko z bogatim okrasjem, za kar so bili potrebni novi poklici.

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.

Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

VI. SKUPINA

a) Poišči literaturo, ki obravnava DROGE. Na kratko razloži, kaj so droge. Išči v UDK skupini 61 MEDICINA in 159.9 PSIHOLOGIJA.

b) Navedi serijsko publikacijo (časopis, revijo ...), ki sodi na področje UDK skupine 6 UPORABNE ZNANOSTI, MEDICINA, TEHNIKA in jo ima knjižnica. Upoštevaj navodila za navajanje literature (priloga 1).



7. Ves srednji vek so bile samostanske knjižnice varuh knjige pred vdorom barbarov. Tudi prve slovenske knjižnice so bile samostanske.

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.

Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

VII. SKUPINA

a) Poišči literaturo, ki obravnava SLIKARSTVO na splošno (zgodovinski pregledi) in MONOGRAFIJE posameznih SLOVENSKIH SLIKARJEV. Išči v UDK skupini 7 UMETNOST (ožje 75 SLIKARSTVO).

b) Navedi serijsko publikacijo (časopis, revijo ...), ki sodi na področje UDK skupine 7 UMETNOST. ARHITEKTURA. FOTOGRAFIJA. GLASBA in jo ima knjižnica. Upoštevaj navodila za navajanje literature (priloga 1).



8. V srednjem veku so si nekateri vladarji osnovali zasebne knjižnice. "Kralj Matjaž" je bil prvi humanistični mecen tostran Alp.

Univerzitetna knjižnica LJU

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.

Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

VIII. SKUPINA

a) Poišči literaturo, v kateri je obravnavana SLOVENSKA IN SVETOVNA KNJIŽEVNOST (zgodovinski pregledi). Išči v UDK skupini 82 KNJIŽEVNOST. LITERARNA VEDA.

b) Navedi serijsko publikacijo (časopis, revijo ...), ki sodi na področje UDK skupine 8 JEZIKOSLOVJE. LEPOSLOVJE. LITERARNA VEDA, ki jo ima knjižnica. Upoštevaj navodila za navajanje literature (priloga 1).



9. Nastale so moderne teoretične osnove knjižničarstva: redni dohodki knjižnicam za dopolnjevanje knjig, dostopnost vsakomur, avtorski in stvarni katalogi.

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.

Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

IX. SKUPINA

a) Poišči literaturo, ki obravnava ŠTAJERSKO (Ptuj, Šempeter, Jama, Pekel, Celje, Vitanjsko podolje ...). Išči v UDK skupini 9 DOMOZNANSTVO. ZEMLJEPIS. ZGODOVINA.

b) Navedi serijsko publikacijo (časopis, revijo ...), ki sodi na področje UDK skupine 9 DOMOZNANSTVO. ZEMLJEPIS. ZGODOVINA. BIBLIOGRAFIJE in jo ima knjižnica. Upoštevaj navodila za navajanje literature (priloga 1).



10. Občina, ki danes kaj da nase, da tudi na razvoj svojih knjižnic, zlasti splošnoizobraževalne, ki je namenjena najširšemu krogu obiskovalcev.

Enako velja za šolo in šolsko knjižnico.

DELOVNI LIST ZA ISKANJE LITERATURE

V knjižnici poišči literaturo s pomočjo katalogov in na knjižnih policah.
Navedi vso najdeno literaturo po načelu, ki velja za navajanje literature (priloga 1).

X. SKUPINA

a) Kaj hrani knjižnica razen knjižnega gradiva?
b) Naštej vrste katalogov.
c) Kako se išče po katalogih (ureditev katalogov)?
d) Predstavi vse leksikone CZ (Cankarjeve založbe).
e) Razloži pomen besed:
   - INKUNABULA
   - GRAFITI
   - DESKRIPTOR
   - ABSTRAKT

KAJ OZIROMA ČESA TE LAHKO NAUČI KNJIŽNIČAR?

Sodelovanje dveh vrst knjižnic

Sodelovanje med knjižnico Grosuplje in Srednješolsko knjižnico v Ivančni Gorici poteka že dalj časa - največ v izmenjavi oz. izposoji gradiva in iskanju informacij za uporabnike.

Lansko leto pa smo v okviru IZBRANIH VSEBIN razvili novo relacijo sodelovanja - VZGOJA UPORABNIKA v SAMOSTOJNEGA iskalca informacij s pomočjo vseh pomagal, ki jih ima knjižnica (katalogov, priročnikov ...).

Z dijaki prvih letnikov gimnazije in ekonomske usmeritve Srednje šole Josip Jurčič iz Ivančne Gorice obiščemo Knjižnico Grosuplje. V prvem delu jih seznanimo s pomočjo diapozitivov o razvoju pisav in z zgodovino knjige in knjižnic. Dijaki se seznanijo s pojmi: SLIKOPISI, HIEROGLIFI, KLINOPISI, INKUNABULE, INICIALKE, ILUMINACIJE ...

Po prvem - zgodovinskem delu pridemo na vrste knjižnic danes in podrobnejšo predstavitev UDK - sistema. (UDK - univerzalna decimalna klasifikacija : decimalna razdelitev vseh znanosti v skupine od 0 - 9, ki je enotna po vseh knjižnicah po svetu.)

Po natančnih navodilih se začne v knjižnici pravi direndaj. Živahno in ustvarjalno poteka iskanje literature po celi knjižnici. Učenci poiščejo literaturo na področju strok - predvsm iščejo splošne priročnike in zgodovinske preglede.

Po končanem iskanju poročajo o izsledkih raziskav. Pravilno poročanje zahteva tudi natančno navajanje literature po določenih pravilih.

Tovrstno delo pomaga pri zbiranju gradiva za različne referate in pisanje seminarskih ter kasneje tudi diplomskih nalog.

S tem je knjižničarjeva naloga pri pripravljanju uporabnika za aktivnega in samostojnega iskalca informacij izpolnjena. Tako usposobljen uporabnik je pripravljen premagati marsikatero oviro na poti izobraževanja in k končni izobrazbi.

Milena Bon
Višja knjižničarka

IZBIRNE VSEBINE

Ime programa: KNJIŽNIČNA VZGOJA - KNJIŽNICE KOT INFORMACIJSKI CENTRI

"KJE JE MODROST, KI JO JE
ZAMENJALO ZNANJE,
KJE JE ZNANJE, KI GA
JE ZAMENJALA INFORMACIJA?"

(T. S. ELIOT)

PRIMERNO za dijake 3. letnika - GIMNAZIJA

Nobena družba ni tako bogata in močna, da bi si lahko privoščila informacijski mrk.

NAMEN oz. CILJI:

- dijaki obiščejo NUK, se seznanijo z njenim pomenom, z ureditvijo, s katalogi, s poslovanjem,
- dijaki obiščejo semeniško knjižnico (inkunabule, inicijalke),
- dijaki obiščejo CTK in se seznanijo z njeno funkcijo,
- spoznajo knjižnico kot informacijsko središče,
- praktično iščejo informacije s pomočjo računalnika in modema v domači knjižnici,
- spoznajo vrste knjižnic in KIS,
- poiščejo informacije v knjižnici,
- uporabijo OPAC - v vzajemni bazi COBIB, NUK, CTK,
- naučijo se navajati literaturo,
- seznanijo se z delom knjižničarja,
- seznanijo se z informacijskim sistemom šolska knjižnica.

NAČIN IZVAJANJA:

- obiski, ogledi;
- frontalno s pomočjo AV-sredstev;
- skupinsko, individualno.

POTEK TRAJANJE in VSEBIMA: 12 ur (6 + 6)

1 dan (6 ur):

- obisk NUK-a v Ljubljani na Turjaški 1,
- obisk semeniške knjižnice,
- obisk CTK.

2. dan (6 ur):

- viri informacij,
- iskanje informacij: na policah, interna računalniška baza,
- UDK,
- vrste knjižnic in KIS Slovenije,
- knjižnice na Slovenskem, zakladi NUK (video),
- informacijski sistem ŠK.

PRIPOMOČKI:

grafoskop, datoskop, diaprojektor, video, računalnik, modem, telefon.

REZULTATI:

- seznanitev z NUK-om,
- inkunabule, iniciale,
- naučijo se poiskati, uporabiti in predstaviti informacije,
- navajanje na samoizobraževanje, nadaljni študij,
- spoznavajo novo definicijo knjižnice kot informacijskega središča in pomen informacije kot surovine znanja, kajti:

BITI INFORMIRAN, JE OSNOVNA ČLOVEKOVA POTREBA IN PRAVICA.

IZBIRNE VSEBINE

Ime programa: KNJIŽNIČNA VZGOJA - KNJIŽNICE KOT INFORMACIJSKI CENTRI

"KJE JE MODROST, KI JO JE
ZAMENJALO ZNANJE,
KJE JE ZNANJE, KI GA
JE ZAMENJALA INFORMACIJA?"

(T. S. ELIOT)

PRIMERNO za dijake 3. letnika - EKONOMSKI TEHNIK

Informacija je vse, kar se določeni stvari pove, sporoči: je obvestilo, pojasnilo; je merilo svobodne odločitve posameznika. Živeti učinkovito pomeni živeti z informacijo.

NAMEN oz. CILJI:

- dijaki obiščejo NUK, se seznanijo z njenim pomenom, z ureditvijo, s katalogi, s poslovanjem;
- obiščejo CEK, seznanijo se z njenim delovanjem, z oddelki, s katalogi, z INDOK-om, s SSCI in CD-ROM-i in z EDC;
- spoznajo vzajemni katalog, COBISS/OPAC;
- spoznajo knjižnico kot informacijsko središče;
- praktično iščejo informacije s pomočjo računalnika in modema v šolski knjižnici.

NAČIN IZVAJANJA:

obisk, ogled, praktično delo.

POTEK, TRAJANJE in VSEBINA: 8 ur (6 + 2):

1. dan (6 ur):

- obisk NUK-a v Ljubljani na Turjaški 1;
- obisk CEK-a na Ekonomski fakulteti, Kardeljeva ploščad 17.

2 dan (2 uri):

- viri informacij;
- iskanje informacij: na policah, interna računalniška baza (področje ekonomije);
- on-line iskanje v bazi podatkov IZUM/COBISS - Maribor (baza 5-EKOSIC);
- navajanje literature.

PRIPOMOČKI:

računalnik, modem, telefon, datoskop.

REZULTATI:

- učenci se seznanijo z NUK-om,
- učenci se seznanijo s CEK-om,
- naučijo se iskanja informacij,
- navajajo se na samoizobraževanje in nadaljnji študij,

- spoznajo novo definicijo knjižnice kot informacijaskega središča in pomen informacije kot surovine znanja, kajti:

BITI INFORMIRAN, JE OSNOVNA ČLOVEKOVA POTREBA IN PRAVICA.

GIMNAZIJA POLJANE

IZBIRNE VSEBINE 1. LETNIK

1. Seznanitev z UDK, z ureditvijo knjižnice, z računalniškimi katalogi, s poslovanjem (1 ura)
2. Obisk Mestne knjižnice in seznanitev s poslovanjem ter z ureditvijo (2 uri)

IZBIRNE VSEBINE 2. LETNIK

1 ura

1. Vrste virov (primarni, sekundarni); seznanitev s pojmi monografske in serijske publikacije
2 Navajanje literature (monografije, serijske publikacije, podatki, zakoni)
3. Citiranje

2., 3. ura

4. Računalniški katalogi: - lokalna baza
   - COBISS/OPAC (vzajemni katalog)
5. Informacije o Internetu
6. Predstavitev multimedije in praktični prikaz

IZBIRNE VSEBINE 3. LETNIK

1 ura

1. Vrste virov (primarni, sekundarni); seznanitev s pojmi monografske in serijske publikacije
2. Navajanje literature (monografija, serijske publikacije, podatki, zakoni)
3. Citiranje

2., 3. ura

4. Računalniški katalogi: - lokalna baza
   - COBISS/OPAC (vzajemni katalog)
5. Informacije o Internetu
6. Predstavitev multimedije in praktičen prikaz
7. Domača naloga: samostojno delo na računalniških katalogih in uporaba CD ROM-ov

IZBIRNE VSEBINE 4. LETNIK

1 ura

1. Vrste virov (primarni, sekundarni); seznanitev s pojmi monografske in serijske publikacije
2. Navajanje literature (monografija, serijske publikacije, podatki, zakoni)
3. Citiranje

2., 3. ura

4. Računalniški katalogi: - lokalna baza
   - COBISS/OPAC (vzajemni katalog)
5. Informacije o Internetu
6. Tehnična in vsebinska izdelava raziskovalne naloge

OPOMBA AVTORICE:

Bibliopedagoške ure so rezultat mojega sodelovanja s profesorji v času službovanja na Srednji šoli v Ivančni Gorici in na sedanjem delovnem mestu v knjižnici na Gimnaziji Poljane.

Majda Steinbuch

PEDAGOŠKA DEJAVNOST ŠOLSKE KNJIŽNICE

Primer knjižnice II. gimnazije Maribor

Uvod

Pedagoška dejavnost

Dobro razvita knjižnična in informacijska dejavnost je pogoj za pedagoško dejavnost, ki je za šolsko knjižnico najpomembnejša. S svojim gradivom se mora vključevati v vzgojno-izobraževalni proces pri različnih predmetih in s tem obogatiti izobraževanje, popestriti klasičen način poučevanja v razredu in razširiti vire informacij. Pouk se prenese v knjižnico, lahko pa knjižnica pripravi dodatno gradivo na določeno temo in to gradivo posreduje v razredu.

Vključevanje knjižnice v vzgojno-izobraževalni proces

Pri svojem bibliopedagoškem delu sem si zastavila predvsem tri cilje: uporabnike (dijake) naučiti, KAKO NAJTI, UPORABITI in PREDSTAVITI informacije.

Načini vključevanja knjižnice v vzgojno-izobraževalni proces

UVAJALNE URE v uporabo šolske knjižnice. Dijaki se seznanijo s pravili za obiskovanje šolske knjižnice, z urnikom izposoje gradiva, razvrstitvijo gradiva po UDK, s katalogi (klasičnimi in računalniškimi), z iskanjem gradiva v prostem pristopu, priročno knjižnico, priročniki.

OBVEZNE IZBIRNE VSEBINE - program knjižnične dejavnosti. Dijaki se seznanijo z viri informacij, vrstami knjižnic, citiranjem uporabljene literature. S pomočjo zastavljenih vprašanj pri vajah iščejo informacije v šolski knjižnici in s pomočjo terminala v online dostopnih katalogih.

SEZNANITEV dijakov z drugo večjo knjižnico v kraju (tudi v okviru obveznih izbirnih vsebin - program knjižnične dejavnosti).

URE PRI POSAMEZNIH PREDMETIH

Teme za posamezne predmete moramo načrtovati in pripravljati skupaj z učitelji. Izvedemo jih v knjižnici ali v razredu, vodita jih oba: učitelj in knjižničar.

Vrste bibliopedagoških ur:

- ure s spremljajočo knjižno ali slikovno RAZSTAVO, ki jo pripravi knjižničar samostojno ali v sodelovanju z učiteljem ali dijaki;

- ure, ko dijaki SAMOSTOJNO IŠČEJO INFORMACIJE s pomočjo delovnih listov z vprašanji, ki jih skupaj pripravita knjižničar in učitelj. Naloge rešujejo individualno ali skupinsko. Zgradba take ure:

uvod: seznanjanje s temeljno literaturo za določen predmet, viri informacij, knjižnična pomagala, primarni in sekundarni viri, smotri takega načina dela

samostojno delo:

- iskanje zahtevanih informacij (temeljna literatura, priročniki, periodika, članki ...)
- uporaba, analiza proučevanje najdenih informacij, ocenitev ustreznosti informacij, izpolnjevanje delovnih listov, reševanje nalog, izdelava poročila

poročanje:

- posredovanje informacij, ki je lahko ustno ali pisno. Pri poročanju dijaki seznanijo druge o njihovem delu, sledi diskusija.

UVAJANJE V SEMINARSKE IN RAZISKOVALNE NALOGE

Pomembno je sodelovanje učitelja in knjižničarja pri načrtovanju tem za seminarske in raziskovalne naloge. Knjižnica pomaga dijakom in mentorjem pri iskanju in zbiranju informacij.

INTERESNE DEJAVNOSTI

V okviru interesnih dejavnosti lahko organiziramo knjižničarske krožke. Vsi dijaki 2. letnika morajo opraviti 32 ur delovne prakse, zato je ena od možnosti tudi delovna praksa, ko dijak teden dni preživi v knjižnici in je knjižničarjev pomočnik.

Knjižnica se s svojim programom lahko vključi tudi v socialno delo (če to obstoji na šoli); pri tem sodeluje z javno splošnoizobraževalno knjižnico. Dijaki pomagajo pri obiskovanju starejših in invalidnih občanov ali pa pomagajo pri delu z najmlajšimi obiskovalci knjižnice (ure pravljic, knjižne uganke ...).

KNJIŽNIČNA VZGOJA - PREGLED PO TEMAH

PREDMET	RAZ-RED	TEMA	OPIS URE
I. KNJIŽNIČNA VZGOJA	1	UVOD V UPORABO ŠOLSKE KNJIŽNICE	Pravila za obiskovanje šolske knjižnice, vloga in namen knjižnice v šoli, urnik izposoje gradiva, prosti pristop, razvrstitev gradiva, UDK, katalogi (klasični in računalniški), priročna knjižnica in priročniki (leksikoni, enciklopedije, slovarji). PRIPOMOČKI: prosojnice, terminali, gradivo šolske knjižnice, grafoskop, katalogi. IZVEDBA; Ura je samostojna, izvede se septembra pri kateremkoli predmetu, lahko je suplenca. TRAJANJE: 1 ŠOLSKA URA.
II. KNJIŽNIČNA VZGOJA	1.	VIRI INFORMACIJ, VRSTE KNJIŽNIC, KIS	Ustni in pisni viri informacij, zapisani viri (primarni in sekundarni); vrste knjižnic, knjižnični informacijski sistem Slovenije - KIS, pomen nacionalne knjižnice za narod; UDK (ponovitev), katalogi (ponovitev), online katalogi, COBISS/OPAC; citiranje uporabljene literature. PRIPOMOČKI: prosojnice, grafoskop, video, terminali, TV ekran, slikovna razstava o vrstah knjižnic. IZVEDBA: ura se izvede samostojno, lahko v okviru obveznih izbirnih vsebin. TRAJANJE: 2 šolski uri.
III. KNJIŽNIČNA VZGOJA	1.	SAMOSTOJNO ISKANJE GRADIVA IN INFORMACIJ V KNJIŽNICI	Dijaki so razdeljeni v dvojice (tandeme) in samostojno iščejo odgovore na zastavljena vprašanja. Pri tem morajo praktično uporabljati kataloge, priročno knjižnico, in citirati uporabljeno literaturo. Poznati morajo razvrstitev gradiva na policah v prostem pristopu po UDK. Po končanem iskanju poročajo o opravljenem delu, da vse skupine dobijo pregled nad celotnim gradivom šolske knjižnice. PRIPOMOČKI: listi z vprašanji, katalogi, terminali, gradivo šolske knjižnice. IZVEDBA: pri kateremkoli predmetu, saj iščejo informacije in gradivo za vse stroke, ki so v knjižnici zastopane. Lahko se izvede v okviru obveznih izbirnih vsebin TRAJANJE: 2 šolski uri.
IV. KNJIŽNIČNA VZGOJA	1.	OGLED JAVNE KNJIŽNICE V KRAJU	Ogled, način uporabe in spoznavanje druge knjižnice v kraju, s katero šolska knjižnica največ sodeluje in je najbolj povezana z njo (UKM), lahko je tudi splošnoizobraževalna knjižnica. IZVEDBA: ogled lahko izvedemo v okviru rednega pouka (nerazporejene ure, razredne ure) ali v okviru obveznih izbirnih vsebin. TRAJANJE: 2. šolski uri.

Predmet: KNJIŽNIČNA VZGOJA

Razred: prvi

Tema: UVOD V UPORABO ŠOLSKE KNJIŽNICE

I. UVOD

1. Vloga in naloge šolske knjižnice v vzgojno-izobraževalnem procesu
2. Pravila za obiskovanje knjižnice, urnik knjižnice, izposoja gradiva

II. INFORMACIJSKI SISTEM KNJIŽNICE II. GIMNAZIJE MARIBOR

III. GRADIVO

1. Vrste gradiva, razvrstitev, prosti pristop, ureditev po strokah, sistem UDK, iskanje gradiva, predstavitev pomembnejšega gradiva v okviru posameznih strok (domače branje, referati, zbirke vaj)
2. Periodika
3. Priročna knjižnica (slovarji, leksikoni, enciklopedije in drugi priročniki)

IV. KATALOGI

1. Vloga in pomen katalogov: s pomočjo katalogov najprej ugotovimo, ali knjižnica ima določeno delo, ugotovimo njeno signaturo in delo poiščemo na polici
2. Bibliografski opis
3. Vrste katalogov:
   - klasični, računalniški,
   - AIK, naslovni, stvarni,
   - online katalogi (OPAC)

Predmet: KNJIŽNIČNA VZGOJA

Razred: prvi

Tema: VIRI INFORMACIJ, VRSTE KNJIŽNIC, KIS

I. ustni in pisni VIRI INFORMACIJ, zapisani viri (primarni in sekundarni dokumenti - slika 1)

II. VRSTE KNJIŽNIC: šolske, visokošolske, splošnoizobraževalne, specialne, nacionalna knjižnica,
- knjižnični informacijski sistem Slovenije - KIS,
- nacionalna knjižnica (pomen za narod),
- nacionalna bibliografija (Slovenska bibliografija),
- SAZU (Slovenski biografski leksikon).

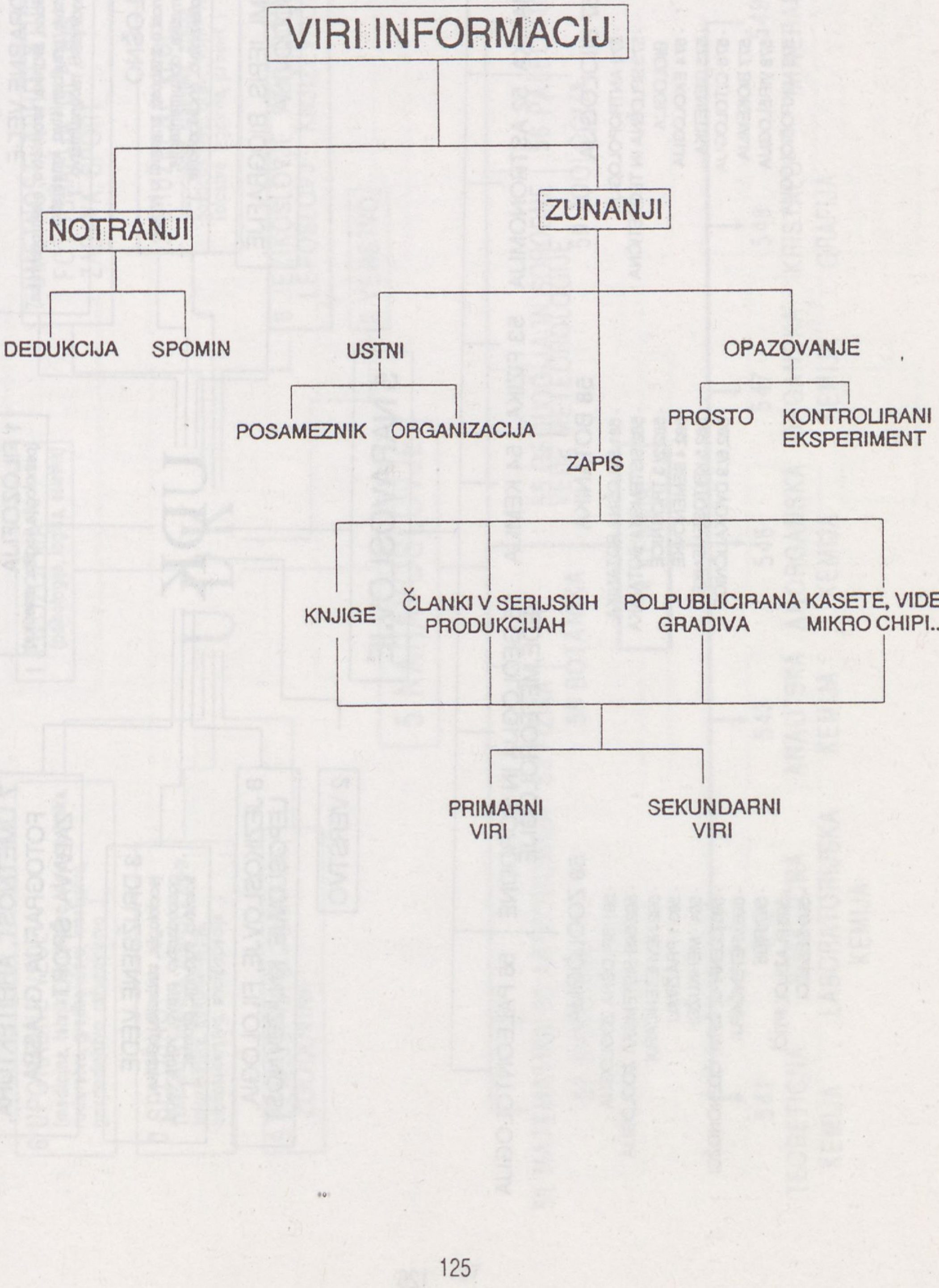
III. UDK (ponovitev in podrobnejša predstavitev s prosojnicami, s poudarkom na nekaterih strokah: kemija, biologija, geografija - slika 2, slika 3, slika 4)

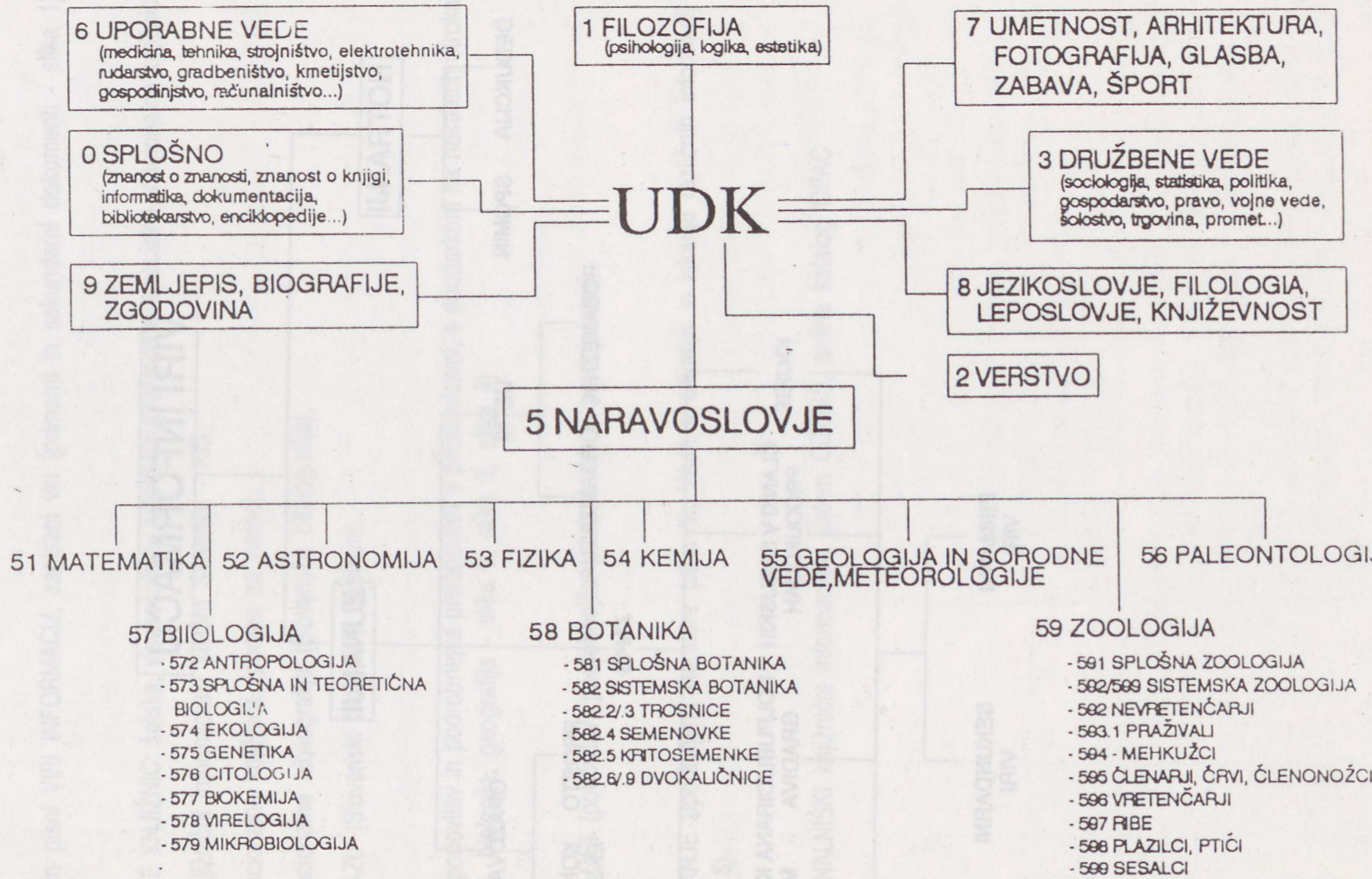
IV. KATALOGI (ponovitev, podrobnejša predstaviitev s prosojnicami)

V. CITIRANJE uporabljene literature (slika 5), VAJA v citiranju in iskanju različnih informacij (slika 6)

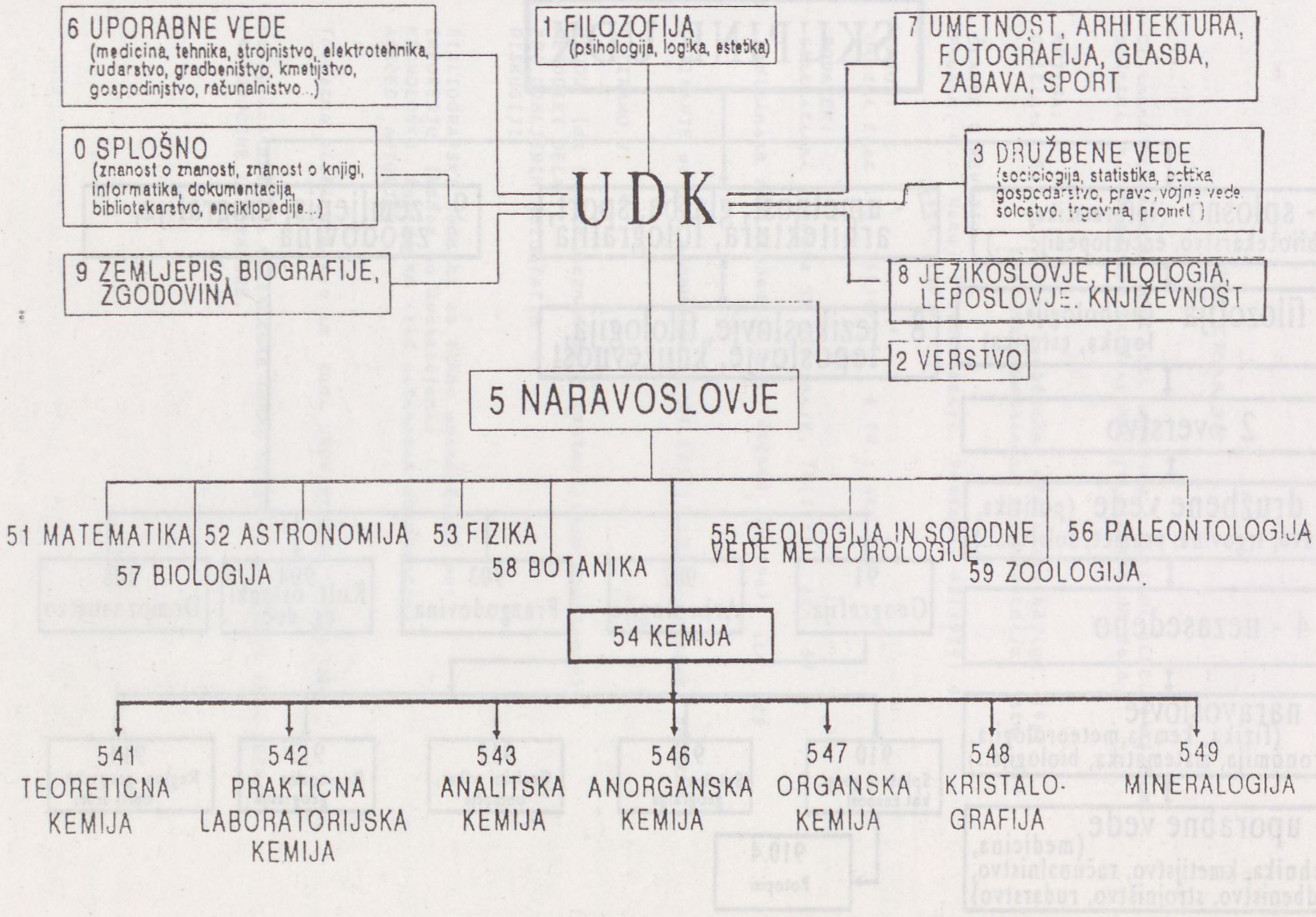
VI. RAČUNALNIŠKI knjižnični informacijski sistem COBISS, online katalog OPAC

Slika 1

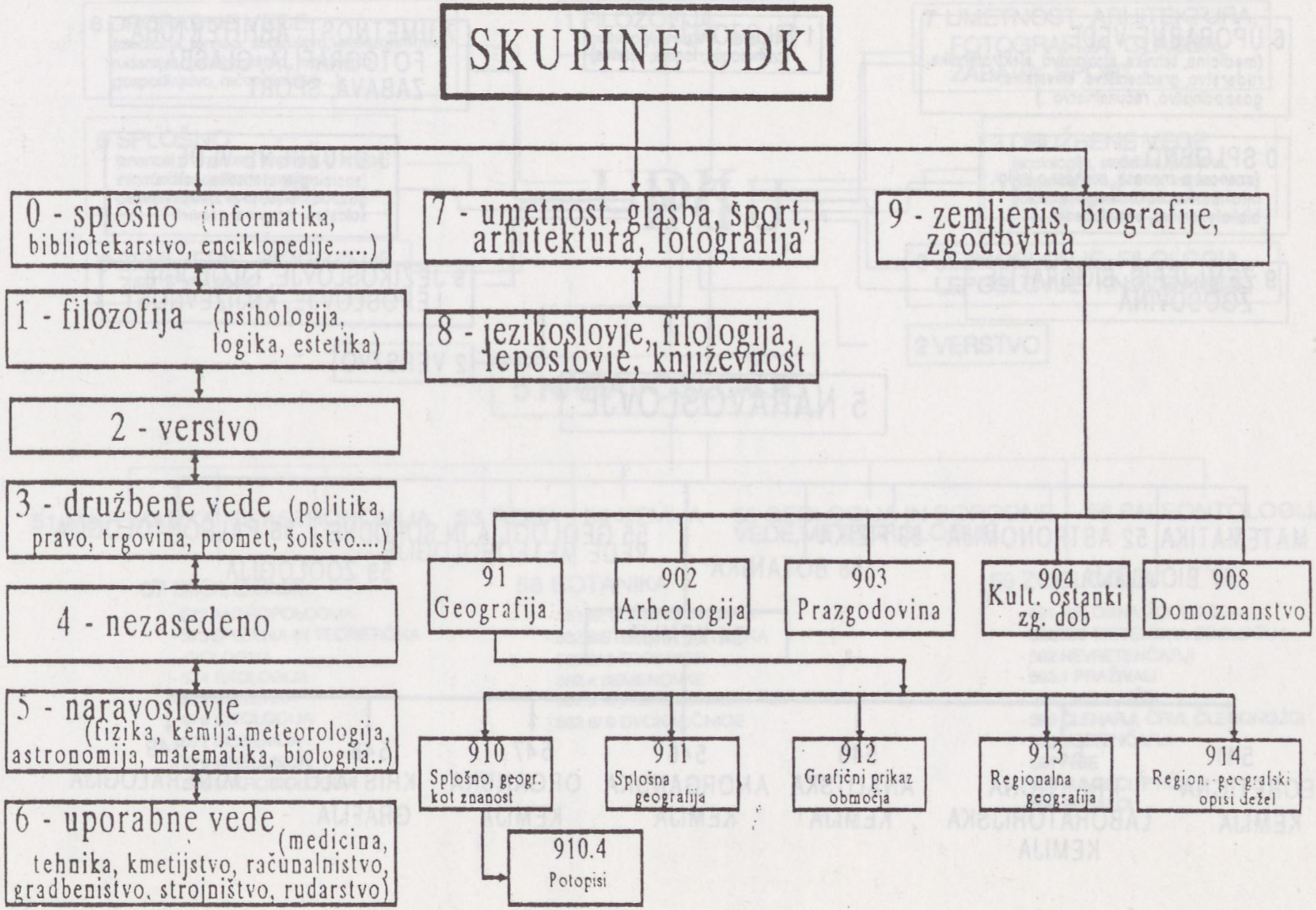

VIRI INFORMACIJ
NOTRANJI
ZUNANJI
DEDUKCIJA
SPOMIN
USTNI
OPAZOVANJE
POSAMEZNIK
ORGANIZACIJA
PROSTO
KONTROLIRANI EKSPERIMENT
ZAPIS
KNJIGE
ČLANKI V SERIJSKIH PRODUKCIJAH
POLPUBLICIRANA GRADIVA
KASETE, VIDEO, MIKRO CHIPI...
PRIMARNI VIRI
SEKUNDARNI VIRI



slika 2 Prikaz UDK s podrobnejšo razlago naravoslovja in biologije



Slika 3 Prikaz UDK s podrobnejšo razlago naravoslovja in kemije



Slika 4 Prikaz UDK s podrobnejšo razlago geografije

Slika 5 Primerki citiranja literature z navodili za uporabo

CITIRANJE

Citirana literatura mora biti navedena s tistimi bibliografskimi podatki, ki omogocajo identifikacijo citiranega dela.

KNJIGA:
Gilliard, E.T.: Ptiči. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1968. (Velika ilustrirana enciklopedija) str. 344

ČLANEK V REVIJI:
Prosen, M.: Nekaj o orientaciji. Protcus, 42(1979) 4, str. 130 - 133

ZAKON:
Uradni list SRS, 35(1978) 8, 8.IV., str.776.

PODATEK:
Statisticni letopis SR Slovenije, 14(1975), str. 59.

Medicinska enciklopedija, t.5. Zagreb, JLZ, 1961, str. 325

CITIRANJE po JUS standardu a.A4.023/81: Bibliografski podatki

CITIRAMO V:

UVODU (da bralca seznanimo z zastavljenim problemom)
METODIKI DELA
PRI DOBLJENIH REZULTATIH
DISKUSIJI

BIBLIOGRAFSKI podatki so lahko uporabljeni po:
ZAPOREDJU (kakor so uporabljeni)
KRONOLOŠKO (glede na izid citiranih dokumentov)
ABECEDI AVTORJEV.

Tovrstno bibliografijo im. tudi UPORABLJENA LITERATURA.

Poleg uporabljene literature lahko avtorji sestavijo tudi SEZNAM PRIPOROČENE LITERATURE.

Slika 6 Razlaga bibliografskih podatkov, ki so pomembni za identifikacijo določene publikacije. Uporaba bibliografskih podatkov za CIP v knjigi, katalogizacijo, citiranje in iskanje v OPAC.

NASLOVNA STRAN KNJIGE:

KAZIMIR TARMAN
OSNOVE EKOLOGIJE
IN EKOLOGIJA ŽIVALI

DZS

HRBTNA STRAN NASLOVNE STRANI:

57

21103

KATALOZNI LISTEK ZA AIK:

Signatura	57
(prosti pristop)	TAR 57
Avtorska znacnica	TARMAN, Kazimir
Naslov	Osnove ekologije in ekologija zivali /
Avtorji	Kazimir Tarman ; [ilustracije Jelka Godec-Schal[d]t , skice Bostjan Tarman]. -
Izdaja	1. izd. - Ljubljana : Drzavna zalozba
Impresum	Slovenije, 1992. - 547 str. : ilustr. ; 24 .
Kraj, zalozba, letnica	cm
Obseg	2.000 izv. - Kazal
Opombe	ISBN 86-341-0713-2
UDK vrstilec	57(075.8) 591.5(075.8)
	28947712 N 021190 021191

CITIRANJE UPORABLJENE LITERATURE:

Avtor (priimek, ime): Naslov. Izdaja. Impresum: Kraj, letnica. (Zbirka) Str.

Tarman, Kazimir: Osnove ekologije in ekologija zivali. 1. izd. Ljubljana, Drzavna zalozba Slovenije, 1992. Str. 298-329

ONLINE ISKANJE V OPAC:

Osnovni nacin:

Avtor (priimek, ime):	Tarman, Kazimir
Naslov	:Osnove ekologije
Leto izida	:1992
Jezik	:slv
Besede iz naslova	:ekologija zivali
Kljucne besede	:zivalska ekologija

Izbirni nacini:

AU=Tarman, K*	avtor
TI=Osnove ekologije*	naslov
PY=1992	leto
LA=slv	jezik
TI=ekologija zivali	beseda iz naslova
KS=zivalska ekologija	kljucna beseda
KW=	
PU=Drzavna zalozba Slovenije	zalozba
PP=Ljubljana	kraj
DC=591.5	UDK
CL=	zbirka
itd.	

III. KNJIŽNIČNA VZGOJA: SAMOSTOJNO ISKANJE GRADIVA IN INFORMACIJ V ŠOLSKI KNJIŽNICI

I. skupina

1. Poišči v knjižnici police, ki imajo oznako UDK 0, 1 in 2. Preglej, katere stroke so zastopane na teh policah. Kaj od tega bi želel(a) pobliže spoznati? Izbrano delo pravilno zapiši (citiraj).
2. V priročni knjižnici si oglej enciklopedije Leksikografskega zavoda iz Zagreba. Poišči enciklopedijo Jugoslavije v slov.j. in si oglej njeno zgradbo. Poišči informacijo o Habsburžanih; pravilno citiraj podatek.
3. Ali imamo v šolski knjižnici (v nadaljevanji ŠK) knjigo Vida Pečjaka Poti do znanja? Kako si to ugotovil(a)? Poišči si jo na polici.

II. skupina

1. Poišči police, ki imajo oznako UDK 3. Katere stroke so zastopane? Katero delo bi si izbral(a)? Izbrano delo pravilno zapiši (citiraj).
2. Ali imamo v priročni knjižnici kaj priročnikov, ki obravnavajo družbene vede? Poišči jih in jih naštej. Pri bibliografskem zapisu upoštevaj navodila za pravilno citiranje. Oglej si njihovo zgradbo.
3. Ali imamo v ŠK knjigo Jambrek: Sociologija? Kako si to ugotovil(a)? Poišči jo na polici.

III. skupina

1. Dobro si oglej police, ki imajo oznako UDK 5. Kaj pomeni ta oznaka? Katere stroke so zastopane? Katero področje te zanima? Izberi si delo, ki bi si ga želel(a) prebrati, in ga pravilno citiraj.
2. V priročni knjižnici poišči vse priročnike, ki obravnavajo naravoslovje. Katera dela so (enciklopedije, leksikoni...)? Oglej si njihovo zgradbo. Kaj je to kibernetika? Kje si našel(šla) razlago? Citiraj uporabljeno literaturo.
3. Ali imamo v ŠK knjigo Kratka zgodovina matematike? Kako si to ugotovil(a)? Poišči jo na polici.

IV. skupina

1. Poišči police, ki imajo oznako UDK 6. Katere stroke so zastopane? Katera te najbolj zanima? Izberi si eno delo, ki bi ga želel(a) prebrati, in to delo pravilno zapiši (citiraj).
2. V priročni knjižnici poišči priročnik iz medicine, tehnike, računalništva. Katera dela so to (enciklopedije, leksikoni...)? Kako so urejena? Katere informacije dobiš v njih? Poišči razlago besede tiskalnik. Kje si to našel? Citiraj uporabljeno literaturo.
3. Ali imamo v ŠK knjigo Telo kot stroj? Kako si to ugotovil(a). Kdo je avtor? Poišči jo na polici.

V. skupina

1. Poišči police, ki imajo oznako UDK 7. Katere stroke sodijo v to skupino? Naštej jih. Katera te najbolj zanima? Izberi si eno delo, ki bi ga želel(a) prebrati, in ga pravilno zapiši (citiraj).
2. Kje bi našel(la) čimveč podatkov (informacij) o Rembrandtu? Opiši svoje iskanje, citiraj.
3. Ali imamo v ŠK knjigo Iva Andrića Goya? Kako si to ugotovil(a)? Poišči jo na polici.

VI. skupina

1. Kaj pomeni UDK 82? V katero književnost sodi Shakespeare. Napiši klasifikator UDK za angleško književnost. Poišči Shakespearjeve drame na polici, si eno izberi in jo pravilno zapiši (citiraj).
2. V priročni knjižnici poišči priročnike, ki obravnavajo književnost? Kateri so? Kakšne informacije dobiš o njih? Poišči informacijo o Shakespearju, citiraj.
3. Ali imamo v ŠK knjigo Shakespeare pri Slovencih? Kako si to ugotovil(a)? Poišči jo na polici.

VII. skupina

1. Klasifikator UDK za književnost (splošno) je 82. Kje na polici najdeš Homerja, Sofokleja...? V katero književnost sodita? Napiši klasifikator UDK. Poišči Iliado in Antigono. Deli pravilno zapiši (citiraj).
2. 82.01/.09 je klasifikator UDK za literarno teorijo. Na polici za svetovno književnost (82(100)) poišči literarnozgodovinska dela, ki obravnavajo grško književnost. Koliko jih je?
3. V priročni knjižnici v ustreznem delu poišči razlago besede antika. Kje si našel(a) razlago? Citiraj uporabljeno literaturo.

VIII. skupina

1. 886.3 je klasifikator UDK za slovensko književnost. Oglej si razporeditev knjig na policah. Kako so razporejena (proza...)? Poišči Linhartovo Županovo Micko. Kako ugotoviš, če knjižnica ima določeno delo?
2. Poišči v prioročni knjižnici kratko, zgoščeno informacijo o Linhartu. Kje si jo najprej našel(la)? Pravilno zapiši (citiraj).
3. Poišči na polici z literarno teorijo (ali UDK katalogu pod klasifikatorjem UDK 82.01/.09), če imamo kakšno študijo o Linhartu. Pravilno zapiši (citiraj) dela o Linhartu.

IX. skupina

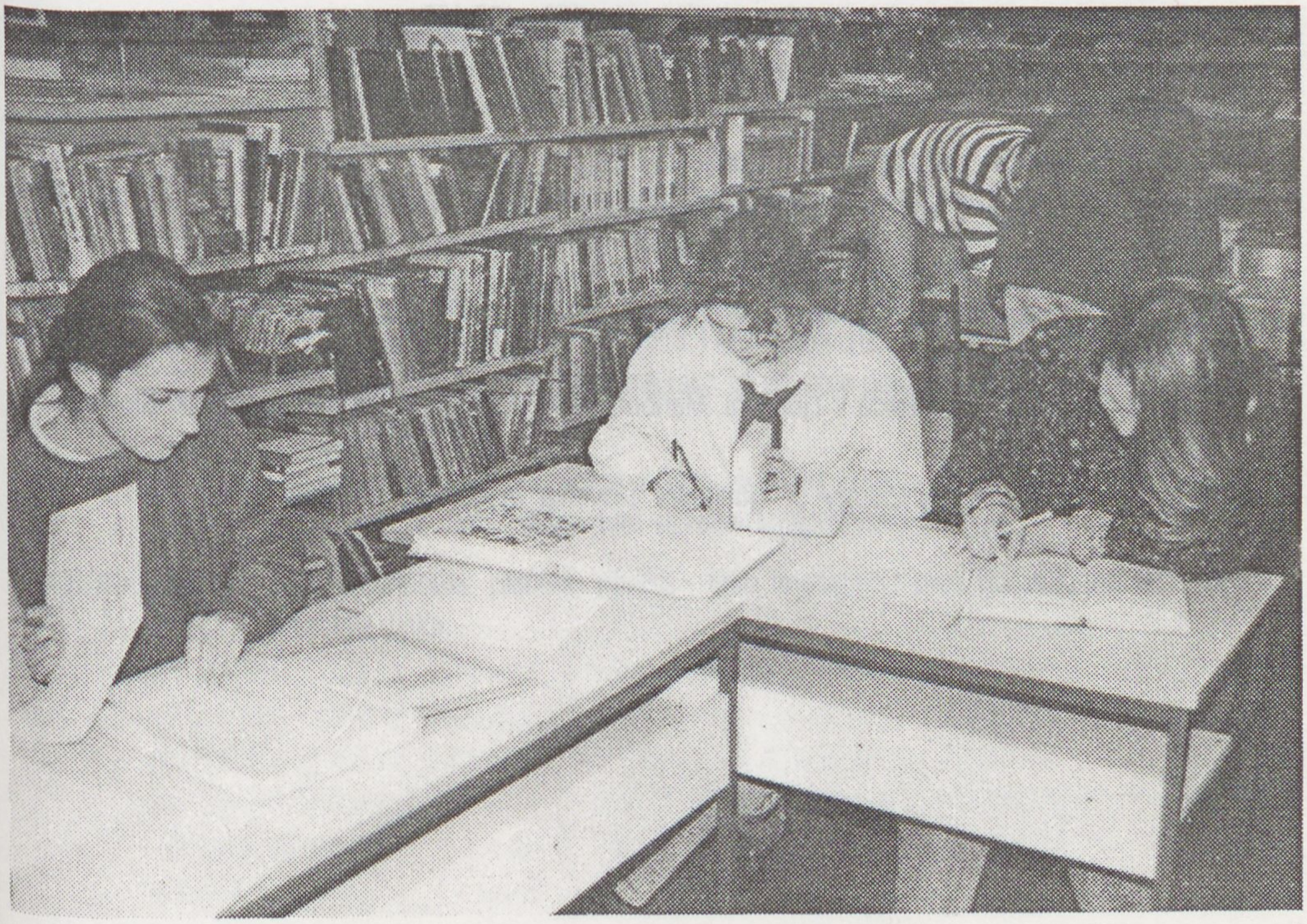
1. Poišči police, ki imajo oznake UDK 80 (jezikoslovje). V katerih jezikih imamo v knjižnici knjige za učenje tujih jezikov? Zapiši njihove naslove, zraven še UDK.
2. Ugotovi, če imamo v knjižnici kakšno delo W. Shakespearja v originalu. Kako lahko to ugotoviš? Opiši vse možne načine in pravilno zapiši tri dela (citiraj).
3. Med priročnike sodijo tudi slovarji. Oglej si jih, napiši, kdaj jih uporabljaš in katere imamo v knjižnici (v katerih jezikih).

X. skupina

1. Poišči police, ki imajo oznako UDK 9. Katere stroke so zastopane? Katero področje te najbolj zanima? Izberi si eno delo in ga pravilno zapiši (citiraj).
2. Zgodovina je veda, ki nas seznanja s preteklostjo. Poišči dela Zgodovina v slikah, si jih oglej in odgovori, kako so urejena, kako iščeš informacije o posameznih obdobjih, osebnostih, deželah, kaj imajo v zadnji knjigi? Kakšno vlogo imajo kazala?
3. Ali imamo v knjižnici biografijo Marie Curie? Kako to ugotoviš? Pokaži na dva načina in najdena dela pravilno zapiši (citiraj).

XI. skupina

1. V okvir UDK 9 uvrščamo tudi geografijo (UDK 91). Oglej si geografsko literaturo, poišči knjigo Sodobni svet in jo pravilno zapiši (citiraj). Kako ugotoviš, če knjižnica ima določeno delo?
2. Poišči v priročni knjižnici atlase. Kateri so, kdaj jih uporabljamo? Pravilno zapiši (citiraj) tri najnovejše atlase.
3. Kaj je demografija? Kje si našel(la) informacijo. Napiši kratek povzetek in pravilno citiraj uporabljeno literaturo.



Dijaki 4. letnika med poukom biologije v knjižnici II. gimnazije Maribor (foto Peter Brecl)

Predmet: ZGODOVINA

Razred: prvi

Tema: NASTANEK CIVILIZACIJ

Učna enota: ZGODOVINA KNJIG IN KNJIŽNIC

Slikovna in knjižna razstava, prosojnice, diafilm, video: pisne podlage, razvoj pisave, črnilo, knjižnice v zgodovini človeštva in njihova vloga pri ohranitvi človekove kulture in civilizacije.

Uporabljena literatura:

Britanski muzej: London. Ljubljana, 1971 (Muzeji sveta)

Dante in Milano. Ljubljana, 1990

Dolar, J.: Spomin človeštva. Ljubljana, 1982

Enciklopedija Leksikografskega zavoda, 1. del. Zagreb, 1955, str. 476-481

Enciklopedija Leksikografskega zavoda, 4. del. Zagreb, 1959, str. 254-257

Enciklopedija Slovenije, 5. del. Ljubljana, 1991, str. 133, 153-159

Hartman, B.: Univerzitetna knjižnica Maribor. Maribor, 1978 (Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, vodniki; 88)

Kajzer, J.: S tramovi podprto mesto. Ljubljana, 1983

Kulundžić, Z.: Knjiga o knjizi, 1 del: Historija pisama. Zagreb, 1957

Kulundžić, Z.: Zgodovina knjige. Ljubljana, 1967

Reisp, B.: Knjižnica narodnega muzeja v Ljubljani. Maribor, 1976 (Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, vodniki; 64)

Smolik, M.: Semeniška knjižnica v Ljubljani. Maribor, 1975 (Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, vodniki; 54)

Smolik, M.: The Seminary Library of Ljubljana. Slovenia magazine, 4 (1990) 3, str. 16-19

KAJ JE KNJIŽNICA?

biblion theke (gr.) - hranilišče knjig, ki je namenjeno javnosti
biblioteka

KAJ JE KNJIGA?

Večje tiskano ali pisano besedilo, pogosto z ilustacijami, s povezanimi listi, namenjeno branju. Izraz izhaja najverjetneje iz kitajske besede K'UEN - knjižni zvitek - in je preko stare turščine prišel v slovanske jezike. Slovenski protestantski pisci so ga poznali, vendar so dosledno uporabljali germansko izposojenko BUKVE. (Enciklopedija Slovenije, 5 del: Kari-Krei. Ljubljana, 1991, str. 133)

NASTANEK:

TABLICA	glinasta, lesena, povoščena - TABULAE
ZVITKI	papirusa, pergamenta
KODEKS	več med seboj povezanih tablic, neposredni predhodnik današnje knjige: pergamentni kodeks
PAPIR	Uporabljali so ga že Kitajci, nato Korejci, Japonci, Indijci in Egipčani. Najnovejše raziskave so pokazale, da so ga Kitajci poznali že 49. pr. n.št. V Španiji je bila v 12. stol. ustanovljena prva evropska papirnica.
TISK	Johannes Gutenberg je okoli leta 1445 v Mainzu, Nemčiji začel tiskati po sistemu pomičnih črk. Iznašel je napravo za ulivanje posameznih črk in leseno prešo za odtiskovanje. V začetku je tiskana knjiga veljala za manj vredno od rokopisnega kodeksa. Šele od 16. stol. dalje dobi tiskana knjiga pravo veljavo.
INKUNABULA	lat. incunabula: plenice, zibelka - tako imenujemo prve do vključno leta 1500 nastale tiske.

	pisalo	črnilo	vrsta pisave	pisna podlaga	KNJIŽNICE
EGIPT 3300 pr.n.št.	prirezano steblo rastline, zašiljen vrh trske	saje, lesno oglje (z vodo ali lepilom).	hieroglifi	papirus-zvitki	KNJIGE MRTVIH V GROBNICAH
BABILONCI	ošiljen trs, stilusi-trirobe paličice	vrezovali znake, žgali, vklesali v kamen	klinopis	glinaste tablice, kamen	URUK, LAGAŠ, NIPPUR
ASIRCI			lepši klinopis	tablice boljše kvalitete	ASURBANIPALOVA PALAČA - NINIVE (Mezopotamija) 20000 tablic Ep o Gilgamešu BRITANSKI MUZEJ
GRKI 6.st.pr.n.š.	peresa večjih ptic-gosja	črnilo iz sipe smole, saj	alfabet	papirus-zvitki v 4. stol. pregament zvitki kodeks	PRIVATNE (Evripid, Aristitel) ZNANSTVENE (akademija-Platon, Aristotel) ALEKSANDRIJSKA (del Museiona, največja znan. in kult. ustanova starega veka.) PERGAMON
RIM	penna-ptičje pero; calamus-zašiljena trstika		alfabet latinica		prve knjižnice - VOJNI PLEN (pohodi - Grčija) OSEBNE KNJIŽNICE CEZAR - PRVA JAVNA KNJIŽNICA
SREDNJI VEK	gosje pero, tisk	črnilo tiskarska barva	latinica...	rokopisi pergament-ni kodeksi, papir, tiskana knjiga	SAMOSTANSKE - varuhi starih kodeksov, zibelka novih; PAPEŠKA BIB. V RIMU; DVORNE (Karel Veliki) KOLEGIJSKE, namenjene študentom: Sorbona, Oxford, LIBRI CATHENATI, ZNAMENITE STAVBE, ARHITEKTI Michelangelo

SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST - PREGLED PO TEMAH

Pred.	Razred	Tema	Opis ure
SKJ	1.	Orientalska književnost	Slikovna in knjižna razstava; egiptovska, babilonsko-asirska, staroţidovska, kitajska, indijska in japonska književnost
SKJ	1.	Reformacija	Slikovna in knjižna razstava (uvod: fevdalni druţbeni red, slovenska ljudska umetnost do reformacije: turški vpadi, kmečki upori, ljudska umetnost, panjske končnice, spomeniki; glavni del: Martin Luther in slovenski protestantizem, razstava faksimiliranih izdaj slovenskih protestantskih piscev).
SKJ	1.	Renesansa	Samostojno iskanje informacij na temo renesansa (likovna umetnost, glasba, književnost) s poudarkom na književnosti. Dijaki pri iskanju uporabljajo priročnike, klasični in računalniški katalog. Na koncu iz najdenega gradiva pripravijo razstavo in oblikujejo plakat.
SKJ	3.	Slovenska moderna	Pripravljena razstava literature o slovenski moderni. S pomočjo razstavljenega gradiva dijaki odgovarjajo na zastavljena vprašanja o književnosti slovenske moderne. Poleg razstavljenega gradiva uporabljajo tudi klasični in računalniški katalog in referenčno literaturo.
SKJ	3.	Obdobje slovenske moderne in Dragotin Kette	S pomočjo razstavljene literature dijaki odgovorijo na zastavljeno vprašanje: Kakšna je druţbeno-politična situacija na prelomu stoletja (politične stranke, gospodarski poloţaj). Podrobno se seznanijo z biografijo, bibliografijo in literaturo o Dragotinu Ketteju, s terminologijo: referenčna literatura (leksikoni: kazala), zborniki, monografije.
SKJ	3.	Josip Murn in Ljubljana na prelomu iz 19. v 20. stol.	Slikovna in knjižna razstava. S pomočjo razstavljenega gradiva se dijaki seznanijo z biografijo in bibliografijo Josipa Murna, ki je ţivel na robu Ljubljane, in spoznajo ljubljansko druţabno, kulturno, politično in drugo javno ţivljenje v 2.pol. 19. in 1.pol. 20. stoletja.
SKJ	4	Referati iz sodobne slovenske književnosti	Iskanje in zbiranje informacij za referate iz sodobne slovenske književnosti v lokalni bazi šolske knjiţnice in iskanje online informacij (UMK); vaje v šolski knjiţnici.

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Razred: prvi

Tema: ORIENTALSKA KNJIŽEVNOST

Slikovna in knjižna razstava v šolski knjižnici, gradivo je urejeno po posameznih književnostih: egiptovska, babilonska, arabska, starožidovska, kitajska, indijska, in japonska književnost.

Uporabljena literatura:

Bhagavadgita: Gospodova pesem. V Ljubljani, 1970 (Kondor; 117)

Dolar, Jaro: Spomini človeštva. V Ljubljani, 1982

Ep o Gilgamešu. V Ljubljani, 1978 (Kondor; 5)

Kalidasa: Šakuntala. V Ljubljani, 1966 (Kondor; 11)

Kitajska lirika. Ljubljana, 1958

Kot bilke, kot iskre: izbor sanskrtske lirike. Ljubljana, 1973 (Kondor; 140)

Kulundžić, Z.: Knjiga o knjizi, 1.del: Historija pisama. Zagreb, 1957

Kulundžić, Z.: Zgodovina knjige. Ljubljana, 1967

Kur'an časni. Zagreb, 1974

Lepe gospe z bogatega dvora. V Ljubljani, 1964 (Svetovni roman)

Li-Tai-Po: Pesmi. Ljubljana, 1963 (bibliofilska zbirka)

Mala antologija japonske lirike. V Ljubljani, 1975. (Kondor; 155)

Olbracht, Ivan: Biblijske zgodbe. Ljubljana, 1969

Pančatantra: Indijske basni in pravljice. Ljubljana, 1959

Peić, M.: Pristup likovnom djelu. Zagreb, 1968

Proza starega egipta. V Ljubljani, 1967 (Kondor; 89)

Sveto pismo nove zaveze. Maribor, 1961

Sveto pismo stare zaveze, 3 deli. Maribor, 1960-1962

Svetovna književnost: izbrana dela in odlomki. Ljubljana, 1970

Tisoč in ena noč. Ljubljana, 1980 (Biseri)

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Razred: prvi

Tema: REFORMACIJA

Slikovna in knjižna razstava v knjižnici. Ponovimo o fevdalnem družbenem redu in o slovenski umetnosti do reformacije (turški vpadi, kmečki upori, ljudska umetnost, panjske končnice, spomeniki). Martin Luther in slovenski protestantizem, Razstava faksimiliranih izdaj slovenskih protestantskih piscev.

Uporabljena literatura:

Bohorič, A.: Articae horulae 1584 (faksimile). V Ljubljani, 1970 (Monumenta litterarum Slovenivarum; 7)
Bohorič, A.: Articae horulae succisivae - Zimske urice proste. Maribor, 1987
Božič, B.: Oris zgodovine Slovencev. Ljubljana, 1980
Cvetnik naše reformacijske misli. Ljubljana, 1951
Dalmatin, J.: Agenda (faksimile) Murska Sobota, 1983
Dalmatin, J.: Biblija, 1584 (faksimile) Ljubljana, 1968. (Monumenta litterarum Slovenicarum)
Dalmatin, J.: Jezus Sirah (faksimile) Ljubljana, 1974 (Monumenta litterarum Slovenivarum; 12)
Drugi Trubarjev zbornik (ur.M.Rupel) Ljubljana, 1952
Friedenthal, P.: Luther: njegovo življenje in njegov čas. Murska Sobota, 1983
Grafenauer, B.: Kmečki upori na Slovenskem. Ljubljana, 1921 (Kultura in zgodovina)
Javoršek, J.: Primož Trubar. Ljubljana, 1977 (Znameniti Slovenci)
Kidrič, F.: Primož Trubar. V Ljubljani, 1951
Kmečki upori v slovenski umetnosti. Ljubljana, 1974
Koropec, J.: Mi smo tu. Maribor, 1985
Kos, J.: Pregled slovenskega slovstva. Ljubljana, 1987
Malenšek, M.: Plamenica. V Kopru, 1957
Mlada Breda: Izbor ljudskih pesmi. Ljubljana, 1978 (Kondor; 177)
Pogačnik, J.: Zgodovina slovenskega slovstva, 1. del. Maribor, 1968
Rajhman, J.: Prva slovenska knjiga v luči teoloških, literarnozgodovinskih, jezikovnih in zgodovinskih raziskav. Lj., 1977
Rupel, M.: Primož Trubar: življenje in delo. Ljubljana, 1962
Simoniti, P.: Humanizem na Slovenskem in Slovenski humanisti sredi 16. stoletja. Ljubljana, 1979
Slovenski protestantski pisci. 2. dop. izd. Ljubljana, 1966
Škaler, S.: Boj za staro pravdo. Ljubljana, 1974
Trubar, P.: Ta pervi psalm 1579 (faksimile). V Ljubljani, 1957
Trubar, P.: Catechismus 1550 (faksimile) V Ljubljani, 1970 (Monumenta litterarum Slovebicarum; 8)
Trubar, P.: Slovenska cerkovna ordinga. V Ljubljani, 1975 (Kondor; 153)
Zgodovina Slovencev. Ljubljana, 1979
Zgodovina slovenskega slovstva, 1. del. Ljubljana, SM, 1959
Zweig, S.: Erazem Rotterdamski. Maribor, 1971 (Biografije)
16. stoletje burno obdobje slovenske prebuje. Ljubljana, 1984 (Zbornik NUK; 3)

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Razred: prvi

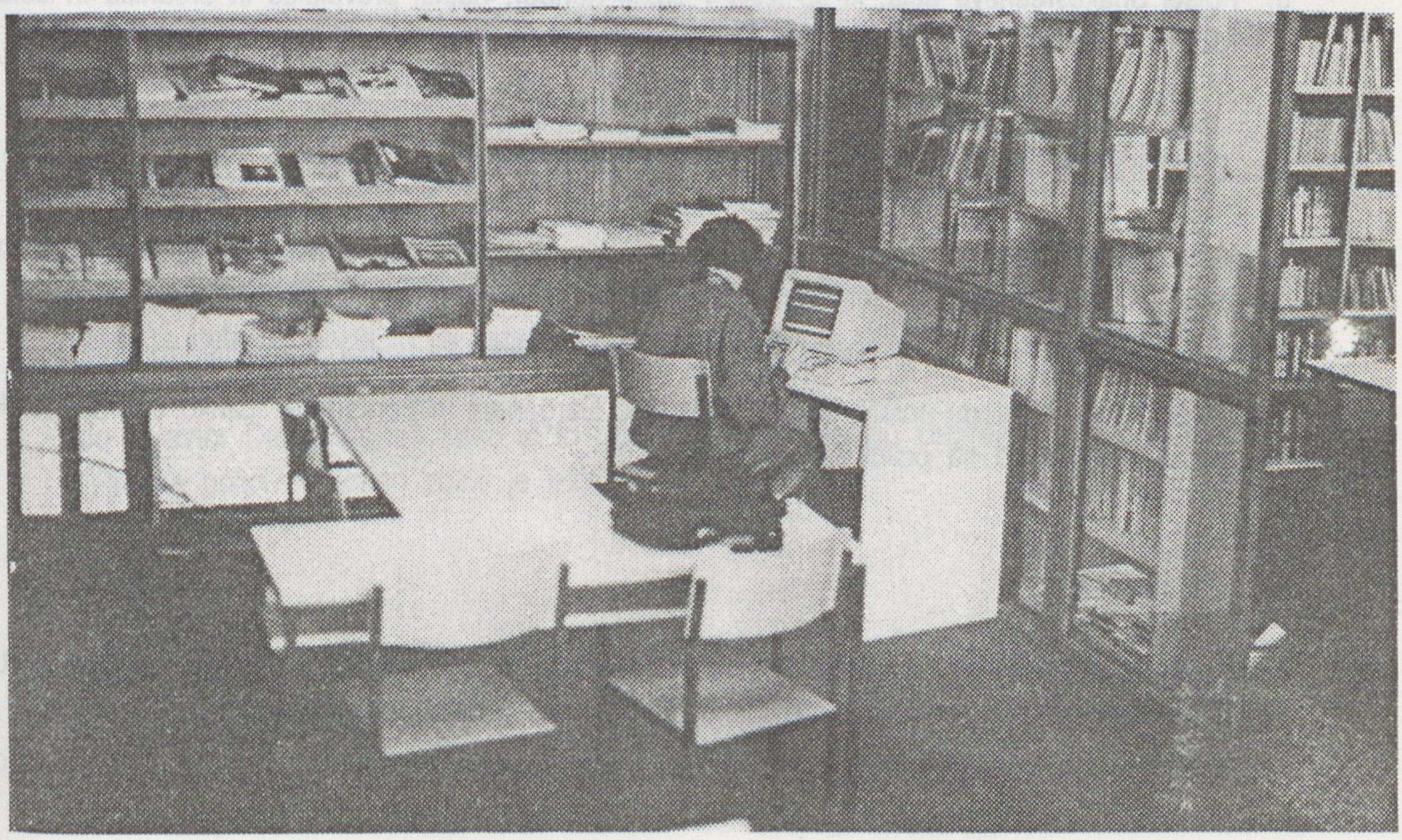
Tema: RENESANSA

Dijaki samostojno iščejo informacije na temo renesansa (likovna umetnost, glasba, književnost). Pri iskanju uporabljajo pripomočke, klasični (avtorski, naslovni, stvarni) in računalniški katalog. Na koncu vse najdeno gradivo razstavijo, poročajo o svojem delu in oblikujejo plakat.

Uporabljena literatura:

Baldini, U.: Michelangelo Scultore. Milano, 1973 (Classici dell arte)
Boccaccio, G.: Dekameron. Ljubljana, 1973 (Kondor; 36)
Boccaccio, G.: Dekameron. Ljubljana, 1966
Bottchelli. Milano, 1968 (Classici dell arte)
Cagli, C.: Tiziano. Milano, 1969. (Classici dell arte)
Cervantes, M.: Don Kihot. Ljubljana, 1958 (Kondor; 24)
Cervantes, M.: Don Kihot, 1-4. Ljubljana, 1973 (Sto romanov)
Cervantes, M.: Zgledne novele. Ljubljana, 1951
Correggio. Milano, 1970 (Classici dell arte)
Camoes, L.de: Luzijada. Ljubljana, 1976 (Kondor; 158)
Dante, A.: Božanska komedija. Ljubljana, 1966 (Kondor; 78)
Dante, A.: Novo življenje. Ljubljana, 1956
Dante, A.: Pekel. Ljubljana, 1959 (Kondor; 26)
Dante, A.: Pesmi. Ljubljana, 1975
Dante, A.: Vice. Ljubljana, 1965 (Bela krizantema)
Frank, B.: Cervantes. Ljubljana, 1947
Glasba. Ljubljana, 1981 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Kmecl, M.: Mala literarna teorija. Ljubljana, 1976
Kos, J.: Pregled svetovne književnosti. Ljubljana, 1968
La Mure, P.: Mona Liza. Ljubljana, 1974 (Biografije)
Leksikon Cankarjeve založbe. Ljubljana, 1989
Likovna umetnost. Ljubljana, 1979 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Literatura. Ljubljana, 1977 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Malpass, M.: Shakespeare. Maribor, 1979 (Veliki možje; 40)
Petrarca, F.: Stihi. Ljubljana, 1980 (Kondor; 191)
Piovene, G.: Veronese. Milano, 1970 (Classici dell arte)
Pomilio, M.: Leonardo pittore. Milano, 1961 (Classici dell arte)
Quasimodo, S.: Michelangelo pittore. Milano, 1969 (Classici dell arte)
Rabelais, F.: Gargantua in Pantagruel. Ljubljana, 1981 (Okrogle povesti)
Rafael. Beograd, 1964 (Galerija svetskog slikarstva)
Rolland, R.: Michelangelo. Maribor, 1977 (Veliki možje; 35)

Rolland, R.: Michelangelovo življenje. Maribor, 1954
Salvini, R.: Holbein il giovane. Maribor, 1971 (Classici dell arte)
Shakespeare, W.: As you like it. London, 1976
Shakespeare, W.: Beneški trgovec. Ljubljana, 1972 (Kondor; 128)
Shakespeare, W.: Four great komedies. New York, 1948
Shakespeare, W.: Four tragedies. New York, 1959 (The pocket library)
Shakespeare, W.: Hamlet. Ljubljana, 1977 (Kondor; 5)
Shakespeare, W.: Julij Cezar. Ljubljana, 1965 (Kondor; 82)
Shakespeare, W.: Julius Cezar. New York, 1958
Shakespeare, W.: King Lear. New York, 1957
Shakespeare, W.: The merchant of Venice. Oxford, 1989
Shakespeare, W.: A midsummer night's dream. New York, 1958
Shakespeare, W.: Much ado about nothing. Toronto, 1970
Shakespeare, W.: Romeo and Juliet. London, 1972
Shakespeare, W.: Romeo in Julija. Ljubljana, 1974 (kondor; 148)
Shakespeare, W.: Soneti. Ljubljana, 1965
Shakespeare, W.: The Winter's tale. Toronto, 1972
Shakespeare, W.: Zbrano delo, 1-14. Ljubljana, 1971-1973 (ur.M.Bor)
Shakespeare pri Slovencih. Ljubljana, 1965 (Razprave in eseji; 9)
Sidorov, A: Leonardo da Vinci. Beograd (Veliki ljudje in njihova dela)
Zampa, G.: Rurer. Milano, 1968 (Classici dell arte)
Zweig, S.: Erazem Rotterdamski. Maribor, 1971 (Biografije)



Dijakinja med iskanjem informacij

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Razred: prvi

Tema: RENESANSA

I. skupina

1. Poišči razlago besed: renesansa, humanizem in reformacija. Uporabi leksikon Cankarjeve založbe Literatura.
2. Katere veje umetnosti so se v renesansi najbolj razvile? Naštej glavne predstavnike posameznih zvrsti. Pomagaj si z Leksikonom CZ.
2. Klasifikator UDK za likovno umetnost je 73/76. Poišči na policah gradivo s področja likovne umetnosti in reprodukcije italijanskih renesančnih slikarjev. Napiši, katere reprodukcije imamo v ŠK, in jih razstavi.

II. skupina

1. V leksikonu Cankarjeve založbe Glasba poišči glavne značilnosti in predstavnike renesančne glasbe.
2. V avtorskem katalogu poišči, katera Shakespearjeva dela imamo v šolski knjižnici v slovenščini. Pomagaš si lahko tudi s terminalom.
3. Poišči Shakesrearjeva dela, ki so izšla v zbirki Kondor, napiši prevajalce in urednike in dela razstavi.

III. skupina

1. V leksikonu Cankarjeve založbe Literatura poišči pod geslom renesansa glavne značilnosti in predstavnike renesančne literature. Naštej jih in napiši, katere literarne zvrsti so pisali.
2. V Kmeclovi literarni teoriji poišči značilnosti epa, novele, komedije, tragedije, romana.
3. V naslovnem katalogu poišči, kdo je avtor dela Gargantua in Pentagruel. Lahko uporabiš tudi terminal. Poišči jo na polici in jo razstavi.

IV. skupina

1. S pomočjo naslovnega kataloga in terminala ugotovi, kdo je napisal naslednja dela: Hamlet, Stihi, Gargantua in Pentagruel, Luzijada, Don Kihot, Božanska komedija.
2. V avtorskem katalogu poišči delo Rabelais: Gargantua in Pentagruel. Ugotovi, kdo je delo prevedel.
3. 82.01/.09 je klasifikator UDK za literarno teorijo. Med študijami poišči kakšno študijo o Shakespearjevi dramatiki.

V. skupina

1. Poišči glavne predstavnike renesančne literarne umetnosti. Uporabiš lahko enciklopedijo, leksikon ali Pregled svetovne književnosti.
2. 929 je klasifikator UDK za biografije. V UDK katalogu poišči biografije renesančnih piscev in humanistov (npr. Erazem Rotterdamski, Shakespeare itd.). Poišči ta dela na policah in jih razstavi.
3. S pomočjo terminala in tiskalnika izpiši, katera renesančna dela imamo v šolski knjižnici.

VI. skupina

1. Kdo je uredil in prevedel Zbrana dela W. Shakespearja? Koliko delov je izšlo? Ugotovi s pomočjo avtorskega kataloga in dela poišči na polici. Razstavi jih.
2. Ali imamo kakšno Shakespearjevo delo v originalu? Poišči jih s pomočjo terminala ali v avtorskem katalogu.
3. Naštej ta dela, poišči jih na polici in jih razstavi.

VII. skupina

1. Ali imamo kakšno redkejšo izdajo renesančnih avtorjev? Kje to poiščeš? Razstavi ta dela.
2. Med biografijami (UDK 929) poišči biografije raznih renesančnih slikarjev. Najprej uporabi UDK katalog, potem jih poišči na polici in jih razstavi. Pomagaj si z Enciklopedijo likovne umetnosti.
3. Katero delo Louisa de Camoesa imamo v knjižnici? Uporabi avtorski katalog ali terminal in poišči knjigo na polici. Ugotovi, kdo je delo prevedel.

VIII. skupina

1. Poišči v avtorskem katalogu, katera Cervantesova dela imamo v knjižnici.
2. Poišči ta dela na polici in jih razstavi. Kdo je prevedel in uredil delo Don Kihot, ki je izšlo v zbirki Kondor?
3. Kdo je avtor Dekamerona? Kako si to ugotovil(la). S pomočjo katerega kataloga? Kje je ta knjiga na polici? V kateri zbirki je izšla?

IX. skupina

1. Poišči v avtorskem katalogu (ali s pomočjo terminala), katera Dantejeva dela imamo. Kaj je Dante pisal? Poišči njegova dela na polici in jih razstavi.
2. Katero delo italijanskega renesančnega pesnika še imamo? V kateri zbirki je izšlo? Kdo je prevedel to delo? Razstavi ga.
3. 82.01/.09 je klasifikator UDK za literarno teorijo. Na polici poišči Pregled svetovne književnosti (avtor Janko Kos) in s pomočjo tē knjige ugotovi, kakšen vpliv je imela renesansa na Slovence.

Predmet: SLOVENSKI KNJIŽNI JEZIK

Razred: 3. letnik

Tema: SLOVENSKA MODERNA

Samostojno iskanje bibliografskih podatkov na temo slovenska moderna in iskanje vsebinskih informacij (uporaba klasičnega in računalniškega kataloga, iskanje na policah, uporaba referenčne literature). Na koncu dijaki samostojno postavijo razstavo.

Uporabljena literatura:

Cankar, I.: Bela krizantema. Ljubljana, 1966 (Kondor; 75)

Cankar, I.: Črtice. Ljubljana, 1963 (Kondor; 60)

Cankar, I.: Erotika (faksimile 1. izd.). Ljubljana, 1968 (Monumenta litterarum Slovenicarum; 5)

Cankar, I.: Hiša Marije Pomočnice. Ljubljana, 1974 (Kondor; 147)

Cankar, I.: Hlapec Jernej in njegova pravica. Ljubljana, 1969 (Kondor; 60)

Cankar, I.: Izbrana dela 1-10. Ljubljana, 1951-1959

Cankar, I.: Križ na gori. Ljubljana, 1965 (Kondor; 4)

Cankar, I.: Kurent. Ljubljana, 1979 (Kondor; 184)

Cankar, I.: Martin Kačur. Ljubljana, 1966 (Kondor; 81)

Cankar, I.: Na klancu. Ljubljana, 1963 (Kondor; 57)

Cankar, I.: Pesmi. Ljubljana, 1986 (Kondor; 232)

Cankar, I.: Štiri dame. Ljubljana, 1974 (Kondor; 72)

Cankar, I.: Zbrano delo 1-30. Ljubljana, 1967-1976 (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev)

Glaba. Ljubljana, 1981 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Kette, D.: Pesmi. Ljubljana, 1965 (Kondor; 71)

Kette, D.: Poezije. Maribor, 1971 (Iz slovenske kulturne zakladnice; 12)

Kette, D.: Zbrano delo 1,2. Ljubljana, 1967 (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev)

Kmecl, M.: Mala literarna teorija. Ljubljana, 1976

Likovna umetnost. Ljubljana, 1979 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Literatura. Ljubljana, 1977 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Malenšek, M.: Pojoči labodi. Ljubljana, 1971

Martinović, J.: Dragotin Kette. Ljubljana, 1978 (Znameniti Slovenci)

Moravec, D.: Ivan Cankar. Ljubljana, 1978 (Znameniti Slovenci)

Murn, J.: Izbrane pesmi. Ljubljana, 1951 (Klasje; 26)

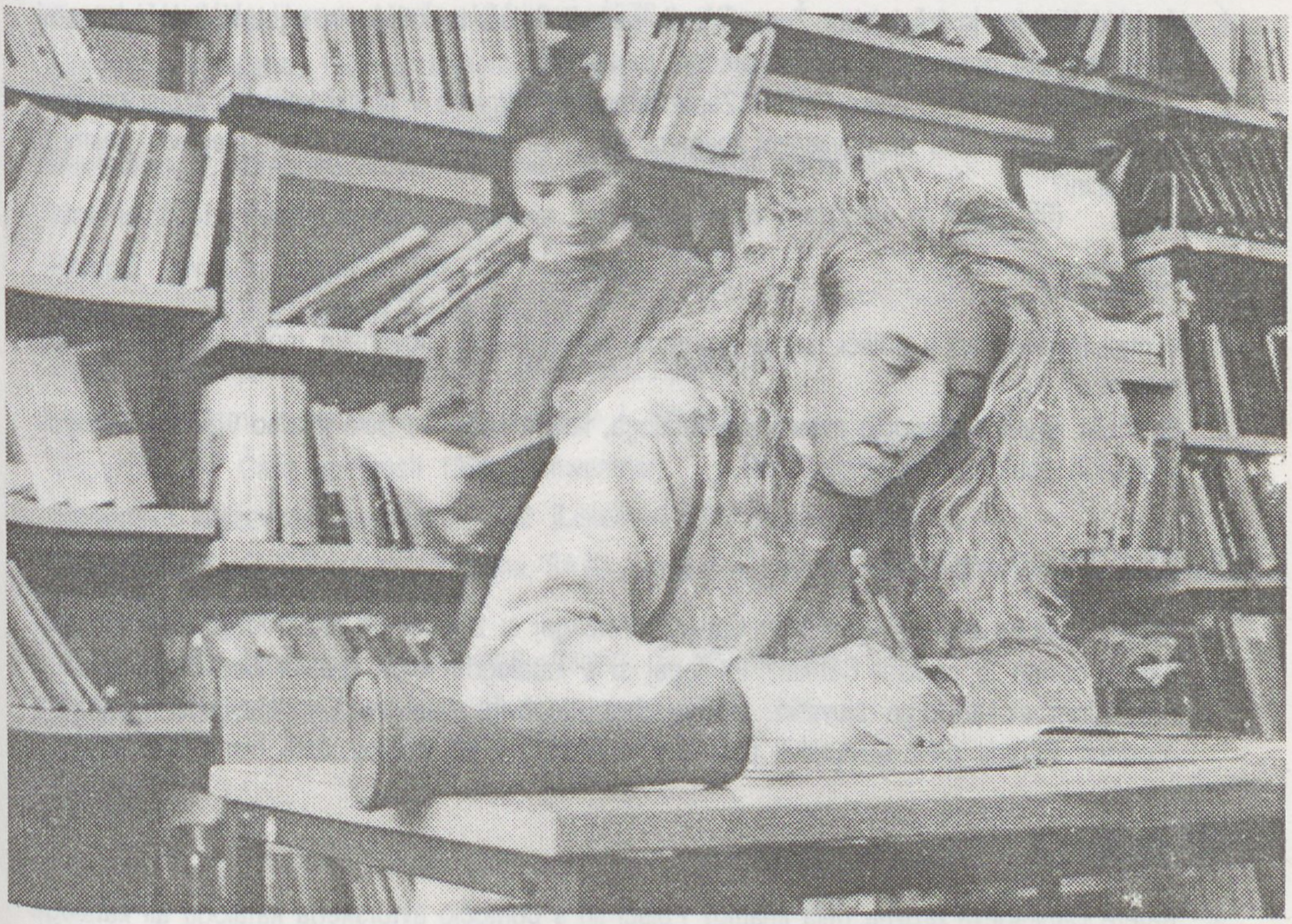
Murn, J.: Pesmi. Maribor, 1968 (Iz slovenske kulturne zakladnice; 5)

Murn, J.: Topol samujoč. Ljubljana, 1967 (Kondor; 97)

Murn, J.: Zbrano delo 1,2. Ljubljana, 1954 (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev)

Mušič, M.: Jože Plečnik. Ljubljana, 1980 (Znameniti Slovenci)

Prvenci slovenske moderne (faks.izd.) Ljubljana, 1977
Slodnjak, A.: Tujec: roman o Cankarju. Ljubljana, 1976
Slovenska književnost. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Slovenski impresionisti. Ljubljana, 1970
Slovensko slikarstvo. Ljubljana, 1966
Snoj, J.: Josip Murn. Ljubljana, 1978 (Znameniti Slovenci)
Vidmar, J.: Obrazi. Ljubljana, 1985
Vidmar, J.: Oton Župančič. Ljubljana, 1978 (Znameniti Slovenci)
Zadravec, F.: Elementi slovenske moderne književnosti. M. Sobota, 1980
Zadravec, F.: Zgodovina slovenskega slovstva. 5. del. Maribor, 1970
Zgodovina slovenskega slovstva. 5 del. Ljubljana, SM, 1964
Župančič, O.: Izbrane pesmi. Ljubljana, 1948 (Klasje; 10)
Župančič, O.: Izbrane pesmi. Ljubljana, 1973 (Kondor; 62)
Župančič, O.: Samogovori. Maribor, 1969 (Iz slovenske kulturne zakladnice; 10)
Župančič, O.: A selection of poems. Ljubljana, Državna založba Slovenije, b.1.
Župančič, O.: Zbrano delo 1-10. Ljubljana, 1956-1986 (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev)



Dijakinja 4. letnika med poukom biologije v knjižnici II. gimnazije Maribor (foto: Peter Brecl)

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Razred: tretji

Tema: SLOVENSKA MODERNA

I. skupina

1. Kateri dogodek povzroči začetek slovenske moderne? Kdaj sta izšli navedeni pesniški zbirki?
2. Naštej glavne predstavnike slovenske moderne. Poišči med razstavljenim gradivom prvence slovenske moderne. Pomagaj si z eno od knjig literarne teorije.

II. skupina

1. Ali poznaš zbirko, ki jo je izdala Državna založba Slovenije, z naslovom Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev? Poglej in poišči med razstavljenimi deli, kateri predstavniki slovenske moderne so izšli v tej zbirki.
2. Dragotin Kette je predstavnik slovenske moderne. V katerih zbirkah imamo predstavljena njegova dela v šolski knjižnici? Ali imamo kakšno študijo in biografijo o njegovem življenju in delu?

III. skupina

1. V zbirki Kondor je izšel izbor Župančičevih pesmi. Poišči to knjigo in ugotovi, kdo je pesmi izbral, napisal opombe in kdo je urednik te zbirke.
2. V avtorskem katalogu poišči, katera Župančičeva dela imamo v šolski knjižnici. Izpiši naslove in si dela oglej med razstavljenimi knjigami. Ali si zasledil(a) kakšen izbor njegovih pesmi v angleščini?

IV. skupina

1. V mali literarni teoriji poišči, kaj je romanca. Kateri pesnik slovenske moderne je pisal tudi romance?
2. Poišči in napiši s pomočjo avtorskega kataloga, katera Murnova dela imamo v šolski knjižnici. V katerih zbirkah so ta dela izšla?

V. skupina

1. Katere literarne zvrsti je gojil Ivan Cankar? Pomagaj si z enim od literarnozgodovinskih del.
2. Katere drame je napisal Cankar? Pomagaj si s katalogom UDK (poišči pod 886.3-2) ali s Pregledom slovenskega slovstva. Poišči izbor njegovih dram med razstavljenim gradivom (Kondor, Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev ali Izbrana dela Ivana Cankarja).

VI. skupina

1. Katera Cankarjeva prozna dela imamo? Poišči jih s pomočjo avtorskega kataloga ali kataloga UDK (886.3-2). Lahko si pomagaš tudi s terminalom in jih izpišeš s tiskalnikom.
2. Na isti način poišči še Cankarjevo poezijo. Opiši iskanja.

Predmet: SLOVENSKI KNJIŽNI JEZIK

Razred: tretji

Tema: OBDOBJE SLOVENSKE MODERNE IN DRAGOTIN KETTE

Pri uri v knjižnici dijaki s pomočjo razstavljene literature odgovorijo na vprašanje: KAKŠNA JE DRUŽBENOPOLITIČNA SITUACIJA NA PRELOMU STOLETJA (slovenske politične stranke, gospodarski položaj), podobno se seznanijo z biografijo, bibliografijo in literaturo o Dragotinu Ketteju. seznanijo se s termini referenčna literatura (leksikoni, kazala), zborniki, monografske publikacije, prvenci.

Uporabljena literatura:

Kette, D.: Pesmi. V Ljubljani, 1965 (Kondor; 71) (opombe France Koblar)

Kette, D.: Poezije. V Ljubljani (faksimile)

Kette, D.: Poezije, 2.pom. in preg.izd. Ljubljana, Schwentner, 1907 (urednik, opombe Anton Aškerc)

Kette, D.: Poezije, Maribor, 1971 (Iz slovenske kulturne zakladnice) (opombe Niko Grafenauer)

Kette, D.: Zbrano delo, 1. in 2. del. Ljubljana, 1976 (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev) (opombe France Koblar)

Kmecl, M.: Mala literana teorija. Ljubljana, 1976

Literatura. Ljubljana, 1977 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Malenšek, M.: Pojoči labodi. Ljubljana, 1971

Martinović, J.: Dragotin Kette. Ljubljana, 1978 (Znameniti Slovenci)

Martinović, J.: Poezija Dragotina Ketteja. Ljubljana, 1976 (Razprave in eseji; 20)

Prvenci slovenske moderne (faks.izd.) Ljubljana, 1977

Cankar, I.: Erotika 1899 (založnik Bamberg)

Kette, D.:Poezije 1900 (Schwentner, Aškerčeve opombe)

Murn, J.: Pesmi in romance 1903 (opombe I. Prijatelj)

Župančič, O.: Čaša opojnosti 1899 (Schwentner)

Slovenska književnost. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Slovenski biografski leksikon. Ljubljana, SAZU (pomen za narod): SBL, 1. del. Ljubljana, 1925, str. 452-454 (Kette)

Zadravec, F.: Zgodovina slovenskega slovstva, 5. del. Maribor, 1970

Zgodovina slovenskega slovstva, 5. del. Ljubljana, SM, 1964

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Razred: tretji, mednarodni

Tema: OBDOBJE SLOVENSKE MODERNE IN DRAGOTIN KETTE

I. DRUŽBENOPOLITIČNA SITUACIJA

KAKŠNA JE DRUŽBENOPOLITIČNA SITUACIJA NA PRELOMU STOLETJA (slovenske politične stranke, gospodarski položaj)?

Pogovor

Leksikoni - referenčna literatura

(abecedna ureditev gesel, stvarna kazala)

- Literatura. Ljubljana, Cankarjeva založba, 1977. (Leksikoni Cankarjeve založbe)
- Kmecl, M.: Mala literarna teorija. Ljubljana, 1976

(pregled kazal: vsebinsko, stvarno-pojmovno kazalo: impresionizem, moderna, nova romantika, simbolizem)

Literarna zgodovina

PROBLEMSKA OBRAVNAVA OBDOBJA v:

- Zadravec, F.: Zgodovina slovenskega slovstva. D.5: Nova romantika in mejni obliki realizma. Maribor, Založba Obzorja, 1970
  (ureditev knjige: vsebinsko kazalo in imensko kazalo)

KRONOLOŠKA OBRAVNAVA OBDOBJA v:

- Zgodovina slovenskega slovstva. D.5: Obdobje slovenske moderne. Ljubljana. Slovenska matica, 1964
  (ureditev knjige: vsebinsko kazalo, kazalo podob, abecedno imensko kazalo)

Zbornik, monografske publikacije

- Obdobje simbolizma v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi: tipološka problematika ob jugoslovanskem in širšrm evropskem kontekstu. Mednarodni simpozij v Ljubljani od 1. do 4. julija 1982. 1. in 2. del (Obzorja; 4)

Seznanitev s prvenci

Cankar: Erotika 1899 (založnik Bamberg, oprema, vinjete, predujem)

Župančič: Čaša opojnosti 1899 (Založnik Schwentner, slog fin de siecle, oprema)

Kette: Poezije 1900 (založnik Schwentner, oprema, opombe Aškerc, vloga Aškerca, razkol mladoslovenci - staroslovenci)

Murn: Pesmi in romance 1903 (opombe Ivan Prijatelj)

II. DRAGOTIN KETTE

1.

Biografski, bibliografski podatki (podroben pregled informacij, bibliografski podatki z letnicami, pomen bibliografije za določeno leto, Slovenska bibliografija, Narodna in univerzitetna knjižnica, literatura o Ketteju)

SLOVENSKI BIBLIOGRAFSKI LEKSIKON - SBL (predstavitev, pomen za narod, delovanje SAZU)

- SBL. D.1. Ljubljana, 1925, str. 452-454

LEKSIKON CANKARJEVE ZALOŽBE:

- Slovenska književnost. Ljubljana, Cankarjeva založba, 1982. (Leksikoni Cankarjeve založbe) str. 146-147

2.

Predstavitev vseh izdaj Kettejevih poezij, ki jih ima šolska knjižnica:

- Kette, D.: Poezije. V Ljubljani 1900 (faksimile)
- Kette, D.: Poezije. 2.pom. in pregl.izd. Ljubljana, Schwentner, 1907 (uredil in opombe napisal Anton Aškerc in njegova vloga pri vrednotenju Kettejevih pesmi)
- Kette, D.: Pesmi. V Ljubljani, Mladinska knjiga, 1965 (Kondor; 71) opombe napisal France Koblar
- Kette, D.: Poezije, Maribor, Založba Obzorja, 1971 (iz slovenske kulturne zakladnice), opombe napisal Niko Grafenauer
- Kette, D.: Zbrano delo. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1976 (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev)

  1. del, Pesmi in proza za otroke

  2. del: Črtice. Pisma. Dostavki, opombe napisal France Koblar,

  kazala; vsebinska, po abecedi naslovov in začetkov pesmi za obe knjigi na koncu 2. dela,

  pomen Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev za slovensko književnost - klasika

3.

Literatura o Ketteju:

- Martinović, J.: Poezija Dragotina Ketteja. Ljubljana, Slovenska matica, 1976 (razprave in eseji; 20)
- Martinović, J.: Dragotin Kette. Ljubljana, Partizanska knjiga, 1978 (Znameniti slovenci)

Biografski roman:

- Malenšek, M.: Pojoči labodi. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1970 (1. del: Kette, 2. del: Murn)

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Razred: tretji

Tema: JOSIP MURN IN LJUBLJANA NA PRELOMU IZ 19. V 20. STOLETJE

Slikovna in knjižna razstava v knjižnici. Dijaki spoznajo biografijo in bibliografijo Josipa Murna Aleksandrova, ki je živel na robu Ljubljane, in družabno, kulturno, politično in drugo javno življenje v Ljubljani v 2. polovici 19. in 1. polovici 20. stoletja.

Uporabljena literatura:

Atlas Slovenije. Ljubljana, 1985

Dolar, J.: Slovenska moderna. Prvenci slovenske moderne. Ljubljana, 1977

Kajzer, J.: S tramovi podprto mesto. Ljubljana, 1983

Lirika, epika, dramatika. Murska Sobota, 1965

Literatura. Ljubljana, 1977 (Leksikon Cankarjeve založbe)

Ljubljana (besedilo Nace Šumi) Beograd, Firence, b.l.

Mikuž, S.: Maksim Gaspari: monografija. Ljubljana, 1978

Murn, J.: Izbrani spisi. Ljubljana, 1933 (Slovenski pisatelji)

Murn, J.: Pesmi. Maribor, 1968 (Iz slovenske kulturne zakladnice)

Murn, J.: Pesmi. Ljubljana, 1979

Murn, J.: Pesmi in romance (faks. izd.) Prvenci slovenske moderne. Ljubljana, 1977

Murn, J.: Topol samujoč. Ljubljana, 1967 (Kondor; 97)

Murn, J.: Zbrano delo, 1. in 2. del. Ljubljana, 1954 (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev)

Mušič, M.: Veliki arhitekti, 3 del. Maribor, 1968

Obdobje simbolizma v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi, 1. in 2. del. Ljubljana, 1983 (Obzorja; 4)

Osolnik, V.: Josip Murn-Aleksandrov. Ljubljana, 1980 (Obrazi)

Podbevšek, A.: Ivan Grohar. Ljubljana, 1937

Podbevšek, A.: Jakopič, 1 del. Ljubljana, 1940

Prelovšek, D.: Ljubljanska cukrarna. Kronika. 20 (1972) str. 17-26

Prijatelj, I.: Izbrani eseji in razprave, 1. del. Ljubljana, 1952

Prijateljev zbornik. Ljubljana, 1975

Slovenska književnost. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Slovenski biografski leksikon. Ljubljana, 1935

Slovenski impresionisti. Ljubljana, 1970

Slovensko slikarstvo Ljubljana, 1966

Snoj, J.: Josip Murn. Ljubljana, 1978 (Znameniti Slovenci)

Šijanec, F.: Ivan Zajec. Ljubljana, 1949

Začetki slovenskega impresionizma. Ljubljana, 1955

Zadravec, F.: Elementi slovenske moderne književnosti. Murska Sobota, 1980

Zadravec, F.: Zgodovina slovenskega slovstva, 5. del. Maribor, 1970

Zgodovina slovenskega slovstva, 5. del. Ljubljana, SM, 1964

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Razred: tretji

Tema: JOSIP MURN IN LJUBLJANA NA PRELOMU IZ 19. V 20. STOLETJE

Ura je sestavljena iz dveh delov:

I. DEL sestavlja razstava:

- knjižnih del Josipa Murna (Pesmi, Topol samujoč, Zbrano delo 1. in 2. del, Izbrane pesmi, Izbrani spisi, Pesmi in romance),
- literarne zgodovine: Zgodovina slovenskega slovstva 5, SM, Zadravec: Zgodovina slovenskega slovstva 5,
- esejev: Jože Snoj: Josip Murn (Znameniti Slovenci), Lirika, epika, dramatika, Zadravec: Elementi slovenske moderne,
- leksikonov: Slovenska književnost, Literatura, Slovenski biografski leksikon,
- knjig o arhitekturi: Veliki arhitekti 3, Ivan Zajec,
- knjig o slikarstvu: Začetki slovenskega impresionizma, Jakopič, Ivan Grohar, Slovenski impresionisti, Slovensko slikarstvo,
- knjig o Ljubljani: monografija o Ljubljani, Kajzerjevo delo S tramovi podprto mesto.

II. del sestavlja slikovna razstava o Ljubljani na prehodu iz 19. v 20. stoletje.

Izbor fotokopij je narejen iz knjige Janeza Kajzerja S tramovi podprto mesto in beleži pomembne dogodke v tistem času, in še iz nekaterih drugih del. Ta so:

- Fotokopije iz Atlasa Slovenije (Ljubljana zahod vzhod, str. 126, 127 - označuje Zadobrovo, Poljansko cesto)
- fotokopije iz knjig V. Osojnika Josip Murn Aleksandrov (Obrazi) in J. Snoja Josip Murn (Znameniti Slovenci, ki prikazujejo Murnovo mladost, kraje, v katerih je živel, in njegove prijatelje,
- fotokopije iz Enciklopedije Slovenije (Cukrarna).

Najpomembnejši in osrednji del ure je POGOVOR o tem, kakšno je bilo takratno DRUŽABNO, KULTURNO, POLITIČNO IN DRUGO JAVNO ŽIVLJENJE V LJUBLJANI, kot ga predstavljajo fotokopije iz Kajzerjeve knjige S tramovi podprto mesto.

Pod razstavljenimi slikami so naslednji napisi:

1848 prva predstava komedije Matiček se ženi;

1849 otvoritev južne železnice (16.9.1849), "lukamatija", kolodvor v Ljubljani;

1887 požar v gledališču, ki je stalo na mestu, kjer je danes Slovenska filharmonija;

1890 po zaslugi takratnega občinskega svetnika, kasneje župana Ivana Hribarja, dobi Ljubljana vodovod, ki ga slovesno naznani strel iz topa z ljubljanskega gradu;

1892 odprto novo gledališče s predstavo Veronika Deseniška;

1895 potres, za Ljubljano se začno zanimati mnogi tujci. Na Dunaju so natisnili posebno knjigo z naslovom Für Laibach (Za Ljubljano). 23. dan po potresu je Ljubljano obiskal sam cesar, gradnja popotresne Ljubljane;

1896 Ivan Hribar postane ljubljanski župan (prvi, ki govori slovensko);
Ljubljana dobi prvi kinematograf (eno leto za Parizom);

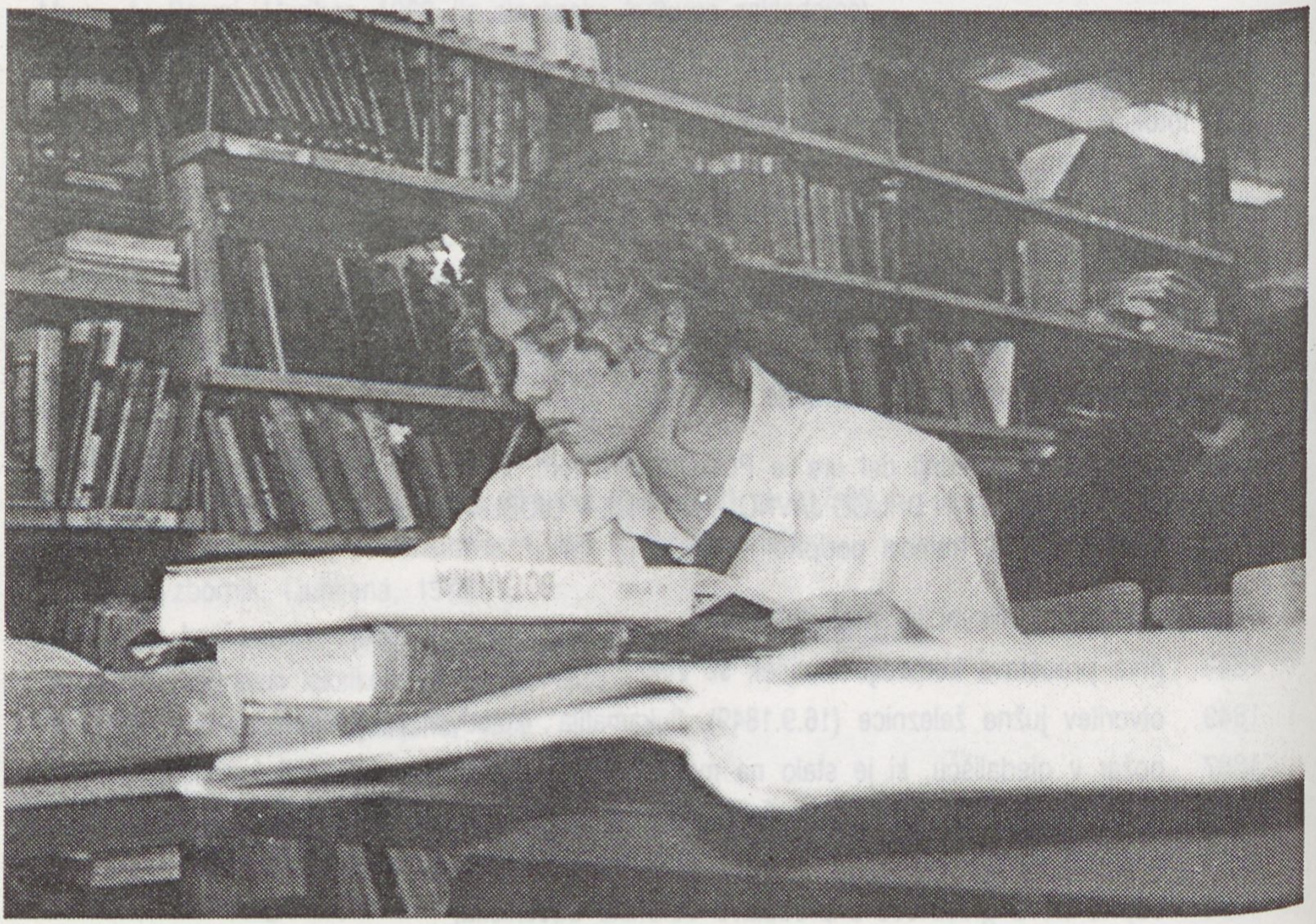
1898 elektrika v Ljubljani (o elektriki prvič poročajo s svetovne razstave 1889. leta. Na poročevalce je naredila velik vtis. Prva elektrarna v Sloveniji je bila zgrajena leta 1892 v Kranju);
v Ljubljano pripelje prvi avto (baron Codelli. O tem berejo v Slovenskem narodu in Domu in svetu);

1899 vrtijo prvi film o Ljubljani;

1901 Ljubljana dobi tramvaj, Mesarski leseni most zamenja znameniti Zmajski most;

1902 Ljubljana dobi Univerzo;

1905 gradnja Prešernovega spomenika.



Dijakinja II. gimnazije Maribor med delom v šolski knjižnici (Foto: Peter Brecl)

Predmet: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Razred: četrti

Tema: REFERATI IZ SODOBNE SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI

Iskanje in zbiranje informacij o sodobni slovenski knji.evnosti v šolski knjižnici in iskanje online informacij (UKM), vaje v šolski knjižnici

Uporabljena literatura:

o avtorjih:

Slovenska književnost. Ljubljana, 1982 (Leksikoni CZ)

Slovenski biografski leksikon. Ljubljana, SAZU 1925-1986

Svetovna književnost. Ljubljana, 1984 (Leksikoni CZ)

Strani pisci: književni leksikon, Zagreb, 1961

Različne slovstvene zgodovine (slovenska književnost, svetovna književnost);

Kos, J.: Pregled slovenskega slovstva. Ljubljana, 1986

Kos, J.: Pregled svetovne književnosti. Ljubljana, 1986

Povijest svjetskih književnosti (več delov, za vsako nacionalno književnost en del)

Zadravec, Pogačnik: Zgodovina slovenskega slovstva (8 delov, razdeljeno po obdobjih)

Zgodovina slovenskega slovstva. Ljubljana, Slovenska matica (7 delov)

novejši avtorji:

Hofman, B.: Pogovori s slovenskimi pisatelji. V Lj., 1978

Horvat, J.: Pisatelji. Murska Sobota, 1983

Mejak, Mitja: Portreti. V Lj., 1977

Pibernik, F.: Med tradicijo in modernizmom. Ljubljana, 1978

Pibernik, F.: Med modernizmom in avantgardo. Ljubljana, 1981

o delih:

študije, spremne besede in opombe v knjigi, zlasti v zbirki Kondor, Sto romanov in druge

Sto največih djela svjetske književnosti. Zagreb, 1962

Janež, S.: Poglavitna dela slovenske književnosti. Maribor, 1987

novejša dela:

Slovenska književnost 1945-1965, 1. in 2. del. Lj., 1967

Slovenska lirika 1945-1965. Ljubljana, 1967

Koblar, F.: Slovenska dramatika, 1. in 2. del. Lj., 1972

Solar, M.: Suvremena svjetska književnost. Zagreb, 1982

različne študije in eseji npr.:

Zupančič, M.: Slovenska dramatika (Povojna slovenska dramatika in gledališče)

Kralj, V.: Pogledi na dramo. V Lj., 1963

Bernik, F.: Problemi slovenske književnosti. Lj., 1980

Inkret, A.: Spomini na branje. Maribor, 1977

Kramberger, M.: Pazlivejša branja. Ljubljana, 1975

posamezna dela iz zbirke Literarni leksikon

najnovejša dela:

članki v periodičnih publikacijah: Dialogi, Jezik in slovstvo, Slavistična revija, Sodobnost



Dijakinja v knjižnici II. gimnazije Maribor med iskanjem ustreznih informacijskih virov (Foto: Peter Brecl)

Priimek, ime: Predmet:

Razred: Učitelj:

DELOVNI LIST ZA ISKANJE INFORMACIJ

Tema: Referati iz književnosti

1. Temeljni pripomoček pri iskanju informacij za slovensko književnost je leksikon **Slovenska književnost.** Ljubljana, 1982 (Leksikoni CZ)
   (vsebuje: biografije, bibliografije avtorjev in literaturo o avtorjih)
   Poišči v leksikonu Slovenska književnost avtorja Antigone DOMINIKA SMOLETA.

   a) Kaj je bil po poklicu?

   Kateri je temeljni idejni konflikt večine njegovih dram?

   V katerem delu Smoletove predstavitve si našel te informacije?

   b) Napiši katere drame je napisal v 60. letih:

   V katerem delu Smoletove predstavitve si našel te informacije?

   c) V svojem delu moraš podrobneje predstaviti Smoletovo delo Antigona. Kje najdeš literaturo (študije, eseje, članke), ki obravnavaj to delo?
   Napiši nekaj del, ki obravnavajo Smoletovo Antigono.
   Pravilno citiraj literaturo.

   V katerem delu Smoletove predstavitve si našel to informacijo?

BIOLOGIJA - PREGLED PO TEMAH

Predmet	Razred	Tema	Opis ure
BIO z ekol.	1. ali 4. (gimn.)	Genetika	Delo v skupinah: Nukleinske kisline; Mutacije; Virusi, Dedne bolezni; Genske manipulacije; Vplivi onesnaženosti okolja in dednost. Dijaki samostojno iščejo in uporabljajo najdene biološke informacije, na koncu vodja skupine poroča s pomočjo prosojnice in miselnega vzorca o delu svoje skupine. Vse gradivo, ki so ga pri vaji uporabljali, razstavijo in uporabljeno literaturo pravilno citirajo. Pri svojem delu uporabljajo primarne in sekundarne publikacije (monografije, članke, priročnike). TRAJANJE: 2 šolski uri
BIO z ekol.	1.	Morje in oceani	Delo v skupinah: Življenje v morju; prehranjevalni splet in produktivnost; Pomen morja za človeka; Onesnaževanje morja Samostojno iskanje in uporaba najdenih bioloških informacij, na koncu vse skupine poročajo o svojem delu v obliki miselnega vzorca. Uporabljajo primarne in sekundarne publikacije (priročnike), se na ta način seznanijo z literaturo za morsko biologijo in utrdijo znanje o citiranju uporabljene literature. S pomočjo terminala v šolski knjižnici iščejo tudi online informacije v drugih knjižnicah. TRAJANJE: 2 uri
BLED (Biološko laboratorijsko in eksperi-mentalno delo)	4.	Zbiranje podatkov (vaja v šolski knjižnici)	Zgradba ure: teoretični del (navodila za izvedbo vaje, smotri) in praktični del, ko dijako samostojno rešujejo liste z zastavljenimi vprašanji (4. vprašanja). Pri svojem samostojnem delu uporabljajo temeljno literaturo iz biologije, botanike, zoologije, ekologije, medicine; referenčno literaturo, periodične publikacije, članke in tudi najsodobnejšo angleško lirteraturo za navedena področja, ki jo imamo za potrebe mednarodne mature, ter primerjajo naše učbenike s tujimi. Dijaki oddajo pisna poročila. TRAJANJE: 5 ur (navodila 2 uri, praktično delo 3 ure)

Predmet: BIOLOGIJA

Tema: GENETIKA

Delo v skupinah: Nukleinske kisline, Mutacije, Virusi, Dedne bolezni, Genetske manipulacije, Vplivi onesnaženosti okolja na dednost.

Dijaki samostojno iščejo in uporabljajo najdene biološke informacije: na koncu vodja skupine poroča s pomočjo prosojnice in miselnega vzorca o delu svoje skupine. Vse gradivo, ki so ga pri vaji uporabljali, razstavijo in uporabljeno literaturo pravilno citirajo.

Pri samostojnem delu v knjižnici dijaki uporabljajo primarne in sekundarne publikacije (monografske, članke, priročnike).

Uporabljena literatura:

Biologija. Ljubljana, 1972 (Atlasi znanja)

Biologija. Ljubljana, 1976 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Biotehnologija v energetiki in rudarstvu. Življenje in tehnika, 39 (1988) 3, str. 43

Borojević, S.: Genetika. Novi Sad, 1971

Človek. Ljubljana, 1983 (Velika ilustrirana enciklopedija)

Delitev celice in podvojevanje molekul DNK (prosojnica)

Dumanović, J.: Genetični rečnik. Beograd, 1985

Gallo, R.: The AIDS virus. Scientific American (1987) january, str. 38

Genske manipulacije na bakterijah. Življenje in tehnika 38 (1987) str. 51-53

Kako deluje? Bolezni. Ljubljana, 1975

Kako deluje? Človek. Ljubljana, 1974

Kako deluje? Človekovo okolje. Ljubljana, 1988

Karlson, P.: Biokemija, Zagreb, 1989 (Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu)

Kloniranje genov in hemofilija. Življenje in tehnika, 37 (1986) 6, str. 34-36

Kranjčič, B.: Molekularne osnove genetike. Maribor, 1980

Levine, R.P.: Genetika. Zagreb, 1982 (Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu)

Likar, M.: Mikrobiologija. Ljubljana, 1987 (Leksikon Cankarjeve založbe)

Likar, M.: Virologija. Ljubljana, 1973

Medicina. Ljubljana, 1983 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Medicinska enciklopedija, dopunski svezak. Zagreb, 1974

Medicinska enciklopedija, d. 6. Zagreb, 1961

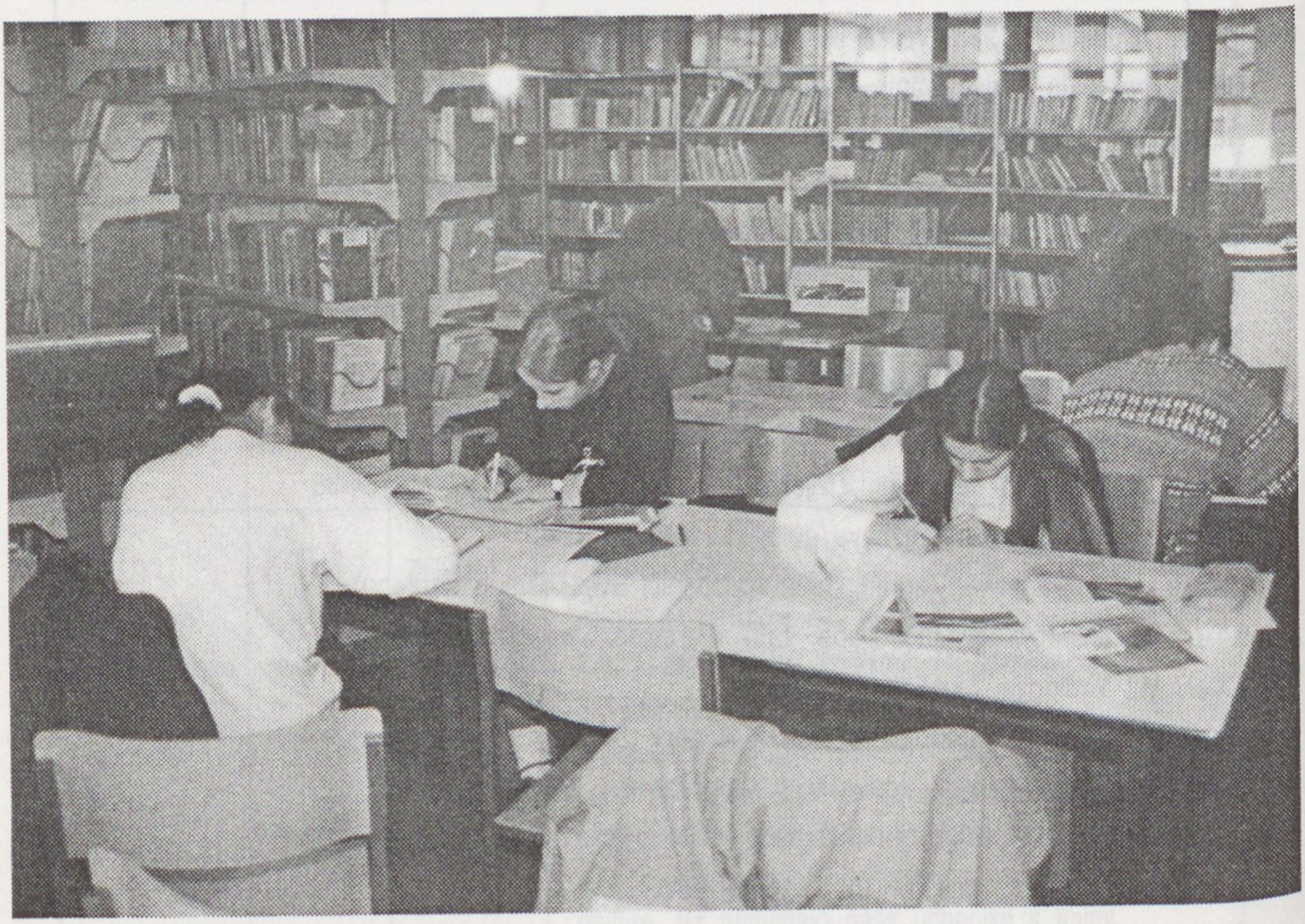
Medicinska enciklopedija, d. 10. Zagreb, 1962

Molekularna biologija. Ljubljana, 1972

Muroy, A., J.Szostok: Artfical Chromosomes. Scientific American (1987) november, str. 60

Okolje. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Plut, D.: Slovenija, zelena dežela ali pustinja. Ljubljana, 1987
Proteus. Ljubljana, 46 (1984) 7
47 (1985) 6
48 (1985) 1, 4
49 (1987) 7, 9-10
Radiacija: doze, posledice, rizici. Beograd, 1985
Radoman, P.: Teorija organske evolucije. Beograd, 1985
Razvoj življenja od molekule do človeka. Ljubljana, 1974 (Sodobna biologija)
Schauer, P.: Humana genetika. Ljubljana, 1981
Strnad, J.: Strah pred sevanjem? Proteus, 48 (1985) 2, str. 56-63
Šuvaković, V.: Sida. Zagreb, 1985
Vpliv magnetnih dejavnikov na dedno snov (prosojnica)
Vrtar, B.: Genetika i evolucija. Zagreb, 1978
Zelena knjiga o ogroženosti okolja v Sloveniji. Ljubljana, 1972
Življenje in tehnika. Ljubljana, 35 (1984) 4; 37 (1986) 6, 7-8, 10; 38 (1987) 11; 39 (1988) 3



Dijaki 4. letnika med poukom biologije v knjižnici II. gimnazije Maribor (foto Peter Brecl)

Predmet: BIOLOOGIJA

Tema: MORJE IN OCEANI

Delo v skupinah: Življenje na morju, Prehranjevalni splet in produktivnost v morju, Pomen morja za človeka, Onesnaževanje morja

Dijaki samostojno iščejo in uporabljajo najdene biološke informacije, na koncu vse skupine poročajo o svojem delu v obliki miselnega vzorca. Uporabljajo primarne in sekundarne publikacije (priročnike), se na ta način seznanijo z literaturo za morsko biologijo in utrdijo znanje o citiranju uporabljene literature.

S pomočjo terminala v šolski knjižnici iščejo tudi online informacije v drugih knjižnicah.

Uporabljena literatura:

Avčin, F.: Človek proti naravi. Ljubljana, 1969

Biologija 1. Ljubljana, 1981

Biologija. Ljubljana, 1976 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Dietrich, F.: Ladje, morja, pristanišča. Ljubljana, 1967

Gaia, modri planet: atlas za današnje upravljalce jutrišnjega sveta. Ljubljana, 1991

Geografija, Ljubljana. 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Kako deluje? Človekovo okolje. Ljubljana, 1988

Lah, A.: Slovenija sedemdesetih let. Ljubljana, 1977

Leksikon Cankarjeve založbe. Ljubljana, 1988

Likar, M.: Mikrobiologija. Ljubljana, 1987 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Narava. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)

Okolje. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Pomorska enciklopedija, 5. del. Zagreb, 1958

Seymour, J., H.Girardet: Načrt za zeleni planet. Ljubljana, 1991

Slovenija - naše okolje. Ljubljana, 1976

Slovenija 88. Ljubljana, 1989

Stroji. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)

Tarman, K.: Višje ravni organizacije. Ljubljana, 1982

Tarman, K.: Osnove ekologije in ekologija živali. Ljubljana, 1992

Verbinc, F.: Slovar tujk. V Ljubljani, 1982

Zei, M.: Morski ribji trg. Ljubljana, 1983

Zei, M.: Življenje v morju. Ljubljana, 1988 (Sprehodi v naravo)

zelena knjiga o ogroženosti okolja v Sloveniji. Ljubljana, 1972

Zemlja. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)

Opomba: Ura je nastala v sodelovanju s prof. Sonjo Vesenjak.

Predmet: BIOLOGIJA

Tema: MORJE IN OCEANI

Uporabljena literatura po kupinah:

I. skupina

Biologija. Ljubljana, 1976 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Okolje. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Geografija. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Zei, M.: Življenje v morju, Ljubljana, 1988 (Sprehodi v naravo)
Zemlja. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)
Narava. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)

II. skupina

Okolje. Ljubljana, 1981 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Biologija, 1. del. Ljubljana, 1981
Tarman, K.: Višje ravni organizacije. Ljubljana, 1982
Slvenija: naše okolje. Ljubljana, 1976
Kako deluje? Človekovo okolje. Ljubljana, 1988, O biologiji morja
Likar, M.: Mikrobiologija. Ljubljana, 1987 (Leksikoni CZ)

III. skupina

Pomorska enciklopedija, 5. del. Zagreb, 1958
Stroji. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)
Dietrich, E.: Ladje, morja, pristanišča. Ljubljana, 1967
Zemlja. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)
Zei, M.: Morski ribji trg. Ljubljana, 1983
Lah, A.: Slovenija sedemdesetih let, 1977

IV. skupina

Pomorska enciklopedija, 5. del. Zagreb, 1958
Zemlja. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)
Avčin, F.: Človek proti naravi. Ljubljana, 1969
Zelena knjiga o ogroženosti okolja v Sloveniji. Lj., 1972
Kako deluje? Človekovo okolje. Ljubljana, 1988
Slovenija: Naše okolje. Ljubljana, 1976
Okolje. Ljubljana, 1982 (leksikoni CZ)
Slovenija 88. Ljubljana, 1989

Priimek in ime _____ Predmet: _____

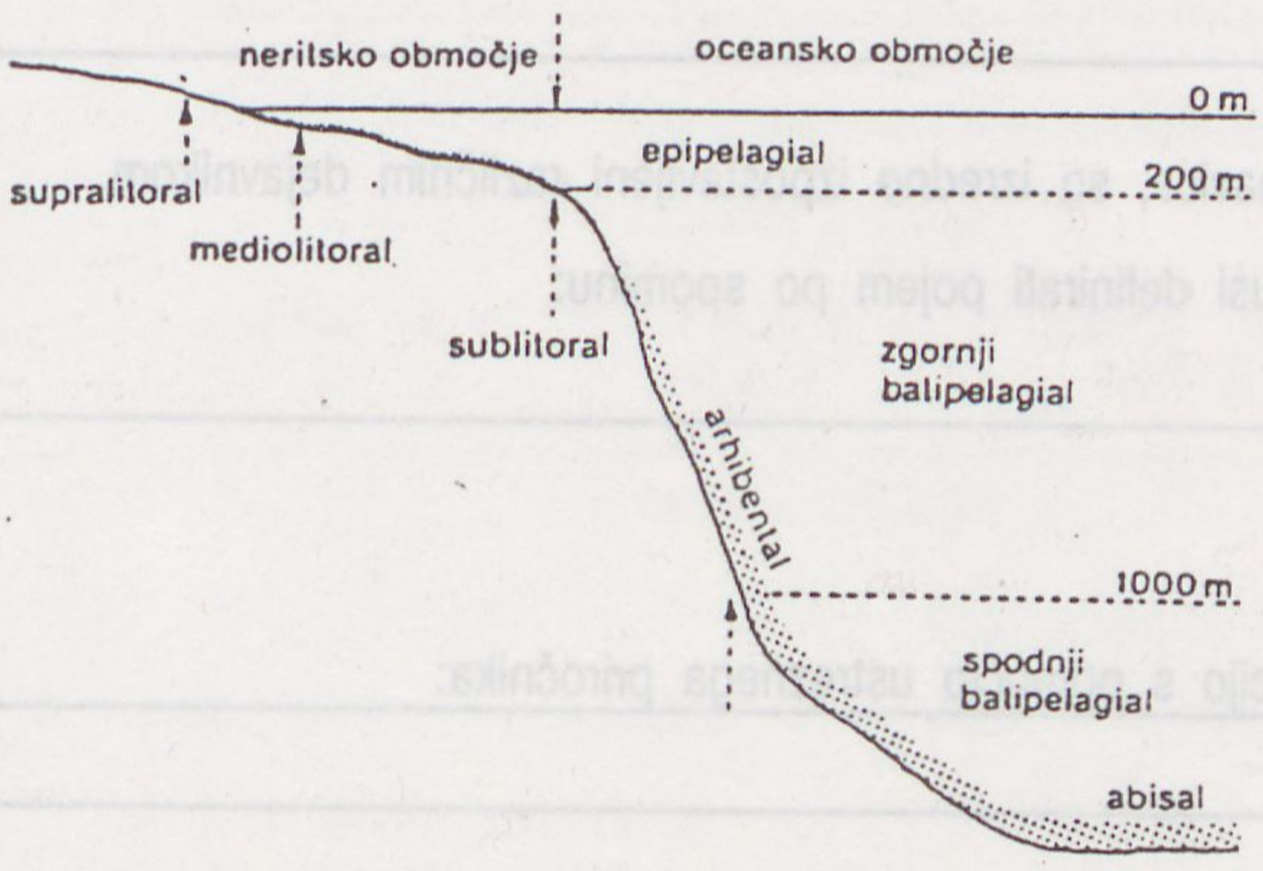
Učitelj: _____

Delovni list za iskanje informacij

tema: MORJE IN OCEANI

I. del Življenje v morju

1. Skica, ki prikazuje razdelitev morja na več življenjskih območij:



Ključne besede:

* bental
* iltoral:
  supralitoral
  mediolitoral
  (=evlitoral)
  sublitoral
  (=infralitoral)

S pomočjo priročnikov razloži in opiši pomen ključnih besed

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Viri informacij:

1. (Priimek, I.: Naslov. Kraj, založba, leto, str. _____

2. _____

3. _____

2. Poišči v ustrezni literaturi, kako imenujemo organizme, ki so:

a) aktivni plavalci _____

b) lebdijo v vodi _____

c) živijo na morskem dnu _____

(Zei: Življenje v morju. Pravilno citiraj literaturo.)

vir inf.: _____

Preveri s pomočjo ustreznega priročnika, če definicije držijo?

_____

_____

_____

vir inf.: _____

3. Organizmi, ki živijo v področju bibavice, so izredno izpostavljeni različnim dejavnikom.

a) Ali veš, kaj je bibavica? Poskusi definirati pojem po spominu:

_____

vir inf.: spomin (notranji vir)

Preveri in dopolni svojo definicijo s pomočjo ustreznega priročnika: _____

_____

vir inf.: _____

_____

dodatni vir inf.: Zemlja. Lj., MK, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija). str. 80

b) V katere pasove razdelimo področje litorala?

Glej skico: _____

c) Poišči tipične predstavnike supralitorala, mediolitorala in infralitorala in jih zapiši.

supralitoral: _____

mediolitoral: _____

infralitoral: _____

vir inf. Narava. Lj., MK, 1982. (Velika ilustrirana enciklopedija). str. 237

d) Kateri dejavniki po tvojem mnenju vplivajo na življenje organizmov v mediolitoralu in kako so se prilagodili življenju v bibavici?

Poskusi sam(a); če ne znaš, si pomagaj z literaturo.

_____

_____

_____

vir inf.:

notranji _____

zunanji _____

Priimek in ime: _____ Predmet: _____

Učitelj: _____

DELOVNI LIST ZA ISKANJE INFORMACIJ

Tema: MORJE IN OCEANI

II. del: Prehranjevalni splet in produktivnost v morju

1. Poimenuj posamezne člene v prehranjevalni verigi (če ne znaš sam, si pomagaj z učbenikom: Biologija 1)

zelene alge ⟶ samook ⟶ sardela ⟶ kormoran

_____ ⟶ rastlinojedec ⟶ _____ ⟶ _____

1. člen 2. člen 3. člen 4. člen

_____

ali potrošniki ali konzumanti

_____

Vir inf.:

notranji (spomin): _____

zunanji: _____

(Priimek, I.: Naslov. Kraj, založba, leto. str.)

Poišči definicijo prehranjevalne verige:

_____

_____

vir inf.: _____

2. Poišči v učbeniku K. Tarmana Višje ravni organizacije poglavje o onesnaževanju morja in pojasni:

a) kako se kopičijo strupene snovi preko prehranjevalne verige:

_____

_____

vir. inf.: _____

b) Kaj je "obolenje minamata"?

_____

_____

Dodaj še informacijo iz literature Kako deluje? Človekovo okolje.

_____

1. vir inf.: _____

2. vir inf.: _____

Opiši strategijo iskanja: _____

_____

3. Poišči v literaturi prehranjevalni splet in ga razloži:

_____

vir inf. Biologija 1. _____

nadaljuj citiranje

dodatni vir inf.: Požar-Domac, A: O biologiji morja.

_____

nadaljuj citiranje!

4. Razloži pomen fitoplanktona za življenje na Zemlji.

a) fitoplankton - definicija:

_____

vir inf.: _____

b) pomen: _____

_____

_____

vir inf.: Slovenija - naše okolje. _____

nadaljuj citiranje

5. Kakšen pomen imajo prehranjevalni spleti za morski ekosistem? Uporabi učbenik Biologija 1

_____

_____

_____

_____

vir inf.: _____

Priimek in ime _____ Predmet: _____

Učitelj: _____

DELOVNI LIST ZA ISKANJE INFORMACIJ

Tema: MORJE IN OCEANI

III. del: Pomen morja za človeka

1. Premisli in nariši miselni vzorec ali napiši ključne besede o gospodarskem pomenu morja

2. S pomočjo Pomorske enciklopedije (geslo: morje - ekonomika) preveri svoj miselni vzorec oziroma ključne besede in jih po potrebi dopolni.

   Citiraj uporabljeno literaturo

   vir inf.: _____

   (Priimek, ime avtorja: Naslov, del. Kraj, založba, leto, Str.)

3. Vsako ključno besedo razširi s pomočjo ustrezne literature.

   Pomoč:

   Stroji (Proizvodnja in distribucija el. energije, str. 85)

   Ladje, morja, pristanišča (Gospodarski vidiki oceanografije, str, 202)

   Zemlja (Industrijski ribolov, str. 240; Ribogojništvo, str. 242)

   Morski ribji trg (str.9)

   Ključne besede:

Pravilno citiraj uporabljeno literaturo.

1. vir inf.: _____

2. vir inf.: _____

3. vir inf.: _____

4. vir inf.: _____

4. Kako izkoriščamo morje pri nas? Uporabi literaturo Ladje, morja, pristanišča (Naše domače ribiške ladje, str. 205 in Slovenija 70-tih let, str. 201).

Pravilno citiraj uporabljeno literaturo.

1. vir inf.: _____

2. vir inf.: _____

Priimek in ime: _____ Predmet: _____

Učitelj: _____

DELOVNI LISTI ZA ISKANJE INFORMACIJ

Tema: MORJE IN OCEANI

IV. del. Onesnaževanje morja

1. Kaj po tvojem mnenju najpogosteje onesnažuje morje? Napiši ključne besede.

_____

_____

_____

vir inf.: notranji (spomin) _____

2. S pomočjo Pomorske enciklopedije in druge literature preveri in dopolni ključne besede in jih razširi

Pomoč:

Zemlja (str. 152)

Človek proti naravi (str. 109)

Zelena knjiga o ogroženosti... (str. 43)

_____

_____

_____

Pravilno citiraj uporabljeno literaturo.

1. vir inf.: _____

Priimek, ime avtorja: Naslov. Kraj, založba, leto. (Zbirka). Str.

2. vir inf.: _____

3. vir inf.: _____

4. vir inf.: _____

3. Kako je z onesnaževanjem morja pri nas? S pomočjo ustrezne literature napiši nekaj o tej problematiki.

_____

_____

_____

Pomoč:
Kako deluje? Človekovo okolje (str. 366)
Slovenija - naše okolje (str. 50)
Citiraj uporabljeno literaturo

1. vir inf.: _____

2. vir inf.: _____

4. V novejšem času se v Sloveniji s pomočjo ekologov borimo proti onesnaževanju morja. Poišči v najnovejši literaturi nekaj prispevkov na to temo in jih citiraj.

   Uporabi zbornik Slovenija 88!

Evtrofizacija - kaj je to?

vir inf.: Okolje.

nadaljuj citiranje

Posledice evtrofizacije so:

vir inf.: Štirn J.: Varstvo obalnega morja in okolja v Primorju. Str. 106. Ta članek poišči v zborniku Slovenija 88. Str. 100-117

Predmet: BIOLOŠKO LABORATORIJSKO IN EKSPERIMENTALNO DELO (BLED)

Tema: ZBIRANJE PODATKOV

VAJA V ŠOLSKI KNJIŽNICI

Vaja v knjižnici je razdeljena na teoretični (1 ura) in praktični del (3 ure), ko dijaki samostojno rešujejo liste z zastavljenimi vprašanji (4 vprašanja). Pri svojem samostojnem delu uporabljajo temeljno literaturo iz biologije, botanike, zoologije, ekologije, medicine, referenčno literaturo, periodične publikacije, članke in tudi najsodobnejšo angleško literaturo za navedena področja, ki jo šolska knjižnica nabavlja za mednarodno maturo, ter primerjajo naše učbenike s tujimi.

Uporabljena literatura:

Biologija. Ljubljana, 1976 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Biologija 1. Ljubljana, 1981

Biology: study guide, 1. del. Harlow, 1985 (Revides Nuffield advanced science)

Biološki vestnik. Ljubljana, 39 (1991)

Bohinc, P.: Slovenske zdravilne rastline. Ljubljana

Borojević, S.& K.: Genetika. Novi Sad, 1971

Božič, I.: Ptiči Slovenije. Ljubljana, 1993

Bricelj, M.: Izvori virusa aidsa. Proteus, 52 (1989) 7, str. 250

Buchaum, R.: Milne, J.L.: Nižje živali. Ljubljana, 1971 (Velika ilustrirana enciklopedija živali)

Burnie, D.: Ptiči. Murska Sobota, 1990 (Svet okrog nas)

Coleman, W.: Govindjee: How to plants make oxygen. Scientific American, 1990, february, str. 42

Curtis, H.: Barnes, N.S: Invitation to biology. New York, 1985

Človek. Ljubljana, 1983 (Velika ilustrirana enciklopedija)

Derganc, M.: Osnove prve pomoči za vsakogar. Ljubljana, 1976

Gabrščček, S.: Kako se izogniti katastrofam. Življenje in tehnika, 40 (1989) 7 -8, str. 36

Gallo, R.C.: The aids virus. Scientific American, 1987, january, str. 39

Gilliard, E.T.: Ptiči. Ljubljana, 1968 (Ilustrirana enciklopedija živali)

Gogala, A.: Paličnjaki v insektariju. Proteus, 53 (1990) 1, str. 3-10

Gogala, A.: Virus aidsa oponaša hormon. Proteus, 51 (1989) 5, str. 203

Green, N.P.P.: Biological science, 1. del. Cambridge, 1988

Green, N.P.O.; Stout; Taylor: Biological science, 2. del. Cambridge 1990

Grlić, L.: Užitne divje rastline. Ljubljana, 1980

Guggisberg, Hainard, Zimmerli: Naše ptice. Novi Sad, 1981

Hadži, J.: Razvojna pota živalstva. Ljubljana, 1970

Hadži, J.: Zoologija. Ljubljana, 1967

Herak, M.: Geologija. Zagreb, 1984 (Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu)

Heralds, E.S.: Ribe. Ljubljana, 1968 (Ilustrirana enciklopedija živali)

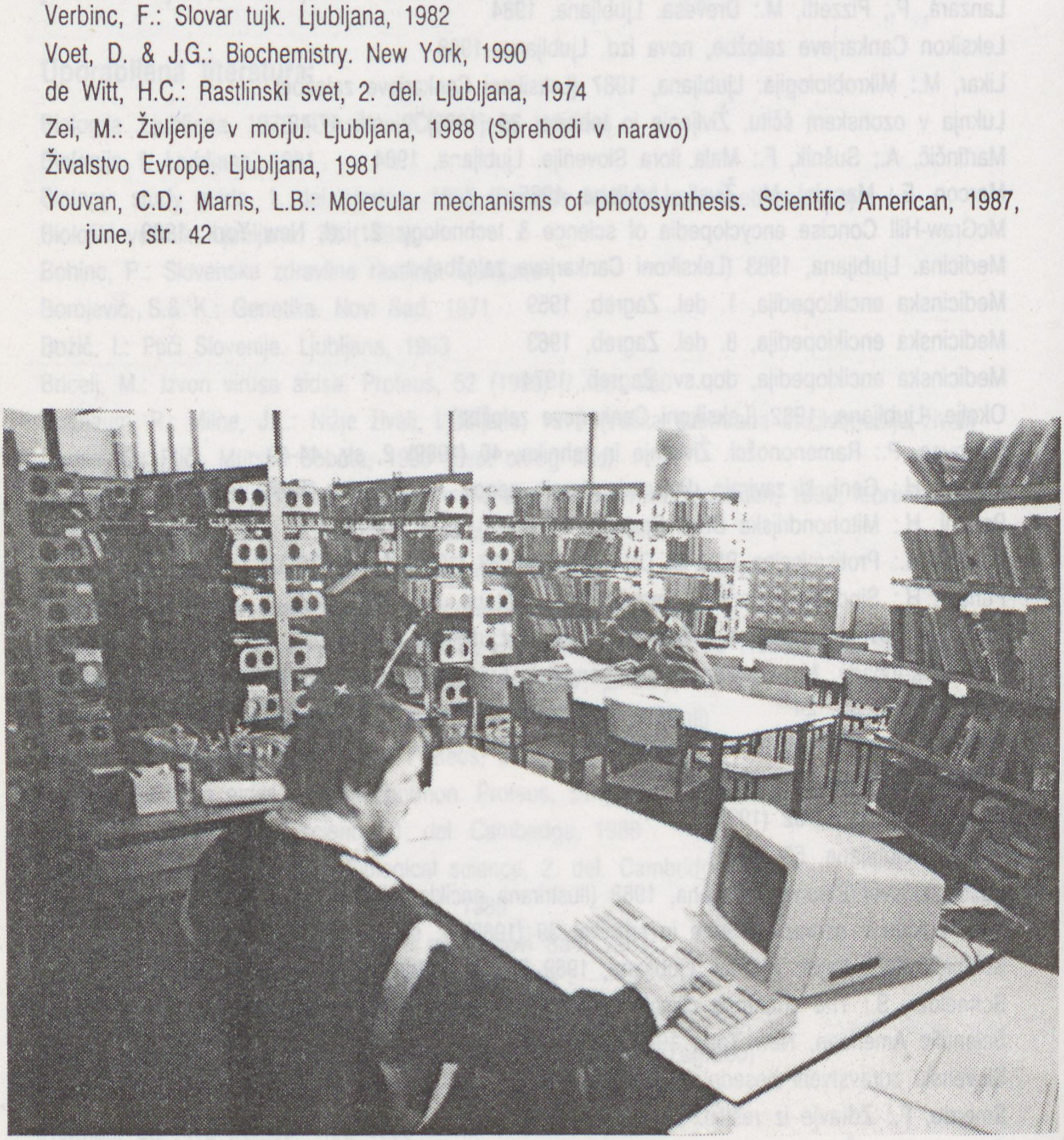
Herman, S.: Prva pomoč. Trst, 1986

Houghton, R.A.; Woodwell, G.M.: Global climatic change. Scientific American, 1989, april, str. 18

How to cells see antigen. Scientific American, 1989, november, str. 38

Kako deluje? Človek. Ljubljana, 1974
Kako deluje? Človekovo okolje. Ljubljana, 1988
Karlson, P.: Biokemija. Ljubljana, 1980
Karlson, P.: Biokemija. Zagreb, 1989 (Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu)
Kemija. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Klots, A.B.& E.B.: Žuželke. Ljubljana, 1970 (Ilustrirana enciklopedija živali)
Kostić, V.& L.: Hemijsko tehnološki leksikon. Beograd, 1980
Kromar, J.: Rožnik, P.: Zdravilne rastline. Ljubljana, Maribor, 1972
Kryštufek, B.: Kaj se dogaja z baltiškimi tjulenji. Proteus, 53 (1991) 2, str. 65-68
Lanzara, P.; Pizzetti, M.: Drevesa. Ljubljana, 1984
Leksikon Cankarjeve založbe, nova izd. Ljubljana, 1988
Likar, M.: Mikrobiologija. Ljubljana, 1987 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Luknja v ozonskem ščitu. Življenje in tehnika, 39 (1988) 9, str. 47-48
Martinčič, A.; Sušnik, F.: Mala flora Slovenije. Ljubljana, 1984
Marcon, E.: Mangini, M.: Živali. Ljubljana, 1986
McGraw-Hill Concise encyclopedia of science & technology. 2. izd. New York, 1989
Medicina. Ljubljana, 1983 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Medicinska enciklopedija, 1. del. Zagreb, 1959
Medicinska enciklopedija, 8. del. Zagreb, 1963
Medicinska enciklopedija, dop.sv. Zagreb, 1974
Okolje. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Pavlovec, P.: Ramenonožci. Življenje in tehnika, 40 (1989) 2, str. 44-49
Pehani, H.: Geni, ki zavirajo delovanje drugih genov. Proteus, 51 (1988) 9-10
Pehani, H.: Mitohondrijska DNA. Proteus, 51 (1988) 3, str. 96-98
Pehani, H.: Protismiselna RNA in DNA. Proteus, 53 (1990) 1, str. 30-32
Pehani, H.: Sindrom imunske pomanjkljivosti. Proteus, 50 (1987) 9-10
Plut, D.: Slovenija - zelena dežela ali pustinja? Ljubljana, 1987
Podvornik-Alhady, M.: Hipoteza o mitohondrijski Evi kot izziv sodobni antropologiji. Proteus, 51 (1988) 1, str. 24
Požarnik, H.: SOS za naravo in človeka. Ljubljana, 1988
Proteus. Ljubljana, 51 (1989)
Proteus. Ljubljana, 52 (1990)
Proteus. Ljubljana, 53 (1991)
Rastlinski svet Evrope. Ljubljana, 1988 (Ilustrirana enciklopedija)
S.K.: Luknja v ozonu. Življenje in tehnika, 39 (1988) 1, str. 51-53
Schmidt, K.P.; Inger: Plazilci. Ljubljana, 1969 (Velika ilustrirana enciklopedija živali)
Schneider, S.: The changing climate. Scientific American, 1989, september, str. 38
Scientific American. New York, 1989, 1990, 1991
Slovenski zdravstveni besednjak. Maribor, 1987
Smerdu, F.: Zdravje iz rastlin. Ljubljana, 1974
Smolik, H.W.: Živalski svet. Ljubljana, 1976
Suslick, K.S.: The chemical effects of ultrasound. Scientific American, 1989, february, str. 62

Šilić, Č.: Endemične biljke. Beograd, 1984 (Priroda Jugoslavije; 4)
Škornik, I.: Bili smo na raziskovalnem dnevu. Proteus, 53 (1991) 6 in 7
Šuvaković, V.: Sida - šta je sida: kako se boriti. Zagreb, 1985
Tavčar, A.: Sedmero groženj življenju na zemlji. Življenje in tehnika, 41 (1990) 2, str. 13-15
Tavčar, M.: Tri leta po Černobilu. Življenje in tehnika, 40 (1989) 5, str. 12-20
Tišler, M.: Narava, človek in kemija. Ljubljana, 1984
Toole, G. & S.: Understanding biology for advenced lavel. Leckhampton, 1990
Urbanc, M.: Ozon - zelena kemikalija. Življenje in tehnika, 42 (1991) 4, str. 39-41
Vardijan, M.: Življenjski procesi - asimilacija - desimilacija. Ljubljana, 1990
Verbinc, F.: Slovar tujk. Ljubljana, 1982
Voet, D. & J.G.: Biochemistry. New York, 1990
de Witt, H.C.: Rastlinski svet, 2. del. Ljubljana, 1974
Zei, M.: Življenje v morju. Ljubljana, 1988 (Sprehodi v naravo)
Živalstvo Evrope. Ljubljana, 1981
Youvan, C.D.; Marns, L.B.: Molecular mechanisms of photosynthesis. Scientific American, 1987, june, str. 42



Knjižnica II. gimnazije Maribor

Predmet: BLED (Biološko laboratorijsko in eksperimentalno delo)

Razred: četrti

Tema: ZBIRANJE PODATKOV (vaja v šolski knjižnici)

PRIMER DELOVNEGA LISTA Z VPRAŠANJI ZA SAMOSTOJNO ISKANJE BIOLOŠKIH INFORMACIJ

I. SKUPINA:

1. Squila mantis je predstavnik morskih členokožcev. Poišči v primerni literaturi slovensko ime ter ugotovi, v katero skupino ga uvrščamo. Ali ima ta organizem kakšne posebne značilnosti? Slovensko ime spominja še na drugega členonožca. V literaturi poišči njegovo latinsko ime. Vso uporabljeno literaturo pravilno citiraj.
2. V najsodobnejši angleški literaturi poišči razlago za prevajanje dražljaja po živčni celici. Napiši kratek izvleček.

   Citiraj uporabljeno literaturo in opiši, kako si našel(šla) ustrezno literaturo.
3. S pomočjo referenčne literature poišči pojem ENDEMIT, ga razloži ter imenuj kakšnega endemita (npr. rastlino).

   Citiraj uporabljeno literaturo.
4. V reviji Življenje in tehnika poišči članke, ki obravnavajo problematiko ozona, najnovejšega preberi in napiši kratek povzetek. Vse članke citiraj.

VII. SKUPINA:

1. V naravi bi radi nabrali rastlino Berberis vulgaris. Ugotovi slovensko ime te rastline, v kateri rod spada ter ali spadajo v ta rod še kakšne druge rastline. Kje v Sloveniji bi lahko to rastlino našli? Poišči sliko ali risbo te rastline in ugotovi, kateri alkaloid vsebuje, ali ima rastlina tudi kakšno uporabno vrednost in v katere namene jo uporabljamo.
2. V referenčni literaturi poišči razlago za izraz PERCIPITACIJA ter jo zapiši.
3. Ko govorimo o ekologiji, pogosto zasledimo kratico PVC (polivinil-klorid). Poišči v literaturi kaj več podatkov o tej snovi. Citiraj uporabljeno literaturo.
4. V reviji Proteus se pogosto pojavlja priimek avtorja Andreja Gogala. V katero področje biologije bi uvrstil(a) njegove članke? Citiraj vse njegove članke, ki so izšli v zadnjih dveh letih.

Opomba: Ura je nastala v sodelovanju s prof. Sonjo Vesenjak.

GEOGRAFIJA - PREGLED PO TEMAH

Pred.	Razred	Tema	Opis ure
GEO	2.	Domača pokrajina	Samostojno iskanje in uporaba geografskih informacij. Dijaki so razdeljeni v skupine (2 ali 3) in rešujejo zastavljena vprašanja. Po opravljenem delu izdelajo pisna poročila. Pri delu se seznanijo s temeljno geografsko literaturo o domači pokrajini, pri tem uporabljajo kataloge, terminal, primarne (monografije, članke) in sekundarne publikacije (priročnike) in utrjujejo pravilno citiranje uporabljene literature. TRAJANJE: 2 šolski uri
GEO	1. mednarodni	Urbanizacija	Samostojno iskanje in uporaba geografskih informacij s s pomočjo delovnih listov za iskanje informacij. Delo v dvojicah, pri tem dijaki uporabljajo najnovejšo literaturo v angleškem jeziku. Uporabljajo monografske, serijske publikacije in različne priročnike. TRAJANJE: 2 šolski uri
GEO	2.	Latinska Amerika	Skupinski pouk: Latinskoameriška mesta; nekatere naravne katastrofe Latinske Amerike; Porečje Amazonke; Pomen Panamskega prekopa in prometnega omrežja za razvoj Latinske Amerike; Del kulture Latinske Amerike. S pomočjo knjižničnega gradiva so dijaki dobili teme za skupinski pouk, ko so jih individualno obdelali doma ali v knjižnici. Pri pouku geografije je bil skupen zaključek, ko so dijaki po skupinah poročali o opravljenem delu. Sodelovali so vsi člani skupin in pri tem uporabljali prosojnice, literaturo, barvne fotografije in drug material. TRAJANJE: 2 šolski uri za navodila, razdelitev nalog; individualno delo; 2 uri za poročila, pogovor, diskusijo.
GEO	2.	Severna Amerika (ZDA in Kanada)	Skupen dogovor in načrtovanje učitelja in knjižničarja o temah za referate. Teme: Mozaik ljudstev in ras (Indijanci, Eskimi...); Ameriška mesta (New York, Chicago, mestne četrti...); Narodni parki (Grand Canyon, Yellowstone); Ameriški način življenja; Vzhodna, Zahodna obala S Amerike, Havaji, Aljaska... Individualno delo dijakov, svetovanje knjižničarja.

Predmet: GEOGRAFIJA

Tema: DOMAČA POKRAJINA

Samostojno iskanje in uporaba geografskih informacij. Dijaki so razdeljeni v dvojice in rešujejo zastavljena vprašanja (3). Pri delu se seznanijo s temeljno geografsko literaturo o domači pokrajini, pri tem uporabljajo kataloge, primarne (monografske publikacije, članke) in sekundarne publikacije (priročnike) in utrjujejo pravilno rabo citiranja uporabljene literature. Na koncu izdelajo poročila.

Uporabljena literatura:

Atlas Slovenije. Ljubljana, 1985

Banovec, T.: Topografski priročnik. Ljubljana, 1983

Bračič, V.: Ptujsko polje. Maribor, 1975

Ekološke teme. Ljubljana, 1990 (Zelena tribuna)

Enciklopedija Slovenije, 1. del: A-Ca. Ljubljana, 1987

Enciklopedija Slovenije, 2. del: Ve-Ed. Ljubljana, 1988

Enciklopedija Slovenije, 3. del: Eg-Hab. Ljubljana, 1989

Enciklopedija Slovenije, 4. del: Hac-Kare. Ljubljana, 1990

Enciklopedija Slovenije, 5. del: Kari-Krei. Ljubljana, 1991

Gams, I.: Kras. Ljubljana, 1974

Geografija. Ljubljana, 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Geografski simpozij o severnovzhodni Sloveniji. Maribor, 1973 (Geographica Slovenica; 2)

Hočevar, A.: Meteorologija. Ljubljana, 1988

Ilešič, S.: Pogledi na geografijo. Ljubljana, 1979

Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije, 1. del: Vzhodna Slovenija. Ljubljana, 1988

Kako deluje? Človekovo okolje. Ljubljana, 1988

Klimatografija Slovenije, 1. del: Temperatura zraka 1951-1980. Lj., 1988

Klimatografija Slovenije, 2. del: Padavine 1951-1980. Ljubljana, 1989

Krajevni leksikon, 4. del. Ljubljana, 1980

Lah, A.: Slovenija sedemdesetih let. Ljubljana, 1977

Melik, A.: Slovenija, 1. del. V Ljubljani, 1963

Melik, A.: Slovenija, 2. del: Štajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino. V Ljubljani, 1957

Melik, A.: Slovenija, 2. del: Posavska Slovenija. V Ljubljani, 1959

Neukamp, E.: Oblaki in vreme. Ljubljana, 1988 (Sprehodi v naravo)

Plut, D.: Slovenija - zelena dežela ali pustinja. Ljubljana, 1987 (Krt)

Pučnik, J.: Atlas oblakov. Ljubljana, 1952

Pučnik, J.: Velika knjiga o vremenu. Ljubljana, 1980

Ribarič, V.: Potresi. Ljubljana. Ljubljana, 1984

Sever, B.: Pomurje A - Ž. Murska Sobota, 1990

Seymour, J.: Načrt za zeleni planet. Ljubljana, 1991
Slovenia's many and varied wives. Slovenia magazine, 3 (1989) 3, str. 23-25
Slovenija 88. Ljubljana, 1989
Statistični godišnjak Jugoslavije 1990. Beograd, 1990.
Statistični koledar Jugoslavije 1991. Beograd, 1991
Statistični letopis občin in mesta Mariboe. Maribor, 1988
Statistični letopis SR Slovenije 1989. Ljubljana, 1989
Steinert, D.: Zemljotresi. Novi Sad, 1981
Stritar, A.: Krajina, krajinski sistemi. Ljubljana, 1990 (Znanstveni tisk)
Svetovna dediščina v Jugoslaviji. Ljubljana, 1990
Šprogar, J.: A Tribute to Bishop Anton Martin Slomšek. Slovenia magazine, 3 (1989) 4, str. 9-11
Veliki geografski atlas Jugoslavije. Zagreb, 1987
Vrišer, I.: Regionalno planiranje. Ljubljana, 1978 (Tokovi)
Zakladi Slovenije. Ljubljana, 1979
Zemlja. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)
Zgonik, M.: Dravska dolina. Maribor, 1977
Živeti z Mariborom. Maribor, 1990
A year in the life of planet Earth. National geographic, 176 (1989) 6

Predmet: GEOGRAFIJA

Razred: drugi

Tema: DOMAČA POKRAJINA

I. skupina:

1. Razloži pomen besed deagrarizacija in degradacija. Uporabi enega od ustreznih priročnikov in podatek pravilno citiraj.
2. Kaj je značilno za urbanizacijo Slovenije in razvoj mestnega prebivalstva v Sloveniji? Uporabi knjigo Regionalno planiranje in poišči avtorja tega dela.
3. Naštej tri subregije in trinajst občin, ki jih vključuje pojem Severnovzhodna Slovenija. Uporabi ustrezno število publikacij Geographica Slovenica.

II. skupina:

1. Kaj je značilno za naravni prirast prebivalstva Maribora za obdobje 1960-1985? Uporabi Statistični pregled za Maribor in podatek pravilno citiraj.
2. Imenuj elektrarne na Dravi na slovenskem ozemlju in naštej razmere, ki uvrščajo Dravo med najkvalitetnejše vodne vire za pridobivanje električne energije. Uporabi priročno literaturo in podatek pravilno citiraj.
3. Sledi toku reke Drave na slovenskem ozemlju, poimenuj pokrajine, skozi katere teče, in označi strani kart, ki spremljajo tok reke. Uporabi Atlas Slovenije.

III. skupina:

1. Analiziraj diagram prenočitev domačih in tujih gostov v Mariboru v obdobju 1960-1987. Pri tem poišči in uporabi ustrezno publikacijo, ki prikazuje statistične podatke o Mariboru, in pravilno citiraj.
2. Določi geografsko lego Maribora, Lendave, Ormoža in Dravograda. Uporabi Atlas Jugoslavije in pravilno citiraj uporabljeno literaturo.
3. Kako lahko na karti predstavimo višino in nagnjenost pobočij? Uporabi enciklopedijo, ki jo najdeš med geološko literaturo.

IV. skupina:

1. Imenuj tri mejne prehode proti Italiji in Avstiji in jih nato poišči na karti Slovenije. Uporabi statistični koledarček Slovenije ali kak drug vir in podatek pravilno citiraj.
2. Katere ekološke katastrofe so prizadele življenje planeta Zemlja v letu 1989? Med geografskimi periodičnimi publikacijami poišči revijo v angleškem jeziku in njen članek o katastrofah. Pravilno citiraj članek.
3. S pomočjo kataloga ali terminala poišči literaturo o Slovenskih goricah.

Opomba: Ura je nastala v sodelovanju s prof. Lučko Lorber.

V. skupina:

1. Katere so značilnosti podravskega vinskega rajona?

   Poišči ustrezni članek v Slovenia magazine in ga pravilno citiraj.
2. Kakšna je stopnja degradacije v SV Sloveniji?

   Uporabi literaturo, ki obravnava ekologijo, avtor je D. Plut, karto 6: Degradirane pokrajine v Sloveniji. Podatek pravilno citiraj.
3. Poišči podatke v urbanem razvoju Maribora od 18. do 1. pol. 19. stol. Pomagaj si s Krajevnim leksikonom (v ustreznem delu).

VI. skupina:

1. A. M. Slomšek je leta 1859 prestavil sedež lavantinske škofije v Maribor. Zaslužen je za prebujanje narodne zavesti v boju proti ponemčevanju na Štajerskem. Vedno je poudarjal: "Materni jezik ..... (dopolni stavek).

   Poišči članek o Slomšku v eni od revij Slovenia magazine in ga pravilno citiraj.
2. Razloži pojme:

ekumena

ekotop

populacija

Podatke poišči v knjigi D. Pluta: Slovenija, zelena dežela... Poišči knjigo v avtorskem katalogu, ugotovi njeno signaturo in jo poišči na polici. Pravilno citiraj uporabljeno literaturo.

3. Označi podnebne razmere v Mariboru. Pomagaj si s Krajevnim leksikonom.

VII. skupina:

1. Kateri trije reliefni in geomorfološki deli sestavljajo Maribor? Poišči in pravilno citiraj podatek. Pomagaj si s Krajevnim leksikonom.
2. V avtorskem katalogu ali s pomočjo terminala poišči, katera dela avtorjev Antona Melika, Igorja Vrišerja, Svetozarja Ilešiča in Dušana Pluta ima šolska knjižnica.

   Bibliografijo navedenih avtorjev uredi po abecedi.
3. Naštej tehnične pripomočke za orientacijo. Uporabi Topografski priročnik.

VIII. skupina:

1. Označi prometno lego Maribora. Pomagaj si s Krajevnim leksikonom ali s kakšnim drugim ustreznim virom in pravilno citiraj uporabljeno literaturo.

2. Razloži značilnosti mikroklime v mestih. Podatek poišči v novejšem priročniku iz ekologije in ga pravilno citiraj.
3. Naštej najpomembnejša mariborska podjetja. Poišči jih v knjigi, ki je izšla januarja 1990 in obravnava turizem Maribora. Uporabljene podatke pravilno citiraj.

IX. skupina:

1. Poišči novejšo literaturo, ki prikazuje najpomembnejšo naravno in kulturno dediščino vzhodne Slovenije. Napiši skrajšan bibliografski opis za to publikacijo.
2. Izpiši:
   - povprečne minimalne temperature v stop. C za Slovenske Konjice 1971-1980,
   - povprečne maksimalne temperature v stop. C za Maribor 1971-1980,
   - količino padavin v mm za: Maribor Tezno v obdobju 1971-1980, Ribnico na Pohorju v obdobju 1971-1980.

   Uporabi literaturo s področja klimatografije.
3. Katere periodične publikacije ima šolska knjižnica za področje geografije?

   Seznam (bibliografijo) uredi po abecedi.

Predmet: GEOGRAFIJA

Razred: prvi, mednarodni

Tema: URBANIZACIJA

Iskanje in uporaba geografskih informacij, uporaba najsodobnejše geografske literature v angleškem jeziku, uporaba monografskih in periodičnih publikacij ter priročnikov. Vaje v šolski knjižnici.

Uporabljena literatura:

Atlas sveta. Ljubljana, 1991

Bračič, V.: Sodobni svet. 2. del. Maribor, 1983

Clark, A.N.: Longman dictonary of geography. Harlow, 1988

Clarke, J.: Population geography. 2. izd. Oxford, 1989

Conniff, R.: Chicago: Welcome to the Neighborhood. National geographic, 179 (1991) 5, str. 50-77

Geografija. Ljubljana, 1982. (Leksikoni Cankarjeve založbe)

Going home. Refugees, 1992, january, str. 6-11

Haggett, P.: Geography. New York, 1983

Hornby, W.; Jones: An introduction to population geography. Cambridge, 1990

Ilešič, S.: Obča geografija. Ljubljana, 1971

Illustrated atlas of the world. Chicago, 1986

Jackson, J.A.: Migration. London, 1986

Leksikon Cankarjeve založbe. Ljubljana, 1988

Natek, K.; D.Perko; M.Žalik Huzjan: Države sveta 1991. Ljubljana, 1991

National geography. Washington, 1991

Refugees. Geneva, United Nations, 1992, january

Simmons, I.G.: The ecology of natural resources 2. izd. London, 1989

Verbinc, F.: Slovar tujk. V Ljubljani, 1982

Vresk, M.: Osnove urbane geografije. Zagreb, 1977

Waugh, D.: Geography. Walton on Thames, 1990

The World book atlas. Turnbridge Wells, 1989

Opomba: Ura je nastala v sodelovanju s prof. Vero Malajner.

Priimek in ime: _____ Predmet: _____

Učitelj: _____

DELOVNI LIST ZA ISKANJE INFORMACIJ

Tema: URBANIZACIJA

1. Sodobni svet doživlja hitre in temeljite družbene spremembe. Eden izmed procesov, ki povzroča te spremembe, je urbanizacija. Za razumevanje tega procesa moraš poznati naslednje geografske pojme:

urbanizacija _____

_____

suburbanizacija _____

_____

rurbanizacija _____

_____

urbanizacijski modeli _____

_____

Razloži njihov pomen.

Viri informacij:

Clark, A.N.: Longman dictonary of geography. Harlow, 1988
Geografija. Ljubljana, 1981. (Leksikoni Cankarjeve založbe)
Leksikon Cankarjeve založbe. Ljubljana, 1988
Verbinc, F.: Slovar tujk. V Ljubljani, 1982
Ilešič, S.: Obča geografija. Ljubljana, 1971
Hornby, W., M.Jones: An introduction to population geography. Cambridge, 1990
Clarke, J.: Population geography. 2nd. ed. Oxford, 1989

2. V zgodovini človeštva beležimo dva intenzivna urbanizacijska procesa, ločena časovno in prostorsko. S pomočjo literature ugotovi, kdaj in kje je prišlo do teh procesov.

a) Do prve močne urbanizacije v svetu je prišlo

kje _____

kdaj _____

zakaj _____

_____

b) Do druge močne urbanizacije v svetu je prišlo

kje _____

kdaj _____

zakaj

Viri informacij:

Waugh, D.: Geography. Walton on Thames, 1990
Haggett, P.: Geography. New York, 1983
Vresk, M.: Osnove urbane geografije. Zagreb, 1977
Ilešič, S.: Obča geografija. Ljubljana, 1971
Bračič, V.: Sodobni svet, 2. del. Maribor, 1983
Simmons, I.G.: The ecology of natural resources. 2nd ed.London, 1989
Jackson, J.A.: Migtation. London, 1986

Preveri svoje ugotovitve v kratki razlagi v priročniku (Clark: Longman dictionary of geography) pod geslom Urban growth phases (faze urbane rasti).

3. Eden pokazateljev stopnje gospodarske razvitosti je število mestnega prebivalstva. S pomočjo ustrezne literature napiši procentualni delež mestnega prebivalstva v razvitih državah in državah v razvoju

	Procentualni delež mestnega prebivalstva:		
	1950	1985	2000 (ocena)
razvite države			
države v razvoju			

ter opiši vzroke in posledice različne stopnje urbanizacije v razvitih državah in državah v razvoju.

Ustrezne podatke poišči v Waughovi geografiji in na koncu pravilno citiraj uporabljeno literaturo.

Citirana literatura:

Priimek, ime: Naslov, Kraj, letnica. Str.

3. Eden izmed utemeljiteljev urbanizacijskih modelov je bil Burgess. V Waughovi geografiji poišči in opiši njegov model na primeru Chicaga (uporabi Index)



Burgesov koncentrični model

in poimenuj vseh pet Burgesovih koncentričnih con:

Primerjaj svoje ugotovitve z razlago v Longmanovem geografskem slovarju na str. 129.

Pravilno citiraj uporabljeno literaturo.

1. vir:

2. vir:

Priimek, ime: Naslov. Kraj, letnica (Zbirka) str.

3. Opiši značilnosti razvoja in današnje funkcijske cone Chicaga:

Nariši ustrezen model urbane strukture Chicaga.

Uporabi karto, atlas, Waughovo geografijo, National geographic.

Pravilno citiraj uporabljeno literaturo.

Citirana literatura:

1. vir: _____

2. vir: _____

3. vir: _____

Priimek, ime: Naslov. Kraj, letnica (Zbirka) str.

Priimek, ime: Naslov. Naslov per.publ. Kraj, leto (letnica) št. Str.

3. Proces urbanizacije je po drugi svetovni vojni močno zajel tudi države v razvoju. S pomočjo tematske karte v Waughovi geografiji (str. 352) ter s pomočjo geografskega atlasa imenuj deset milijonskih mest v državah v razvoju

_____

_____

_____

_____

_____

in analiziraj vzroke in posledice takšne distribucije miljonskih mest v državah v razvoju. Pomagaj si s Haggettovo geografijo in pravilno citiraj uporabljeno literaturo.

_____

_____

_____

_____

_____

Določi stopnjo urbanizacije v Afganistanu (Države sveta 1991) ter opiši sodobne družbeno-geografske probleme v tej državi (Refugees, 88 (1992) january

_____

_____

_____

_____

_____

Citirana literatura:

1. vir: _____

2. vir: _____

3. vir: _____

Priimek, ime: Naslov, letnica. Str.

3. Moderna mesta imajo kompleksno sestavljeno notranjo strukturo. Takšen primer nam prikazuje Ullman-Harrisov večjederni model (The Ullman-Harris multiple nuclei model).

   Opiši njegove značilnosti.

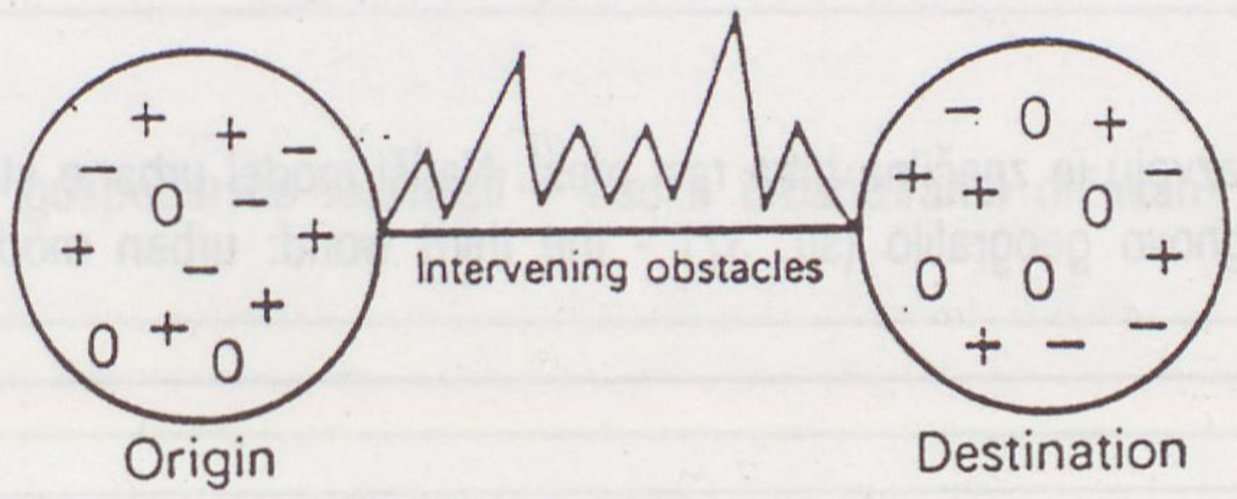
_____

_____

_____

_____

in nariši primer tega modela.



\+ Positive factors

– Negative factors

0 Neutral factors

Uporabi Longmanov geografski slovar in Waughovo geografijo (glej Index)

Pravilno citiraj uporabljeno literaturo:

1. vir: _____

2. vir: _____

3. Proces, ki je neposredno povezan z razvojem urbanizacije, imenujemo migracije. S pomočjo ustrezne literature razloži Leejevo teorijo in njegov model migracij (Hornbyeva geografija)

Pravilno citiraj uporabljeno literaturo:

1. vir:

2. vir:

3. Za države v razvoju je značilna hitra rast mest. Nariši model urbane strukture brazilskih mest. Uporabi Waughovo geografijo (str. 371 - the third world: urban models)

Razloži vzroke in posledice značilne urbane strukture brazilskih mest (uporabi še poglavje: Case Study, str, 373)

Pravilno citiraj uporabljeno literaturo:

1. vir:

2. vir:

3. V sodobnem svetu ločimo pokrajine z različno stopnjo urbanizacije. Imenuj štiri države, kjer je stopnja urbanizacije zelo visoka (nad 80 %)

_____

_____

_____

_____

in štiri države, kjer je stopnja urbanizacije nizka (do 40 %)

_____

_____

_____

_____

Kakšna je stopnja gospodarske razvitosti v visoko urbaniziranih državah?

_____

_____

Kakšna je stopnja gospodarske razvitosti v državah z nizko stopnjo urbanizacije?

_____

Viri informacij: atlasi, Sodobni svet, Haggetova geografija, Waughova geografija

Pravilno citiraj uporabljeno literaturo:

1. vir: _____

2. vir: _____

Predmet: GEOGRAFIJA

Tama: LATINSKA AMERIKA

Uporabljena literatura

1. MONOGRAFSKE PUBLIKACIJE:

Anton, F.: F.J.Dockstader: Stara Amerika. Ljubljana, 1968 (Umetnost v slikah)

Atlas človeštva. Ljubljana, 1991

Bračič, V.; A.Lah; I.Vrišer: Sodobni svet, 2. del. Maribor, 1993

Geografija. Ljubljana, 1969 (Sodobna ilustrirana enciklopedija)

Geografija sveta, 4. knjiga. Zagreb, 1956

Naš dom Zemlja. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)

Novi svet. Ljubljana, 1977 (Odkritja in raziskovanja)

Oglejmo si svet: Severna in Južna Amerika. Ljubljana, 1978

Pennington, P.: Kdo je odkrival svet. Ljubljana, 1987 (Utrip)

Severna in Srednja Amerika, Veliki Antili. Ljubljana, 1991 (Dežele in ljudje)

Waugh, D.: Geography. Walton on Thames, 1990

Regionalna geografija sveta. Ljubljana, 1991

Schneidert, H.: Zemljotresi. Novi Sad, 1981

The World Book atlas. Turnbridge Wells, 1989

Zemlja. Ljubljana, 1982 (Velika ilustrirana enciklopedija)

2. ČLANKI:

Bitka za Amazonko. Življenje in tehnika, 40 (1989) 6, str. 75

Brečko, D.: Z botaniki v brazilskih tropih. Proteus, 52 (1989) 1, str. 17-22

Jari: A billion-dolar gamble. National geographic, 1980, may, str. 686-692

Jukič, V.: Amazona umira. Življenje in tehnika, 40 (1989) 7-8, str. 122-125

Juri, F.: Viva Mexico! Gea, 1 (1991) 9, str. 18-22

Juri, F.: Altiplano. Gea, 1 (1991) 6, str. 4-7

Laxalt, R.: The Gauchos. National geographic, 1980 october, str. 478-528

Misijoni. Gea, 2 (1992) 2, str. 26-31

Ovsec, D.J.: Daljna ljudstva. Gea,1 (1990) 1, str. 48-51

Planinšič, V.: Reševanje problemov velikih mest. Življenje in tehnika, 40 (1990) 11, str. 15-19

Rušilni valovi. Življenje in tehnika, 41 (1990) 7-8, str. 127-131

Srebro, svetleče kot mesec. Življenje in tehnika, 41 (1990) 6, str. 31-33

Šprajc, B.: Ste vedeli? Od kod nogomet. Gea, 1 (1991) 3, str. 53-55

Tavčar, M.: Človeštvo se zgrinja v prestolnice bede. Življenje in tehnika, 37 (1986) 7-8, str. 19-27

Tavčar, M.: Tropske bolezni ogrožajo polovico človeštva. Življenje in tehnika, 41 (1990) 7-8, str. 110-115

Zlatokopi iz Serra Pelade. Življenje in tehnika, 37 (1986) 6, str. 37-40

Zupan, V.: Podmorski vulkani v Tihem oceanu. Življenje in tehnika, 41 (1990) 12, str. 58-59

Predmet: GEOGRAFIJA

Tema: SEVERNA AMERIKA (ZDA IN KANADA), REFERATI

ČLANKI:

NATIONAL GEOGRAPHIC, 1980, 1989, 1990, 1991
Amos, W.H.: Hawaii's Volcanic cradle of life. 1990, july, str. 70-87
Anderson, M. & K.: "Kitty Haewk" Floates across North America. 1980, august, str. 260-271
Arden, H.: Who was our past? 1989, march, str. 376-392
Beedell, M.: Braving the Northwest passage. 1989, may, str. 584-601
Belt, D.: Baja California-Mexico's land apart. 1989, dec., str. 714-745
Canby, T.Y.: Earthquake-Prelude to the big one? 1990, may, str. 76-100
Conniff, R.: Chicago-Welcome to the Neighborhood. 1991, may, str. 50-77
Duplaix, N.: South Florida water-Paying the price. 1990, jul, str. 89-113
Edwards, M.: Washington state-Riding the Pacific tide. 1989, sept., str. 782-815
Ellis, W.S.: California's harvest of change. 1991, february, str. 48-73
Ellis, W.S.: The St.Lawrence river: Canada's highway to the sea. 1980, may, str. 586-623
Field, P.B.: U.S. History in a box. 1989, may, str. 653-660
Franklin, W.: Patagonia puma-The lord of land's end. 1991, january, str. 102-113
Friedrich, O.: The peales - America's first family of art. 1990, str, 98-121
Gore, R.: Broadway-Street of dreams. 1990, september, str, 58-87
Grove, N.: Greenways Paths to the future. 1900, june, str. 77-99
Hall, A.J.: New life for Ellis Island. 1990, september, str. 89-101
Hunt, M.; B.weintraub: Masters of traditional arts. 1991, january, str. 74-101
Findley, R.: Along the Santa Fe trail. 1991, march, str. 98-123
Jurdan, R.P.: Washington cathedral - "House of prayer all people". 1980, april, str. 552-573
La Fay, H.: Texas! 1980, april, str. 440-483
Lamb, D.: A season in the minors. 1991, april, str. 40-73
Lee, D.B.: Montreal. 1991, march, str. 60-85
Lee, D.B.: Tragedy in Alaska waters. 1989, august, str. 260-263
Levathes, L.: Milwaukee: More than beer. 1980, august, str. 181-201
Leydet, F.: A Nation's quandary - Coal versus Parklands. 1980, dec. str. 776-830
McDowell, B.: The Aztecs. 1980, december, str. 704-751
Miller, P.: Pittsburgh - Stronger than steel. 1991, december, str. 125-145
Moize, E.A.: Deep in the heart of Texaans-Austin. 1990, june, str. 50-71
Morgan, N.: Where two Californias meet - San Diego. 1989, august, str. 176-205
Morris, W.: Faulkner's Mississippi. 1989, march, str. 313-339
Olsenius, R.: Alaska highway. 1991, november, str. 68-99
Poncet, S.: Wildlife quest to the icy seas of South Georgia. 1989, march, str. 340-375
Poten, C.J.: America's illegal wildlife trade-A Shameful harvest. 1991, september, str. 106-132
Rowell, G.: Falcon rescue. 1991, april, str. 106-115
Smith, G.: Small-town America an andangered spieces? 1989, february, str. 186-215
Van Dyk, J.: Growing up in East Harlem. 1990, may, str. 53-75
Ward, F.: Florida's Coral reefs are imperited. 1990, jul, str. 115-132
1491: America before Columbus. 1991, obtober, str. 4-99

Predmet: GEOGRAFIJA

Tema: SEVERNA AMERIKA (ZDA IN KANADA), REFERATI

ČLANKI:

GEA (0 (1990) 12; 1 (1991) 1,5)

Fevžer, A.: Grand canyon: fotografski raj. 1 (1991) 1, 30-32

Vidic, N.: Hawaii: iz morja otok. 0 (1990) 12, str. 34-36

Vidic, N.: Yellowstone: Colterjev pekel. 1 (1991) 5, str. 23-25

GLASNIK UNESCO (oktober 1980; avgust-september 1983; avgust 1988)

Jolly, A.: Divjine sveta. 1988, avgust, str. 5-7 (narodni park Wood Buffalo str. 6)

Michell, G.: Znova odkriti čas. 1988, avgust, str. 12-26 (zgodovinski Quebec-Kanada, str. 17, 24)

Narava in kultura dediščini človeštva. 1980, okt., str. 12-16 (narodni parki KANADE: Kluane, Deželni park dinozavrov, Anse aux Meadows;

ZDA: Wrangler-St.Elias, Idependance Hall, mesa Verde, Yellowstone, Grand Canyon, Everglades)

Posledice jederske vojne, 1983, avgust-september, str. 44-47

Seznam svetovne dediščine, 1988, avgust, str. 37-38

ŽIVLJENJE IN TEHNIKA (37 (1986) 9; 38 (1987) 2; 39 (1988) 5, 10, 11, 12; 40 (1989) 2, 3, 5, 12; 42 (1991) 7-8, 10

Božič, B.: Amerika-drugačen svet. 37 (1986) 9, str. 66-71

Finžgar, B.: Potrta generacija "Baby Booma" v Združenih državah Amerike, 39 (1988) 12, str. 33

Kalifornijska lastovka sončne pomladi. 38 (1987) 2, str. 49-54

Najdaljši ameriški naftovod. 39 (1988) 5, str. 8

Obračun velikih načrtov Rolanda Reagana. 40 (1989) 3, str. 56-60

Osredkar, R.: Misisipi gori! 42 (1991) 6-7, str. 66-69

Pavlovec, R.: Rojevanje ameriških kanjonov. 42 (1991) 10, str. 38-

Ribarič, V.: Američani in znanost. 40 (1989) 5, str. 42-49

Ribarič, V.: Kalifornijski potresi- znano in neznano. 40 (1989) 12, str. 19-26

Se v Ameriki poraja matriarhat? 39 (1988) 10, str. 54, 55

Tavčar, M.: Ameriška odločitev za majhno vesoljsko postajo. 39 (1988) 12, str. 10-14

Tavčar, M.: Ameriška vojska na limanicah parapsihologov. 40 (1989) 2, str. 53-56

Predmet: GEOGRAFIJA

Tema: SEVERNA AMERIKA (ZDA IN KANADA), REFERATI

MONOGRAFSKE PUBLIKACIJE

Anton, F.: F.J.Dockstader: Stara Amerika. Ljubljana, 1986 (Umetnost v slikah)
Atlas človeštva. Ljubljana, 1991
Atlas svijeta. Zagreb, 1988
Bračič, V.; A.Lah; I. Vrišer: Sodobni svet, 1. in 2. del. Maribor, 1983
Brazda, M.: Sjedinjene Američke države. Zagreb, 1981 (Širom svijeta; 5)
Geografija. Ljubljana, 1969 (Sodobna ilustrirana enciklopedija)
Geografija svijeta. Zagreb, 1956
Ilešič, S.: Amerika. Ljubljana, 1952 (Gospodarska geografija sveta)
Novi svet. Ljubljana, 1977 (Odkritja in raziskovanja)
Oglejmo si svet: Severna in Južna Amerika. Ljubljana, 1978
Severna in Srednja Amerika, Veliki Antili. Ljubljana, 1991 (Dežele in ljudje)
Waugh, D.: Geography. Walton on Thames, 1990
Regionalna geografija sveta. Ljubljana, 1991
The Worl book of atlas. Turnbridge Wells, 1989

PRIPOROČENA DODATNA LITERATURA:

Berton, P.: Zlata nrzlica. Maribor, 1971 (Svet v knjigi; 89)
Brown, D.: Pokopljite moje srce pri ranjenem kolenu: zgodba Indijancev Zahodne Amerike. Ljubljana, 1979
Bucali, B.: Ku-Klux klan znova na pohodu. Ljubljana, 1971
Buck, P.S.: Meščan. Maribor, 1975
Ceram, C.W.: Prvi Američani. V Ljubljani, 1973 (Bios)
(The) Declaration of independence and the constitution of the United states of America. Washington, 1964
Dolinar, S.: Sivo jutro Amerike. V Ljubljani, 1978
Dos Passos, J.: ZDA - trilogija. Maribor, 1962 (Moderni roman)
1. del: Dvainštirideseti vzporednik
2. del: Devetnajsto devetnajst
3. del: Veliki denar
Dreiser, T.: Ameriška tragedija, 1. in 2. del. Ljubljana, 1984
Grabnar, B.: Amerika za ekranom. Maribor, 1966
Haley, A.: Korenine: saga o ameriški rodovini, 1. in 2. del. Ljubljana, 1978
London, J.: Potepuhi: potepanje po Severni Ameriki. Ljubljana, 1975
Marchetti, V.; J.D.Marks: CIA in kult obveščevalne dejavnosti. Ljubljana, 1976
Moore, R.: Tihotapci mamil v mreži zasledovalcev. Maribor, 1972 (Svet v knjigi; 105)
Ogrin, M.: Od Kalifornije do Ognjene zemlje. Ljubljana, 1974 (Potopisi)
Pečjak, V.: Ameriške razglednice. Ljubljana, 1970 (Globus)
Spectator: Mafija včeraj in danes. Ljubljana, 1975 (zlasti 3. poglavje: Mafija v senci ameriških nebotičnikov, str. 141-247)
Stanič, G.: ZDA na križpotju. Ljubljana, 1977

Predmet: RAČUNALNIŠTVO

Razred: prvi

Tema: RAČUNALNIŠKI KNJIŽNIČNI INFORMACIJSKI SISTEM

I. INFORMACIJSKI SISTEMI

1. KAJ JE INFORMACIJSKI SISTEM? UREJENA ZBIRKA PODATKOV

   Splošni in specializirani informacijski sistemi

2. KNJIŽNIČNI INFORMACIJSKI SISTEM SLOVENIJE - KIS

II. RAČUNALNIŠKO PODPRTI INFORMACIJSKI SISTEMI

1. V usklajeno celoto moramo povezati:
   - strojno,
   - programsko in
   - komunikacijsko opremo, da dobimo računalniške mreže (lokalne ali širše).
2. Računalniško podprti knjižnični informacijski sistem Slovenije:

   COBISS - Vzajemna katalogizacija v Republiki Sloveniji - predstavlja skupno osnovo KIS Slovenije, ki omogoča z enkratnim vnosom podatkov celotno poslovanje knjižnice in daje te podatke tudi online - uporabnikom drugih knjižnic.

3. COBISS/OPAC - online javno dostopni katalogi, ki omogočajo iskanje v bazi COBIB in v bazah knjižnic, ki so vključene v COBISS.

COBISS - COOPERATIVE ONLINE BIBLIOGRAPHIC SYSTEM & SERVICES

(Kooperativni online bibliografski sistem in servisi)

vsebuje:

- COBIB (Kooperativno online bibliografsko kataložno bazo)

in

- ATLASS (Sistem znanstvenih in tehnoloških informacij)

COBISS: SKUPNA OSNOVA KNJIŽNIČNEGA INFORMACIJSKEGA SISTEMA TER SISTEMA ZNANSTVENIH IN TEHNOLOŠKIH INFORMACIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI

COBISS/OPAC (ONLINE PUBLIC ACCESS CATALOGUE) - online javno dostopni katalog omogoča iskanje v bazah podatkov in v katalogih knjižnic, ki so vključene v sistem COBISS.

Informacijski servis opravlja IZUM - Institut informacijskih znanosti.

VZAJEMNA BAZA je zasnovana na:

- UNIMARC formatu - UNIVERSAL MASCHINE READABLE CATALOGUING (univerzalna strojno berljiva katalogizacija, ki jo je bilo treba spreminjati, dopolnjevati. Tako se je oblikoval
- COMARC format, ki podpira vnos podatkov za: knjižno in neknjižno gradivo, domače in tuje monografske in serijske publikacije, članke, sivo literaturo, doktorske dizertacije ...

Sodelovanje V SISTEMU VZAJEMNE KATALOGIZACIJE:

- AKTIVNI UDELEŽENCI - so vsi tisti, ki imajo kompatibilno opremo; najpomembnejši kriterij je pomembnost fonda; kreiranje zapisov ali kopiranje že obstoječih zapisov in ustrezna strokovna usposobljenost.
- PASIVNI UDELEŽENCI - vzajemna baza je le vir za poizvedovanje o določeni literaturi (ATLASS - baza 2), OPAC.

OBVEZNE IZBIRNE VSEBINE ZA SREDNJEŠOLCE

Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje je 26.1.1990 sprejel sklep, da se v šolskem letu 1990/91 v slovenskih srednjih šolah uvede enoten splošnoizobraževalni program gimnazija.

Med številnimi novostmi v tem programu so tudi obvezne izbirne vsebine, ki jih mora dijak uspešno opraviti do zaključka šolanja.

V šolskem letu 1991/92 so obvezne izbirne vsebine uvedli v vse srednje šole po Sloveniji.

Vsako leto mora dijak opraviti 96 ur dejavnosti. Izbira lahko med ponudbami v katalogu, ki ga izda Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport. V katalogu različni slovenski izvajalci ponujajo svoje programe šolam in dijakom, šola pa lahko svoje pestre dejavnosti, krožke in interesne dejavnosti ponudi tudi sama. Dijaki potem po svojih interesih na bolj svoboden način izbirajo med različnimi vsebinami, ki vzpodbujajo njihovo kreativnost, inovativnost, zanimanje, želje ...

Obvezno pa morajo izbirati med naslednjimi področji:

- kulturna dejavnost (16 ur),
- družbeni sistem (16 ur),
- vzgoja za mir in nenasilje (16 ur),
- zdravstvena vzgoja (16 ur),
- delovna praksa (32 ur).

V okvir kulturne dejavnosti lahko sodi tudi program knjižnične dejavnosti, ki ga ponudi šolska knjižnica, in tako pride do samostojnih ur, ki so namenjene samo knjižnični in informacijski vzgoji dijakov, saj jih moramo naučiti, da se bodo znašli v svetu informacij in novih komunikacij ter jih znali uporabljati.

Na področju delovne prakse šolska knjižnica lahko ponudi tudi program dela v šolski knjižnici, ko dijaki teden dni opravljajo delo pomočnika v knjižnici.

Primer ponudbe programa Knjižnična dejavnost za učence v okviru obveznih izbirnih vsebin

1. IZVAJALEC:

   II. gimnazija Maribor, Trg Miloša Zidanška 1, Maribor

2. IME PROGRAMA:

   Knjižnična dejavnost

3. CILJI:

   Učenci spoznajo pomen knjižnic za ohranitev človekove kulture.

   Usposobiti želimo samostojne in aktivne uporabnike knjižničnega gradiva ob pomoči vseh pomagal in informacij, jim ob njih zagotoviti poglabljanje znanja in samostojno uporabo informacij pri pouku, dejavnostih in v prostem času.

4. POGOJI ZA VPIS:

   primerno za dijake 1. letnikov

5. NAČIN IZVAJANJA:

   predavanje, razstava, ogled video posnetkov in vaje v šolski knjižnici

6. TRAJANJE:

   Program traja 6. šolskih ur.

7. RAZPORED UR

   4 ure v ŠK, 2 uri v UKM

8. DATUMI TEČAJEV:

   september, teden av

9. VSEBINA PROGRAMA:

   - zgodovinski pregled (v povezavi z ZGO in SJK),
   - viri informacij,
   - vrste knjižnic - KIS,
   - UDK, katalogi (klasični, računalniški), citiranje,
   - vaje v šolski knjižnici (iskanje informacij, klasični katalogi, online informacije, priročna knjižnica).

10. REZULTAT DELA:

    Sodobni viri informacij, računalniško podprta knjižnična dejavnost, sodobna informacijska tehnologija približa različne vrste informacij učencem. Spoznajo, da je šolska knjižnica del knjižnično-informacijskega sistema. Znajo najti pot do informacij v katerikoli knjižnici.

11. NOSILEC PROGRAMA:

Majda Steinbuch, II. gimnazija Maribor, Trg Miloša Zidanška 1, Maribor, tel. 062 33-841

12. OBVEZNE VSEBINE:

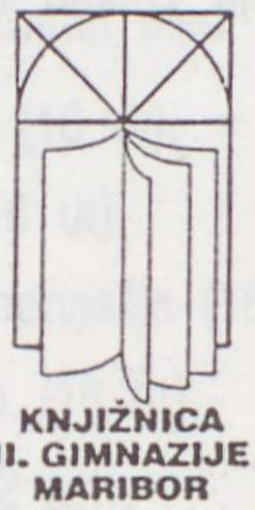
kulturna dejavnost

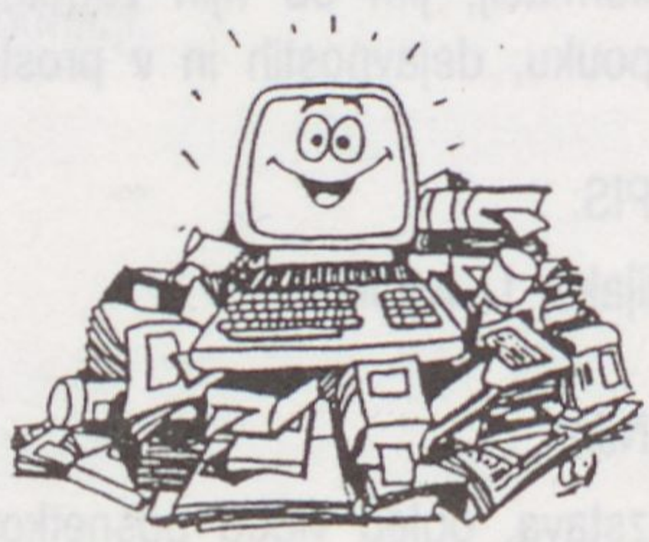
13. KRAJ:

knjižnica II. gimnazija Maribor, Trg Miloša Zidanška 1

14. POTREBNI PRIPOMOČKI:

zvezek in svinčnik





Pismo učencem za knjižnično dejavnost

Ali ste se že kdaj vprašali, po čigavi zaslugi se je ohranila človekova kultura skozi tisočletja?

Danes na svetu vsak dan izide množica informacij. Kako vse te informacije čim bolje izkoristiti? To je vprašanje, s katerim se ukvarja sodobna informacijska služba, ki je sestavni del vsake dobro urejene knjižnice. Ni važno, katere, saj se vse vrste knjižnic med seboj dopolnjujejo v knjižnično-informacijski sistem.

Najboljši šolski sistem je tisti, ki vas bo usposobil za samostojno uporabo sodobnih informacijskih virov, da boste sami znali najti pot do različnih informacij in med njimi pravo. Taki sposobnosti rečemo tudi informacijska pismenost.

S pomočjo sodobne informacijske tehnologije je to delo lažje, zato je prav, da se seznanite z osnovami knjižnične dejavnosti.

Majda Steinbuch

Miha Mohor

RAZSTAVNA DEJAVNOST V ŠOLSKI KNJIŽNICI

Razstave so se uveljavile kot pomembna oblika bibliopedagoškega dela knjižničarjev po slovenskih osnovnih in srednjih šolah. O njihovi razširjenosti in kakovosti nam med drugim govorijo številna poročila in članki v strokovnih revijah. Knjižničarji ob pripravah razstav razvijajo uspešne metode dela z bralci in se skupaj z učitelji vseh predmetnih področij vključujejo v vzgojno-izobraževalno dejavnost šole, učence pa pri tem privlači samostojnost in ustvarjalnost, rezultati prizadevanj jim utrjujejo samozavest in jih motivirajo za nadaljnji študij.

Danes ne more biti več sporno, da je knjižnica v sodobni šoli osrednji prostor vzgoje in izobraževanja, saj učitelj ne more biti edini vir in posrednik vseh informacij. Kot organizator vzgojno-izobraževalnega dela je učitelj vedno tesno povezan s knjižničarjem, ki sodeluje pri učnih načrtih in se z individualnimi in skupinskimi oblikami dela vključuje v pedagoški proces. Knjižnica postaja informacijski center šole, v katerem knjižničar opravlja pedagoško servisno službo, po drugi strani pa kot mentor z lastnim programom bogati vzgojno-izobraževalno dejavnost šole. Tudi pri pripravi razstav se šolska knjižnica ne navezuje le na predmet slovenski jezik s književnostjo, na kar bi se dalo sklepati na podlagi dejstva, da so doslej slavisti na večini šol pokazali največ želje po sodelovanju. Pri vsebinskem načrtovanju in uresničevanju svojega dela naj bi knjižničar tesno sodeloval z učitelji vseh predmetnih področij in z mentorji interesnih dejavnosti.

Za knjižničarje je priprava razstave v prvi vrsti priložnost za knjižnično vzgojo, zakaj brez tovrstnega znanja učenec ne more imeti pregleda nad informacijskimi viri in knjižničnim gradivom, ki naj bi ga uporabil pri razstavi. Razstavna dejavnost je najpreprostejša in najprivlačnejša pot do vzgoje učenca v samostojnega uporabnika knjižnice z vsemi njenimi pomagali.

Učence, ki bi radi sodelovali pri skupnem projektu, knjižničar-mentor in sodelujoči učitelji seznanijo z obsegom naloge in cilji, potem pa si razdelijo zadolžitve. V naslednji fazi od knjižničarja izvedo, kakšna je zasnova šolske knjižnice in kakšno je njeno gradivo ter katere so še druge knjižnice, kjer bi si lahko izposodili želeno gradivo ali poiskali informacije. Učenci se naučijo uporabljati abecedni imenik in stvarni katalog ter spoznajo osnovna načela UDK, a tudi katere podatke si morajo prepisati s katalognih listkov in jih priklicati iz računalnika. Podkovani s tem znanjem se ob mentorjevih nasvetih hitro znajdejo med primarnim gradivom, s katerim gradijo razstavo. Knjige, periodika, skice, sheme, slike, fotografije, diapozitivi ipd. s ploščami, avdio- in videokasetami omogočijo, da razstava preraste celo v multimedialno prireditev.

Odkar se je uveljavil prosti pristop do knjig in časopisov, je knjižnica postala nekakšno manjše ali večje razstavišče. Kljub temu pa se je že zgodaj pokazala potreba po občasnih razstavah, ki bi opozarjale bralce na zanimivo gradivo.

Najpreprostejše so predstavitve knjižnih novosti. Na dobro vidnem prostoru so ponavadi razstavljene novitete, ki jih bralci sproti odnašajo in jih knjižničarji nadomeščajo z novimi. Nanje opozarjajo s portreti avtorjev, fotokopijami časopisnih ocen, napisi, vabljivimi slogani ipd. Še raje pa vabijo k branju le s knjižnimi ovitki, saj take razstave ni potrebno venomer dograjevati.

Tovrstne informacije pa ob temelitejši mentorski pripravi in sodelovanju skupine učencev neredko prerastejo v kompleksnejše razstave. Razstave o pomembnih osebnostih ali dogodkih so pogosto povezane z obletnicami. Te so nam vzpodbuda, da se intenzivneje zanimamo za preteklost, jo nanovo premislimo in prevrednotimo. Seveda pa tak sprožilni element sploh ni nujen. Posebno med srednješolci je interes za kako osebnost ali dogodek lahko tako močan, da že sam po sebi pomeni odločitev za razstavo. (Tako je npr. politični vzgib ob razpadu jugoslovanske države ob kreativnem branju spodbudil gimnazijce, da so pripravili aktualno razstavo o Hašku in njegovem Dobrem vojaku Švejku.)

Književnike predstavljamo z njihovimi knjižnimi izdajami, revijalnimi objavami, prevodi, rokopisi (z originali, še raje pa s fotokopijami), fotografijami, monografijami, eseji in kritikami. Lahko pr prestavimo poudarek drugam, tako da ilustracije književnikovih del predstavljajo jedro postavitve. Zahtevnejša je razstava, ki umetnika predstavlja v času, iz katerega je izšel in v katerem je ustvarjal.

Po nekaterih šolah so v zadnjih letih razvili pravo galerijsko dejavnost; ob učencih razstavljajo mladi in tudi že uveljavljeni slikarji, ki jih obiskovalcem predstavijo na svečanih otvoritvah. Da stene šolskih knjižnic niso nikoli prazne, pa premore med takimi razstavami zapolnijo s kvalitetnimi reprodukcijami del velikih mojstrov.

Za predstavitev znanstvenikov in izumiteljev učenci po načrtih in skicah izdelajo tudi makete in modele iznajdb ter jih ponudijo na ogled.

Najboljše so razstave, ki osebnosti in dogodke prikažejo problemsko, iz različnih zornih kotov in jih s tem, da pokažejo do njih lasten odnos, aktualizirajo.

Priljubljene so tematske predstavitve knjižničnega fonda, na katerega se od časa do časa opozori bralce: npr. pravljice, potopisna književnost, znanstveniki in umetniki - nekdanji dijaki in profesorji naše šole, raritete naše knjižnice, računalniška literatura, slovenske pesnice, slovenska poezija v tujih jezikih ipd.

Posebno v osnovnih šolah so zelo priljubljene domoznanske teme in z njimi povezana zgodovina in življenje šole. Te razstave vzbudijo veliko pozornosti tudi med starši in bivšimi učenci, ki so neredko pripravljeni priskočiti na pomoč pri delu.

Kot zanimiv primer lahko navedem razstavo na kranjski gimnaziji: eden od učencev je razkril "skrivni konjiček" svojega deda, pokojnega gimnazijskega profesorja - veliko in sistematsko urejeno zbirko starih zemljevidov in atlasov. Sicer pa je tematski radij tovrstnih razstav nadvse širok, saj se razteza od starih obrti do šolskih glasil.

Mnoge razstave nastanejo kot element projektnega dela. Učitelji več strok se s knjižničarjem, ki je ponavadi koordinator, dogovorijo za skupen projekt, ki se bo povezoval v šolski knjižnici. Naj to pojasnim na primeru srednješolske obravnave nemškega slikarja in pesnika Wilhelma Buscha. Pri pouku nemškega jezika učenec vzame raziskovalno nalogo Buschevo življenje in delo. Dve učenki se pri pouku slovenskega jezika odločita za raziskavo Buscha v slovenskih prevodih in komparacijo besedil, ki so doživela po več prepesnitev ali priredb. V okviru umetnostne vzgoje je razpisana naloga o Buschu kot risarju in slikarju. Člani prevajalske delavnice si zadajo nalogo prevesti nekaj njegovih proznih in pesniških besedil. V sodelovanju z raziskovalci skupina za razstavo pripravlja predstavitev Wilhelma Buscha v šolski knjižnici: zbira knjige v izvirniku, knjižne in revijalne objave v slovenščini, pripravlja črno-bele in barvne fotokopije risb in slik, video posnetke filmske animacije Buschevih slikanic, plošče in avdiokasete z recitacijami in dramatizacijami njegovih besedil itd.

Nastaja temelj za multimedialno predstavitev izbrane teme. Vključi se dramski krožek in načrtuje literarni večer prevodov svojih sošolcev. Literarni krožek povabi pesnika-prevajalca, ki pripoveduje o svojih srečanjih z Buschevo umetnostjo in o ubadanjih z njegovo poezijo, ter literarnega zgodovinarja, ki začrta okvir tovrstne poezije. Vse nastope posnamejo na avdio- in videokasete. Prevodi, odlomki iz raziskovalnih nalog, intervjuji ipd. so objavljeni v šolskem literarnem glasilu, v reviji Mentor in lokalnem časopisu. Izdajo knjižico s prevodi Buschevih otroških pesmi. Mladi raziskovalci sošolce in druge obiskovalce vodijo po razstavi in jim predavajo o Buschu. Pri projektu se toraj združuje večja skupina učencev z različnimi sposobnostmi in interesi, pri delu izhaja iz šolskega učnega programa in ga kreativno nadgrajuje ter se usposablja za iskanje virov in literature ter samostojno učenje.

Med spremljevalne prireditve podobno zasnovanih osnovnošolskih razstav spadajo še ure pravljic in ugank, pogovori, kvizi itd. Pedagogi jih načrtujejo pred obravnavano učno snovjo pri posameznem predmetu (motivacija) ali pa po njej (poglabljanje snovi).

Redke šole so grajene tako, da je v knjižnici predviden tudi razstavni prostor. Zato se knjižničarji povečini znajdejo vsak po svoje, največkrat s premeščanjem pohištva, polic in panojev, tako da ob funkcionalni postavitvi knjižnega sklada in drugega knjižničnega gradiva ter katalogov nastanejo prostori za individualno učenje, knjižničarjev kotiček ter dvoranica za skupinsko delo, literarne prireditve, predavanja in razstave. Zaradi pomanjkanja prostora vitrine največkrat nadomeščajo kar mize, ki lahko služijo tudi za druge namene. Na njih se gradivo fiksira in zaščiti s šipami, ki se jih da uporabiti, če jih obesimo na stene in panoje, za likovne razstave.

Pri iskanju gradiva za razstavo je potrebno najprej izkoristiti ves fond šolske knjižnice. Učenci, ki jo postavljajo, si prepisujejo podatke s katalognih listkov in si urejajo kartoteko razstave. Pomagajo si z različnimi bibliografijami, zborniki, enciklopedijami, leksikoni ter strokovnimi slovarji. Na ta način odkrijejo informacije o nepogrešljivem manjkajočem gradivu, zato ga gredo iskat v občinsko matično knjižnico, tehniško knjižnico ali celo v NUK. Izmed tako zbranih knjig in periodičnih publikacij bodo na koncu odbrali vse, kar gre v koncept razstave, in izločili, kar bi predstavljalo balast.

Ob tem pa zbirajo tudi slikovno gradivo, ki ilustrira, dopolnjuje in poživlja razstavljeno literaturo. Še pred dobrim desetletjem so si po šolah večidel pomagali s fotografijami, danes pa jih vedno bolj zamenjujejo s fotokopijami, saj so mnogo cenejše in dostikrat tudi kvalitetnejše, posebno kadar gre za reprodukcije rokopisov, tiskov, grafik, skic, risb, zemljevidov in podobnega. Fotokopiranje omogoča različne povečave in pomanjšave, odslikave na barvni papir ter barvne reprodukcije. Mnogokrat pa še najbolj simpatično delujejo risbe in skice, ki jih napravijo učenci sami. Kadar se odločamo za razstavo originalnih rokopisov, starih fotografij, razglednic in risb, jih moramo seveda čim bolje zavarovati.

Podobno funkcijo kakor slikovno ima predmetno gradivo, v nekaterih primerih pa stopi celo v ospredje (etnologija, modelarstvo, gobarstvo ipd.). Na razstavi starih maturantskih običajev so nepogrešljivi tradicionalni šaljivi rekviziti in stara oblačila, na predstavitvi glasbenika ne smejo manjkati gramofonske plošče in kasete, razstavo planinske literature bo poživila alpinistična oprema...

Razstava mora biti pripravljena tako, da si jo obiskovalci lahko ogledajo tudi brez vodstva in razlage. Zato je potrebno sestaviti in oblikovati pojasnjevalno besedilo in podnapise. Spremno besedilo ne sme biti predolgo, zato ga je dobro razrezati na več kosov in ga smiselno razporediti po vsej razstavi. Napišejo ga učenci, ki obvladajo kaligrafsko pisavo, v novejšem času pa jih še raje natisnejo s pomočjo računalnika. Črke morajo biti dovolj velike, da se jih da brati s predvidene

razdalje. Dobro je, če je tudi njihova oblika v estetskem smislu prilagojena tematiki: za razstavo o Ketteju bi bile npr. najprimernejše črke, oblikovane v secesijski maniri, za predstavitev grozljivega romana pa v gotici. Smer ogleda razstave nakazujejo večje puščice, manjše pa opozarjajo na ključna mesta v slikovnem gradivu in knjigah.

Ko je razstava pripravljena, njeni ustvarjalci opozorijo nanjo sošolce, učitelje, starše in širšo javnost s plakati in vabili, ki jih sami izdelajo. Najavijo jo po šolskem in lokalnem radiu ter v časopisu. Skorajda obvezna je svečana otvoritev, katere program vsebinsko dopolnjuje razstavo. To je lahko znanstvenikovo predavanje, literarni ali glasbeni večer, intervju z umetnikom, projekcije filma ali gledališka predstava. Učenci, ki so sodelovali pri postavitvi, poročajo o nastanku razstave, skoznjo vodijo goste in organizirajo razpravo o njeni vsebini. V osnovnih šolah posebno mlajše zelo pritegnejo lističi z nagradnimi vprašanji, povezanimi s predstavljeno tematiko, ki jih na koncu pravilno izpolnjene vržejo v nabiralnik za žrebanje.

Razstavna dejavnost je privlačna in dovolj uspešna oblika književne vzgoje, saj mladega človeka vzgaja, da sam in s pomočjo mentorja ter pripomočkov, tiska, gradiv, računalnika in drugih medijev odkriva nove informacije, dela analize in zaključke ter jih na koncu, kar je nadvse pomembno, tudi posreduje sošolcem. Je eden izmed kamenčkov, ki napravijo knjižnico za resnični informativni in kulturni center šole.

PRIMER IZ PRAKSE (priloga)

KALEVALA IN FINSKA KNJIŽEVNOST

RAZSTAVA V KNJIŽNICI KRANJSKE GIMNAZIJE

Razstave, predavanja, literarni večeri, literarne delavnice, raziskovalni projekti in podobno so oblike kreativnega dela, ki so tesno povezane s šolsko knjižnico in mnogokrat brez nje niti ne bi bile možne. V mnogih primerih se prav v šolski knjižnici povezujejo v kompleksnejše projekte. V tem sestavku bi vam rad predstavil enega takih projektov, ki smo ga jeseni 1991. realizirali na Gimnaziji Kranj.

Zamisel razstave se mi je porodila lanskega junija, ko je v srednješolcem namenjeni zbirki Kondor izšel prevod sedmih spevov finskega epa Kalevala. Najprej sem knjigo nameraval vključiti v razstavne novosti šolske knjižnice. Ta najpreprostejša oblika razstav, s katero želimo opozoriti bralce na nove knjige in jih spodbuditi k branju, se v naših knjižnicah zelo prakticira, saj z relativno malo naporov dosežemo želeni učinek. Predstavitve novih knjig pa nam lahko mimogrede prerastejo v večje razstave, če vanje vključimo še literaturo, ki je na kakršen koli način povezana z izhodiščnimi deli, in če jih opremimo s slikovnim gradivom.

Ko sem se z dijaki pogovarjal o Kalevali, je beseda nanesla na finsko književnost in odločili smo se, da bomo v naslednjem šolskem letu ta ep postavili v kontekst finske književnosti, ki jo imamo v slovenskih prevodih. Potrebo po obširnejši razstavi je na svoj način poglobila tudi junijska vojna,

saj nam je odprla še kulturnopolitično dimenzijo obravnavane problematike. Razpad zvezne države nas je pošteno pretresel. Z osamosvojitvijo se je res izpolnil davni sen Slovencev, prizadelo pa nas je spoznanje, da je svet na Slovenijo gledal kot na "Terro Incognito" in da nas zlepa ni hotel priznati niti kot "tiny Alpine republic". Mnogi so se reševali v skrajnosti: zaprli so se v jalovo narodnjaštvo ali se na podlagi narodnega samozanikanja vrgli v navidezno svetovljanstvo. Med samozadostnim slovenstvom in ciničnimi trditvami, da pomenimo manj kot eno londonsko predmestje, je bilo nenadoma kar premalo prostora za suvereno držo. V tistem trenutku pa se nam je Finska iznenada silno približala. Dežela manjšega evropskega ljudstva, katerega identiteto danes ves svet prav jasno prepoznava, je bila do začetka tega stoletja le obrobna švedska pokrajina ali ruska gubernija brez svojega obraza. Zgodovina finskega narodnega uveljavljanja je bila tesno povezana s kulturnim delovanjem in tako neverjetno podobna slovenski. Sredi 16. stoletja so protestanti položili temelj finskemu knjižnemu jeziku z abecednikom in katekizmom, prva redakcija njihovega temeljnega romantičnega teksta Kalevale je izšla v letu Prešernovega Krsta pri Savici, njihov prvi roman Sedem bratov Aleksisa Kivija je izšel le malo za Jurčičevim Desetim bratom... Med temi presenetljivimi koincidencami je še mnogo vzporednic, so pa tudi specifičnosti, ki nas drugega drugemu delajo zanimive. Vsi ti aspekti so kranjskim gimnazijcem in meni nudili podlago za aktualno razstavo v šolski knjižnici.

Razstavni prostor smo pridobili tako, da smo knjižnico s paravani pregradili v tri dele. V prvem je shranjen knjižni fond, osrednji je namenjen učnim uram, predavanjem in literarnim nastopom, tretji pa razstavam. Namesto vitrin smo si zaradi funkcionalnosti priskrbeli 30 miz, ki jih po potrebi premeščamo in uporabljamo tudi v druge namene. Po njih razporedimo večino slikovnega gradiva in ga prekrijemo s šipami, preostalega pa pritrdimo na stene ali obesimo na pregradne panoje. Čeprav med knjižničarji velja mnenje, da je knjige tvegano razstaviti nezavarovane, nam izkušnje kažejo, da je tveganje minimalno, dragocena pa je možnost, da jih obiskovalci lahko vzamejo v roke in prelistajo.

Med načrtovanjem razstave Kalevala in finska književnost je sekcija za razstave, ki deluje v okviru literarnega krožka, pritegnila k sodelovanju še dramski krožek, prevajalsko delavnico, mlade jezikoslovce, likovnike ter računalničarje. Razdelili smo si delo: ko smo pregledali šolsko knjižnico in poiskali v njej shranjene vire in literaturo, smo se napotili v študijski oddelek kranjske Osrednje knjižnice in z medknjižnično izposojo dopolnili svojo zbirko. Redke izvode finskih knjig in učbenikov smo dobili pri zasebnikih, največ pri prevajalki Jelki Ovaska Novak. S pomočjo fotokopirnega stroja smo si za relativno malo denarja napravili okrog sto kopij in povečav grafik, fotografij, rokopisov, tiskanih tekstov in podobnega gradiva. Kopirali smo na liste formata A3, kadar smo hoteli kako temo posebej poudariti, pa smo uporabili barvni papir. Članica literarnega krožka Tanja Bernard je pripravila besedilo, ki je pojasnjevalo in dopolnjevalo razstavljeno gradivo, in temu dodala citate iz članka Jelke Ovaska Novak Petsto let finske knjige, vse to pa je njen sošolec Primož Zevnik ustrezno oblikoval z računalnikom.

Častno mesto na začetku razstave je imela noviteta Mladinske knjige Kalevala, ob njej pa je bila na ogled finska izdaja tega narodnega epa. Da bi obiskovalci dobili vtis o zvenu finskega izvirnika, smo v povečavah predstavili ves prvi spev in ob njej oba slovenska prevoda: Marte Ekugreen in Franceta Bezlaja iz 1939. leta ter novega Jelke Ovaske Novak. Steno smo okrasili z dvesto let starim ter sodobnim zemljevidom te skandinavske države.

V drugem razdelku so kopije starih litografij in fotografij pevcev iz Karelije govorile o stoletjih, ko se je Kalevala ohranjala po ustnem izročilu. Kalevalske pesmi sta ponavadi pela dva pevca,

tako da sta se držala za roke, spremljal pa ju je igralec na kantele (nekekšne finske citre). Prvi je zapel en verz, drugi pa ga je povzel z drugimi besedami in z nekoliko spremenjeno melodijo. Ponavljanje, to temeljno formalno značilnost Kalevale, so ilustrirali štiristopični trohejski verzi in notni zapisi, iz katerih je bilo razvidno, kako je bila melodija silno preprosta, saj se je gibala v obsegu ene kvinte v pentakordu. V minule čase te oddaljene evropske dežele so nas v duhu vodile fotografije finske podeželske arhitekture ter risbe karelijskih narodnih noš.

Temu je sledil portret Eliasa Lönnrota, zapisovalca in povezovalca cikličnih ljudskih pesmi v ep. S strokovnim gradivom je bila prikazana njegova pot iz Paikkarin Torppa, tipične finske pokrajine, kjer je preživel otroštvo, na univerzo v Turku, kjer je med drugim študiral zgodovino in etnologijo ter napisal zanimivo seminarsko delo iz finske mitologije Väinämöinen, 16 strani obežno študije v latinščini o junaku finskih epskih pesmi. Sliki zdravnika J. A. Torngrena in njegove soproge EEve Agathe sta nas seznanili s človekoma, ki sta Lönnrota usmerila v študij medicine ter ga vzpodbujala k zbiranju ljudskih pesmi. Prav v njuni graščini v Vesilahtiju se je prvič srečal s karelijskimi krošnjarji in je zapisoval njihove pesmi. Ker je 1827. leta Turku pogorel, v naslednjem šolskem letu ni bilo predavanj. Bodoči zdravnik se je napotil skozi pokrajine Hanu, Savo in Karelija ter s potovanja prinesel nad 6000 verzov. Stare litografije kažejo, kako so ga pacienti tudi kasneje za uspešno zdravljenje poplačali s petjem starih pesmi.

V tretjem razdelku smo obiskovalce seznanili s 50 spevi Kalevale, ki jih je Lönnrot na podlagi skupnih mitov in junakov povezal v narodni ep, in s prizadevanji mnogih slikarjev z vsega sveta, da bi z likovnim jezikom pričarali duh Kalevale. Tu so bile tudi gramofonske plošče z glasbo Jeana Sibeliusa, fotografije baleta Labod iz Tuonele in televizijskega filma Železna doba, ki jih je navdihnila bogata kalevalska motivika.

Na panojih je bilo pod steklom razstavljenih trideset reprodukcij treh slikarjev. Finec Joseph Alanen je ob prelomu stoletja ep naslikal skozi secesijsko optiko finske ljudske ornamentike, Ive Šubic je ključ do mitskih severnih dežel našel v svojem realizmu in odprtosti za sanjski svet, Maria Schwartz Schier pa je v pokrajine Kalevale in Pohjole vstopila z liričnimi abstrahiranimi risbami.

V nadaljevanju smo opozorili na odzivanje sodobnih slovenskih književnikov na finsko kulturo. Dane Zajc ja po motivih Kalevale napisal istoimensko dramo, ki je doživela premiero leta 1986 v Mali drami SNG, knjižno objavo pa v Zajčevih Igrah (MK, 1989) in Dramah (Emonica, 1990). Po mizah smo razvrstili omenjeni knjigi, letake, gledališki list in fotografije predstav. Milan Vincetič je po prevodu izbora sodobne finske poezije, ki je izšla v reviji Mentor, izdal lastno pesniško zbirko Finska (Emonica, 1988), lirični odziv na Finsko, kakor jo je doživljal skozi njeno pesem.

Na zaključku prvega dela razstave so se obiskovalci lahko poučili o zgodovinskem razvoju finščine, njenih slovničnih karakteristikah, pravopisu in pravorečju ter prelistali slovar ter jezikovne priročnike.

Drugi del je skušal s petindvajsetimi v slovenščino prevedenimi knjigami in s portreti avtorjev predstaviti razvoj finske književnosti od ljudskih pravljic preko prvega romanopisca Kivija, nobelovca Sillanpääa, popularnih Waltarija, Linne in Pasilline do sodobnega Tuurija in drugih. Članici gimnazijske prevajalske delavnice Bojana Todorović in Eva Aljančič sta vsemu temu dodali še svoj prispevek: izbor iz angleščine prevedene poezije sodobnega pesnika Pentija Saarikoskega.

Razstavo Kalevala in finska književnost je v mesecu in pol, ko je bila odprta, spremljala vrsta prireditev. Na otvoritvi je nastopila prevajalka Jelka Ovaska Novak in govorila o Fincih, njihovi zgodovini, kulturi ter seveda o Kalevali. Na literarnem večeru sta člana dramskega krožka Lucijan

Adam in Mojca Homan ob Sibeliusovi glasbi recitirala fragmente iz Kalevale ter prevode verzov Pentija Saarikoskega.

Razstavo si je ogledalo okrog 800 dijakov in 76 zunanjih obiskovalcev, v sodelovanju s profesorji slovenskega jezika pa smo organizirali 21 predavanj o Kalevali in vodstvo po razstavi.

Načrtovali smo tudi predvajanje ekranizacije Kalevale Železna doba, a nam je ni uspelo dobiti, saj so jo na Televiziji Slovenije nedavno zbrisali z magnetoskopskega traku. Namesto tega smo prikazovali video posnetek razstave, otvoritvene prireditve in literarnega večera.

Razstava je s svojimi spremljevalnimi prireditvami vzbudila precej pozornosti, izbor naših prevodov Pentija Saarikoskega je predvajal Radio Slovenija v oddaji Literarni nokturno, natisnili pa so jih tudi v reviji Mentor in časopisu Gorenjski glas.

INFORMACIJSKA DEJAVNOST V SREDNJEŠOLSKI KNJIŽNICI

Stanislav Bahor

KNJIŽNICA KOT INFORMACIJSKI SISTEM

Knjižnice so nekoč prikazovali kot skrivnostne in mračne sobane, kjer so zasanjani knjižničarji ljubosumno čuvali in skrivali svoje zaklade pred nepoklicanimi očmi. Danes pa ni več tako. Namen knjižnice je posredovanje znanja uporabnikom. Zato knjižničarji svojih obiskovalcev ne gledajo več postrani, ampak skušajo ustreči njihovim željam in jim ponuditi svoje zaklade. Če se hočejo knjižnice ustrezno odzivati zahtevam časa, morajo to storiti na nov, sodoben način.

Računalniki so temeljito spremenili naše vsakdanje življenje in delo. Z njim se srečujemo vsepovsod: v javnih prostorih, v prometu, v šoli in v službi, pa tudi doma. Področja uporabe računalnikov so prav tako zelo raznovrstna, od znanstvenoraziskovalnega dela, krmiljenja strojev in naprav, informacijskih sistemov do zabavne elektronike. Svoje mesto je računalnik našel tudi v šolski knjižnici.

Eno od bolj zanimivih področij uporabe računalnika so informacijski sistemi. Informacijski sistem je urejena zbirka podatkov za določeno področje, ki omogoča uporabniku dostop do vseh relevantnih informacij za tisto področje, ki ga ta informacijski sistem podpira. Informacijski sistemi so lahko splošni, npr. splošne informacije na določeni telefonski številki, ali pa specializirani za ozko področje, npr. turistični, poslovni, bančni, borzni, knjižnični informacijski sistemi.

Da bi bile informacije, ki zanimajo uporabnike določenega informacijskega sistema čim lažje dostopne, morajo biti na določen način urejene. Čim bolj temeljito pokriva določen informacijski sistem svoje področje, tem večja količina informacij se zbira na enem mestu. Velika količina informacij pa lahko postane nepregledna in zato je zelo pomembno, kako so le-te urejene. Urejene pa so na različne načine, od raznih seznamov, kartotek do računalniško podprtih informacijskih sistemov, kjer dostop do podatkov omogoča računalnik.

Vendar pa sam računalnik še ni dovolj. Delovanje računalniško podprtega informacijskega sistema omogoča šele v usklajeno celoto povezana strojna, programska in komunikacijska oprema.

Pod pojmom strojna oprema (s tujko "hardware") razumemo vse tiste naprave ali stroje, s pomočjo katerih lahko podatke vnašamo, shranjujemo, prikazujemo ali izpisujemo. Sem sodijo: računalniki, disketne ali diskovne enote, monitorji, tiskalniki in še cela vrsta druge opreme. Seveda so tudi posamezni deli te opreme različni po svojem namenu in funkciji. Tako računalnike lahko delimo po različnih vidikih: glede na namen uporabe so lahko osebni, npr. mikroračunalniki, sistemski za vzdrževanje računalniških sistemov, komunikacijski za vzdrževanje povezav računalnikov v računalniške mreže, po zmogljivosti jih lahko razvrstimo v celo paleto, od računalnikov za splošno rabo do super računalnikov itd.

Disketne in diskovne enote so naprave za shranjevanje podatkov. Podatke, ki se nahajajo v spominu računalnika, lahko trajno shranimo na disketo ali trdi disk in jih ponovno "preberemo" v spomin računalnika, ko jih spet potrebujemo. Diskete so različne po fizični velikosti in po kapaciteti, to je po količini podatkov, ki jih lahko shranimo na eno disketo. Podobno velja za trdi disk, le da

gre tukaj za veliko večje zmogljivosti hranjenja podatkov. Medtem ko pri disketah govorimo o kilobytih (kilobyte = 1024 znakov), pri trdih diskih govorimo o megabytih in gigabytih (milijonih ali miljardah znakov, ki jih lahko shranimo na disku). Vendar pa diskete in trdi diski niso edini mediji za trajno shranjevanje podatkov. Sem sodijo še magnetni trakovi, optični diski, magnetno-optični diski, kompaktni diski ali CD ROM, pojavljajo pa se vedno novi mediji za zapis podatkov. Seveda pa se z razvojem tehnologije drastično povečuje tudi količina podatkov, ki jih na pomnilniške enote lahko zapisujemo ter hitrost zapisovanja in branja. Pred desetimi leti je bil trdi disk s kapaciteto 20 MB zavidanja vreden, danes pa se ob tem samo nasmehnemo. Monitorji kot naprave za prikaz podatkov so lahko barvni ali črno-beli, slika na njih je lahko bolj ali manj kvalitetna. Prav tako so različni tiskalniki. Cela vrsta jih je, od marjetičnih, matričnih, vrstičnih, do laserskih, termalnih in takih, ki brizgajo črnilo. Vse te aparature za shranjevanje, prikaz in izpis podatkov imenujemo periferna oprema.

Programska oprema (software) pa so v bistvu navodila računalniku, kaj naj stori s podatki, ki smo mu jih posredovali. Podatke mu lahko vnesemo s pomočjo tipkovnice, lahko pa jih tudi sam prebere z diskete ali trdega diska oz. ostalih pomnilniških medijev.

S pomočjo komunikacijske opreme lahko računalnike povezujemo v računalniške mreže. Te mreže so lahko lokalne, npr. povezava računalnikov znotraj enega podjetja ali šole, ali pa širše, na nivoju mesta, države ali celega sveta (Svetovno omrežje - omrežij Internet). Povezave med posameznimi računalniki potekajo po sistemih za prenos podatkov, to pa so lahko telefonske linije, radijski valovi, optični kabli ali telekomunikacijski sateliti. Seveda pa je v ozadju množica strojne, programske in komunikacijske opreme, ki vse to usmerja, nadzoruje in izbira proste poti.

Računalniško podprt knjižnični informacijski sisitem

Knjižnični informacijski sistem je eden od pomembnih informacijskih sistemov. Njegov osnovni namen je obogatitev znanja njegovih uporabnikov. Ta namen skuša knjižnični informacijski sistem doseči tako, da svojim uporabnikom posreduje informacije o tem, kakšno gradivo je na razpolago v knjižnicah in kje se to gradivo nahaja. Ker pa so uporabniki tega sistema različni, je tudi sistem razdeljen v posamezne celote, ki so med seboj logično in funkcionalno povezane. Glede na uporabnike delimo knjižnice na šolske, splošnoizobraževalne, univerzne in specialne. Spomin celega naroda pa hrani nacionalna knjižnica.

Šolske knjižnice v osnovni in srednji šoli imajo zelo plemenit namen. Učenca in dijaka hočejo seznaniti s svetom znanja, mu priljubiti knjigo in ga naučiti uporabljati informacijske vire, da si bo znal sam poiskati informacije o vsem, kar ga zanima. Gradivo v šolski knjižnici je povezano z vsebino vzgojno-izobraževalnega procesa, ki na šoli poteka. V šolski knjižnici na srednji šoli že bolj tesno sledi osnovni orientaciji šole.

Namen splošnoizobraževalnih knjižnic je odziv na vse informacijske potrebe iz njihovega okolja. Uporabniki te vrste knjižnic so silno različni, od šolarjev, dijakov in študentov, upokojencev, ljudi z različno izobrazbo in različnimi informacijskimi potrebami do tistih, ki jim je treba knjigo šele približati in jim jo narediti za prijateljico.

Visokošolske ali univerzitetne knjižnice imajo drugačne uporabnike. To so predvsem študentje in profesorji na visokih in višjih šolah. Krog uporabnikov je tukaj že precej bolj omejen. Knjižnice te vrste zbirajo in nudijo svojim uporabnikom poleg splošnega predvsem gradivo z določenega

znanstvenega oz. strokovnega področja, katerega predmet je izobraževalno, znanstveno in raziskovalno delo visoke šole ali fakultete ter mejnih področij.

Še bolj ozkemu krogu uporabnikov so namenjene specialne knjižnice. To so knjižnice v muzejih, razvojnih in raziskovalnih inštitutih. Gradivo v njih sledi predvsem potrebam razvojnega in znanstveno-raziskovalnega dela v teh inštitucijah.

Omenili smo že, da spomin celega naroda hrani narodna knjižnica. Pri nas je to Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Kot že njeno ime pove, združuje v sebi dve funkciji, in sicer funkcijo nacionalne knjižnice in osrednje univerzitetne knjižnice. Oglejmo si ti dve funkciji nekoliko bolj podrobno.

Narodna knjižnica zbira, hrani in daje v uporabo gradivo, ki je nastalo kot plod umetniškega, znanstvenega in raziskovalnega ter strokovnega udejstvovanja naroda. V publikaciji Slovenska bibliografija objavlja popis knjig, muzikalij, serijskih publikacij in člankov slovenskih avtorjev in založb. Kot osrednje knjižnica univerze mora študentom in profesorjem na univerzi nuditi gradivo, ki ga le-ti potrebujejo pri študiju in pedagoškem ter znanstveno-raziskovalnem delu.

Narodna in univerzitetna knjižnica je tudi nosilka knjižničnega informacijskega sistema v Sloveniji. Zato mora skrbeti za čim boljšo dostopnost podatkov o gradivu, ki se nahaja v knjižnicah po Sloveniji in gradiva samega ter za razvoj bibliotekarske stroke. Prvi dve funkciji opravlja s centralnim katalogom knjižnic v Sloveniji in s sistemom medknjižnične izposoje, za razvoj bibliotekarske stroke pa skrbijo njeni strokovni delavci, v povezavi s strokovnjaki drugih knjižnic in sorodnih inštitucij.

Vse vrste knjižnic pa morajo biti povezane med sabo in delovati kot enoten sistem. Pri svojem strokovnem delu, pri obdelavi in postavitvi gradiva morajo spoštovati dogovorjena pravila oz. standarde. Kot nacionalni katalogizacijski center ta pravila določa in skrbi za njihovo uveljavljanje v bibliotekarski praksi Narodna in univerzitetna knjižnica. Seveda mora biti pri tem usklajena s svetovnimi trendi na tem strokovnem področju. Že pri klasični obdelavi gradiva in predstavitvi fonda knjižnice v obliki kataložnih listkov, seznamov in bibliografij je dosledno upoštevanje standardov nujnost, kakor hitro se pojavi potreba po izmenjavi bibliografskih podatkov, skupnih bibliografijah, centralnih katalogih, citiranju virov ipd. Še bolj pride do izraza pomen standardov pri računalniški obdelavi gradiva. Pri kooperativnih, t.j. vzajemnih sistemih, kjer več sodelujočih institucij gradi skupno podatkovno zbirko, pa brez spoštovanja standardov skupno delo sploh ni možno.

Osnovni namen računalniške obdelave podatkov je racionalizacija in dvig kvalitete. Z enkratnim vnosom podatkov želimo ustvariti možnost uporabe podatkov za različne namene, od iskanja po posameznih elementih zapisa, dajanja informacij iz gradiva in o gradivu do raznih izpisov, urejenih na različne načine. Avtomatizacijo poslovanja neke knjižnice pa lahko izvedemo na nekaj različnih načinov.

Najbolj enostaven je način, ko je avtomatizacija poslovanja knjižnjice podprta z enim samim računalnikom. Tu je možna precejšnja svoboda tako pri oblikovanju zapisa kot pri programski podobi. Problem se pojavi, ko hoče knjižnica s svojimi podatki sodelovati v drugih sistemih. Zaradi nespoštovanja standardov lahko pride do nezdružljivosti ali nekompatibilnosti podatkov z drugim sistemom. Tudi dostopnost podatkov je pri tem načinu avtomatizacije omejena, več uporabnikov ne more hkrati brskati po računalniku.

Več računalnikov znotraj ene inštitucije lahko povežemo v lokalno mrežo. Eden od računalnikov v mreži prevzame vlogo strežnika in ostalim omogoča dostop do podatkov na skupnem disku ter medsebojno komunikacijo.

Integralno podporo računalniško podprtemu knjižničnemu informacijskemu sistemu nudi kooperativni sistem. V Sloveniji je to sistem COBISS. Nastal je kot plod tesnega sodelovanja med računalniškimi strokovnjaki Inštituta informacijskih znanosti v Mariboru - IZUM (prej RCUM) - in bibliotekarskimi strokovnjaki Narodne univerzitetne knjižnice v Ljubljani, Univerzitetne knjižnice Maribor in številnih drugih knjižnic.

Sistem COBISS (Kooperativni online Bibliografski Sistem in Servisi) je zasnovan na računalnikih tipa VAX z operacijskim msistemom VAX/VMS, ki so s pomočjo komunikacij povezani med sabo. Eden od računalnikov, le-ta se nahaja v IZUM, opravlja vlogo host-računalnika, računalnika gostitelja, ki ves sistem povezuje v celoto. Na njem v procesu vzajemne katalogizacije nastaja skupna podatkovna zbirka COBIB, na vsakem od računalnikov, ki so povezani v sistem, pa nastaja lokalna podatkovna zbirka; ta odslikava fond knjižnice, ki tvori zbirko. Osnovna prednost takega sistema je velika racionalizacija dela ter dostopnost podatkov o fondu vseh knjižnic, ki so vključene v sistem.

Kako sistem COBISS deluje? Gre za kooperativno zbiranje in distribuirano obdelavo bibliografsko - kataložnih podatkov z vsebinsko obdelavo bibliografskih enot. Ker se to sliši zelo učeno, poglejmo malo podrobneje, kaj to pomeni. Najprej pa malo zgodovine.

Vsako bibliografsko enoto, to je vsako knjigo, časopis ali časnik, članek, gramofonsko ploščo, avdio ali video kaseto itd., ki izide v Sloveniji, je nacionalna knjižnica dolžna ne samo prejeti in hraniti, ampak tudi obdelati in pod določenimi pogoji dati na razpolago svojim uporabnikom. Da bi uporabniki in tudi čuvarji nacionalne dediščine vedeli, kaj vse knjižnica nudi, je treba oblikovati evidence o gradivu, ki po različnih ključih omogočajo iskanje gradiva. V obdobju pred računalniško obdelavo podatkov so bile te evidence v obliki kartotek. Oblikovali so se različni katalogi gradiva, in sicer AIK ali abecednoimenski katalog, kjer so podatki o gradivu urejeni po priimkih avtorjev in naslovih gradiva, geselski ali stvarni katalog, kjer so podatki o gradivu urejeni po vsebini gradiva, sistemski katalogi, ki so urejeni po UDK vrstilcih, signaturni, inventarni, topografski in še cela vrsta drugih katalogov. Vendar pa je bilo treba za vsakega od njih napisati poseben listek in ga vložiti na določeno mesto v katalogu, največkrat celo več listkov za isti katalog. In še to, gradiva tako ni obdelovala samo nacionalna, ampak vsaka od knjižnic, ki je gradivo pridobila. Glede na to, da je v Sloveniji okrog tisoč knjižnic, to pomeni, da je tisoč knjižničnih delavcev tipkalo en in isti listek, npr. za knjigo France Bevk: Tatič. Z uvedbo centralne katalogizacije slovenskega tiska je stvar postala bolj racionalna, nacionalna knjižnica je gradivo, ki sodi v ta sklop, obdelala in razpošiljala naročnikom kataložne listke, oblikovane po standardu za bibliografsko obdelavo in so jih naročniki lahko le še vložili v katalog. Vendar pa žal tudi ta novost ni bila brez pomanjkljivosti: pošiljke listkov so namreč kasnile za nakupi knjig v knjižnicah, kajti nacionalna knjižnica gradivo prejema z obveznim izvodom, tiskarne pa ga pošiljajo s časovnim zamikom. Tako so bile knjižnice prisiljene čakati z novostmi ali pa so jih morale same obdelati.

Nova možnost za nacionalizacijo obdelave v knjižnicah se je pokazala z uvedbo CIP, to je katalogizacije knjig v tisku. Založnik dostavi nacionalni knjižnici zadnji korekturni izvod publikacije, preden gre le ta v tisk, nacionalna knjižnica pa gradivo formalno in vsebinsko obdela. V sedanjem času gre ta podatek tudi v lokalno bazo NUK in seveda tudi v vzajemno bazo. Del gradiva iz njenega teritorialnega področja, na ta način obdela tudi Univerzitetna knjižnica Maribor. Sam zapis je objavljen v publikaciji, seznam napovedanih izdaj slovenskih založb pa je objavljen tudi v slovenskem osrednjem časopisju, izhaja pa tudi kot samostojna publikacija. To je dragocen podatek, ki napoveduje projekte založb in hkrati pomaga pri kreiranju nabavne politike knjižnic ter racionalizira obdelavo gradiv. Ker se bibliografski zapis o publikaciji v tisku nahaja tudi v vzajemni bazi, je dostopen vsem sodelujočim v sistemu.

Vendar pa knjižnice v Sloveniji ne hranijo samo slovenskega, ampak seveda tudi tuje gradivo. Glede na vrsto in orientacijo knjižnice je to bolj ali manj ozko specializirano za določeno področje, del gradiva pa ni tako tesno povezan samo z eno stroko in ga potrebuje večje število uporabnikov. Ker pa so te publikacije zelo drage in ker je literatura ena od oblik posredovanja znanja, je treba čim večjemu številu uporabnikov omogočiti dostop do gradiva. Zato obstaja v narodni in univerzitetni knjižnici centralni katalog tujih publikacij v R Sloveniji, kjer se zbirajo podatki o vseh tujih znanstvenih in strokovnih knjigah in revijah v knjižnicah Slovenije, tako da uporabnik lahko izve, kje hranijo določeno publikacijo, ki jo potrebuje. Velik del centralnega kataloga se še vedno nahaja v klasični, listkovni obliki, z vključevanjem vse večjega števila knjižnic v sisitem COBISS pa vzporedno nastaja tudi centralni katalog tujih publikacij v računalniški obliki. Za knjižnice, ki še niso vključene v sistem COBISS podatke vnaša Narodna in univerzitetna knjižnica. Hkrati sistem omogoča koordinacijo nabave tujih periodičnih publikacij, to je tujih revij, ki jih knjižnice za drag denar kupujejo v tujini. Ker je periodika zelo draga, nabaviti pa je treba čim več naslovov revij, na vseh znanstvenih in strokovnih področjih, si prizadevamo, da bi bil v knjižnicah v Sloveniji vsaj en izvod tehtnih periodičnih publikacij in da se ne bi ponavljali posamezni naslovi, kajti sodobna komunikacijska tehnologija omogoča posredovanje podatkov o gradivu in gradiva samega iz in na katerokoli točko v sistemu.

Rekli smo že, da spomin naroda hrani nacionalna knjižnica. Vse kar izide v Sloveniji, kar napišejo slovenski avtorji in kar je napisano o Sloveniji, kolikor je seveda dostopno, naša nacionalna knjižnica zbira, hrani, obdeluje in pod določenimi pogoji posoja svojim uporabnikom. Seznam vsega tega gradiva periodično izhaja kot Slovenska nacionalna bibliografija, podatki o gradivu pa so uvrščeni v kataloge, in sicer v klasične, v novejšem času pa tudi računalniške, pripravlja pa se tudi izdaja na CD ROM-u.

Sistem COBISS podpira vse zgoraj naštete funkcije, torej beleženje nacionalne bibliografije, centralni katalog knjižnic R Slovenije, vse vrste katalogov posameznih knjižnic in vse skupaj obenem, hkrati pa nudi uporabnikom, ki imajo osebni računalnik z modemom, dostop do podatkov o fondu katerekoli knjižnice, ki je vključena v sistem kar s svoje delovne mize. Sistem omogoča iskanje gradiva po izredno velikem številu podatkovnih elementov, to je po posameznih delih bibliografskega opisa, kot so npr. avtor, naslov, podnaslov, kraj in leto izdaje, po vsebini, po vrsti gradiva itd. Hkrati podpira avtomatizirano izposojo, torej beleženje izposoje s pomočjo računalnika. Knjižnica, ki izposoja s pomočjo računalnika, tako svojemu uporabniku nudi ne samo podatke o tem, katero gradivo ima, ampak tudi, ali je gradivo na razpolago za izposojo na dom ali je dostopno samo v čitalnici, koliko izvodov ima, ali je kak izvod še prost za izposojo, katero gradivo je naročeno in še vrsto drugih podatkov. Hkrati sistem omogoča medknjižnično izposojo s pomočjo elektronske pošte, medsebojno komuniciranje aktivnih uporabnikov sistema, to je knjižničarjev, s pomočjo elektronske pošte in elektronskega telefona. Seveda so možni najrazličnejši izpisi, od kataložnih listkov, seznamov poiskanega gradiva, urejenih po tem ali onem parametru, do nacionalne bibliografije, ki je objavljena v knjižni obliki. Namesto v klasičnih katalogih si uporabniki lahko gradivo sami poiščejo s pomočjo uporabniškega elektronskega kataloga OPAC (Online Public Access Catalogue), in sicer tako v knjižnici sami kot tudi od doma, s pomočjo osebnega računalnika in modema.

In kako do vsega tega pridemo? Osnova vse te bogate informacijske dejavnosti je podatkovna zbirka na lokalnem in na vzajemnem nivoju, ki nastaja v procesu vzajemne katalogizacije. Proces vzajemne katalogizacije je sodoben način obdelave knjižničnega gradiva s pomočjo računalnika. Lokalni računalniški sistemi so s pomočjo komunikacij povezani z računalnikom gostiteljem. Lokalna podatkovna zbirka nastaja na lokalnem računalniškem sistemu, zveza s hostom se vzpostavi samo v trenutku, ko na hostu preverjamo obstoj zapisa, ki ga nameravamo kreirati, in pri shranjevanju zapisa. Knjižničar, ki želi obdelati publikacijo, najprej preveri, če morda zapis o gradivu, ki ga

obdeluje, že obstaja v lokalni bazi. Če ga najde, ga samo dopolni, če pa ne, ga išče na hostu. V primeru, da zapis na hostu že obstaja, ga kopira na svoj lokalni nivo, dopolni s potrebnimi podatki in ga shrani. Zapis se shrani v lokalni bazi, na hostu pa se zabeleži podatek o tem, da je bil s hosta kopiran v določeno lokalno bazo, koliko izvodov publikacije, ki jo označuje ta zapis, ima knjižnica in pod kakšnimi pogoji je dostopna za uporabnike, npr. za izposojo na dom, v čitalnici, ali je gradivo samo naročeno ali pa gre morda za publikacijo, ki je šele v tisku.

Nov zapis vnesemo samo v primeru, če ga še ni niti v lokalnem niti na vzajemnem nivoju. V svoji lokalni bazi lahko zapis spremenimo ali dopolnimo, na vzajemnem nivoju pa samo, če je avtor zapisa naša ustanova ali če imamo ustrezna pooblastila (privilegije).

Seveda je takšno kooperativno tvorjenje podatkovne zbirke možno samo ob doslednem upoštevanju dogovorjenih pravil. Le tako je zagotovljena konsistentnost baze in njena vsestranska uporabnost za informacijsko dejavnost.

Nadaljnji razvoj knjižničnega informacijskega sistema je tako tesno povezan z razvojem in širitvijo sistema COBISS. Le ob tesnem sodelovanju računalniških in bibliotekarskih strokovnjakov bomo dosegli naš cilj - maksimalno dostopnost podatkov in publikacij ter na sodoben in racionalen način prispevati k posredovanju znanja.

Trenutno sistem COBISS povezuje več kot sto knjižnic, poleg Narodne in univerzitetne knjižnice so vanj vključene osrednje univerzitetne knjižnice, kot so Centralna tehniška knjižnica, Centralna medicinska knjižnica, Univerzitetna knjižnica Maribor in še cela vrsta drugih visokošolskih ter nekaj specialnih knjižnic. V sistem so vključene vse regionalne in regionalno pomembne splošnoizobraževalne knjižnice, to so nekdanje študijske knjižnice v Novem mestu, Kopru, Novi Gorici, Kranju, Celju, Mariboru, Ravnah na Koroškem, Ptuju in Murski Soboti ter Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani s svojimi petimi knjižnicami. Vključevanje v sistem je organizirano v obliki projektnega dela, vključitev pa spremlja postopek izobraževanja, ki ga vodita NUK in IZUM, ter postopek verifikacije usposobljenosti sodelavcev določene institucije za aktivno sodelovanje v sistemu. Od večjih projektov omenimo samo naslednje: Projekt vključevanja regionalnih in regionalno pomembnih splošnoizobraževalnih knjižnic v sistem vzajemne katalogizacije, ki je realiziran, Analiza stanja in program opremljanja knjižnic/informacijskih centrov v Sloveniji, katerih dejavnost financira Ministrstvo za znanost in tehnologijo in Ministrstvo za šolstvo in šport, Projekt vključevanja muzejskih knjižnic v sistem COBISS.

Knjižnice, ki se ne bodo neposredno aktivno vključevale v sistem COBISS, pa bodo vseeno imele možnost dostopa do sistema kot informacijskega vira. S pomočjo modema in telefonske linije se že sedaj lahko vključujejo v OPAC, ki jim bo tudi v prihodnosti nudil ustrezno pomoč pri zadovoljevanju informacijskih potreb njihovih uporabnikov. Poenotiti pa je treba programsko in strojno opremo v teh knjižnicah, ker bo le tako ob ustrezni organizaciji dela možna še večja racionalizacija dela in dvig kvalitete storitev za uporabnike. Šolske knjižnice so to v veliki meri že storile s projektom Šolska knjižnica, ki poleg avtomatizacije poslovanja na lokalni ravni (vnos podatkov, iskanje po računalniških katalogih, izposoja gradiva, oblikovanje raznih izpisov iz podatkovne zbirke) omogoča tudi vključevanje podatkov, prenešenih iz sistema COBISS. Knjižnice, ki so vključene v projekt, vsak mesec prejmejo disketo z bibliografskimi zapisi, ki jih je v preteklem mesecu oblikovala Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Pri ministrstvu za kulturo pa je v fazi realizacije projekt, katerega vsebina je razrešitev problematike knjižnic 3.- 5. skupine, to je splošnoizobraževalnih knjižnic v mestih in večjih krajih. Samo z ustrezno organizacijo, rednim spremljanjem razvoja informacijske tehnologije in z visoko kvaliteto dela lahko knjižnice opravijo svoje poslanstvo, to je posredovanje znanja svojim uporabnikom.

Izvleček iz tablic univerzalne decimalne klasifikacije kot pomoč šolskemu knjižničarju pri strokovni obdelavi gradiva

Pripravila mag. Ema Stružnik

Vir: Univerzalna decimalna klasifikacija. Slovenska skrajšana izdaja. Ljubljana, CTK 1991

0 Splošno

00 Palegomena. Splošne osnove znanosti in kulture

01 Bibliografije. Katalogi. Seznami knjig

02 Knjižničarstvo. Knjižnice. Znanost o knjižnicah

03 Splošne enciklopedije. Konverzacijski leksikoni. Znanstveni priročniki

04 Zbirke sestavkov različnih strok

05 Periodika. Časopisi. Revije

06 Korporacije. Društva. Zborovanja. Razstave. Podjetja. Muzeji

07 Časniki. Časnikarstvo

08 Poligrafije. Zborniki. Zbrani spisi

09 Rokopisi. Redke in dragocene knjige

1 Filozofija. Psihologija

11 Metafizika. Osnovni problemi

13 Filozofija duha. Metafizika duhovnega življenja

14 Filozofski sistemi in stališča. Svetovni nazor

159.9 Psihologija

16 Logika. Spoznavna teorija. Logična metodologija

17 Nauk o nravnosti. Etika

2 Verstvo. Bogoslovje

21 Naravna teologija

22 Sveto pismo

23 Dogmatika

26 Krščanska cerkev

27 Obča zgodovina krščanske cerkve

29 Nekrščanska verstva in kulti. Mitologije

3 Družbene vede

30 Socialna vprašanja. Sociografija

31 Demografija. Sociologija. Statistika

32 Državoznanstvo. Politika

33 Gospodarstvo. Gospodarske vede. Politična ekonomija

34 Pravo. Zakonodaja

35 Javna uprava. Vojna veščina. Vojne znanosti

36 Socialno skrbstvo in varstvo. Socialna gibanja

37 Vzgoja. Šolstvo. Izobraževanje. Pouk. Oblikovanje prostega časa

38 Trgovina. Promet

389 Metrologija. Mere in uteži

39 Etnologija. Etnografija. Nravi. Šege. Ljudsko življenje. Folklora

5 Matematika. Prirodoslovne vede

51 Matematika

52 Astronomija. Astrofizika. Raziskovanje vesolja. Geodezija

53 Fizika

539.1 Fizika jeder, atomov in molekul

54 Kemija. Kristalografija. Mineralogija

55 Geologija in sorodne vede. Meteorologija

56 Paleontologija

57 Biologija. Biološke znanosti

58 Botanika. Rastlinstvo

59 Zoologija. Živalstvo

6 Uporabne znanosti. Medicina. Tehnika

60 Splošno o uporabnih vedah

61 Medicina. Higijena. Spolna higijena. Farmacija. Veterina

62 Inženirske vede. Tehnika

621.3 Elektrotehnika

629.12 Ladje. Ladjedelstvo

629.12 Letala. Jadralna letala. Baloni. Padala

629.19 Astronavtika. Vsemirska vozila

63 Kmetijstvo in sorodne vede in tehnologije. Gozdarstvo. Lov. Ribištvo

64 Gospodinjstvo. Stanovanje. Kozmetika

65 Vodenje in organizacija poslovanja v industriji, trgovini in prometu. Telekomunikacije. Tiskarstvo. Založništvo. Pošta

67/68 Razne industrije in obrti. Mehanska tehnologija

689 Amaterske dejavnosti

69 Gradbeni material. Gradbene obrti. Gradbena dela

7 Umetnost. Arhitektura. Fotografija. Glasba. Sport

71 Prostorsko urejanje. Regionalno planiranje. Urbanizem. Oblikovanje krajine

72 Arhitektura

73 Kiparstvo in sorodne umetnosti. Numizmatika. Umetniško oblikovanje kovin

74 Risanje. Oblikovanje. Uporabna umetnost

75 Slikarstvo

76 Grafika. Grafična umetnost

77 Fotografija

78 Glasba

79 Zabava. Igre. Šport

791.4 Film

791.53 Lutkarstvo

792 Gledališče

794 Družabne igre. Šah

796 Šport. Telovadba

796.5 Planinarstvo. Izleti. Turizem. Taborjenje

8 Jezikoslovje. Filologija. Leposlovje. Literarne vede

80	Jezikoslovje. Filologija
801	Splošno jezikoslovje in filologija
802/808	Zahodni jeziki
803	Germanski jeziki
804/806	Romanski jeziki
806	Iberski jeziki
807	Klasični jeziki
808	Slovanski in baltski jeziki
809	Orientalski, afriški in drugi jeziki
82	Književnost nasploh. Književna zgodovina in teorija
820	Angleška književnost
830	Nemška književnost
840	Francoska književnost
850	Italijanska književnost
860	Španska književnost
87	Klasična književnost
88	Slovanske in baltske književnosti

9 Domoznanstvo. Zemljepis. Biologija. Zgodovina

902	Arheologija
903	Prazgodovina
904	Kulturni ostanki zgodovinskih dob
908	Domoznanstvo
91	Zemljepis. Geografija
910.4	Potopisi
92	Biologija in sorodne študije
929.5	Genealogija. Rodoslovje
929.6	Heraldika. Grboslovje
93/99	Zgodovina
930	Zgodovinska znanost. Zgodovinoslovje
931/939	Zgodovina starega veka

94	Zgodovina srednjega in novega veka
940	Zgodovine Evrope
950/990	Zgodovina drugih celin
950	Zgodovina Azije
960	Zgodovina Afrike
970	Zgodovina Severne Amerike
980	Zgodovina Južne Amerike
990	Zgodovina Oceanije in polarnih ozemelj

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA V LJUBLJANI

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
COBISS ®
0000027624

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO V ŠOLSKI KNJIŽNICI SREDNJE ŠOLE

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavnik: Ivan Lorenčič

Urednica: Mira Turk Škraba

Izvedba: PACO

Naklada: 300 izvodov

Druga, popravljena izdaja

Prvi natis

Ljubljana 1995

Po mnenju Ministrstva za šolstvo in šport številka 415-5/93 z dne 13.8.1993 šteje knjiga med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov po tarifni številki 3.

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

b 533894

ŠK

ISBN 86-7759-325-X

9 788677 593254

ZAVOD REPUBLIKE
SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO